2e Voortgangsrapportage

2024

Versie t.b.v. raadsvergadering 30 oktober 2024

GEMEENTE ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **2**

Algemeen **3**
Hoofdlijnen 3
Leeswijzer 10

Programma's **11**
0. Bestuur en ondersteuning 11
1. Veiligheid 30
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 36
3. Economie 47
4. Onderwijs 56
5. Sport, cultuur en recreatie 61
6. Sociaal domein 78
7. Volksgezondheid en duurzaamheid 94
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 110

Financiën **119**
Algemeen 119
Overzicht financiële mutaties in de 2e voortgangsrapportage 120
Overzicht van baten en lasten 141

Bijlagen **143**
Overzicht begrotingswijzigingen tot de 2e Voortgangsrapportage 144
Investeringsoverzicht 151
Overzicht mutaties op investeringen 164
Overzicht resultaten 165

ALGEMEEN

HOOFDLIJNEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Met deze rapportage leggen we verantwoording af over de voortgang van de meerjarenbegroting en geven wij u een prognose van het resultaat over 2024. De rapportage dient eveneens als mogelijkheid voor uw raad om (bij) te sturen.

We liggen goed op schema om de meeste doelstellingen van het coalitieakkoord en het collegeprogramma te behalen. Een groot gedeelte van de resultaten in deze voortgangsrapportage verlopen volgens plan en zijn groen gemarkeerd. Zoals gebruikelijk zijn er echter ook knelpunten. Extra inspanningen of bijsturing zijn vereist voor de resultaten die oranje of rood gemarkeerd zijn.

Gemeenten in Nederland worden steeds vaker geconfronteerd met schaarste. De schaarste aan financiële middelen voor gemeentelijke taken is al jaren onderwerp van landelijke discussie. De tekorten blijven nijpend en een structurele oplossing voor de zogeheten ravijnjaren is, ondanks het schrappen van de opschalingskorting, nog steeds niet in zicht. De verwachte tekorten als gevolg van stijgende kosten en verminderde rijksbijdragen schetsen een zorgwekkend meerjarenperspectief. Wij maken ons daarom landelijk sterk voor voldoende financiële middelen om onze dienstverlening en voorzieningen voor inwoners en ondernemers op peil te houden.

Maar de schaarste reikt verder dan alleen de gemeentelijke financiën. De oorlog in Oekraïne en de blijvend hoge inflatie zijn nog dagelijks voelbaar. We stuiten op grenzen als het gaat om (bouw)materialen, stikstofruimte, woningbouwlocaties, goede onderwijshuisvesting, opvangplekken of de capaciteit op het elektriciteitsnet. Ook de krapte op de arbeidsmarkt blijft een hardnekkig probleem, waarvan we verwachten dat deze in de komende jaren zal toenemen, zowel in onze eigen organisatie als bij onze partners. En ondanks dat het aantal banen in de gemeente is gestegen en de Nederlandse economie licht groeide, zijn we ons er bewust van dat dit voor veel mensen in de dagelijkse praktijk niet zo voelt.

Het oplossen van deze uitdagingen vereist een landelijke aanpak. Het nieuw aangetreden kabinet-Schoof I heeft hierin een cruciale rol te spelen. Het is nog onzeker hoelang het zal duren voordat er keuzes worden gemaakt over de aanpak van stikstofproblematiek, asiel, de energietransitie, de Hervormingsagenda Jeugd en de wooncrisis. Toch staan we als organisatie niet stil. We werken door aan onze organisatieontwikkeling om onze strategische slagkracht en interne beheersing te versterken in deze uitdagende tijd.

We blijven onverminderd toegewijd aan de doelstellingen uit het coalitieakkoord en het collegeprogramma. Tegelijkertijd houden we scherp zicht op risico's en ontwikkelingen die onze financiële positie kunnen beïnvloeden.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

In dit hoofdstuk geven wij u op hoofdlijnen inzicht in het verloop van de begroting en de actuele financiële ontwikkelingen. In het hoofdstuk Financiën vindt u een uitgebreide specificatie van de financiële effecten van deze 2e voortgangsrapportage.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Primitieve begroting 2024-2027	-391	3.352	-4.266	-5.841
1e voortgangsrapportage 2024	-4.815	-5.071	-5.438	-4.126
Kadernota 2025	0	-193	-175	-228
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	60	60	60	60
Stand tot de 2e voortgangsrapportage	**-5.146**	**-1.852**	**-9.819**	**-10.135**
1. Autonome ontwikkelingen	1.437	157	3.522	3.528
2. Actualisatie bestaand beleid	564	-700	-71	-55
Totaal mutaties 2e voortgangsrapportage	**2.001**	**-543**	**3.451**	**3.473**
Begrotingssaldo na de 2e voortgangsrapportage	**-3.145**	**-2.395**	**-6.368**	**-6.661**

Toelichting financieel meerjarenbeeld

Het saldo in de primitieve begroting 2024 is € 391.000 negatief. Na de meerjarenbegroting 2024-2027 is de 1e voortgangsrapportage 2024 vastgesteld met een negatief effect van € 4.815.000. De mutaties in 2024 die volgen uit de raadsbesluiten tot de 2e voortgangsrapportage 2024 zijn € 60.000 positief. De mutaties die volgen uit deze 2e voortgangsrapportage komen in 2024 uit op een voordeel van totaal € 2.001.000. De grootste mutaties worden veroorzaakt door de toename van de algemene uitkering. Deze laat in alle jaren een groei zien. De groei van de algemene uitkering bestaat voor een groot deel uit compensatie voor inflatie. In 2024 geeft de algemene uitkering een voordeel van € 3.100.000. Daarnaast doen wij voorstellen voor verhoging van bestaande budgetten omdat de beschikbaar gestelde middelen niet voldoende zijn. In 2024 een nadeel van € 1.200.000 waarvan € 900.000 voor inhuur. Er wordt vaker een beroep gedaan op extern advies of inhuur door gebrek aan eigen expertise en uitvoeringscapaciteit. Dit brengt hoge lasten met zich mee. Tevens is het budget voor uitkeringen (BUIG) verhoogd. In 2024 een nadeel van € 800.000. Daarnaast zijn de zorgkosten verlaagd, een voordeel in 2024 van € 950.000. Bij de kadernota 2025 is het structurele effect meegenomen. Tot slot zijn diverse plannen (€ 600.000) doorgeschoven van 2024 naar 2025. Dit komt met name door diverse vertragingen in het proces.

Het totaal van de mutaties leidt tot een nieuw negatief begrotingssaldo voor 2024 van € 3.145.000 negatief. Ook in 2025 t/m 2027 zien we voor nu een negatief begrotingssaldo. In het meerjarensaldo in deze 2e voortgangsrapportage zitten zowel incidentele als structurele baten en lasten. Het structurele begrotingssaldo presenteren we in de meerjarenbegroting 2025-2028.

De hoogte van het structurele begrotingstekort uit de meerjarenbegroting 2024-2027 en de opstelling van het Rijk (en de financiering richting de gemeenten) zijn naast de grote maatschappelijke vraagstukken en de krapte op de arbeidsmarkt aanleiding geweest in te stemmen met het vervolg op de "strategiebepaling voor een gezonde toekomst". In de raadsvergadering van 28 februari 2024 is gekozen voor optie 2: we verwachten gedeeltelijke compensatie van het Rijk dus we treffen, afhankelijk van de meerjarenbegroting 2025-2028, in de kadernota 2026-2029 maatregelen.

Op 4 juni 2024 is er in dit kader, op basis van het onderzoeksrapport van BMC, een informatieve bijeenkomst met uw raad geweest. In oktober 2024 volgt nog een informatiebijeenkomst ter voorbereiding om bezuinigingsrichtingen vast te stellen bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2025-2028. Deze ontvangt u kort na deze 2e voortgangsrapportage.

Mutaties met een financieel effect van € 100.000 of meer:

Hieronder vindt u een tabel waarin de mutaties met een budgettair effect op de begroting van meer dan € 100.000 worden gepresenteerd. Daarna worden deze mutaties toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Mutatie omschrijving	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Overzicht van de mutaties >= € 100.000				
1. Autonome ontwikkelingen	1.499	225	3.522	3.528
Actualisatie budget rentekosten	-180 N	6 V	6 V	6 V
Actualisatie budget rentekosten grondexploitatie bedrijven	144 V	0 V	0 V	0 V
Bijdrage GR RID - doorontwikkeling	-385 N	0 V	0 V	0 V
Budgetmutatie lasten/baten sportbedrijf	-228 N	0 V	0 V	0 V
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	-813 N	0 V	0 V	0 V
Dividend Ataro B.V.	-132 N	0 V	0 V	0 V
Meicirculaire 2024	3.093 V	219 V	3.516 V	3.522 V
2. Actualisatie bestaand beleid	535	-473	16	33
Actualisatie afschrijvingslasten	155 V	-63 N	-181 N	-165 N
Actualisatie investeringen onderwijshuisvesting primair onderwijs (PO)	0 V	0 V	198 V	198 V
Budgetmutatie inhuur extern personeel sociaal domein	-510 N	0 V	0 V	0 V
Budgetmutatie inhuur extern personeel team VTH	-359 N	0 V	0 V	0 V
Budgetmutatie onvoorziene kosten onderhoud/renovatie sportaccommodaties.	-216 N	0 V	0 V	0 V
Budgetmutatie sociaal ontwikkelbedrijven	-155 N	0 V	0 V	0 V
Budgetmutatie uitvoeringskosten Omgevingswet	-189 N	0 V	0 V	0 V
Budgetmutatie voorziening oninbare vorderingen RSD	450 V	0 V	0 V	0 V
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en Jeugd	949 V	0 V	0 V	0 V
Fasering budget opstellen soorten managementplan gemeentebreed	300 V	-300 N	0 V	0 V
Fasering budget warmtenet stad Zevenaar	110 V	-110 N	0 V	0 V

(V = Voordeel; N = Nadeel)

Toelichting mutaties > € 100.000

1. Autonome ontwikkelingen

Actualisatie budget rentekosten 180.000 N
Door een hogere financieringsbehoefte verwachten we een nadeel op rentelasten van € 180.000

Actualisatie budget rentekosten grondexploitatie bedrijven 144.000 V
De ramingen van de grondexploitaties zijn aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2024 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 26 juni 2024. Door een hogere boekwaarde op 1 januari 2024 van de grondexploitatie Zevenaar-Oost bedrijven wordt meer rente toegerekend aan deze grondexploitatie. Een voordeel voor begrotingssaldo 2024 van € 144.000.

Bijdrage GR RID - doorontwikkeling 385.000 N
Volgens de primitieve begroting 2024 van de RID was de inwonerbijdrage van Zevenaar € 3.153.000. Deze begroting is verhoogd met de indexatie zoals in de Kaderbrief van SDL aangegeven. Daarnaast heeft de doorontwikkeling van de RID zoals besloten in de minimale variant ook voor 2024 effect. In totaal een incidenteel nadeel in 2024 van € 385.000.

Budgetmutatie lasten/baten sportbedrijf 228.000 N
In juli 2024 is het voorschot ontvangen voor de 'Specifieke uitkering stimulering sport 2024' (SPUK, compensatie van kostenverhogende btw). Het door het ministerie beschikbaar gestelde voorschotbedrag is niet voldoende om de kostenverhogende btw volledig te compenseren vanwege het vastgestelde uitkeringsplafond. Daarnaast is in 2024 een nabetaling ontvangen naar aanleiding van de vaststelling van deze SPUK over het jaar 2022. De extra baten voor 2024 bedragen € 471.000.
Naast deze SPUK bijdragen houden wij rekening met hogere lasten in verband met raming van de kostenverhogende btw inclusief de bijgestelde indexering voor de dienstverlening op basis van de afspraken vastgelegd in de DVO (dienstverleningsovereenkomst met Ataro BV). Hierbij houden wij ook rekening met de extra kosten omdat het beheer van sportzaal De Bem is ondergebracht bij Ataro BV. De structurele kosten voor De Bem zijn reeds verwerkt in de kadernota 2025. Totaal hogere lasten bedraagt € 699.000. Per saldo is het nadeel in 2024 eenmalig € 228.000.

Budgetmutatie uitkeringslasten/- baten (BUIG) 813.000 N
Op basis van de prognose van de Regionale Sociale Dienst (RSD-de Liemers) van de te verwachten hogere uitkeringslasten actualiseren wij de raming. Deze prognose is gebaseerd op de uitgaven tot en met juni 2024. Daarnaast wordt rekening gehouden met lagere bijdragen van het Rijk, gebaseerd op het in april 2024 gepubliceerde bijgestelde nader voorlopig budget inkomensdeel (BUIG). Door de hogere lasten verwachten wij een nadeel in 2024 van € 749.000. Het nadeel door de lagere baten bedraagt € 64.000. Per saldo bedraagt het nadelig resultaat 2024 voor de uitkeringslasten/-baten € 813.000.

Dividend Ataro B.V. 132.000 N
Door Ataro B.V. is over het boekjaar 2023 minder dividend uitgekeerd dan begroot. We melden een nadeel van € 132.000 in 2024.

Meicirculaire 2024 3.093.000 V
De meicirculaire 2024 laat in alle jaren een groei zien. De groei van de algemene uitkering bestaat voor een groot deel uit compensatie voor inflatie. Daarnaast zijn de volgende onderwerpen opgenomen:
*In verband met het vervroegen van de gewijzigde bbp-indexatie van 2027 naar 2024 dalen het volume en LPO accres voor de jaren 2024 tot en met 2029. Voor 2024 wordt dit volledig gecompenseerd en voor 2025

voor ongeveer 50%, zodat landelijk een tekort van € 675 miljoen resteert. Voor Zevenaar gaat het in 2025 om een eenmalige korting van € 1.584.000.
*In de meicirculaire 2024 is de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026, een structurele uitname van € 675 miljoen, geschrapt. Voor Zevenaar gaat het om € 1.584.000 in 2026 en € 1.580.000 vanaf 2027.
*Op basis van de ruimte onder het BCF-plafond van het jaar 2023 mag in de meerjarenbegroting 2025 – 2028 een structurele stelpost worden opgenomen ter hoogte van dit bedrag. Voor Zevenaar gaat het om een bedrag van € 1.361.000. In de begroting houden we al rekening met een voorschot van € 700.000. Dit voorschot hebben we nu verhoogd naar € 1.300.000. Een verhoging van € 600.000.
*De gemeente krijgt meer of minder geld als er taken bijkomen of af gaan. Dit zijn wijzigingen door taakmutatie.
Per saldo resteert een netto resultaat van de algemene uitkering van positief € 3.093.000 (2024), € 219.000 (2025), 3.516.000 (2026) en € 3.522.000 (2027).

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie afschrijvingslasten 155.000 V
Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. In 2024 een voordeel van € 155.000.

Actualisatie investeringen onderwijshuisvesting primair onderwijs (PO) 0 V
Wij hebben de raming van de fasering voor de investeringen in de onderwijshuisvesting (primair - onderwijs) geactualiseerd. De fasering betreft vooral investeringen voor de herontwikkeling van vervangende nieuwbouw in het basisonderwijs (Basisscholen de Wissel/Tamboerijn). Dit leidt tot een eenmalig voordeel, incidenteel lagere afschrijvingslasten in 2026 en 2027 van € 198.000.

Budgetmutatie inhuur extern personeel sociaal domein *510.000 N*
De transformatie in het Sociaal Domein is ingrijpend. Vooral door met name het Integraal Zorgakkoord, Het Gezond en Actief Leven Akkoord, de Hervormingsagenda Jeugd, en de doordecentralisatie Beschermd Wonen regionaal en lokaal te vertalen. Naast de landelijke wetten in het zorgdomein hebben we ook lokaal te maken met stevige opgaven in het brede maatschappelijk domein; De ontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek, revitalisering van sportpark Hengelder en enkele onderwijshuisvestingsvraagstukken in het primair en voortgezet onderwijs zijn bekende voorbeelden daarvan. Tegelijk zien we dat in de huidige arbeidsmarkt vacatures moeilijk in te vullen zijn. Het bovenstaande vraagt eenmalig om een ophoging van het inhuurbudget 2024. Daarbij is al rekening gehouden met extra rijksmiddelen. Deze zijn echter niet toereikend gebleken om alle lokale en regionale inzet te verantwoorden. Dit levert een eenmalig nadeel in 2024 op van € 510.000.

Het verloop van medewerkers in het domein is groot. Dit heeft geleid tot een groot aantal vacatures. De vrijvallende formatie is niet toereikend voor het dekken van de inhuur. Om de continuïteit en tijdige afhandeling van de wettelijke taken en de gemeentelijke ambities te borgen is vervanging van uitgevallen en vertrekkende collega's noodzakelijk. Naast het openstellen van vacatures voor vaste krachten is ook ingezet op inhuur.

Het langdurig ziekteverzuim is hoog. Daarom is, meer dan verwacht, extern personeel ingehuurd om deze uitval te compenseren.

In 2023 en 2024 zijn veel junior-medewerkers in vaste dienst getreden. Voor het opleiden en begeleiden van deze medewerkers wordt een beroep gedaan op senior medewerkers. Inmiddels is, tegen de landelijke trend op de arbeidsmarkt in, voor het overgrote deel van de vacatures vast personeel geworven. Organisatie breed streven wij er naar vacatures in te vullen met vaste medewerkers.

De organisatieontwikkeling is gepaard gegaan met een nieuwe organisatiestructuur. Daardoor bestond het management in het begin van het jaar uit interim-managers. Bij de overgang naar het vaste management heeft een warme overdracht plaatsgevonden. Daarnaast is inhuur van management uiteraard ook duurder dan vaste managers.
Voor 2025 zetten we, zoals hiervoor aangegeven, waar mogelijke en nodig in op vaste bezetting en blijven we investeren in opleiding en ontwikkeling van de nieuwe vaste medewerkers.

Budgetmutatie inhuur extern personeel team VTH 359.000 N
De implementatie van de nieuwe Omgevingswet, gecombineerd met moeilijk in te vullen vacatures en personeelsverloop binnen het team VTH vragen om een eenmalige verhoging van het budget 2024. Deze verhoging kan dit jaar niet volledig gedekt worden door de inkomsten vanuit de leges. In 2024 hebben we namelijk in verhouding tot eerdere jaren veel kleine en minder grote bouwplannen, waardoor de leges inkomsten veel lager zijn ten opzichte van de geleverde inzet. Dit levert een eenmalig nadeel in 2024 van € 359.000

De begrotingsstrategie die tot op heden is gevolgd ging uit van het dekken van eventuele extra uitgaven op het afhandelen van vergunningen en meldingen door de achteraf (na geleverde inspanning) te verhalen leges. Deze samenhang tussen de inkomsten en groeiende uitgaven in combinatie met de gevolgde begrotingsstrategie geven nu voor het eerst in jaren een negatief beeld op de kostendekking. Dit is mede ingegeven doordat vanuit de Omgevingswet - meer dan vooraf verwacht - extra inzet voorafgaand aan het vergunningentraject concept aanvragen worden behandeld en gewogen. Op dit moment zitten we nog in de implementatiefase. De ervaring van deze implementatie kan leiden tot mogelijke gevolgen voor de toekomstige begrotingsstrategie en de structurele formatie.

Budgetmutatie onvoorziene kosten/onderhoud sportaccommodaties 216.000 N
Uit een eind 2023 verricht onderzoek kwam naar voren dat in zwembad Lentebad Zevenaar niet-resistent RVS is gebruikt. Op diverse plaatsen is deze gaan corroderen, waardoor de verbindingen volgens het rapport onbetrouwbaar waren. Deze verbindingen zijn zo snel mogelijk vervangen, waardoor dit type materiaal niet meer aanwezig is in het zwembad. Door de urgentie van deze werkzaamheden is ervoor gekozen om Ataro deze werkzaamheden te laten coördineren en uitvoeren. Deze werkzaamheden waren onvoorzien en zijn derhalve niet in het meerjarenonderhoudsplan opgenomen. De kosten voor vervanging bedragen € 135.300. Daarnaast is de slingerkooi van de atletiekaccommodatie door de Atletiek Unie afgekeurd. Om er voor te zorgen dat de accommodatie bij het begin van het wedstrijdseizoen 2024 weer gebruikt kon worden voor officiële wedstrijden heeft renovatie met urgentie plaatsgevonden. Ataro BV heeft in overleg met de gemeente deze renovatie begeleid en laten uitvoeren. De door Ataro BV gemaakte kosten voor dit project bedragen € 80.700.Totaal nadeel, vanwege extra onvoorziene kosten voor onderhoud/renovatie, bedraagt € 216.000.

Budgetmutatie sociaal ontwikkelbedrijven 155.000 N
Het Rijk heeft via de meicirculaire 2024 incidenteel middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten voor de inrichting van een duurzame infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven. Voor Zevenaar gaat het om een bedrag van € 155.000. De middelen zijn beschikbaar gesteld omdat het belangrijk is dat iedereen dezelfde kansen heeft om mee te doen op de arbeidsmarkt. In deze opgaven spelen sociaal ontwikkelbedrijven een zeer belangrijke rol. Zij zorgen ervoor dat mensen die niet, of niet zonder meer bij reguliere werkgevers aan de slag kunnen, toch een kans op krijgen op de arbeidsmarkt. Op regionaal niveau (in de arbeidsmarktregio Midden Gelderland) wordt door gemeenten een onderzoek uitgevoerd naar de toekomst van sociaal ontwikkelbedrijven in onze regio. Vraag daarbij is vooral welke vormen van dienstverlening voor de toekomst bij het sociaal ontwikkelbedrijf belegd kunnen gaan worden.

Budgetmutatie uitvoeringskosten Omgevingswet 189.000 N

In de meicirculaire 2024 is € 189.000 beschikbaar gesteld voor uitvoeringskosten Omgevingswet. Dit om ervoor te zorgen dat de gemeente in haar transitie ervoor kan zorgdragen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld is en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Er is nog budget beschikbaar uit de algemene reserve maar dit is onvoldoende. Het in de meicirculaire opgenomen bedrag zal ingezet worden voor de pilot Omgevingsplan en om de werkprocessen verder op orde te brengen. Het restant dat eind 2024 nog uit de algemene reserve beschikbaar is zal ingezet worden om te komen tot een definitief omgevingsplan.

Budgetmutatie voorziening oininbare vorderingen RSD 450.000 V

Er heeft een analyse plaatsgevonden van de werkelijke afboekingen op vorderingen bij de RSD. Hieruit is gebleken dat de werkelijke percentages van de afgelopen jaren lager liggen dan waar wij mee rekenen bij het vormen van de voorziening. Vooruitlopend op de jaarrekening 2024 ramen wij alvast een correctie op de mutatie van de voorziening per 31-12-2024. We verwachten een (incidenteel) voordeel van € 450.000 in 2024.

Budgetmutatie zorgkosten Wmo en Jeugd 949.000 V

In de 1e voortgangsrapportage 2024 zijn de ramingen voor de zorgkosten aangepast in verband met de forse structurele tariefstijgingen. Dit naar aanleiding van het onderzoek naar reële kostprijzen. Bij de jaarrekening is gebleken dat de zorgkosten over 2023 lager zijn uitgevallen. Wanneer we rekening houden met deze definitieve cijfers over 2023 dan kunnen de ramingen naar beneden worden bijgesteld. Bij de kadernota 2025 zijn de effecten vanaf 2025 opgenomen. Het effect voor 2024 (€ 949.000) wordt in deze voortgangsrapportage meegenomen.

Fasering budget opstellen soorten managementplan gemeentebreed 300.000 V

Momenteel wordt uitvoering gegeven aan het opstellen van een Europese aanbesteding voor het contracteren van een ecologisch bureau dat gebiedsgericht onderzoek uitvoert naar beschermde soorten en vervolgens een soortenmanagementplan opstelt, waarin beschreven staat hoe de opdrachtgever deze soorten moet beschermen bij aanpassingen in de leefomgeving. De aanvang van de werkzaamheden staat gepland in het eerste kwartaal 2025. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 300.000 en een eenmalig nadeel in 2025 van € 300.000.

Fasering budget warmtenet stad Zevenaar 110.000 V

De discussie rondom de landelijke ontwikkelingen van het warmtenet (consequenties van de nieuwe wet- en regelgeving) en de besluitvorming van de private warmtebedrijven duurt langer dan voorzien. Daarom wordt voorgesteld om € 175.000 door te schuiven naar 2025. Hiervan wordt € 65.000 gedekt uit de bestemmingsreserve duurzaamheid. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 110.000, een eenmalig nadeel in 2025 van € 110.000.

LEESWIJZER

Inleiding
Wij hebben deze voortgangsrapportage opgebouwd volgens de inrichting van de begroting 2024-2027. De peildatum van de rapportage is 1 augustus 2024.

Naast de papieren versie wordt deze voortgangsrapportage ook digitaal gepubliceerd. U kunt de digitale versie vinden op ons planning en control portal. De opbouw van de voortgangsrapportage is als volgt:

- Algemeen

Na het voorwoord krijgt u inzicht in de bestuurlijke en financiële hoofdlijnen. Hier staan de belangrijkste bestuurlijke, beleidsmatige en financiële ontwikkelingen.

- Programma's

Bij de programma's komen de 3 W-vragen terug: Wat willen we? Wat doen we? Wat kost het?
Op programmaniveau hebben wij ook de vastgestelde beleidskaders opgenomen. U kunt deze via de digitale voortgangsrapportage direct openen. Daarmee hebt u per programma het meest relevante vastgestelde beleid direct beschikbaar.

Het onderdeel 'Wat doen we?' beginnen we met een totaaloverzicht van de resultaten binnen dit programma. Achter het resultaat presenteren wij de stand van zaken met een kleur. Op basis hiervan kunt u in één oogopslag zien wat de stand van zaken is van de betreffende activiteit. De kleuren betekenen het volgende:

Lichtgrijs	Met dit resultaat is nog niet gestart, dit past binnen de vastgestelde planning.
Groen	Dit resultaat loopt op schema binnen de gestelde kaders (beleidsdoel, tijdsplanning en financieel).
Oranje	Dit resultaat dreigt óf qua beleidsdoel óf qua tijdsplanning óf financieel uit de pas te gaan lopen, bijsturing is noodzakelijk.
Rood	Dit resultaat loopt uit de pas, dit geldt voor 1 of meer indicatoren (beleidsdoel, tijdsplanning en financieel). Corrigerende maatregelen zijn noodzakelijk.
Donkergrijs	Dit resultaat is behaald en wij stellen voor deze af te sluiten.

- Financiën

Voor een overzicht van alle financiële mutaties verwijzen wij naar het overzicht 'financiële mutaties in de 2e voortgangsrapportage'. Dit overzicht geeft een totaalbeeld van alle mutaties inclusief de toelichting. De toelichting op de financiële mutaties is een toelichting op gesaldeerde (netto) bedragen, dat wil zeggen de baten en lasten samengeteld. Dit geldt voor de toelichting in de programma's en bij het overzicht "financiële mutaties" achterin deze rapportage.

Vanwege afronding op € 1.000 kunnen afrondingsverschillen ontstaan in de (sub)totalen van financiële tabellen.

PROGRAMMA'S

0. BESTUUR EN ONDERSTEUNING

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Ontwikkelingen
Algemene ontwikkelingen
In de Begrotingsraad van november 2023 heeft u akkoord gegeven op de nieuwe organisatie en de daarvoor benodigde middelen. We zijn direct gestart met het werven en selecteren van de domein- en teammanagers. Bij het invullen van vacatures kiezen wij, ter voorkoming van kennisverlies en waar mogelijk, voor een 'warme overdracht'.

De loonontwikkelingen, de inflatie en de krapte op de arbeidsmarkt hebben geleid tot een opwaarts effect van de inhuurtarieven. Vrijvallende vacaturegelden zijn steeds minder toereikend voor de bekostiging van de inhuur. De krapte op de arbeidsmarkt heeft ook geleid tot een groter personeelsverloop. Onder andere dit personeelsverloop heeft in 2024 geleid tot een hoger ziekteverzuim in met name het langdurig verzuim. Om de bedrijfsvoering te continueren is het noodzakelijk om in te huren.

Door een goede arbeidsmarktcommunicatie weten wij nog steeds nieuwe collega's te vinden om onze vacatures te vervullen. Omdat het niet lukt om op alle fronten ervaren medewerkers te werven, trekken we meer junioren en medewerkers uit andere werkvelden aan. Naast de vernieuwing, die dat met zich meebrengt, vraagt dit extra opleiding en begeleiding van deze medewerkers. Waar hier onvoldoende interne senioriteit voor is wordt inhuur ingezet.

Organisatieontwikkeling en domeingericht werken
In 2023 hebben we de basis gelegd voor een sterke en flexibele organisatie en ons voorbereid op de verdere organisatieontwikkeling. Sinds 1 mei 2024 werken we op drie niveaus: domein-, team- en medewerkersniveau. Dit helpt ons om samen verder te bouwen aan een robuuste en wendbare organisatie, die goed in staat is om toekomstige taken, voortkomend uit veranderende eisen, politieke beslissingen of organisatorische overwegingen, effectief te organiseren.
De organisatieontwikkeling is essentieel om de aansturing en beheersing binnen de organisatie effectiever en efficiënter te maken, en om onze strategische slagkracht te vergroten. Begin 2024 hebben we met succes domeinmanagers geworven en geselecteerd. De huidige managers zijn zorgvuldig in de nieuwe structuur geplaatst, met inachtneming van het sociaal plan. De werving van teammanagers voor enkele teams is nog in volle gang.
Met het vernieuwde management en de plaatsing van medewerkers gaan we nu een nieuwe fase in van de organisatieontwikkeling. De domeinplannen ondersteunen dit proces en zorgen voor een geleidelijke overgang naar reguliere bedrijfsvoering. Domeinmanagers hebben de taak om samen met de medewerkers de verdere inrichting van de domeinen uit te werken. De komende maanden richten we ons op de verdere detaillering van structuren, processen en regelingen. Het organisatiebesluit biedt daarbij meer duidelijkheid over de rollen en verantwoordelijkheden en vormt de basis voor de verdere ontwikkeling van onze organisatie.

Bezwaar- en beroep WOZ-waarde
Op grond van de Wet Waardering Onroerende Zaken bepaalt de gemeente de waarde van woningen en bedrijfspanden. De hoogte van de OZB is gebaseerd op de WOZ-waarde, welke in Zevenaar in dit belastingjaar gemiddeld is gestegen met 6%. De gemeente ontvangt niet meer OZB als gevolg van de waardestijging omdat we een lager OZB-tarief rekenen. We zien dat de hoogte van de WOZ-waarden de laatste jaren meer discussie bij belastingplichtigen oproept. Dit is een landelijke tendens die gepaard gaat met veel bezwaren, in het bijzonder bij de no-cure-no-pay bedrijven die namens belastingplichtigen bezwaren indienen. In Zevenaar is ongeveer 60% van het aantal bezwaren ingediend door deze bedrijven die hier winst

op maken. De gemeente betaalt zo'n bureau een verplichte proceskostenvergoeding indien het bezwaar of het beroep gegrond is. Bij de afhandeling van de bezwaren bezoekt de gemeente veelal de bezwaarmaker en dit informele contact wordt op prijs gesteld. Het aantal bezwaarschriften in 2024 komt uit op ongeveer 800 (2023: 1271). Het aantal beroepschriften bedraagt eind 2024 waarschijnlijk ongeveer 50 (2023: 26).

Toekomstbestendige regionale ICT-dienst (RID)
In het tweede kwartaal 2024 hebben de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten besloten de I&A-visie en -strategie vast te stellen. Met als uitgangspunt de zogenoemde minimumvariant gaan we de komende jaren investeren om de RID robuust en toekomstbestendig te maken. Daarbij is de opdracht meegegeven om de speerpunten nader uit te werken in prestatie-indicatoren. De gemeenten kunnen hiermee bijvoorbeeld richting geven aan de prioriteiten van de RID en hebben hiermee een objectieve manier op de prestaties te meten en te evalueren. Ook zal een overzicht worden gegeven van de inverdieneffecten die de investering in de RID zal gaan opleveren.

Digitalisering
Door steeds meer digitale technologieën te gebruiken zijn we in staat om processen, diensten en producten voor onze inwoners en bedrijven te verbeteren. Zo wordt in de organisatie vaker gebruik gemaakt van kwantitatieve en kwalitatieve data om strategische en operationele beslissingen te onderbouwen en te optimaliseren. Zo is er bijvoorbeeld meer inzicht door middel van dashboarding verkregen op het gebied van Energielabels en vergunningverlening/toezicht/handhaving. Ook hebben we voorbereidingen getroffen om de productiviteits- en samenwerkingssoftware van Microsoft in te voeren. Binnenkort start een pilot in de organisatie en -na evaluatie- zal de hele organisatie in 2025 overgaan op M365.

Juridische zaken
Diverse grote juridische procedures leggen momenteel een enorm beslag op de beschikbare formatie binnen juridische zaken. In het bijzonder het dossier raadsenquête. Daarnaast zien we een toename in het aantal klachten en omvangrijke Woo-verzoeken. Met het oog op voorgaande is het nog onzeker of het (verlaagde) budget vanaf 2025 voor juridisch advies toereikend zal zijn.

Beleidskaders
- Visie op dienstverlening 2024-2028
- Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2017 Liemerse gemeenten en SDL
- Collegeprogramma 2022-2026 (2022)
- Financiële verordening (artikel 212 Gemeentewet) 2023
- Verordening controle financieel beheer en organisatie (artikel 213 Gemeentewet) 2023
- Nota Verbonden partijen
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2022
- Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023
- Nota garantiebeleid 2023
- Normen- en toetsingskader 2023
- Verordening Rekenkamer 2023
- Verordening op de raadscommissies (3e wijziging, 2023)
- Datastrategie 2023-2025
- I&A-visie en -strategie 2023-2025 "Beter samen"

WAT WILLEN WE?

0. Bestuur en ondersteuning

Wij stellen in ons handelen goede dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal. We willen meer gebruik maken van digitalisering om dienstverlening te verbeteren en zetten daarbij ook in op het versimpelen en digitaal toegankelijk maken van onze dienstverlening. We nemen onze inwoners serieus en betrekken hen actief bij het maken van ons beleid en de uitvoering.

Door vanuit respect, gelijkwaardigheid en transparantie te denken en te doen, zorgen we voor een goede basis voor de organisatie van morgen. We werken daarom ook aan strategisch personeelsbeleid.

De financiën van onze gemeente zijn op orde en dat willen we zo houden.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit	2022-2026		
0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal	2022e.v.		
0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter	2024-2026		
0.2.1 Wij coördineren participatie	2023-2024		
0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur	Doorlopend		
0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing	Doorlopend		
0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie	2023-2024		
0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever	2022-2026		
0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid	2023-2024		
0.4.5 Wij herijken de bestuurlijke opdracht aan RID de Liemers	2022-2024		
0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar	2022-2026		
0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening	2022-2025		
0.4.8 Wij verbeteren van het (digitaal) documentenbeheer	2022-2025		
0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit	2022-2027		
0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040	2025-2026		
0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit	2022-2026		

0.1 Verbeteren van de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen

0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit — 2022-2026

Inwoners kunnen zoveel mogelijk zaken digitaal en online regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. We ondersteunen inwoners die minder digitaal vaardig zijn bij hun aanvraag. Persoonlijk contact blijft mogelijk. We bouwen digitale formulieren die waar nodig in te vullen zijn met DigiD, e-Herkenning of e-IDas. We implementeren de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer. Deze wet geeft inwoners het recht om hun zaken met de gemeente digitaal te regelen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) is uitgesteld tot 1 januari 2025. De inventarisatie van de te digitaliseren kanalen is afgerond. Voorstel voor implementatie is aangepast en gereed. Aanvang implementatie staat gepland in 3e kwartaal 2024.

0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal 2022-e.v.

Dat alle inwoners onze brieven, e-mails en de informatie op onze websites kunnen begrijpen vinden wij belangrijk. Documenten die online gedeeld worden zijn begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen. We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze websites goed kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen voor digitale toegankelijkheid.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Opleidingen zijn geborgd in de Zevenaar academie. De werkgroep Heldere Taal zet acties uit. In de organisatie zijn taalexperts aangesteld die collega's helpen bij het schrijven van heldere begrijpelijke brieven.

0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter 2024-2026

Contact met de gemeente is prettig, open en duidelijk. We denken in oplossingen en vragen inwoners met ons mee te denken. We verplaatsen ons in de inwoner door 'klantreizen' te maken. In een klantreis interviewen we inwoners over hoe zij de contactmomenten met de gemeente hebben ervaren. We gebruiken de ervaringen van inwoners om onze werkprocessen klantgerichter in te richten.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Klantgerichte werkprocessen is onderdeel van het uitvoeringsprogramma dienstverlening. Voorstel voor implementatie is aangepast en gereed. Aanvang implementatie staat gepland in 3e kwartaal 2024.

0.2 Stimuleren van betrokkenheid van inwoners, ondernemers en instellingen

0.2.1 Wij coördineren participatie 2023-2024

Participatie gaat over op welke manieren inwoners mogen meedenken en meepraten over onderwerpen en beleid in de gemeente. Participatie is een belangrijk thema voor onze bestuursperiode. Participatie is een rode draad in het coalitieakkoord en in dit collegeprogramma, maar ook onderwerp op de raadsagenda. In verschillende resultaten in dit collegeprogramma is participatie concreet benoemd, onder andere bij energietransitie (7.2.1), ruimtelijke plannen en wonen (8.2.3), invoering van de omgevingswet (8.2.2) en openbare ruimte (5.6.5 en 8.2.3).
Wij brengen de verschillende initiatieven op het gebied van participatie samen in een uniforme werkwijze door hiervoor een programma participatie in te richten. We stellen hiervoor een toolbox samen. De middelen en methodes uit deze toolbox helpen medewerkers en inwoners om op een effectieve manier participatie in te zetten. We stellen een tijdelijke programmamanager aan om dit te realiseren.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

De programmamanager participatie is verantwoordelijk voor het verder professionaliseren en structureel integreren van participatie binnen onze organisatie. Het doel is om participatie verder uit te rollen en vast te leggen hoe en wanneer wij inwoners betrekken bij het meedenken en meepraten over gemeentelijk beleid en onderwerpen.

De werving voor de tijdelijke programmamanager heeft helaas niet tot een geschikte kandidaat geleid. Toch zien we een toenemende aandacht voor de integrale aanpak van burgerparticipatie, wat onder andere zichtbaar is in de processen rondom de woonzorgvisie, de visie Sociaal Domein en de omgevingsvisie.

Na de zomer starten we met het actualiseren van het participatiebeleid. Op basis van de uitkomsten van dit traject zal worden bepaald hoe het nieuwe participatiebeleid en de bijbehorende toolbox het beste kunnen worden uitgerold.

Voorstel raad
We komen in het eerste half jaar van 2025 met een concreet voorstel om participatie structureel te verankeren in onze organisatie en samenwerkingen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Dit omvat duidelijke richtlijnen over hoe en wanneer inwoners worden betrokken bij beleidsprocessen, met als doel participatie een vast onderdeel te maken van onze werkwijze. We zullen ook een participatietoolbox ontwikkelen met praktische methodieken om dit effectief vorm te geven. Daarnaast stellen we voor een vaste programmamanager aan te stellen voor de implementatie en verdere ontwikkeling van het participatiebeleid, zodat dit duurzaam geborgd blijft. Wij stellen daarom voor om jaar gereed van dit resultaat aan te passen naar 2025.

0.3 Optimaliseren van bestuurlijk ambtelijk samenspel

0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur — Doorlopend

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen richt zich op verschillende dimensies. In de eerste plaats raakt dit het functioneren van de raad zelf. Daarnaast gaat het om de betrekkingen tussen het college en de raad. Verder is er het samenspel tussen het bestuur en de ambtelijke organisatie en tenslotte het samenspel met de samenleving. Van belang is dat men op een respectvolle manier met elkaar omgaat met ruimte voor eenieders mening en standpunt. Het debat wordt op een goede en toegankelijke manier gevoerd, het besluitvormingsproces is helder en duidelijk en men gunt elkaar een succes.

Raad en college moeten vanuit een duidelijke taakverdeling werken met een heldere rolverdeling in termen van opdrachtgever- en opdrachtnemersrol. Het college ondersteunt de raad bij het nemen van uitvoerbare besluiten en voert deze besluiten uit. Rolzuiverheid, verantwoording, evalueren en leren moeten structureel onderdeel zijn van het samenspel tussen raad en college.

De ambtelijke organisatie ondersteunt het college (en de raad) vanuit een integrale werkwijze en fungeert als antennefunctie voor het bestuur. Zij informeert het bestuur over belangrijke opgaven en urgente ontwikkelingen in de samenleving. In de doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie hebben we de uitdaging om onze organisatie hierop nog beter in te richten en onze medewerkers daarvoor de goede uitrusting te geven.

Voor een goed samenspel met de samenleving is het van belang om samen op te trekken en zuiver te zijn over rolverdeling, taken en verantwoordelijkheden. Rond concrete maatschappelijke opgaven organiseren we samenwerking en bundelen we de krachten. Participatie vormt een rode draad in de aanpak van de ambities uit dit collegeprogramma.

Het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen is een proces van lange adem. Een allesomvattende aanpak is er eigenlijk niet. De bereidheid om te willen veranderen en het inzicht in de mogelijkheden en kansen om elkaar te versterken en te helpen, zijn de eerste stappen naar een verbeterde samenwerking. In de raadagenda wordt de verdere aanpak uitgewerkt.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
		
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Bestuurlijke en ambtelijke werk- en omgangsvormen krijgen stelselmatig aandacht. Door meer bewustwording van rolzuiverheid, verantwoording, evalueren en leren groeit het samenspel tussen raad en college en ook de ambtelijke organisatie. Rolzuiverheid vraagt een belangrijke invulling van politieke beeldvorming in het samenspel tussen raad en college, maar ook binnen de raad tussen raadsleden. Politieke beeldvorming biedt de ruimte om verschillende perspectieven uit te wisselen en inzichten uit de samenleving op te halen. Zoals uit de evaluatie in het presidium naar voren komt: minder zenden, meer dialoog, door de raad te organiseren en informatie vooraf delen zodat de raad daarvan zelf kennis kan nemen. De bijeenkomst wordt daardoor effectiever benut en er ontstaat ruimte voor participatie. De raadzaal kan daarvoor het podium zijn waar door belangstellenden kan worden gevolgd waar het over gaat. Dat kan ook vanuit huis via de livestream, waarbij de opname het mogelijk maakt voor inwoners, belangstellenden of belanghebbenden, de raad, het college en ambtelijke organisatie, om de bijeenkomst op een later moment terug te kijken of opnieuw te beluisteren. Onder leiding van een voorzitter uit de raad krijgen de discussies in 'informatieve raadsbijeenkomsten' een meer beeldvormend karakter.
De (politieke) beeldvorming is de plek in het besluitvormingsproces waar inzicht, overzicht en samenhang tussen vraagstukken ontstaat. Het is een belangrijke stap om te komen tot de hoofdlijnen waarop de raad stuurt. Daarvoor is ruimte nodig voor het stellen van vragen, zowel van de raad aan het college en de ambtelijke organisatie, als andersom. Hierdoor kunnen nieuwe gezichtspunten en eventuele antwoorden naar voren komen. Het legt de soms uiteenlopende belangen bloot, dat geeft het algemeen belang meer diepgang. De waarde die gehecht wordt aan het stellen van schriftelijke vragen, die vaak slechts een eendimensionale beantwoording krijgen, neemt mogelijk af.
Ook een bijdrage vanuit de jeugd telt mee. Aan de 'motie kinderraad' is uitvoering gegeven door de griffie, hierover volgt in het najaar nog een RIB van het college. De mogelijkheid voor jeugdparticipatie ligt op verschillende manieren en op laagdrempelige wijze voor het oppakken, daarmee wordt de rode draad van de participatie kleurrijker.
De onverwachte dynamiek op de griffie gaf ruimte om snel te schakelen zodat ook een impuls kon worden gegeven aan de versterking decentrale volksvertegenwoordigingen en besturen, waaronder ook het versterken van de organisatie van de raad met de griffier en het griffieteam. Daarvoor zal het functieboek nog worden geactualiseerd. Concreet betekent het dat er drie vacatures waren waarop twee nieuwe gezichten zijn en een interim vervulling waarvoor de procedure voor opvolging nog loopt.
Het vraagstuk 'strategiebepaling voor een gezonde toekomst' ligt voor. Dit zet ons aan om de politieke beeldvorming te gebruiken voor een gezamenlijk analyse en discussie, met een voorzitter uit de raad en als doel het bepalen van indicatieve zoekrichtingen voor bezuinigingen. De kleine stappen en ontwikkelingen op het vlak van bestuurscultuur maken dit mogelijk.

Voorstel raad
De raad en de raadsleden werken aan hun persoonlijke ontwikkeling en debatvaardigheden door het volgen van trainingen en delen van kennis, ook door collectieve aansluiting bij de Nederlandse Vereniging van Raadsleden.

0.4 Verbeteren van de bedrijfsvoering (betere sturing en beheersing van processen) als ondersteuning aan het realiseren van taken en doelen van de gemeente

0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing — Doorlopend

Een goede interne beheersing is de basis voor een transparante en betrouwbare gemeente, die zijn doelstelling weet te realiseren en verantwoord omgaat met de middelen die zij beheert. We willen een (digitaal) toegankelijke, betrouwbare organisatie zijn waarbij veiligheid en zorg voor onze inwoners voorop staat. Om dit te kunnen realiseren moet de interne beheersing van onze bedrijfsvoeringsprocessen op orde zijn.

Wij zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen van de risico's en moeten daar adequate maatregelen voor inrichten. Hiervoor is concernbreed aandacht, ook waar het gaat om de beschikbare capaciteit om de uitvoering van de bestuurlijke ambities te realiseren vanuit alle domeinen (fysiek, sociaal en bedrijfsvoering). Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van de doelen in het coalitieakkoord en dit collegeprogramma.

Wij leggen verantwoording af aan de raad over de kwaliteit van de interne beheersing in de paragraaf bedrijfsvoering van de documenten uit de planning en controlcyclus. Daar gaan we in op de kwaliteit van de interne beheersing met specifieke aandacht voor onderwerpen als rechtmatigheid, privacy en informatieveiligheid. Met name ook de verwachte toename van het aantal cyberincidenten de komende jaren, vereist dat cybersecurity integraal onderdeel moet zijn binnen onze processen. We blijven dan ook investeren in het veilig inrichten van onze bedrijfsvoeringsprocessen en zorgen voor bewustwording bij onze medewerkers.

Ter ondersteuning hiervan starten we met de doorontwikkeling van meetlatten en (beleids)indicatoren om de effectiviteit van beleid beter te kunnen meten.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

In de jaarstukken 2023 die in juli 2024 zijn vastgesteld door de raad is voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording opgesteld. Deze gaf aanvullend op andere onderdelen inzicht in de interne beheersing van de organisatie. De accountant heeft in zijn accountantsrapport ook een beeld gegeven over de kwaliteit van de interne beheersing.

Op basis van de ervaringen met de rechtmatigheidsverantwoording, de adviezen van de accountant en de bevindingen uit de verbijzonderde interne controle worden verbeteringen doorgevoerd. Belangrijk ander aspect van de interne beheersing is de inrichting en sturing van de organisatie. In 2024 is de organisatieverbetering in gang en wordt de basis voor een betere interne beheersing verder vorm gegeven. Het verbeteren van de organisatie is een continu proces en is niet afgerond in 2024.

0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie 2023-2024

Om de lokale economie te stimuleren, zetten we in op het gebruik van lokale producten. Dit geldt ook voor lokale diensten. In verband met de complexiteit van inkoop en aanbesteding en de toenemende aandacht vanuit rechtmatigheid is het noodzakelijk om voor dit onderwerp vol aandacht te hebben. Dit thema – en ook social return en duurzaamheid - komt nadrukkelijk aan bod bij het herijken van ons inkoopbeleid. Tevens positioneren we de inkoopfunctie zodanig dat deze past bij de huidige ambitie van de organisatie en het bestuur.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Het proces om inkoop, aanbesteding en contractmanagement binnen de gemeente Zevenaar te organiseren loopt, echter er blijft een afhankelijkheid van de SDL. We werken aan aanvullende afspraken over de wijze van uittreding en de financiële consequenties. We zijn overeengekomen dat, met terugwerkende kracht, per 1 juli 2024 de gemeente Zevenaar inkoop, aanbesteding en contractmanagement niet meer afneemt van SDL. Er zijn nog enkele organisatorische punten die moeten worden afgerond.

Voorstel raad
Door SDL en de gemeente Zevenaar wordt constructief gewerkt aan de ontvlechting van inkoop, aanbesteding en contractmanagement. We gaan er ook vanuit dat het gewenste resultaat wordt behaald.

0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever 2022-2026

Er is sprake van een aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. We willen ook nu in staat blijven om (nieuwe) medewerkers aan te trekken, te boeien, te binden en te behouden. We vinden het belangrijk dat alle medewerkers volledig zichzelf kunnen zijn, dat iedereen erbij hoort en dat iedereen dat ook zo voelt. Daarin geven we zelf het goede voorbeeld.

Wij nemen maatregelen die zijn gericht op het faciliteren van groei in de professionele en persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers. Daarnaast richten we ons op het kunnen bieden van moderne marktconforme arbeidsvoorwaardelijke ontwikkelingen en aandacht voor diversiteit en inclusiviteit. Deze maatregelen vragen om een meer centrale aanpak.

We investeren in centrale regievoering op werving en selectie, het opleiden en begeleiden van medewerkers en de aanpassing van de arbeidsvoorwaarden. Dit heeft een tweeledig doel. Allereerst richten we ons op ontwikkeling en behoud van onze huidige medewerkers. Daarnaast willen we ook een gezonde instroom in ons personeelsbestand. We zien landelijk dat medewerkers steeds meer betekenisvol werk zoeken. Als gemeente kunnen we dit gezien onze maatschappelijke taak zeker bieden.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het aantrekken van ervaren senior medewerkers steeds uitdagender. We willen door het inzetten van traineeships, stages en ontwikkelfuncties als werkgever aantrekkelijker worden voor de jongere generatie. We investeren daarbij in opleiding en begeleiding van deze doelgroep naar senior medewerkers.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt vraagt om meer aandacht voor (strategische) personeelsplanning, werving & selectie en zorgvuldige on-boarding van nieuwe medewerkers. In de nieuwe organisatiestructuur werken we met drie domeinmanagers en twaalf teammanagers. Met deze sturingslagen is er een scherpe taakafbakening en werkbare span of control. De teammanager richt zijn/haar aandacht op het (tactisch) sturen en begeleiden van medewerkers (vanuit een coachende rol). Verantwoordelijkheden worden laag gelegd in de organisatie. We investeren in onze medewerkers als professionals zodat zij zelf in staat zijn om keuzes te kunnen maken en verantwoordelijkheid nemen.

In het kader van werving en selectie hebben we onze "Werken bij de gemeente Zevenaar" pagina waarop wij ons als aantrekkelijk werkgever presenteren. Geïnteresseerden kunnen hier zien en lezen waar wij als werkgever voor staan en wat het zo aantrekkelijk maakt om te werken bij de gemeente Zevenaar. Medewerkers en afdelingen presenteren zich hier en uiteraard vinden ze daar ook onze vacatures. Op basis van de nieuwe organisatiestructuur en daarmee de komst van de nieuwe domein- en teammanagers wordt de pagina (verder) aangepast en aangevuld. In het kader van arbeidsmarktcommunicatie wordt verdere content ontwikkeld.

Verder hebben we een recruiter geworven. De recruiter heeft de focus en regie op het volledige werving en selectieproces, de arbeidsmarktbenadering en het samen verder bouwen aan onze arbeidsmarktcommunicatie. Met de komst van de recruiter gaan we proactief de arbeidsmarkt op. Ook sluit de recruiter aan bij diverse programma's die geïnitieerd worden door het regionale netwerk Werken in Gelderland (waaronder de gezamenlijke werving van trainees en de verbinding met het onderwijs).

0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid 2023-2024

Het uitgangspunt hierbij is dat er aansluiting is op de visie en missie van de organisatie. Het doel van het strategisch personeelsbeleid is om ondersteunend te zijn aan het realiseren van doelstellingen (beleidsmatig en organisatorisch) door adequate inzet van personeel en organisatie. Het stapsgewijs toewerken naar een vernieuwd strategisch personeelsbeleid stelt ons in staat om in te spelen op veranderingen in de toekomst. Na de herindeling in 2018 zijn we vooral bezig geweest met consolideren en de basis van de organisatie op orde brengen. We willen nu meer gaan kijken naar veranderingen in de samenleving, maatschappelijke opgaven, nieuwe taken en de arbeidsmarkt. We brengen op basis daarvan kansen en uitdagingen in beeld.

Door dit anticiperend inzicht kunnen we tijdig interventies in gang zetten om de organisatie wendbaar te houden. Bijvoorbeeld door:

- Arbeidsmarktcommunicatie.
- Doorontwikkeling van de Zevenaar Academie.
- Beleid voor duurzame inzetbaarheid.
- Verhogen van digitale vaardigheden.
- Datagedreven werken.
- Digitalisering, automatisering en robotisering.
- Aanpassing van arbeidsvoorwaarden.
- Aansluiting beschikbare formatie t.o.v. uitvoeringsvraag borgen (m.n. binnen fysiek en sociaal domein).

Een onderdeel van het strategisch personeelsbeleid is het opmaken van een strategische personeelsplanning. Op basis van de opgedane inzichten inventariseren we welke competenties noodzakelijk zijn om de doelstellingen en ambities van bestuur en organisatie te realiseren. We brengen kwantitatief en kwalitatief in beeld wat de huidige situatie is en waar we naar toe willen groeien. Wij houden daarbij rekening met de te verwachten competenties als gevolg van de ambities zoals deze in het coalitieakkoord zijn opgenomen. Wij sturen op het (verplicht) ontwikkelen en bijhouden van (dienstverlenings)competenties, schriftelijke en mondelinge communicatie en vakinhoudelijke kennis en competenties.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

In het kader van strategische personeelsplanning zijn de interne en externe ontwikkelingen in beeld gebracht. Er heeft een kwantitatieve analyse plaatsgevonden op het huidige personeelsbestand. Hiermee is onze in-, door- en uitstroom in beeld.
De vervolgstap is dat we een bredere kwalitatieve analyse maken op basis van de benodigde competenties. Op basis van de data vanuit de kwantitatieve analyse en de bredere kwalitatieve analyse, wordt strategisch personeelsbeleid ontwikkeld voor de komende jaren. Deze voeren we na de ingezette organisatieontwikkeling uit.

Ten aanzien van arbeidsmarktcommunicatie is de "Werken bij de gemeente Zevenaar" pagina gelanceerd waarop wij ons als werkgever presenteren. Hierop plaatsen we onze vacatures maar vullen deze ook verder aan met testimonials en video's waarmee geïnteresseerden zich een goed beeld kunnen vormen van de diversiteit aan functies en werkzaamheden binnen gemeente Zevenaar.
Met de Zevenaar Academie zijn verdere stappen gezet door leerpaden op te nemen waarmee medewerkers die nieuw bij ons in dienst komen snel hun weg kunnen vinden binnen onze organisatie. Maar ook door specifiek inhoudelijke trainingen aan te bieden voor bijvoorbeeld de medewerkers van Publiekszaken.
Verder is een belangrijke ontwikkeling dat het digitale werken toeneemt. Dit vraagt wat van onze medewerkers. We vinden het belangrijk dat zij digitaal vaardig zijn. Om dit te bepalen heeft er een nulmeting plaatsgevonden van het huidige niveau en de leerbehoeften. Op basis van deze resultaten biedt de Zevenaar Academie een passend leeraanbod.
Wat betreft de aanpassing van onze arbeidsvoorwaarden: sinds 1 mei 2023 geldt een regeling voor reiskosten woon- werkverkeer. Daarnaast is het Individueel Keuze Budget (IKB) verruimd.

Voorstel raad
Op basis van de drie domeinplannen, starten we eind 2024 met een kwalitatieve analyse van ons personeelsbestand.

0.4.5 Wij herijken de bestuurlijke opdracht aan RID de Liemers 2022-2024

We leven in een informatiesamenleving. Dit zien we onder meer aan de razendsnelle ontwikkeling van ICT. Om deze ontwikkeling bij te kunnen houden, moeten we in staat zijn om snel en flexibel te handelen. Hiervoor hebben we informatiekundige kennis in eigen huis nodig, maar ook partners om ons heen die mee kunnen gaan in de veranderende vraag.

RID de Liemers is een belangrijke partner als uitvoeringsorganisatie. In Liemers verband stellen we een toekomstvisie voor RID de Liemers op. Hierin wordt ook duidelijk of de RID robuust genoeg is om de toekomst met vertrouwen tegemoet te zien. In het uitwerken van de opdracht betrekken we medewerkers, directie, gemeentesecretarissen en bestuurders van de verschillende organisaties.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In de eerste helft van 2024 zijn goede stappen gezet voor het versterken van de Liemerse ICT samenwerking. De I&A visie en strategie zijn vastgesteld door de gemeenteraden van de Liemerse gemeenten en in de kadernota zijn de gevraagde middelen beschikbaar gesteld. Daardoor kan er uitvoering gegeven worden aan de I&A visie en strategie. In de eerste helft van 2024 zijn met de beschikbaar gestelde incidentele middelen al verschillende speerpunten aangepakt. Enkele hiervan zijn: het opstellen van een cloud-strategie, het optimaliseren van het project en portfoliomanagementproces, continu verbeteren van informatiebeveiliging en het project voor de implementatie van Microsoft 365 is gestart.

0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar 2022-2026

Het tempo van de digitale transitie is ook binnen onze organisatie de laatste tijd versneld. We willen daarmee meer en beter inspelen op digitale ontwikkelingen in de maatschappij en economie. Als meest nabije overheid hebben we de zorg voor inwoners die zich minder of niet redden in dit digitale tijdperk. Daarnaast zijn we scherp op privacy en informatieveiligheid. Dit is het fundament voor onze kijk op het gebied van digitalisering. We willen de veranderkracht van digitalisering verder te benutten.

Het ontwikkelen van een datastrategie is een prioriteit. In deze strategie worden onder andere datamanagement, governance, beveiliging en bewustwording (bijvoorbeeld rondom het werken met algoritmen) aangestipt. We werken toe naar het kunnen analyseren van trends met data om vooruit te kunnen kijken. Daarvoor moet eerst de basis op orde zijn. Die basis wordt gelegd in deze collegeperiode. We voeren diverse experimenten uit. Bij succesvolle resultaten rollen we deze verder uit.

Aan het einde van de collegeperiode is het goed kunnen analyseren van data ter beoordeling van beleid steeds vaker een dagelijkse gang van zaken. Het verbreedt onze kennis uit en over onze omgeving.
We halen data uit onze systemen en tonen deze in verschillende dashboards. Bijvoorbeeld op het gebied van bereikbaarheid, wachttijden en doorlooptijden van onze dienstverlening.
Het dashboard maakt zichtbaar waar we met de dienstverlening staan en waar verbeterkansen liggen. Op basis hiervan stellen we doelen voor verdere verbetering.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Niet volgens plan

De datastrategie is in 2023 vastgesteld. Hierin staan 21 actiepunten waarvan we er in 2024 15 opgestart dan wel afgerond wilden hebben. Dit is deels gelukt. Zo hebben we het werkproces van het versturen van brieven naar inwoners opnieuw ingericht om fouten met adresbestanden te voorkomen. We hebben ook belangrijke voorbereidingen getroffen voor de Monitor Duurzaamheid, waar complexe berekeningen aan ten grondslag liggen.

We hebben de planning van de datastrategie aangepast op de organisatieontwikkeling en de verdere uitwerking daarvan. Ook streven we niet langer naar een actieve data-community binnen de gemeentelijke organisatie op korte termijn. Hier zijn we nog niet klaar voor. Zo nodig zoeken we aansluiting bij andere communities.

Voorstel raad
We houden de ambities uit de datastrategie vast en sturen bij op enkele actiepunten. We passen de planning aan conform recente landelijke en Europese ontwikkelingen en houden hierin rekening met de wijzigingen als gevolg van de organisatieontwikkeling.

0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening 2022-2025

Inwoners moeten zoveel mogelijk zaken digitaal, online kunnen regelen. Betrouwbaarheid en veiligheid staan daarbij voorop. Voor wie dit lastig is, blijft persoonlijk contact mogelijk.
Digitalisering van onze dienstverlening en een efficiënt werkende gemeente vragen om goed georganiseerde informatievoorziening. Maar informatievoorziening is meer dan dat, want het is ook een randvoorwaarde voor het behalen van maatschappelijke doelen. De realisatie van de digitale transformatie van de gemeente Zevenaar gaat gepaard met een goede centraal georganiseerde informatievoorziening op het gebied van het functioneel beheer van de gemeentelijke applicaties.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De gestelde doelen voor 2024 liggen op schema. Er is een coördinator informatievoorziening gestart die het ontwikkeltraject kan begeleiden en ondersteunen. Er zijn diverse processen ingericht en geïmplementeerd en er worden kennissessies georganiseerd. Het vervolgtraject is afhankelijk van keuzes die gemaakt moeten worden binnen de organisatie ontwikkeling.

0.4.8 Wij verbeteren van het (digitaal) documentenbeheer 2022-2025

Onze manier van werken willen we blijven verbeteren. Belangrijk element daarbij is dat we goed zorg hebben voor de (digitale) documenten die we in huis hebben. We werken systematisch aan het verder op orde en in control brengen van het (digitaal) informatiebeheer. Dit doen we tijdens deze bestuursperiode op basis van een informatiebeheerplan (2023) en met een kwaliteitssysteem informatiebeheer. Belangrijk onderdeel is de zorg voor informatie in vakapplicaties. Daarnaast bereiden we ons voor en sluiten we aan op een e-depot, waarin het opslaan van informatie en het garanderen van de houdbaarheid van deze digitale informatie voor langere tijd is ingericht.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

We verbeteren het digitaal documentenbeheer volgens planning. We hebben een plan gemaakt voor het invoeren van het kwaliteitssysteem. We blijven het zaaksysteem verbeteren. Het onderzoek naar 'archiving by design' is met succes afgerond. Voor de invoering ervan worden de eerste stappen gezet. We werken samen met het Streekarchivariaat om ons aan te sluiten op het e-depot. Zo kunnen we onze digitale archieven waar nodig bewaren. Dit zorgt ervoor dat de informatie toegankelijk is en blijft voor onze inwoners en medewerkers.

0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit 2022-2027

Een open cultuur vinden wij belangrijk, we willen duidelijk zijn in wat we doen en waarom.

De invoering van de Wet open overheid faciliteert dit:

- We voeren een analyse uit om te bepalen wat de impact is van de Woo op de gehele organisatie.
- We stellen een strategie op voor het uitvoeren van de Woo, waarin onder andere ambitieniveau, communicatiewijze (intern en extern) en participatie aan bod komen.
- Wij voeren actieve openbaarmaking in (het online publiceren van minstens de 11 aangewezen informatiecategorieën: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en -verslagen, Wob/Woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen, klachten). Hierbij houden we de landelijke planning aan.

De aanpak richt zich daarnaast op de gemeentelijke systemen (o.a. aanschaf van software), cultuur (o.a. trainen medewerkers) en het op orde brengen van de informatiehuishouding (o.a. vastleggen van meta-gegevens bij te bewaren documenten).

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Landelijk zijn er vier fasen (tranches) bedacht waarin bepaalde documenten openbaar moeten worden gemaakt. We zitten nu in de eerste fase en maken alle documenten uit die fase, met uitzondering van het organogram, al openbaar. Dit wordt verplicht per 1 november. Het organogram is tijdelijk niet online te vinden, omdat de gemeentelijke organisatie een organisatieontwikkeling doormaakt. Dit verwachten we begin 2025 alsnog online te plaatsen.

Vooruitlopend op de volgende fasen zijn al twee extra categorieën documenten uit de derde fase te vinden via de website https://zevenaar.bestuurlijkeinformatie.nl/. Dit betreft 'convenanten' en 'klachtoordelen'. Aan verschillende andere categorieën voldoen we ook al deels, omdat we deze bijvoorbeeld op basis van andere wetgeving online plaatsen. Denk hierbij aan de vergaderstukken van de gemeenteraad, de begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken, Woo-verzoeken en Woo-besluiten en de besluitenlijst van het college.

Lees voor meer informatie over de Woo en openbaarheid in de openbaarheidsparagraaf in de meerjarenbegroting.

0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040 2025-2026

De raad heeft eind 2020 het Integraal Accommodatieplan (IAP) voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld. Dit is een strategisch plan dat aangeeft welke gemeentelijke accommodaties wij willen behouden en welke wij op termijn willen afstoten. Ook geeft het plan aan voor welke maatschappelijke doelgroepen wij in principe huisvesting aanbieden en voor welke functies. De beleidskaders worden elke vier jaar opnieuw onder de loep genomen om rekeningen te kunnen houden met actuele ontwikkelingen en inzichten.
Specifieke aandachtspunten bij de herijking van het IAP zijn verduurzaming en het beoordelen of leegstaande gemeentelijke panden een nieuwe functie kunnen krijgen in de buurt, wijk of het dorp bij voorkeur in combinatie met wonen.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Herijking vindt plaats in 2025 en ligt daarmee nog op schema. Voorbereidende werkzaamheden zijn al gestart.

0.5 Zorgen voor een betrouwbare en een houdbare financiële huishouding

0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit 2022-2026

In ons financieel beleid is het uitgangspunt: een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting en voldoende weerstandsvermogen. Wij geven uitvoering aan de planning- en controlcyclus (P&C-cyclus) door het opstellen van een kadernota, begroting, voortgangsrapportages en jaarstukken. De beschikbare middelen zijn integraal afgewogen bij de kadernota en de begroting. We blijven de P&C-cyclus doorontwikkelen.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De planning- en control cyclus (P&C-cyclus) bestaat uit de kadernota, meerjarenbegroting, twee voortgangsrapportages en de jaarrekening. De eerste voortgangsrapportage, jaarrekening en kadernota zijn volgens planning opgesteld.
Uit de kadernota 2024-2027 bleek een groot structureel begrotingstekort vanaf 2026. Wij hebben een 'strategiebepaling voor een gezonde toekomst' opgesteld waarin we verschillende momenten hebben geformuleerd waarop we de benodigde maatregelen kunnen treffen, zodat we ook op de lange termijn een structureel sluitende begroting kunnen presenteren. De raad heeft in de raadsvergadering van februari gekozen voor het uitgangspunt van gedeeltelijke compensatie van het Rijk, dus we treffen in de (volgende) kadernota 2026-2029 maatregelen. Onderzoeksbureau BMC heeft als eerste stap vervolgens een onderzoeksrapport opgesteld dat bij de kadernota is gepresenteerd. Dit rapport heeft geleid tot meer inzicht in de beïnvloedbaarheid van de begroting, bezuinigingsrichtingen en een vergelijking met andere soortgelijke gemeenten (benchmark). Bij de begroting 2025-2028 doen wij in afstemming met de raad een voorstel voor de bezuinigingsopgaven zodat wij ten behoeve van de kadernota 2026-2029 concrete maatregelen kunnen uitwerken en aan de raad voorleggen.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten				
Primitieve begroting 2024-2027	116.816	118.748	112.004	110.847
1e voortgangsrapportage 2024	1.343	956	494	1.791
Kadernota 2025	0	525	337	337
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	306	-188	0	0
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**118.465**	**120.041**	**112.836**	**112.975**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
1. Autonome ontwikkelingen	2.035	**3.570**	5.567	5.573
Actualisatie budget rentekosten	-2	0	0	0
Dividend Ataro B.V.	-132	0	0	0
Meicirculaire 2024	2.169	2.270	5.567	5.573
Meicirculaire 2024 hervormingsagenda jeugd	0	1.300	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	306	**98**	-296	98
Actualisatie afschrijvingslasten	0	0	-394	0
Actualisatie exploitatie Turmac cultuurfabriek (TCF)	98	98	98	98
Budgetmutatie burgerzaken	30	0	0	0
Budgetmutatie reisdocumenten en rijbewijzen	178	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**2.341**	**3.668**	**5.271**	**5.671**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**120.806**	**123.709**	**118.107**	**118.646**
Lasten				
Primitieve begroting 2024-2027	27.105	27.733	27.819	27.598
1e voortgangsrapportage 2024	2.465	1.304	1.204	1.137
Kadernota 2025	0	1.192	978	1.036
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	89	-424	-236	-236
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**29.659**	**29.805**	**29.765**	**29.535**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	-383	**2.106**	2.045	2.045
Actualisatie budget rentekosten	179	-6	-6	-6
Actualisatie budget rentekosten grondexploitatie bedrijven	-144	0	0	0
Actualisatie budget rentekosten grondexploitaties woningbouw	91	0	0	0
Bijdrage GR RID - doorontwikkeling	385	0	0	0
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	30	61	0	0
Dividend Ataro B.V.	0	0	0	0

Meicirculaire 2024	-924	2.051	2.051	2.051
Meicirculaire 2024 hervormingsagenda jeugd	0	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	310	**90**	-466	47
Actualisatie afschrijvingslasten	88	0	-518	-5
Actualisatie budgetten openbare werken	-75	-75	-75	-75
Actualisatie exploitatie Turmac cultuurfabriek (TCF)	98	98	98	98
Actualisatie investering vervanging werkplekken hardware 2024	0	10	10	10
Actualisatie investeringen en budgetten vastgoed	55	19	19	19
Budgetmutatie burgerzaken	10	0	0	0
Budgetmutatie inhuur extern personeel riolering	44	0	0	0
Budgetmutatie projectleiding strategiebepaling	-38	38	0	0
Budgetmutatie reisdocumenten en rijbewijzen	128	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**-72**	**2.196**	**1.579**	**2.092**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**29.586**	**32.001**	**31.344**	**31.627**
Resultaat voor bestemming	**91.220**	**91.708**	**86.763**	**87.018**
Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2024-2027	2.492	489	537	537
1e voortgangsrapportage 2024	383	-86	-86	-86
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	954	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	-213	48	10	-2
Totaal onttrekkingen reserves	3.616	**451**	462	450
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2024-2027	2.085	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2024	-495	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	954	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	40	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	2.584	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**1.033**	**451**	**462**	**450**
Resultaat na bestemming	**92.253**	**92.160**	**87.224**	**87.468**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentekosten	**-180**	**6**	**6**	**6**

Door een hogere financieringsbehoefte verwachten we een nadeel op rentelasten van € 180.000.

Actualisatie budget rentekosten grondexploitatie bedrijven	**144**	**0**	**0**	**0**

De ramingen van de grondexploitaties zijn aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2024 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 26 juni 2024. Door een hogere boekwaarde op 1 januari 2024 van de grondexploitatie Zevenaar-Oost bedrijven wordt meer rente toegerekend aan deze grondexploitatie. Een voordeel voor begrotingssaldo 2024 van € 144.000.

Actualisatie budget rentekosten grondexploitaties woningbouw	**-91**	**0**	**0**	**0**

De ramingen van de grondexploitaties zijn aangepast op basis van de herziene grondexploitatie per 1 januari 2024 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 26 juni 2024. Door een gunstiger verloop van de boekwaarde op 1 januari 2024 van met name Zevenaar-Oost wonen wordt minder rente toegerekend aan deze grondexploitaties. Een nadeel voor het begrotingssaldo in 2024 van € 91.000.

Bijdrage GR RID - doorontwikkeling	**-385**	**0**	**0**	**0**

Volgens de primitieve begroting 2024 van de RID was de inwonerbijdrage van Zevenaar € 3.153.000. Deze begroting is verhoogd met de indexatie zoals in de Kaderbrief van SDL aangegeven. Daarnaast heeft de doorontwikkeling van de RID zoals besloten in de minimale variant ook voor 2024 effect. In totaal melden wij een incidenteel nadeel in 2024 van € 385.000.

Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	**-30**	**-61**	**0**	**0**

Op basis van de ontwikkelingen informeren wij u over de stijgende gas- en dalende elektriciteitskosten. Op basis van deze gegevens hebben wij de gaskosten in 2024 verhoogd met € 49.000 en in 2025 met 63.000. De elektriciteitskosten hebben wij in 2024 met € 137.000 en in 2025 met € 3.000 verlaagd. Doordat de mutatie op de elektriciteitskosten deels betrekking heeft op riolering (in 2024
€ 37.000 en in 2025 € 7.000), verrekenen wij dit deel binnen de reserve riolering. Het resterende bedrag in 2024 (€ 50.000) en in 2025 (€ 68.000) komt ten laste van het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

Dividend Ataro B.V.	**-132**	**0**	**0**	**0**

Door Ataro is over het boekjaar 2023 minder dividend uitgekeerd dan begroot. We melden een nadeel van € 132.000 in 2024.

Meicirculaire 2024	**3.093**	**219**	**3.516**	**3.522**

De meicirculaire 2024 laat in alle jaren een groei zien. De groei van de algemene uitkering bestaat voor een groot deel uit compensatie voor inflatie. Daarnaast zijn de volgende onderwerpen opgenomen:
*In verband met het vervroegen van de gewijzigde bbp-indexatie van 2027 naar 2024 dalen het volume en LPO accres voor de jaren 2024 tot en met 2029. Voor 2024 wordt dit volledig gecompenseerd en voor 2025 voor ongeveer 50%, zodat landelijk een tekort van € 675 miljoen resteert.

Voor Zevenaar gaat het in 2025 om een eenmalige korting van € 1.584.000.
*In de meicirculaire 2024 is de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026, een structurele uitname van € 675 miljoen, geschrapt. Voor Zevenaar gaat het om € 1.584.000 in 2026 en € 1.580.000 vanaf 2027.
*Het BTW-compensatiefonds (BCF) heeft een plafond. Jaarlijks wordt in september van het lopende jaar een voorschot uitgekeerd van de ruimte onder het plafond. In mei vindt de definitieve afrekening van het voorgaande jaar plaats. Voor Zevenaar is de definitieve afrekening 2023 aanvullend € 506.000.
*Op basis van de ruimte onder het BCF-plafond van het jaar 2023 mag in de meerjarenbegroting 2025 – 2028 een structurele stelpost worden opgenomen ter hoogte van dit bedrag. Voor Zevenaar gaat het om een bedrag van € 1.361.000. In de begroting houden we al rekening met een voorschot van € 700.000. Dit voorschot hebben we nu verhoogd naar € 1.300.000. Een verhoging van € 600.000.
*De gemeente krijgt meer of minder geld als er taken bijkomen of af gaan. Dit zijn wijzigingen door taakmutaties.

Per saldo resteert een netto resultaat van de algemene uitkering van positief € 3.093.000 (2024), € 219.000 (2025), 3.516.000 (2026) en € 3.522.000 (2027).

Meicirculaire 2024 hervormingsagenda jeugd	**0**	**1.300**	**0**	**0**

In het coalitieakkoord Rutte IV is een aanvullende besparing op Jeugdzorg opgenomen die oploopt naar structureel € 511 miljoen vanaf 2027. De geraamde besparing van € 500 miljoen in 2025 kan nog niet door het Rijk gerealiseerd worden. Om die reden is in 2025 incidenteel € 500 miljoen toegevoegd aan de algemene uitkering. Voor Zevenaar gaat het om een bedrag van € 1.300.000 in 2025. In verband met deze geraamde besparing is in onze begroting in 2025 een stelpost opgenomen van € 1.300.000 (inkomst). Deze stelpost valt nu weg tegen het bedrag dat in de meicirculaire is opgenomen. Een budgettair neutrale mutatie.

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie afschrijvingslasten	**-88**	**0**	**124**	**5**

Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Dit werkt door in diverse programma's.

Actualisatie budgetten openbare werken	**75**	**75**	**75**	**75**

In de meerjarenbegroting 2023-2026 hebben we rekening gehouden met een verhoging van de brandstofprijzen. De prijs valt lager uit dan verwacht en daarom ramen wij een deel (€ 75.000) af. Daarnaast is afgelopen drie jaar de opbrengst van het staangeld van de kermissen lager en ramen wij een deel (€ 8.000) af. Deze wijzigingen leiden tot een structureel voordeel van € 67.000 vanaf 2024.

Actualisatie exploitatie Turmac cultuurfabriek (TCF)	**0**	**0**	**0**	**0**

Diverse budgetten die betrekking hebben op de exploitatie van de TCF zijn geactualiseerd. Enerzijds zijn er hogere lasten voor met name beveiliging en anderzijds hogere baten i.v.m. verhuur en doorberekening aan de gebruikers van de hogere exploitatielasten. De mutaties zijn budgettair neutraal.

Actualisatie investering vervanging werkplekken hardware 2024	**0**	**-10**	**-10**	**-10**

Het vervangen van hardware van de vaste en mobiele werkplekken gaat volgens een vooraf gedefinieerde levenscyclus. In 2024 is aanvankelijk € 267.000 gepland. Echter als gevolg van de instroom van nieuwe medewerkers verwachten we in 2024 ± € 40.000 extra benodigd te hebben. Het gaat om de aanschaf van laptops en smartphones. Dit leidt tot een overschrijding van € 40.000 op de investering. De verhoogde afschrijvingslasten zijn € 10.000 per jaar. Wij stellen daarbij voor om net als bij de bestaande investering deze afschrijvingslasten te dekken uit de daarvoor bestemde reserve. Hiervoor voegen wij eenmalig in 2024 een bedrag van € 40.000 toe aan deze bestemmingsreserve.

Actualisatie investeringen en budgetten vastgoed	**-55**	**-19**	**-19**	**-19**

We hebben de vastgoed budgetten nagelopen. Het investeringsbudget voor de inrichting van het Raadhuisplein 1D is ontoereikend. Gevraagd wordt het budget in 2024 met € 40.000 te verhogen naar € 178.000. Deze verhoging is gebaseerd op concrete offertes. In maart 2018 is een raming gemaakt van de te verwachten bouwkosten voor de inrichting van Raadhuisplein 1D. Hier is toen gerekend met kostenkengetallen voor de inrichting van een openbaar toilet, ruimte voor de marktmeester, een kantoor en een grote ruimte voor fietsparkeren. De raming kwam uit op € 130.000, met een aanvullend budget van € 5.000 voor de voorbereiding. Later (2021) is daar nog behoefte aan opslag en kleedruimte voor evenementen bij gekomen. Echter, ten tijde van het moment van oplevering (december 2021) van de ruimte aan gemeente, zijn er opnieuw discussies gevoerd over de invulling van deze ruimte. Na intern beraad en afstemming met het college is er eind 2023 besloten vast te houden aan de in 2018 bedachte invulling. Voor deze invulling is inmiddels een ontwerp uitgewerkt en zijn er offertes opgevraagd. Door stijging van de bouwkosten is het destijds geraamde bedrag onvoldoende om de invulling te realiseren. Dit leidt tot € 4.000 structurele lasten vanaf 2025.
Daarnaast ramen we, hogere waterlasten bij het gemeentehuis en lagere waterlasten bij het sportbedrijf. Ook verwachten we voor gebouwen - algemeen in verband met vandalisme als gevolg van leegstand extra lasten voor onderhoud in 2024. Dit geldt ook voor de lasten van bewaking voor 2024 en in mindere mate voor 2025 t/m 2028.
Dit leidt totaal tot een eenmalig negatief resultaat van € 44.000 in 2024 en € 8.000 structureel vanaf 2025.

Budgetmutatie burgerzaken	**20**	**0**	**0**	**0**

We zien dat het aantal aanvragen voor naturalisatie dit jaar hoger is dan was begroot. Dit levert voor 2024 een voordeel voor de leges op van € 20.000.

Budgetmutatie inhuur extern personeel riolering	**-44**	**0**	**0**	**0**

Bij het taakveld riolering wordt als gevolg van het niet ingevuld krijgen van vacatures gebruik gemaakt van inhuur. De kosten van inhuur liggen door de krapte op de arbeidsmarkt aanzienlijk hoger dan aan budget beschikbaar is. Om de vereiste werkzaamheden voor riolering uit te kunnen voeren is extra inhuurbudget nodig bij team Beheer Fysieke Leefomgeving (BFL). We maken hiervoor gebruik van de reserve riolering. Deze ramen we af, zodat we het inhuurbudget van de afdeling BFL kunnen verhogen. Het gaat om een budgettair neutrale wijziging.

Budgetmutatie projectleiding strategiebepaling	**38**	**-38**	**0**	**0**

Voor een succesvolle uitvoering van het project "strategiebepaling voor een gezonde toekomst" hebben wij ondersteuning ingezet van een onafhankelijk adviesbureau. In de raadsvergadering van 28 februari 2024 heeft u hiervoor € 75.000 beschikbaar gesteld. De helft van dit budget is in 2024 besteed, de andere helft schuiven wij door naar 2025 en zetten wij in ten behoeve van het proces om de begrotingsjaren 2026-2028 reëel en structureel sluitend te maken. Dit bedrag wordt onttrokken uit de algemene reserve en verloopt hiermee budgetneutraal.

Budgetmutatie reisdocumenten en rijbewijzen	**50**	**0**	**0**	**0**

In de begroting van 2024 is rekening gehouden met de "paspoortpiek" vanaf maart 2024. Toch zien we dat er nog meer aanvragen voor reisdocumenten zijn dan was begroot. Voor 2024 levert dit een voordeel op van € 50.000.

Totaal mutaties	**2.414**	**1.472**	**3.692**	**3.579**

Toelichting reservemutaties

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingslasten	**-176**	**0**	**0**	**-12**
Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Dit werkt door in diverse programma's.				
Actualisatie investering vervanging werkplekken hardware 2024	**-40**	**10**	**10**	**10**
Het vervangen van hardware van de vaste en mobiele werkplekken gaat volgens een vooraf gedefinieerde levenscyclus. In 2024 is aanvankelijk € 267.000 gepland. Echter als gevolg van de instroom van nieuwe medewerkers verwachten we in 2024 ± € 40.000 extra benodigd te hebben. Het gaat om de aanschaf van laptops en smartphones. Dit leidt tot een overschrijding van € 40.000 op de investering. De verhoogde afschrijvingslasten zijn € 10.000 per jaar. Wij stellen daarbij voor om net als bij de bestaande investering deze afschrijvingslasten te dekken uit de daarvoor bestemde reserve. Hiervoor voegen wij eenmalig in 2024 een bedrag van € 40.000 toe aan deze bestemmingsreserve.				
Budgetmutatie projectleiding strategiebepaling	**-38**	**38**	**0**	**0**
Voor een succesvolle uitvoering van het project "strategiebepaling voor een gezonde toekomst" hebben wij ondersteuning ingezet van een onafhankelijk adviesbureau. In de raadsvergadering van 28 februari 2024 heeft u hiervoor € 75.000 beschikbaar gesteld. De helft van dit budget is in 2024 besteed, de andere helft schuiven wij door naar 2025 en zetten wij in ten behoeve van het proces om de begrotingsjaren 2026-2028 reëel en structureel sluitend te maken. Dit bedrag wordt onttrokken uit de algemene reserve en verloopt hiermee budgetneutraal.				
Totaal reservemutaties	**-253**	**48**	**10**	**-2**

1. VEILIGHEID

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Ontwikkelingen
Drugsdumping Giesbeek
In de nacht van 28 op 29 juni heeft er bij de visvijver in Giesbeek, het Karpersgat, een illegale drugsdumping plaatsgevonden. Deze dumping was op gemeentegrond en daarom zijn wij verantwoordelijk voor de saneringskosten. Strukton heeft de opruimwerkzaamheden op zich genomen.

Aanpak ondermijnende criminaliteit
We geven uitvoering aan onze integrale veiligheidsagenda. In 2024 zijn al meerdere controles gedaan door het kernteam. Ook zijn we druk met aanpakken van drugsdealers: in 2024 zijn 8 lasten onder dwangsom opgelegd voor drugshandel op straat.

Aanpak vakantiepark
Samen met de provincie zijn we in 2021 gestart met het project Ariadne. Sinds 2023 is de aanpak in een stroomversnelling gekomen. We blijven inzetten op de aanpak van illegale bewoning en andere misstanden op het park.

Terugkoop brandweergarage
Eind 2013 zijn in het proces van de regionalisering van de brandweer de kazernes Bemmel, Dieren, Harskamp, Doorwerth, Pannerden en Valburg van gemeenten overgenomen door VGGM. Destijds is contractueel overeengekomen dat na een periode van 10 jaar de kazernes weer terug worden overgedragen naar de gemeenten. In die tijd is ervoor gekozen dat de vijf nieuwere kazernes in de regio vanuit fiscale overwegingen werden overgenomen door VGGM met de terugkoopverplichting op het moment dat de kazerne 10 jaar in gebruik zou zijn. In het laatste kwartaal van 2024 staat de terugkoop van brandweergarage Pannerden inclusief de grond gepland. In de budgetten is hiermee rekening gehouden. Het is een budgetneutrale transactie voor beide partijen.

Beleidskaders
- Integrale Veiligheidsagenda 2023-2026
- Toezicht en handhavingsbeleid 2018-2022

WAT WILLEN WE?

1. Veiligheid

We zetten ons in voor een veilige en leefbare samenleving. Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis, op straat, in het dorp of de stad én in het buitengebied.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen	2022-2026		
1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp	2022-2024		
1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen	2022e.v.		
	Doorlopend		

1.1 Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit

1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen 2022-2026

We zetten in op preventief jongerenwerk buiten de organisatie (outreachend) in Zevenaar. Dit jongerenwerk houdt in dat de jongerenwerkers ondersteuning bieden binnen de leefwereld van de jongeren. In 2022 start een pilot jongerenwerk op straat. Dit wordt in 2023 geëvalueerd. Bij preventief beleid kijken we ook naar maatregelen om te voorkomen dat jongeren overlast veroorzaken. Voldoende speel- en sportvoorzieningen en locaties voor het organiseren van activiteiten voor jongeren kunnen preventief werken en overlast elders beperken of voorkomen.

Voor de aanpak van overlast veroorzakende en/of criminele jeugdgroepen werken we samen met betrokken partijen op basis van het in 2022 afgesproken convenant. Gezien de ontwikkeling van de problematiek met overlast veroorzaakt door jeugdigen in onze gemeente willen we, naast het outreachend jongerenwerk, de inzet van jeugdboa's onderzoeken. Een jeugdboa richt zich specifiek op jeugdigen en de daarbij horende overlast. De inzet van een jeudgboa gaat een stap verder dan het jongerenwerk en kan een repressief karakter aannemen. De jeugdboa kan handhavend optreden. In 2023 start een pilot met de inzet van jeugdboa's.

Belangrijk hierbij is dat we deze problematiek vanuit inhoud en bestuurlijk-ambtelijke inzet integraal benaderen vanuit beide prevalente belangen: zorg voor onze jongeren en zorg voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Jongerenwerk en jeugdgroep
Het outreachend jongerenwerk wordt positief ervaren. Er is een goede samenwerking met Caleidoz, welzijnsorganisatie, en de andere ketenpartners.
Gezamenlijk is extra ingezet op een goed en veilig verloop van de kermis in Zevenaar.

Zorg en veiligheid
Er is steeds meer complexe problematiek die vraagt om een domeinoverstijgende aanpak vanuit het team openbare orde en veiligheid (OOV) en het sociaal domein. Na het succesvol doorlopen van een pilot Zorg en Veiligheid zijn de procesregisseurs Zorg en Veiligheid nu structureel in de bezetting van de organisatie opgenomen. De procesregisseur coördineert de geboden hulp die vanuit verschillende samenwerkingspartners aan de inwoner wordt gegeven zodat de hulp op elkaar aansluit. Er wordt een convenant opgesteld waarin afspraken met onze ketenpartners zijn opgenomen over de werkprocessen, privacy en gegevensdeling in het kader van inwoners met meervoudig complexe zorg- en veiligheidsproblematiek. De cijfers van personen met verward gedrag zijn net iets lager dan voorgaande jaren. Dit komt door de goede samenwerking tussen zorg en veiligheid, politie, wijk-GGD en andere ketenpartners.

1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp 2022-2024

Er kan sprake zijn van ordeverstorend verward gedrag bij bepaalde ziektebeelden, verslavingsproblematiek of andere onderliggende psychosociale problemen. De verbinding tussen zorg en veiligheid is van cruciaal belang voor het integraal bieden van ondersteuning voor kwetsbare inwoners met multiproblematiek en begeleiding naar passende hulp.

We beschrijven onze integrale aanpak op het gebied van preventie en dienstverlening in een lokaal plan kwetsbare inwoners. Dit doen we samen met maatschappelijke partners, ervaringsdeskundigen en (vertegenwoordigers van) inwoners. Lokaal richten we ons op voorzieningen als respijtzorg en tijdelijke opvang. We werken daarbij via de lijn: voorkomen en signaleren – dienstverlening – toezicht en handhaving.

Regionale voorzieningen gelden als vangnet. Veiligheid en handhaving is het sluitstuk van de keten. We werken samen met de politie indien er sprake is van verstoring van de openbare orde en veiligheid, maar ook wanneer er sprake is van zorgvragen die door politie geconstateerd worden. Vanuit deze samenwerking zorgen we voor een zorgvuldige en adequate hulpverlening bij huiselijk geweld en overlast gevende personen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In maart 2024 is de pilot wijk-GGD gestart. De wijk-GGD krijgt meldingen binnen vanuit de politie rondom mensen met onbegrepen gedrag. De wijk-GGD triageert of de inwoner al bij een zorgaanbieder bekend is en zet de melding naar hen door. Wanneer een inwoner nog niet bekend is bij een zorgaanbieder gaat de wijk-GGD bij de inwoner langs om te bespreken welke zorg het best passend is. De wijk-GGD werkt samen met bemoeizorg bij inwoners die wel hulp nodig hebben maar dit niet accepteren. De pilot Zorg en Veiligheid is omgezet naar een vaste bezetting door het aannemen van drie vaste procesregisseurs. Er wordt een groeiende groep mensen met verward- en/of onbegrepen gedrag verwacht waarbij de oorzaak ligt in dementie. We zijn daarom een dementiescan aan het uitvoeren zodat we weten welke punten wij nog moeten verbeteren om een dementievriendelijke gemeente te worden.

1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen 2022-e.v.

Samen met onze inwoners werken we aan een omgeving waarin iedereen zich veilig voelt. Thuis en op straat, in het dorp en de stad én in het buitengebied. We werken hiervoor samen met partners vanuit het werkveld, zoals de politie en partners vanuit het RIEC-verband. Het RIEC is het Regionale Informatie- en Expertise Centrum dat zich richt op bestrijding van ondermijnende criminaliteit.

We zorgen voor een veilige en prettig leefbare gemeente. Hierbij hebben we een aantal speerpunten:
- De inzet van cameratoezicht zien we als laatste inzetmiddel, we willen dit dus zo min mogelijk inzetten. Tijdelijke inzet van camera's kan een overweging zijn.
- We continueren de inzet van het kernteam ondermijning. We zetten in op kleinschalige controles met interne collega's, waar nodig aangevuld met onze partners uit het RIEC-verband.
- We geven uitvoering aan Uitvoeringsplan Ondermijning 2022-2023.
- We geven opvolging aan de aanbevelingen uit Weerbaarheidsscan (2022) van het RIEC.

Regionaal, vanuit het RIEC, maar ook door de Provincie Gelderland wordt geïnvesteerd in de aanpak van ondermijning op verschillende vlakken. Willen we hiervan profiteren dan is nu het moment om hieraan deel te nemen. Zo zijn we gestart met Ariadne (aanpak vakantieparken). Er is een Districtelijk ondermijningsteam ingesteld dat kan ondersteunen bij integrale controles en is er een platform veilig ondernemen actief, dat zich specifiek richt op het buitengebied.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Kernteam ondermijning
Het kernteam ondermijning is en blijft druk met het uitvoeren van controles. Er worden kleine zaken aangekaart maar ook daadwerkelijk misstanden. Hier hebben we snel en adequaat op kunnen reageren.

Training Zevenaar Academie
In februari en mei hebben er reeds trainingen voor 2024 plaatsgevonden. De interesse is groot bij collega's en de deelnemers zijn enthousiast. We hopen meer en meer collega's bewust te maken van en het herkennen van signalen van de georganiseerde criminaliteit in de publieke ruimte.

Buurtpreventie Whatsappgroepen
In de gemeente zijn er veel actieve buurtpreventie Whatsappgroepen. We proberen een switch te maken van 'herkennen van verdacht gedrag' naar bewustwording omtrent cybercriminaliteit en babbeltrucs.
In april 2024 is een avond voor alle leden van appgroepen en beheerders georganiseerd in samenwerking met de politie.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten				
Primitieve begroting 2024-2027	131	131	131	131
1e voortgangsrapportage 2024	11	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**142**	**131**	**131**	**131**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
	0	0	0	0
	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**142**	**131**	**131**	**131**
Lasten				
Primitieve begroting 2024-2027	4.821	4.812	4.802	4.803
1e voortgangsrapportage 2024	170	91	95	95
Kadernota 2025	0	-20	-20	-20
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	1	0	0	0
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**4.992**	**4.883**	**4.877**	**4.878**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	-8	**-4**	0	0
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	-8	-4	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**0**	0	0
Investering terugkoop brandweergarage Pannerden	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**-8**	**-4**	**0**	**0**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**4.984**	**4.879**	**4.877**	**4.878**
Resultaat voor bestemming	**-4.842**	**-4.748**	**-4.745**	**-4.747**

Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2024-2027	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves				
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2024-2027	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties				
Resultaat na bestemming	**-4.842**	**-4.748**	**-4.745**	**-4.747**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	**8**	**4**	**0**	**0**

Op basis van de ontwikkelingen informeren wij u over de stijgende gas- en dalende elektriciteitskosten. Op basis van deze gegevens hebben wij de gaskosten in 2024 verhoogd met € 49.000 en in 2025 met 63.000. De elektriciteitskosten hebben wij in 2024 met € 137.000 en in 2025 met € 3.000 verlaagd. Doordat de mutatie op de elektriciteitskosten deels betrekking heeft op riolering (in 2024 € 37.000 en in 2025 € 7.000), verrekenen wij dit deel binnen de reserve riolering. Het resterende bedrag in 2024 (€ 50.000) en in 2025 (€ 68.000) komt ten laste van het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Investering terugkoop brandweergarage Pannerden	**0**	**0**	**0**	**0**

Per 01-10-2024 koopt de gemeente Zevenaar de brandweergarage terug van VGGM. Dit is bij de verkoop in 2013 contractueel overeen gekomen. De overnameprijs is vooraf bepaald op basis van de boekwaarde. In deze mutatie stelt uw raad tevens het investeringsbedag van € 303.000 beschikbaar. De bijdrage aan VGGM is € 20.000 per jaar lager en met dit vrijgekomen budget dekken we jaarlijks de afschrijvingslasten en exploitatielasten. Het betreft een budgettair neutrale wijziging.

Totaal mutaties	**8**	**4**	**0**	**0**

2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Ontwikkelingen
Project ViA15: doortrekken A15 en verbreden A12
Op 6 maart 2024 heeft de Raad van State (RvS) wederom een tussenuitspraak gedaan. Naar aanleiding hiervan moet de minister van infrastructuur en waterstaat nog een betere onderbouwing geven bij het zogenaamde extern salderen. In RIB 2024-453 hebben wij u geïnformeerd dat de RvS verwacht in oktober 2024 te besluiten of het Tracébesluit onherroepelijk of vernietigd wordt. Het is dus nog niet duidelijk of het project kan doorgaan. Vooralsnog gaan we uit van een positieve uitspraak. De raad wordt uiteraard geïnformeerd zodra er nieuwe ontwikkelingen zijn.

Daarnaast speelt nog dat de huidige VRI's op de kruising Doesburgseweg/Ringbaan/Noordeinde al vier jaar technisch zijn afgeschreven en dringend aan vervanging toe zijn. Uitstel is vanuit oogpunt van veiligheid niet meer acceptabel. Over vervanging van deze voorzieningen is overleg gaande met Rijkswaterstaat aangezien de besturing van de twee VRI's van Rijkswaterstaat aan de Doesburgseweg gekoppeld zijn aan de besturing van de gemeentelijke VRI's. Omdat de recente uitspraak van de RvS nog steeds geen uitsluitsel geeft over de aanleg A15/verbreding A12 zijn we nu genoodzaakt om voorzorgsmaatregelen te treffen. In 2024 hebben we onderzoek gedaan naar de asfaltconstructie. Daaruit bleek dat de gehele asfalttoplaag dringend aan vervanging toe was en dat op sommige plekken ook de wegconstructie verbeterd diende te worden. Volgens planning gaan we in de zomervakantie de asfalttoplaag vervangen en eind 2024/begin 2025 gaan we de VRI-armaturen vervangen.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030 (2013)
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Gemeentelijke verkeers- en vervoersplan 2020
- Beheerplan openbare verlichting (2022)
- Beheerplan straatmeubilair (2022)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022)
- Beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022)

WAT WILLEN WE?

2. Verkeer en vervoer

Wij willen dat de gemeente Zevenaar voor elke inwoner en bezoeker goed bereikbaar is. Of je nu wandelt of jezelf met de fiets, auto of het openbaar vervoer verplaatst. Dit moet voor iedereen comfortabel en veilig zijn. Hierbij hebben we oog voor verkeersgedrag, de inrichting van de infrastructuur en het verkeersveiligheidsgevoel van inwoners.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12	2024-2028		
2.1.2 Wij verbeteren de aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met het centrum	2022-2024		

2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer	2022-2030		
2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid	2024-2025		
2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven	2022-2026		
2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen	2022-2030		
2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer	2024-2025		
2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in	2024-2028		
2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost	2023-2030		
2.2.2 Wij behouden de buurtbus	2022-2030		
2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak	2022-2026		
2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Verbonden Regio	2021-2026		
2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid.	2022-2024		

2.1 Optimaliseren van de bereikbaarheid via verkeersveilig infrastructuur

2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12 2024-2028

Een doorgetrokken A15 en verbreding van de A12 met daarbij de aanleg van deze twee nieuwe aansluitingen heeft gevolgen voor het verkeer op ons onderliggend wegennet. Wij zetten ons in om hinder (o.a. sluipverkeer) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden zoveel mogelijk te beperken. Ondertussen werken wij aan een alternatief plan, indien onverhoopt het project A15/A12 niet doorgaat als gevolg van de uitspraak van de Raad van State.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
		
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In april 2023 heeft de Raad van State (RvS) een uitspraak gedaan over de aansluiting Zevenaar oost als onderdeel van het project doortrekking A15 / verbreding A12 (ViA15). Ofschoon verwacht werd dat deze uitspraak definitieve duidelijkheid zou geven over de aansluiting Zevenaar oost bleek het 'slechts' een tussenuitspraak te zijn. Op 6 maart 2024 heeft de Raad van State (RvS) wederom een tussenuitspraak gedaan. Naar aanleiding hiervan moet de minister van infrastructuur en waterstaat nog een betere onderbouwing geven bij het zogenaamde extern salderen. In RIB 2024-453 hebben wij u geïnformeerd dat de RvS verwacht in oktober 2024 te besluiten of het Tracébesluit onherroepelijk of vernietigd wordt. Het is dus nog niet duidelijk of het project kan doorgaan. Vooralsnog gaan we uit van een positieve uitspraak. Ondertussen werken wij aan een alternatief plan, indien onverhoopt het project A15/A12 niet doorgaat als gevolg van de uitspraak van de Raad van State.

2.1.2 Wij verbeteren de aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met het centrum 2022-2024

De aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met de bestaande situatie op de Didamstraat is niet optimaal. Daarom is het dringend gewenst om de gehele parkeerplaats aan de Didamsestraat te reconstrueren. Dit valt echter buiten de reikwijdte van dit project.

Aangezien het nog enige tijd duurt voordat vanuit onderhoud de parkeerplaatsen (verharding) vervangen moeten worden, voegen wij dit gedeelte toe aan het project fietsstraat Babberichseweg. Als de herinrichting wordt gecombineerd met een goede fietsverbinding naar het centrum kan een deel van de kosten gedekt worden door de fietssubsidie. De rest dient via eigen middelen te worden gedekt.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Gerealiseerd

De fietsstraat is in juli 2023 geopend. Het project is in 2024 helemaal afgerond.

Voorstel raad
Wij stellen voor om dit resultaat af te sluiten.

2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer 2022-2030

Bij onderhoud of het opnieuw inrichten van wegen houden we rekening met de bescherming van fietsers, voetgangers en mensen met een beperking. Wij streven naar een optimale toegankelijkheid en een optimaal gebruik van de openbare ruimte, wegen, en fietspaden. We stimuleren het fietsen door goede en veilige fietsroutes en zorgen voor voldoende ruimte om fietsen te kunnen parkeren. Binnen ons Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan, dat onderdeel uit gaat maken van een nieuw op te stellen mobiliteitsvisie, geven wij prioriteit aan de thema's fietsverkeer, voetgangers en openbaar vervoer.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De focus bij herinrichtingsprojecten ligt op het verbeteren van de fiets- en voetgangersvoorzieningen. Daarnaast dragen projecten zoals herinrichting Babberichseweg, onderzoek naar de fietsverbinding Zevenaar – Doetinchem – Emmerich, realisatie infrastructuur 7Poort, afronding snelfietsroute F12 en het verbeteren van verkeersonveilige verkeerssituaties bij aan het verbeteren van de voorzieningen van de langzame verkeersdeelnemers.

2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid 2024-2025

In de bredere mobiliteitsvisie die wij opstellen, actualiseren wij de (beleids)plannen op het gebied van verkeer en vervoer. Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Aan de raad wordt parkeren en het parkeerbeleid voorgelegd voor beeldbepaling en meningsvorming (zie 2.3.1.). Uiteraard betrekken wij onze inwoners en belangengroepen ook bij het opstellen van de visie, onder andere om de locaties waar verkeersonveiligheid ervaren wordt in kaart te brengen.

Verkeersveiligheid krijgt naast mobiliteit en verkeerscirculatie volop aandacht in deze visie. Dat geldt ook voor verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid op de wegen die niet in eigen beheer/eigendom zijn. Hiervoor treden wij actief in overleg met andere wegbeheerders, zoals de Provincie Gelderland.
In het huidige Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP) zijn in het uitvoeringsprogramma doelstellingen gekoppeld aan jaartallen waarin het doel bereikt dient te worden. In deze collegeperiode integreren wij de acties uit het GVVP in de nieuw op te stellen mobiliteitsvisie. Wij onderzoeken of de acties aansluiten op onze visie op een verbetering van de verkeersveiligheid.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Niet gestart	Volgens plan

De aanbestedingsprocedure is reeds gestart. De planning is dat het geactualiseerde verkeers- en mobiliteitsbeleid in Q1 2025 opgeleverd wordt.

2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven 2022-2026

Vooruitlopend op de brede mobiliteitsvisie inventariseren wij in hoeverre de meest kwetsbare verkeersdeelnemers zich veilig voelen in het verkeer. We brengen in kaart welke plekken niet verkeersveilig zijn in onze gemeente. We kijken dan niet alleen naar de cijfers zoals het aantal ongevallen, maar ook naar hoe (on)veilig inwoners zich voelen op de weg. Wij ondersteunen en maken daarbij gebruik van lokale initiatieven die werken aan verkeersveiligheid. We werken samen met instanties zoals Veilig Verkeer Nederland en ouderenbonden en maken gebruik van het nog op te richten participatieplatform. Verder houden wij een enquête specifiek gericht op het inventariseren van ervaren verkeersonveilige situaties. De input verwerken we in de plannen ter uitvoering van het GVVP.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De enquête t.b.v. het inventariseren van ervaren verkeersonveilige situaties is uitgevoerd. De input van de enquête verwerken we in de plannen ter uitvoering van het te actualiseren mobiliteitsbeleid. Vooruitlopend worden voor drie kruispunten in Zevenaar schetsontwerpen gemaakt en de kosten van benodigde aanpassingen geraamd. Verwachtte oplevering van de schetsen met raming vindt plaats in Q4 2024.

2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen 2022-2030

Wij benutten elke gelegenheid om de gewenste aanpassingen aan het wegennet in en rondom Babberich en Zevenaar (Witte Kruis) onder de aandacht te brengen bij de provincie en Rijkswaterstaat. Wij zetten in op het stimuleren van verbeteringen en anticiperen hierop. Dit doen we zowel ambtelijk als bestuurlijk. De hiervoor reeds gedane inspanningen in de afgelopen jaren zetten wij voortvarend voort in deze collegeperiode. Daarbij zetten wij ons in om de gebiedsoplossing samen met de provincie gerealiseerd te krijgen. Het doortrekken van de Witte Kruis maakt onderdeel uit van de gebiedsoplossing Babberich. Zo nodig en mogelijk treffen wij kleinschalige maatregelen voor wegen waar de gemeente wegbeheerder van is.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Er is bestuurlijk en ambtelijk contact met de provincie waarbij doortrekken Witte Kruis en de ontwikkeling ViA15 worden besproken. De provincie gaat dit jaar maatregelen nemen aan de provinciale wegen rondom Babberich.

2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer 2024-2025

Bij het opstellen van een brede mobiliteitsvisie zoeken we een oplossing om de toename van verkeer op verschillende plekken in de gemeente in goede en veilige banen te leiden. Waar nodig en mogelijk verminderen we het drukke verkeer. Het project ViA15 brengt met de realisatie van twee nieuwe aansluitingen op de A12 en A15 wijzigingen aan ons wegennet met zich mee. Wij passen ons wegennetwerk hier verder op aan en maken bewuste keuzes over via welke wegen wij het verkeer willen afwikkelen (categoriseringsplan). Hierdoor kunnen wij wegen in- en rondom woonwijken afwaarderen/anders categoriseren. Dit sluit aan op de motie die onlangs in de Tweede Kamer is aangenomen om de maximum snelheid binnen de bebouwde kom terug te brengen van 50 naar 30 kilometer per uur. Dit vraagt een herinrichting van wegen binnen de bebouwde kom.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet gestart	Niet gestart

Het uitblijven van een uitspraak door de Raad van State omtrent project ViA15 leidt er toe dat toekomstige verkeerseffecten op het gemeentelijk wegennetwerk nog onzeker zijn. Vooruitlopend op toekomstige ontwikkelingen gaan wij een netwerkanalyse uitvoeren om te bepalen welke aanpassingen er op ons wegennetwerk noodzakelijk zijn. De aanpassingen nemen we op in het te actualiseren mobiliteitsbeleid.

2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in 2024-2028

Het opnieuw inrichten van de Edisonstraat is nodig om een goede aansluiting van de diverse bedrijventerreinen (vooral Mercurion) op de nieuwe aansluiting op de A12 bij Zevenaar Oost te realiseren. De Edisonstraat wordt hiervoor aangepast.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Er is een verkeersstructuur opgesteld voor Hengelder en Tatelaar. De Edisonstraat maakt hier deel van uit. Het concept ontwerp werken wij verder uit met kruispuntoplossingen. In het najaar wordt het ontwerp besproken met de ondernemers.

2.2 Verbeteren van de bereikbaar van de kernen via openbaar vervoer

2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost 2023-2030

Er zijn en worden veel woningen gebouwd op Groot Holthuizen. Eveneens staat de realisatie van de Fashion Outlet op de planning en worden steeds meer bedrijven op 7Poort gerealiseerd. Goede bereikbaarheid, ook met het openbaar vervoer vinden we van groot belang. We blijven ons inzetten voor een station Zevenaar Oost. De Groene Metropoolregio (GMR) heeft onlangs een verkenning opgestart om de potentie van een mobiliteitshub Zevenaar Oost te onderzoeken. Een hub is een vervoersknooppunt waar je kunt overstappen van het ene naar het andere vervoersmiddel. Na de zomer van 2022 wordt het rapport door de GMR opgeleverd aan de gemeente Zevenaar. Het doel zoals opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan 2020 – 2030 blijft vooralsnog dat Zevenaar Oost in 2030 fungeert als mobiliteitshub.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Het rapport naar de hub Zevenaar-Oost is door de GMR opgeleverd. In afwachting van de uitspraak Project ViA15 kan er geen concrete vervolgstap gezet worden.

2.2.2 Wij behouden de buurtbus 2022-2030

De buurtbus vervult een belangrijke rol om de kleine kernen van onze gemeente bereikbaar te houden. Om de buurtbus te behouden gaan wij de vrijwilligers meer ondersteunen. Als eerste actie overleggen wij met de organisatie en de vrijwilligers om de knelpunten die zij ervaren in kaart te brengen.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Door het in de afgelopen periode ingezette structureel overleg met het bestuur van de Buurtbusvereniging kan geconstateerd worden dat de samenwerking met de buurtbus goed is.

2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak 2022-2026

We zijn tegen de aanleg van een Noordtak van de Betuweroute. Aanleg van de Noordtak leidt ertoe dat Zevenaar steeds meer ingeklemd wordt door grootschalige infrastructuur. Dit heeft een negatieve invloed op het woon- en leefplezier van onze inwoners in met name Zevenaar Oost en Babberich. Daarnaast is de impact op de natuur en het landschap groot. Dit standpunt blijven wij duidelijk maken in ambtelijke en bestuurlijke gremia. We trekken hierin samen op met de regio Achterhoek en de Liemerse gemeenten. Wij dragen ons standpunt regionaal uit. Daarom wordt er allereerst actief gestuurd op het onderzoeken van het nut en de noodzaak van de voorgestelde varianten voor het goederenvervoer.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Wij conformeren ons nog steeds aan het standpunt van de regio Achterhoek en handelen en participeren daarin met inachtneming van de motie. Het onderzoek van I&W naar het nut en de noodzaak heeft vertraging opgelopen in de aanbestedingsprocedure.

2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Verbonden Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Een integrale gebiedsaanpak voor mobiliteit is nodig om onze ambities op het gebied van verstedelijking, duurzaamheid en leefbaarheid kans van slagen te geven. Binnen de opgave Verbonden Regio zetten we in op het verder verminderen, veranderen en verduurzamen van de mobiliteit. Regionale projecten voeren we uit binnen de speerpunten gebiedsgerichte corridors, fiets, hubs en knooppunten (o.a. Zevenaar-Oost), gedrag en duurzame mobiliteit en verkeersveiligheid.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Wij nemen opnieuw deel aan de regionale agenda 2025-2028 van de GMR.

2.3 Met een doelmatig parkeerbeleid de leefbaarheid en veiligheid in de kernen bevorderen

2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid. 2022-2024

Met de gemeenteraad en samen met onze inwoners, instellingen en ondernemers onderzoeken we wat er goed is en wat kan worden verbeterd aan het parkeren in de gemeente Zevenaar. Op de raadsagenda staat dit onderwerp opgenomen als onderdeel van het thema Mobiliteitsvisie (zie 2.1.4).

Met actieve betrokkenheid van genoemde groepen maken we een plan waarin in ieder geval de volgende onderdelen zijn opgenomen:
- Het opstellen van een parkeerbeleid voor de gehele gemeente (o.a. parkeernormen).
- Een evaluatie en zo nodig het bijstellen van het betaald parkeren en vergunningen-parkeren in het reguleringsgebied in Zevenaar.
- Het zo nodig actualiseren van de Parkeerverordening Zevenaar 2017.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Volgens plan

De evaluatie betaald parkeren en parkeerregulering is in mei 2024 afgerond. Het vervolg daarop is het opstellen van een nota parkeerbeleid zoals afgesproken met de raad. De aanbestedingsprocedure is gestart. Planning is dat we het geactualiseerd parkeerbeleid in het eerste kwartaal 2025 opleveren.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten				
Primitieve begroting 2024-2027	280	280	280	280
1e voortgangsrapportage 2024	30	0	0	0
Kadernota 2025	0	69	69	69
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	150	0	0	0
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**460**	**349**	**349**	**349**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
2. Actualisatie bestaand beleid	42	**0**	0	0
Actualisatie budgetten afval	42	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**42**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**502**	**349**	**349**	**349**
Lasten				
Primitieve begroting 2024-2027	7.019	6.894	6.952	7.131
1e voortgangsrapportage 2024	-169	-107	131	52
Kadernota 2025	0	0	18	18
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	222	0	0	0
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**7.072**	**6.788**	**7.101**	**7.201**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	-129	**-62**	0	0
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	-129	-62	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	-9	**107**	39	43
Actualisatie afschrijvingslasten	8	35	37	41
Actualisatie budgetten afval	0	0	0	0
Actualisatie investering duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	0	0	2	2
Actualisatie investeringen gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis	0	0	0	0
Actualisatie investeringen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties	0	-10	0	0
Actualisatie investeringen wegen en civiele kunstwerken	0	-20	0	0
Budgetmutatie verkeersveiligheidsmaatregelen kom Babberich	85	0	0	0
Fasering budget onderzoek naar HUB 7Poort	-50	50	0	0
Fasering budget opstellen mobiliteitsvisie	-38	38	0	0
Fasering budget opstellen nota parkeerbeleid	-15	15	0	0

Totaal gemuteerde lasten	**-138**	**45**	**39**	**43**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**6.933**	**6.832**	**7.140**	**7.244**
Resultaat voor bestemming	**-6.431**	**-6.484**	**-6.791**	**-6.895**
Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2024-2027	202	139	39	39
1e voortgangsrapportage 2024	-148	-39	111	11
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	-8	-8	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	46	**92**	150	50
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2024-2027	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2024	45	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	45	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**1**	**92**	**150**	**50**
Resultaat na bestemming	**-6.429**	**-6.392**	**-6.642**	**-6.846**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	**129**	**62**	**0**	**0**

Op basis van de ontwikkelingen informeren wij u over de stijgende gas- en dalende elektriciteitskosten. Op basis van deze gegevens hebben wij de gaskosten in 2024 verhoogd met € 49.000 en in 2025 met 63.000. De elektriciteitskosten hebben wij in 2024 met € 137.000 en in 2025 met € 3.000 verlaagd. Doordat de mutatie op de elektriciteitskosten deels betrekking heeft op riolering (in 2024 € 37.000 en in 2025 € 7.000), verrekenen wij dit deel binnen de reserve riolering. Het resterende bedrag in 2024 (€ 50.000) en in 2025 (€ 68.000) komt ten laste van het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingslasten	**-8**	**-35**	**-37**	**-41**

Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Dit werkt door in diverse programma's.

Actualisatie budgetten afval	**42**	**0**	**0**	**0**

We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal bijgesteld. We verwachten bijvoorbeeld voor 2024 een vergoeding (€ 42.000) voor het leeghalen van de prullenbakken. Voor 2025 zijn deze inkomsten nog onzeker en daarom niet structureel begroot. Daarnaast verwachten we voor afvalinzameling-beleid lagere lasten (€ 20.000) omdat in plaats van een beleidsplan de nadere uitwerking van beleidsregels volstaat. Voor -restafval verwachten we hogere lasten (€ 25.000) in verband met indexering tarief en afvalstoffenbelasting. Totaal een verhoging van € 9,00 per ton ten opzichte van 2023. Voor -PMD zijn structureel lagere lasten (€ 25.000 en vanaf 2025 € 16.000) geraamd als gevolg van een nieuwe leverancier met betere afspraken ten aanzien van de inkoopprijzen. Voor papier en karton krijgen we een hogere verwerkingsvergoeding (€ 30.000) als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier. Per saldo een voordeel van € 92.000 in 2024 welke wij storten in de reserve afval. Vanaf 2025 een structureel voordeel van € 16.000 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Actualisatie investering duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	**0**	**0**	**-2**	**-2**

In de meerjarenbegroting 2024-2028 is investeringsbudget opgenomen voor duurzaamheidsmaatregelen van de eigen organisatie. Met deze wijziging hevelen wij € 56.000 over naar het investeringsbudget wegen Bloemenkamp. Dit budget bedraagt daardoor nu in totaal € 560.000. Deze mutatie levert een voordeel in de afschrijvingslasten op in 2025 van € 4.000 en vanaf 2026 structureel € 2.000.

Actualisatie investeringen gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis	**0**	**0**	**0**	**0**

In de begroting 2023-2026 is een investeringsbudget van € 1.770.000 beschikbaar gesteld voor de gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis. Hierin is € 500.000 opgenomen voor nader onderzoek en specialisten uitgaande van co-financiering provincie en € 70.000 voor inhuur. De provincie heeft echter aangegeven voorlopig geen geld voor dit project te hebben. Om die reden en omdat wij proberen zo realistisch mogelijk te begroten stellen wij voor om het ondersteunende budget vrij te laten vallen omdat er op dit moment geen concrete acties zijn. Onze inzet richting provincie op dit project blijft uiteraard groot. Als het project wordt opgestart komen wij met een (financieel) voorstel. Het resterende investeringsbudget ad € 1.200.000 blijft gehandhaafd. Dit betreft met name de gemeentelijke bijdrage voor het doortrekken van Witte Kruis ad € 1.000.000. Daarnaast handhaven wij ook de € 100.000 voor extra ambtelijke capaciteit en € 100.000 voor kleinschalige verkeersmaatregelen.

Actualisatie investeringen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties	**0**	**10**	**0**	**0**

We hebben de openbare verlichting en verkeersregelinstallaties gerelateerde investeringsbudgetten nagelopen. We verwachten dat de werkzaamheden in plaats van in 2024 in 2025 uitgevoerd en afgerond worden. Hierdoor houden we rekening met een eenmalig voordeel op de afschrijvingslasten van € 10.000 in 2025.

Actualisatie investeringen wegen en civiele kunstwerken	**0**	**20**	**0**	**0**

We hebben de wegen en civiele kunstwerken gerelateerde investeringen nagelopen op basis van de geactualiseerde planning en een aantal investeringsbudgetten opnieuw geraamd. We verplaatsen hiervoor bijvoorbeeld van het investeringsbudget voor de Bijlandseweg Tolkamer een deel (€ 200.000) en van de voetgangersoversteekplaats parkeerring (€ 49.000) van 2024 naar 2025. Voor de revitaliseringsprojecten van Lobith-Noord en Lobith-Zuid verplaatsen we een deel (voor beide projecten € 100.000) van 2025 naar 2024. Daarnaast verwachten we de werkzaamheden voor de herinrichting Kop van Tolkamer in 2025 in plaats van 2024 af te sluiten. Hiervoor verplaatsen we een deel van de investering (€ 400.000) van 2024 naar 2025. Hierdoor houden we rekening met een eenmalig voordeel op de afschrijvingslasten in 2025 van € 20.000.

Budgetmutatie verkeersveiligheidsmaatregelen kom Babberich	**-85**	**0**	**0**	**0**

Eind 2017 is in een bestuurlijk overleg tussen de toenmalige wethouder en de toenmalig gedeputeerde afgesproken om een drietal maatregelen te gaan realiseren ter verbetering van de verkeersveiligheid in en om de bebouwde kom van Babberich. Gemeente Zevenaar zou 25% van de kosten voor haar rekening nemen. In 2018 is hiervoor budget beschikbaar gesteld maar bij de jaarstukken 2020 is het bedrag afgeraamd. Dit had niet gemoeten. De maatregelen zijn al enige jaren geleden uitgevoerd maar de provincie heeft ons aandeel in de kosten onlangs alsnog bij ons in rekening gebracht. Een eenmalig nadeel in 2024 van € 85.000.

Fasering budget onderzoek naar HUB 7Poort	**50**	**-50**	**0**	**0**

In de kadernota 2022 is € 50.000 beschikbaar gesteld om de mogelijkheden voor een HUB op de locatie 7Poort nader te verkennen. De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen heeft een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de potentie van HUB Zevenaar Oost. Op basis van de uitkomsten van dit rapport bepalen wij welke aanvullende onderzoeken nodig zijn. Op dit moment is er echter nog steeds geen duidelijkheid over het project ViA15 waardoor aanvullend onderzoek nog niet mogelijk is. Daarom schuiven wij het budget door naar 2025.

Fasering budget opstellen mobiliteitsvisie	**38**	**-38**	**0**	**0**

In de begroting 2023-2026 en in de 1e voortgangsrapportage 2024 is in totaal € 76.000 beschikbaar gesteld voor het omvormen van het bestaande gemeentelijke verkeers- en vervoersplan (GVVP) tot een bredere mobiliteitsvisie (inclusief enquête). De werkzaamheden zijn ondertussen gestart. Het rapport wordt in 2025 opgeleverd. Om die reden schuiven wij € 38.000 door naar 2025.

Fasering budget opstellen nota parkeerbeleid	**15**	**-15**	**0**	**0**

In de eerste voortgangsrapportage 2024 is € 30.000 gehonoreerd voor het opstellen van een nota parkeerbeleid. De werkzaamheden zijn ondertussen gestart. Het rapport wordt in 2025 opgeleverd. Om die reden schuiven wij € 15.000 door naar 2025.

Totaal mutaties	**180**	**-45**	**-39**	**-43**

Toelichting reservemutaties

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingslasten	**-8**	**-8**	**0**	**0**

Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Dit werkt door in diverse programma's.

Totaal reservemutaties	**-8**	**-8**	**0**	**0**

3. ECONOMIE

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Ontwikkelingen
Economie
De werkgelegenheid in onze gemeente is in 2023 bovengemiddeld gestegen. Wij kenden een groei van 5% tot 19.430 banen, tegenover een groei van 3,3% in de Groene Metropoolregio en 3% in Gelderland. In 2024 zetten we in op het verbeteren van de dienstverlening aan ondernemers. Naast het verbeteren van onze gemeentelijke dienstverlening, met name op het gebied van communicatie en doorlooptijden, werken we met de Groene Metropoolregio aan het overzichtelijk en beter bereikbaar maken van informatie specifiek voor bedrijven. Dit pakken we samen met partners als de Kamer van Koophandel op.
In de tweede helft van 2024 voeren we een Ondernemerspeiling uit. De resultaten verwerken we in de Monitor Economie en Toerisme, die we in november presenteren bij de Dag van de Ondernemer.

Beleidskaders
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Liemers Economische Visie LEV (2019)
- Economische Agenda Zevenaar (2021)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2030 (2012)

WAT WILLEN WE?

3. Economie

Economische ontwikkeling is een essentieel onderdeel van de brede welvaart. We willen 'Onderneem het in Zevenaar!' op de kaart zetten. Dit doen we om economisch groeien, vernieuwen en ondernemen in Zevenaar aantrekkelijker te maken. Daarvoor bieden we ruimte voor ondernemerschap op toekomstbestendige bedrijventerreinen, in een bruisend stadscentrum en in levendige dorpscentra. Ons buitengebied is aantrekkelijk en combineert agrarische en vrijetijdseconomie op duurzame wijze. We zorgen voor het juiste aanbod van kavels op nieuwe bedrijventerreinen en verbetering van de kwaliteit van bestaande. Dat laatste kan als ondernemers zich per bedrijventerrein weten te organiseren rond het thema van 'toekomstbestendige bedrijventerreinen'.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar	2022-2026		
3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar	2022-2024		
3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ)	2017-2024		
3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder	2021-2024		
3.2.3 Wij maken plannen voor de ontwikkeling van 7Poort II	2022-2035		
3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de	2023-2025		

krappe arbeidsmarkt

3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade	2023-2026		
3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Productieve Regio	2021-2026		
3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit	2022-2026		
3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit	2023-2026		
3.3.6 Wij zetten in op een toekomstbestendig ondernemersklimaat voor agrariërs	2022-2024		

3.1 Realiseren van een aantrekkelijke binnenstad van Zevenaar voor inwoners en bezoekers

3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar 2022-2026

Wij zetten in op het behoud van de leefbaarheid en de economische vitaliteit (als bovenlokaal winkelgebied) van het centrum van Zevenaar. Wij starten samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren met het toekomstbestendig maken van het centrum. Ieder vanuit zijn eigen rol. We zetten in op een eenduidige profilering en het compact maken van het kernwinkelgebied tot een centrumgebied.

We voeren het Actieplan Centrum uit, met als doel het centrum te ontwikkelen tot een compleet, compact en comfortabel winkel-, woon-, werk- en uitgaansgebied. We faciliteren de aanstelling van een centrummanager en professionalisering van de samenwerking tussen ondernemers, vastgoed en gemeente. Daarnaast stellen we met de betrokken partners een marketingstrategie en activiteitenplan op en voeren deze uit. Ook starten we met het opstellen van een plan om het centrum compact te maken: een transformatieplan.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	 Volgens plan	 Volgens plan

Dit jaar geven we een vervolg aan het toekomstbestendig maken van het centrum. Samen met vastgoedeigenaren en ondernemers zetten we in op het compacter maken van het kernwinkelgebied door het transformeren van winkelpanden aan de randen. Ook bestrijden we de leegstand door actief op zoek te gaan naar nieuwe detaillisten en winkelformules. Momenteel wordt het traject naar een BIZ (Bedrijven Investerings Zone) doorlopen. In dit collectief zijn vastgoedeigenaren en ondernemers in het kernwinkelgebied van Zevenaar vertegenwoordigd. Een sterke samenwerking waardoor het werken aan een vitaal toekomstbestendig centrum continuïteit (funding) krijgt.
Mede door een subsidie van de Provincie Gelderland (programma Steengoed Benutten) van 35.000 euro voeren we het vervolgplan "compacter centrum" vanaf 1 september uit met de inzet van een transformatie manager.

3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar 2022-2024

We voeren de volgende projecten uit:

• Herinrichting van het Raadhuisplein in Zevenaar
In het najaar van 2022 starten we met de uitvoering van de herinrichting van het Raadhuisplein. Oplevering is voorzien in 2023. Dit plein behoudt de functie van evenemententerrein en krijgt een sfeervolle en functionele inrichting. Het ontwerp is in samenspraak met omwonenden en ondernemers gemaakt.

• Herinrichting van de Markt in Zevenaar
Een opwaardering van de openbare ruimte in het centrum biedt veiligheid, comfort en beleving voor de consument. Dit leidt tot meer bezoekers en uitgaven en dus omzet voor de ondernemers. Deze maatregel moet specifiek meer ruimte voor horecaondernemers bieden. De start van de herinrichting is gepland voor uiterlijk 2024.

• Herinrichting van het Muldershof
In 2022 starten we met het maken van een ontwerp voor het Muldershof, samen met omwonenden en ondernemers. We hebben specifiek aandacht voor de verblijfsfunctie van het plein en het toepassen van duurzaamheidsmaatregelen in het kader van hittestress en klimaatadaptatie.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Niet volgens plan

In september 2024 starten wij met de herinrichting van het Muldershof. Naar verwachting zijn de werkzaamheden medio 2025 afgerond.

Voorstel raad
Wij stellen voor om het jaar gereed aan te passen naar 2025.

3.2 Ruimte bieden voor groei- en ontwikkelkansen voor bedrijven

3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) 2017-2024

We blijven inzetten op het realiseren van de Fashion Outlet Zevenaar. Deze ontwikkeling levert circa 500 directe arbeidsplaatsen op. We werken aan een positief effect voor de binnenstad. Daarnaast benutten we de FOZ om de regio te promoten. Dit heeft een economische spin-off. Samen met de Regionale Opleidingscentra (ROC's) leidt de FOZ haar personeel op.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

De situatie is onveranderd ten opzichte van de 1e voortgangsrapportage 2024. De overeenkomst met de ontwikkelaar is onlangs verlengd.

Voorstel raad
Kennisnemen van de vertraging en het jaar gereed aanpassen naar 2025.

3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder 2021-2024

Om de economische structuur en de positie van Zevenaar te versterken investeren we in toekomstbestendige werklocaties, waar duurzaamheid en mobiliteit onderdeel van uitmaken. Om Hengelder en Tatelaar toekomstbestendig te maken, is onderzocht wat de actuele knelpunten zijn. Alternatieve invullingen worden hierbij ook afgewogen. Denk aan de mogelijkheid van transformatie naar een woongebied.
Samen met ondernemersvereniging Lindus voeren we gesprekken met ondernemers. De inzet is gericht op het vergroten van de organisatiegraad en het opstellen en uitvoeren van maatregelen. Voor de uitvoering van de maatregelen dienen we een subsidieaanvraag bij de provincie in.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Niet volgens plan

De stuurgroep van Hengelder en Tatelaar wil zich verenigen en onderzoekt de mogelijkheden om dit te realiseren. Middels een aanbestedingsprocedure is een parkmanager voor één jaar geselecteerd met uitzicht op vervolg. Een deel van de kosten wordt gesubsidieerd en hiervoor is een aanvraag ingediend bij de provincie.

Daarnaast onderzoeken ze verschillende thema's en wordt er een tweede Dag voor Hengelder en Tatelaar georganiseerd waar ondernemers en vastgoedeigenaren samen komen om over de toekomst van beide bedrijventerreinen te praten. Vanuit de gemeente wordt het groen- en verkeersplan opgesteld en is gestart met het ontwerp van de Edisonstraat.

Voorstel raad
Dit resultaat heeft 2024 als jaar gereed staan. Het project bestaat echter uit verschillende onderdelen en doorlooptijden. Om die reden stellen wij voor om jaar gereed op 2028 zetten.

3.2.3 Wij maken plannen voor de ontwikkeling van 7Poort II 2022-2035

We realiseren uitgeefbare bedrijfskavels ten behoeve van de werkgelegenheid. Hiermee faciliteren we ook de behoefte vanuit lokale ondernemers en voorzien wij in uitbreidingsruimte voor bedrijven. We zetten in op een toekomstbestendig en duurzaam bedrijventerrein. We starten met de planuitwerking van Business Park 7PoortII. Om ook het bedrijfsleven de kans te geven groener te worden, zetten we in op een waterstoftankstation in de gemeente. Bij voorkeur op Business Park 7PoortII. Dit nemen we mee in de planuitwerking. We richten een projectorganisatie in, maken ontwerpen, stemmen af en voeren de benodigde onderzoeken uit. Na de planuitwerking wordt een grondexploitatie vastgesteld. Naar verwachting komt de grondexploitatie een jaar na de start van de planuitwerking voor besluitvorming ter tafel.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Gerealiseerd

De projectgroep is geformeerd. Op 26 juni 2024 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan en de grondexploitatie vastgesteld. Deze plannen vormen de basis voor de verdere planuitwerking. De eerste grondaankopen hebben ondertussen plaatsgevonden.

Voorstel raad
Wij stellen voor dit resultaat af te sluiten. Wij zullen u met voortgangsrapportages informeren over de voortgang van de grondexploitatie Businesspark 7Poort II.

3.3 Bevorderen van een beter ondernemingsklimaat

3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de krappe arbeidsmarkt 2023-2025

De arbeidsmarkt is uit balans. Er zijn voldoende vacatures, met name in de horeca, zorg, techniek en ICT. Geschikte en beschikbare werknemers zijn lastig te vinden. Vanuit onze rol als gemeente gaan wij in gesprek met partners zoals de Liemerse Ambassade, Groene Metropoolregio, ondernemersverenigingen, onderwijs- en andere kennisinstellingen, Regionale Sociale Dienst de Liemers (RSD) en het werkgeversservicepunt (WSP).

We stimuleren om personeel op te leiden, om te scholen en/of om geschikte opleidingen en werkervaringsplaatsen (stages) aan te bieden en inzet van arbeidsmigranten te faciliteren. We leggen hierbij de nadruk op techniek- en talentonderwijs en hebben oog voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en inclusief werkgeverschap.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In regionaal verband zijn wij betrokken bij de uitvoering van de Human Capital Agenda. The Economic Board coördineert de uitvoering hiervan. Speerpunten zijn Leven Lang Ontwikkelen voor iedereen, aantrekken en behouden van talent en activeren onbenut arbeidspotentieel. Ook werken we via de Liemerse Ambassade (vervolg op Techniekpact) en de Liemers Economische Visie (binnen het speerpunt maakindustrie) aan een arbeidsmarkt die meer in balans komt.

3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade 2023-2026

In 2020 is de Liemerse Ambassade opgericht. De Liemerse Ambassade is het knooppunt in het regionaal economisch netwerk. Deze netwerkorganisatie helpt projectideeën te realiseren van Liemerse inwoners en bedrijven. Dat doen ze door krachten van ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen, overheid en inwoners te verbinden, talenten te ontwikkelen, middelen te verwerven en de resultaten aan het hele land te laten zien. De meerwaarde van deelname is meer samenhang realiseren tussen verschillende gebieden en vergroten van de structurele samenwerking om de economische kracht in de Liemers te versterken. Met name op de arbeidsmarktproblematiek en uitvoering van de Liemers Economische Visie speelt de Liemerse Ambassade een rol.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De belangrijkste projecten van de Liemerse Ambassade in 2024 zijn:
1. Uitvoering Liemerse Economische Visie: voor de drie speerpunten Maakindustrie, Vrijetijdseconomie en Logistiek zijn uitvoeringsplannen gemaakt.
2. Penvoerderschap LEADER: in de tweede helft van 2024 start de aanvraag voor ondersteuning van de eerste projecten om de leefbaarheid in de Liemers te vergroten.
3. Toekomstbestendige landbouw: samen met de agrarische sector wordt gewerkt aan een Agrarische Agenda en een netwerkorganisatie.

3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Productieve Regio 2021-2026

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Productieve Regio stimuleren we het ondernemerschap in het MKB en versterken we de arbeidsmarkt door uitvoering van de Human Capital Agenda. Ook richten we ons op doorontwikkeling van de clusters Health & Hightech en Energy en zorgen we voor toekomstbestendige werklocaties. We zorgen er tenslotte voor dat de logistiek in onze regio kan verduurzamen, aangezien dit een belangrijke randvoorwaarde is voor een gezond economisch klimaat.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In afstemming met de deelnemende gemeenten, andere opgaven van de GMR en externe partners is een Uitgangspuntennotitie RPW opgesteld. Deze is aangeboden aan de gemeenteraden om wensen en bedenkingen in te dienen. De zienswijzen nemen we mee in de definitieve uitwerking van het nieuwe RPW 2025-2028. Dat is begin 2025 gereed en gaat vervolgens de besluitvormingsprocedure in. Binnen de Productieve regio faciliteren we MKB-ers meer hun weg te vinden in het grote woud van informatie. Wij zorgen o.a. samen met de Kamer van Koophandel voor een 1-loket functie: waar een ondernemer ook terechtkomt, hij wordt verwezen naar de juiste partij om zijn vraag te kunnen beantwoorden. Binnen het speerpunt duurzame logistiek is hard gelobbyd om de provinciale gelden die bestemd waren voor de Rail Terminal Gelderland, en nu vrijvallen, in te blijven zetten voor logistiek. Deze lobby is succesvol geweest, in de perspectiefnota van de provincie Gelderland is 10 miljoen euro opgenomen voor een herstructureringsfonds en 5 miljoen voor duurzame en innovatieve logistiek.

3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit 2022-2026

We blijven werken aan de uitvoering van de Economische Agenda Zevenaar. We zetten in op meer werkgelegenheid, meer ruimte voor ondernemerschap en meer samenwerken als partners in business. Vermindering van regeldruk en verbetering van de dienstverlening aan ondernemers door de gemeentelijke organisatie zijn hiervoor belangrijke resultaten. We verbeteren onze dienstverlening onder meer door het inrichten van een speciaal ondernemersloket. Door uitvoering van een tweejaarlijkse ondernemerspeiling meten we het effect van de verbetering. In het kader van ruimte voor ondernemerschap gaan we aan de slag met het toekomstbestendig maken van bedrijventerrein in Lobith en/of Giesbeek, afhankelijk van de organisatiegraad op het terrein.

Om de uitvoering van de Economische Agenda te bewaken, stellen we een Economische Monitor op.

Status 1e VGR	Status 2e VGR
	
Volgens plan	Volgens plan

Stand van zaken

In de 2e helft van 2024 voeren we een Ondernemerspeiling uit. De resultaten verwerken we in de economische monitor, die we wederom op de bijeenkomst in het kader van de Dag van de Ondernemer presenteren. Projecten die we momenteel uitvoeren zijn het verbeteren van de dienstverlening vanuit de gemeente aan ondernemers (als onderdeel van de Dienstverleningsvisie) en het toekomstbestendig maken van Tatelaar/Hengelder. We werken in het centrum aan transformatie van winkelpanden aan de randen van het kernwinkelgebied naar andere vormen van dienstverlening of wonen. Ook bereiden we samen met vastgoed en ondernemers de realisatie van een Bedrijveninvesteringszone in het centrum voor, die in 2025 van start moet gaan.

3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit 2023-2026

In 2020 zijn we gestart met de uitvoering van de Liemers Economische Visie, samen met de gemeenten Doesburg, Duiven, Montferland en Westervoort. Speerpunten zijn maakindustrie, logistiek, vrijetijdseconomie en detailhandel. In 2022 ronden we de eerste fase af en stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma 2023-2026 op. Deze voeren we samen met de Liemerse gemeenten, ondernemers en onderwijsinstellingen binnen de Liemerse Ambassade uit.

Status 1e VGR	Status 2e VGR
	
Volgens plan	Volgens plan

Stand van zaken

Eind 2023 is het uitvoeringsprogramma 2020-2023 geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie hebben we met de Liemerse Ambassade opnieuw een dienstverleningsovereenkomst gesloten voor de coördinatie van de uitvoeringsagenda 2024-2026. Voor het speerpunt logistiek sluiten we ons aan bij de activiteiten van Logistics Valley. Voor de speerpunten maakindustrie en vrijetijdseconomie stelt de Liemerse Ambassade, samen met ondernemers en kennisinstellingen, een uitvoeringsplan op. Naar verwachting continueren we de projecten die al voor de vrijetijdseconomie zijn opgestart, onder de vlag van de campagne 'Kijk verder in de Liemers'. Binnen de maakindustrie is behoefte aan een betere aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt en een locatie waar onderwijs, ondernemers kunnen ontmoeten, samenwerken en innoveren.

3.3.6 Wij zetten in op een toekomstbestendig ondernemersklimaat voor agrariërs 2022-2024

We werken mee aan het opstellen van een landbouwvisie, waarvan de coördinatie bij de Liemerse Ambassade ligt. Uit deze visie blijkt wat agrariërs nodig hebben in de Liemers om toekomstbestendig te kunnen boeren. Multifunctioneel ruimtegebruik, ruimte voor nevenfuncties, lokale producten (korte ketens), belangenafweging en regelgeving bij duurzame energiebronnen en duurzame bedrijfsvoering kan in deze visie een plek krijgen. Vervolgens worden deze vertaald in onze ruimtelijke plannen.

Status 1e VGR	Status 2e VGR
	
Volgens plan	Volgens plan

Stand van zaken

Op 9 april 2024 heeft er een tweede bijeenkomst plaatsgevonden in PLOK, georganiseerd door Liemerse Ambassade (LA). Tijdens deze avond is voor de deelgebieden 't Broek, Azewijn (Montferland) en Gelders Eiland opgehaald wat agrariërs willen. Vervolgens is door PGLD een uitvraag opgesteld voor LA om een eerste verkenning uit te voeren voor 't Broek. Inmiddels is door Aveco de Bondt hiervoor een offerte geschreven die in het bestuur van LA op 17 juli is goedgekeurd. De planning is dat deze verkenning voor het eind van het jaar is afgerond. Agrariërs uit 't Broek organiseren ook zelf bijeenkomsten om samen verder te komen en af te stemmen of en hoe de animo is voor een eerste verkenning en een gebiedsproces. Vanuit Zevenaar zijn we bestuurlijk en ambtelijk goed aangehaakt en betrokken.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten				
Primitieve begroting 2024-2027	9.178	2.039	493	493
1e voortgangsrapportage 2024	6	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	-2.410	21.742	0	8.777
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**6.775**	**23.781**	**493**	**9.269**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
2. Actualisatie bestaand beleid	-8	**-8**	-8	-8
Actualisatie budgetten openbare werken	-8	-8	-8	-8
Totaal gemuteerde baten	**-8**	**-8**	**-8**	**-8**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**6.767**	**23.773**	**485**	**9.261**
Lasten				
Primitieve begroting 2024-2027	9.862	2.588	1.081	1.119
1e voortgangsrapportage 2024	-20	14	12	-11
Kadernota 2025	0	-6	-6	-6
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	-2.414	21.748	6	8.783
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**7.428**	**24.344**	**1.093**	**9.885**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	-22	**-12**	0	0
Actualisatie budget rentekosten grondexploitatie bedrijven	0	0	0	0
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	-22	-12	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	-23	**0**	0	0
Actualisatie afschrijvingslasten	-23	0	0	0
Actualisatie budgetten openbare werken	0	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**-45**	**-12**	**0**	**0**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**7.383**	**24.332**	**1.093**	**9.885**
Resultaat voor bestemming	**-617**	**-559**	**-608**	**-623**

Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2024-2027	55	0	17	17
1e voortgangsrapportage 2024	-21	0	15	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	0	0	-17	0
Totaal onttrekkingen reserves	34	**0**	15	17
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2024-2027	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**34**	**0**	**15**	**17**
Resultaat na bestemming	**-582**	**-559**	**-593**	**-607**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentekosten grondexploitatie bedrijven	0	0	0	0
De ramingen van de grondexploitaties zijn aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2024 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 26 juni 2024. Door een hogere boekwaarde op 1 januari 2024 van de grondexploitatie Zevenaar-Oost bedrijven wordt meer rente toegerekend aan deze grondexploitatie. Een voordeel voor begrotingssaldo 2024 van € 144.000.				
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	22	12	0	0
Op basis van de ontwikkelingen informeren wij u over de stijgende gas- en dalende elektriciteitskosten. Op basis van deze gegevens hebben wij de gaskosten in 2024 verhoogd met € 49.000 en in 2025 met 63.000. De elektriciteitskosten hebben wij in 2024 met € 137.000 en in 2025 met € 3.000 verlaagd. Doordat de mutatie op de elektriciteitskosten deels betrekking heeft op riolering (in 2024 € 37.000 en in 2025 € 7.000), verrekenen wij dit deel binnen de reserve riolering. Het resterende bedrag in 2024 (€ 50.000) en in 2025 (€ 68.000) komt ten laste van het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.				
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingslasten	23	0	0	0
Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Dit werkt door in diverse programma's.				
Actualisatie budgetten openbare werken	-8	-8	-8	-8
In de meerjarenbegroting 2023-2026 hebben we rekening gehouden met een verhoging van de brandstofprijzen. De prijs valt lager uit dan verwacht en daarom ramen wij een deel (€ 75.000) af. Daarnaast is afgelopen drie jaar de opbrengst van het staangeld van de kermissen lager en ramen wij een deel (€ 8.000) af. Deze wijzigingen leiden tot een structureel voordeel van € 67.000 vanaf 2024.				
Totaal mutaties	37	4	-8	-8

Toelichting reservemutaties

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingslasten	0	0	-17	0
Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Dit werkt door in diverse programma's.				
Totaal reservemutaties	0	0	-17	0

4. ONDERWIJS

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijskansenbeleid).

Ontwikkelingen
Onderwijskansenbeleid
In de afgelopen maanden hebben we het beleidsplan onderwijskansen voor de komende jaren (2024-2027) geactualiseerd. Verder zijn aan de hand van de uitvoeringsagenda activiteiten aangeboden. Hier noemen we met name de Zomerschool die door Kunstwerk! en de scholen is georganiseerd. In de zomervakantie hebben kinderen meegedaan aan creatieve activiteiten waarbij de nadruk ligt op het verbeteren van de Nederlandse taal. Hiermee zorgen we ervoor dat de kinderen een fijne tijd hebben in de zomervakantie en het onderwijsniveau op peil houden. Ook ouders worden hierbij uitgenodigd.

Bevorderen van een veilig en zorgzaam schoolklimaat
Het jongerenwerk op school verloopt in 2024 naar wens en verwachting. Op alle drie locaties van het Liemers College zijn, op gezette dagen en tijden, jongerenwerkers laagdrempelig en benaderbaar aanwezig voor alle leerlingen. Ook wordt op alle drie de locaties schoolmaatschappelijk werk ingezet. De inzet van het jongerenwerk en het schoolmaatschappelijk werk is gericht op preventie en biedt leerlingen handvatten om te leren omgaan met diverse vraagstukken die horen bij het opgroeien. Halt biedt preventieve interventies aan leerlingen die problematisch gedrag vertonen binnen en buiten de school. Hiermee leren deze leerlingen reflecteren op hun gedrag en de consequenties daarvan voor zichzelf en hun omgeving. Het programma Helder op School van Iriszorg Preventie bereikt veel leerlingen, ouders en docenten met informatie over en handvatten voor het omgaan met alcohol- en drugsgebruik onder jongeren.

Volwassenenducatie
Het samenwerkingsverband Liemers Taalhuis is in juni 2024 officieel gecertificeerd door de Certificeringsorganisatie Bibliotheekwerk, Cultuur en Taal (CBCT). Daarmee is een belangrijke stap gezet in de professionaliteit van de organisatie, waardoor we nog beter en duurzamer inwoners kunnen helpen met een (digi)taal probleem. We zetten in op het beter uitrusten van diverse vindplaatsen, waaronder onze eigen organisatie. Vanaf september 2024 is er in de Zevenaar academie voor iedere medewerker een E-learning beschikbaar over het (herkennen van) laaggeletterdheid. Daarnaast vindt er in Q4 van dit jaar een fysieke training plaats voor medewerkers met rechtstreeks inwonerscontact, zodat we laaggeletterdheid bij inwoners beter kunnen signaleren en ze op de juiste manier kunnen doorverwijzen naar passend aanbod.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting
In 2023 is een start gemaakt met het opstellen van een vernieuwd Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting (IHP). Dit heeft door een lastig in te vullen vacature vertraging opgelopen. Vanaf 2025 zal het IHP waarschijnlijk wettelijk verplicht worden. Om tot een gedegen plan te komen is er een projectgroep opgestart binnen de gemeente waarvan verschillende disciplines deel uitmaken (ruimtelijke ordening, onderwijs-inhoudelijk, duurzaamheid), onder begeleiding van een ervaren projectleider. Daarnaast willen we dit gezamenlijk met de schoolbesturen oppakken zodat het een breed gedragen beleidsdocument wordt. Wij verwachten dat het IHP in Q2 2025 aan de raad wordt aangeboden.

Projecten Onderwijshuisvesting
In 2023 is een eind gekomen aan het onderzoek naar onderwijshuisvesting voor IKC's de Wissel en de Tamboerijn op Vestersbos. Om die reden zijn we op dit moment bezig met haalbaarheidsonderzoeken voor de Wissel op de Vincent van Goghstraat 4. Wij werken aan een projectplan voor de Wissel. Hierin wordt ook al gekeken naar de mogelijkheden/scenario's voor de Tamboerijn en de Taalschool. Met de GRHVOL zijn de mogelijkheden verkend voor vervangende nieuwbouw van locatie Zonegge. Ook hiervoor wordt een projectplan geschreven. Beide projectplannen zullen ook zorgvuldig met de schoolbesturen worden besproken zodat deze plannen brede dekking hebben. Ook voor beide projecten staat een ervaren projectleider aan de lat. Zo gauw de projectplannen gereed zijn zal dit ook aan het college en de raad worden gepresenteerd.

Over de voortgang met betrekking tot De Wissel - de nood is daar het hoogst - gaan we u zeker nog dit najaar nader informeren.

Beleidskaders

- Beleidsplan onderwijskansen 2024-2027
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 (2024)
- Beleidsregels uitvoering gemeentelijke taken Wet Kinderopvang Zevenaar 2019
- Convenant Schoolveiligheid, 14-06-2018 (Liemers College, Politie Basiseenheid Rivierenland-Oost, Gemeente Zevenaar)
- Beleidsregels Handhaving Wet kinderopvang en kwaliteitseisen 2014 (Liemers) (vastgesteld in 2014)
- Integraal Huisvestingsplan 2020-2036 (2019)
- Beleidsnota Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzalen gemeente Zevenaar 2018 e.v. (vastgesteld in 2018)
- Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Zevenaar 2020 (2019)
- Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs Zevenaar 2019 (2019)
- Verordening leerlingenvervoer Zevenaar 2018
- Subsidieregeling peuteropvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie (2022)
- Visie- en werkdocument 'de verbinding van onderwijs en jeugd in de Liemers 2019-2023
- Notitie Participatie, een kijk op de samenwerking tussen inwoners en gemeente 2018

WAT WILLEN WE?

4. Onderwijs

We vinden het belangrijk dat kinderen zo dicht mogelijk bij huis naar school kunnen gaan. Hierdoor is de school een ontmoetingsplaats voor kinderen en ouders. Kinderen moeten lopend of met de fiets naar de basisschool kunnen.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal Huisvestingsplan (IHP)	2023-2024		

4.1 Voorzien in gezonde en duurzame leer- en ontwikkelomgeving voor kinderen

4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2023-2024

We stellen samen met het onderwijs een nieuw Integraal Huisvestings Plan (IHP) 2024-2044 op. Hierbij gaan we onder meer uit van een goede spreiding van de schoollocaties, zo dicht mogelijk bij waar kinderen wonen. Het uitgangspunt bij (nieuwe) verzoeken voor onderwijshuisvesting is dat wij eerst nadrukkelijk kijken naar leegstaande lokalen en gebouwen en hoe deze weer geschikt te maken zijn voor moderne en adequate onderwijshuisvesting, voordat we over gaan tot (vervangende) nieuwbouw of uitbreiding. Tevens onderzoeken we manieren om verduurzaming van schoolgebouwen te stimuleren en verwerken de uitkomsten in het nieuwe IHP. Daarnaast hebben we aandacht voor groene en uitdagende buitenruimten en goede ventilatie van schoolgebouwen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Niet volgens plan

Door het vertrek van senior beleidsmedewerkers onderwijshuisvesting heeft het ontwikkelen van een nieuw IHP vertraging opgelopen. Er is inmiddels een ervaren projectleider aangetrokken, een gespecialiseerd extern bureau gecontracteerd en een projectgroep opgezet waar verschillende disciplines binnen de gemeente aan deelnemen (onderwijs inhoudelijk, ruimtelijke ontwikkeling, duurzaamheid en financiën). We stellen samen met het onderwijs dit nieuwe IHP 2025-2050 op. De termijn van het IHP hebben we verlengd waarbij deze aansluit met de klimaatdoelstellingen die per 2050 gelden. De uitgangspunten zoals eerder beschreven blijven hetzelfde.

Voorstel raad
Wij stellen voor om de afronding van dit resultaat door te schuiven naar 2025. De portefeuillehouder heeft dit eerder mondeling aangekondigd in uw raad.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten				
Primitieve begroting 2024-2027	1.077	1.074	1.074	1.074
1e voortgangsrapportage 2024	135	135	135	135
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	-17	-34	-34	-34
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**1.195**	**1.174**	**1.174**	**1.174**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
2. Actualisatie bestaand beleid	200	**0**	0	0
Budgetmutatie lokaal onderwijsbeleid	200	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**200**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**1.395**	**1.174**	**1.174**	**1.174**
Lasten				
Primitieve begroting 2024-2027	6.096	6.032	6.540	6.696
1e voortgangsrapportage 2024	300	142	137	137
Kadernota 2025	0	76	84	105
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	80	0	0	0
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**6.476**	**6.250**	**6.761**	**6.938**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
2. Actualisatie bestaand beleid	54	**-30**	-228	-228
Actualisatie afschrijvingslasten	-181	-30	-30	-30
Actualisatie investeringen onderwijshuisvesting primair onderwijs (PO)	0	0	-198	-198
Budgetmutatie lokaal onderwijsbeleid	200	0	0	0
Budgetmutatie opstellen integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijshuisvesting	35	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**54**	**-30**	**-228**	**-228**

Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**6.530**	**6.219**	**6.533**	**6.710**
Resultaat voor bestemming	**-5.135**	**-5.046**	**-5.359**	**-5.536**
Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2024-2027	193	193	193	193
1e voortgangsrapportage 2024	-51	-51	75	75
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	-20	-20	-145	-145
Totaal onttrekkingen reserves	123	**123**	123	123
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2024-2027	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2024	451	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	-176	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	275	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**-152**	**123**	**123**	**123**
Resultaat na bestemming	**-5.287**	**-4.922**	**-5.236**	**-5.413**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingslasten	**181**	**30**	**30**	**30**
Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Dit werkt door in diverse programma's.				
Actualisatie investeringen onderwijshuisvesting primair onderwijs (PO)	**0**	**0**	**198**	**198**
Wij hebben de raming van de fasering voor de investeringen in de onderwijshuisvesting (primair - onderwijs) geactualiseerd. De fasering betreft vooral investeringen voor de herontwikkeling van vervangende nieuwbouw in het basisonderwijs (Basisscholen de Wissel/Tamboerijn). Dit leidt tot een eenmalig voordeel, incidenteel lagere afschrijvingslasten in 2026 en 2027 omdat de nieuwbouw later gerealiseerd zal worden dan eerder gepland.				
Budgetmutatie lokaal onderwijsbeleid	**0**	**0**	**0**	**0**
Het Rijk heeft voor de periode 1 augustus 2021 tot en met 31 juli 2023 middelen beschikbaar gesteld (Specifieke uitkering - NPO) om in overleg met peuteropvangorganisaties en het onderwijs, achterstanden en problemen door corona aan te pakken. Een deel (€ 200.000) van deze middelen wordt in 2024 ingezet voor het schoolmaatschappelijk werk. Per saldo een budgettair neutrale wijziging.				
Budgetmutatie opstellen integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijshuisvesting	**-35**	**0**	**0**	**0**
Het wetsvoorstel onderwijshuisvesting zal naar verwachting worden goedgekeurd door de Eerste Kamer. Daarmee wordt het opstellen van een IHP een verplichte taak voor de gemeente. Dit heeft gevolgen voor de voorbereiding en samenwerking om te komen tot een IHP. Dit betekent onder andere dat er een zogenaamde inhoudelijke visie samen met schoolbesturen dient te worden opgesteld. Vooruitlopend hierop willen wij het IHP volgens dit uitgangspunt oppakken. Om die reden is, naast een bureau dat ons ondersteunt met het opzetten van het nieuwe IHP, ook een ervaren projectleider geworven die dit in goede banen leidt. Dit zorgt voor extra (incidentele) kosten in 2024 van € 35.000.				
Totaal mutaties	**146**	**30**	**228**	**228**

Toelichting reservemutaties

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingslasten	**156**	**-20**	**-145**	**-145**
Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Dit werkt door in diverse programma's.				
Totaal reservemutaties	**156**	**-20**	**-145**	**-145**

5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Ontwikkelingen
Cultuur
De eerste stappen zijn gezet voor de uitvoeringsagenda Kunst & Cultuur (aanvullend op de integrale visie Sociaal Domein). Op het gebied van cultuureducatie zetten we het succes van de aanwezigheid op de basisschool voort binnen het voortgezet onderwijs met het project Kunstbende dat start in september 2024. Vanuit incidenteel budget vanuit de Groene Metropool Regio kunnen we daarnaast inzet van de cultuurcoach op het voortgezet onderwijs realiseren.

Beleidsnota Sport 2021-2028
De in 2021 vastgestelde beleidsnota sport wordt momenteel uitgevoerd. Het sportbeleid is gericht op de positieve en preventieve effecten van een gezonde leefstijl met voldoende beweging. We werken hiervoor nauw samen met onze uitvoeringspartner Ataro B.V. en hun team Sportservice. Zij zoeken de verbinding met sportaanbieders, kinderopvang, zorg- en welzijnsaanbieders en het onderwijs. Dit vertaalt zich onder andere in een lokaal Sportakkoord, intensief contact met sportaanbieders en projecten om minder actieven te motiveren een gezonde leefstijl te omarmen.

Vrijetijdseconomie
In regionaal verband werken wij aan een belevingsconcept om het derde waterverhaal "De Rivier, je kan er niet omheen" te ontwikkelen. Afhankelijk van het uitvoeringsprogramma, wat in de loop van 2024 in dat kader wordt ontwikkeld, en de ambitie van Zevenaar zullen middelen nodig zijn om het waterverhaal 'aan de man te brengen'. Daarnaast gaan wij het Romeins verleden in Zevenaar/Liemers nog beter zichtbaar en beleefbaar maken. In de loop van 2025 zal duidelijk worden welke financiële consequenties daaraan vasthangen.

Beleidskaders
- Beleidsnota Sport 2021-2028
- Cultuur en erfgoedpact de Liemers 2022-2024 (2022)
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2028 (2024)
- Omgevingsvisie Gelders eiland 2030 (2017)
- Structuurvisie gemeente Zevenaar 2012-2030
- Een visie op het erfgoed 2015-2019 (Zevenaar)
- Beleidskader vrijetijdseconomie 2030 (2019)
- Archeologie in de gemeente Zevenaar, actualisatie van de archeologische waarden en verwachtingskaart
- Notitie kunstbezit
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Beheerplan openbaar groen (2022)
- Beheerplan speelvoorzieningen (2022)
- Beleidskader de Liemers Kunstwerk! 2022-2025 (2021)

WAT WILLEN WE?

5. Sport, cultuur en recreatie

Wij vinden het belangrijk dat inwoners hun vrije tijd op een aangename en zinvolle wijze kunnen invullen. Een goed aanbod van sport, cultuur en recreatie is hiervoor essentieel en draagt bij aan de leefbaarheid, ontmoeting en verbinding. Sport is goed voor de gezondheid en brengt mensen samen. We willen een divers en kwalitatief sterk cultureel en educatief aanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners. De gemeente Zevenaar is een mooie bestemming. We hebben diverse natuurgebieden, recreatiegebieden en landgoederen. Zowel inwoners als toeristen moeten zich kunnen ontspannen en vermaken in onze gemeente.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken	2023-2026		
5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname	2022-2026		
5.2.2 Wij promoten het sportaanbod	2023-2026		
5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig	2023-2026		
5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders	2023-2026		
5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten	2023-2026		
5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan	2023e.v.		
5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast	2023e.v.		
5.3.3 Wij stellen een Individueel Management Plan De Neder-Germaanse Limes, Herwen-De Bijland op en geven hier uitvoering aan	2022e.v.		
5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek	2022-2026		
5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar	2022-2026		
5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit	2022-2030		
5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Ontspannen Regio	2022-2026		
5.5.1 Wij zetten in op verduurzaming van dorpshuizen	2023-2026		
5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte	2022-2032		
5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit	2023-2026		
5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit	2023-2026		
5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten	2023-2026		
5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte	2023-2026		
5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken	2023-2025		
5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte	2023-2026		

5.1 Werken aan een doelmatiger subsidiebeleid

5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken 2023-2026

Wij gaan subsidie gerichter inzetten om gemeentelijke beleidsdoelen te bereiken en sturen daarmee als gemeente op de gewenste maatschappelijke effecten. Daarnaast verbeteren we de vindbaarheid en rechtmatigheid van onze subsidies. Vanaf 2023 herzien wij daartoe stapsgewijs onze subsidiesystematiek als beleidsontwikkeling daar aanleiding toe geeft. Wij streven er naar dit proces in 2026 af te ronden. Met ingang van 2023 herzien wij de bezuinigingstaakstelling voor culturele festivals.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In 2024 gaf u de kaders aan ons voor het nieuwe subsidiebeleid. Dit deed u door middel van een commissievoorstel. De komende tijd gaan wij aan de slag met het participatietraject. Onze insteek is dat begin 2025 een raadsvoorstel klaar ligt.

5.2 Stimuleren van sport- en beweegdeelname voor verschillende doelgroepen

5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname 2022-2026

We voeren de onderdelen van de Beleidsnota Sport en Bewegen 2021-2028 uit. We stimuleren senioren en kwetsbare groepen om meer te bewegen en hun leefstijl gezonder te maken. Daarvoor zetten we onder meer de combinatiefunctionarissen in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. We richten ons speciaal op die groep waarbij voldoende bewegen kan voorkomen dat zij intensievere zorg en ondersteuning nodig hebben in de toekomst.
Ook stimuleren we de ontwikkeling en deelname aan programma's die gericht zijn op een gezonde leefstijl. Hiervoor werken wij samen met zorgverleners, sport- en beweegaanbieders, dorps- en buurthuizen, verzorgingshuizen en belangenorganisaties. Tevens continueren we de inzet van de Gelrepas en de samenwerking met Stichting Leergeld De Liemers om financiële drempels om te gaan sporten zoveel mogelijk weg te nemen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Het stimuleren van sport- en beweegdeelname staat centraal in de Beleidsnota Sport en Bewegen. Sport en bewegen heeft ook een prominente plek in de nieuwe Brede SPUK vanuit het Rijk met als onderleggers o.a. het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Lokaal SportAkkoord (LSA). Hierin ligt de focus op preventie wat we op lokaal niveau vertalen naar de kwetsbare doelgroepen qua sportdeelname: ouderen, jonge kinderen, jongeren en inwoners met een lage sociaal economische status (SES). Onze combinatiefunctionarissen voeren programma's uit gericht op deze doelgroepen om hen blijvend aan het sporten en bewegen te krijgen.
Met sportbedrijf Ataro B.V. is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) overeengekomen m.b.t. de inzet van de zogenaamde combinatiefunctionarissen ten behoeve van het stimuleren van sport- en beweegdeelname. Zo is er aandacht voor bewegen en gezond leven voor jong en oud, en individuen en organisaties.

5.2.2 Wij promoten het sportaanbod 2023-2026

We leggen verbindingen tussen scholen en sportverenigingen en zorgen dat kinderen kennismaken met het lokaal sport- en beweegaanbod. Hier zetten we onder andere onze combinatiefunctionarissen voor in, middels de opdrachtverlening aan Ataro. Ook faciliteren we sportverenigingen bij het zichtbaar maken en promoten van kennismakingsactiviteiten voor kinderen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Het team Sportservice (combinatiefunctionarissen) van Ataro B.V. staat in contact met scholen, sportverenigingen, kinderopvang, welzijnsorganisaties en zorgaanbieders. Ook zorgt Ataro B.V. voor vakantieactiviteiten, verenigingsondersteuning en brengen ze het al sportaanbod in de gemeente samen op hun website. Hierdoor ontstaat een centrale locatie, waar organisaties en inwoners terecht kunnen met al hun vragen over sport en bewegen.

5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig 2023-2026

Het initiatief van de verenigingen op Hengelder voor de vernieuwing van het sportpark ondersteunen wij. Wij faciliteren daartoe onder voorwaarden de procesbegeleiding op basis van nader te maken afspraken, zodat zij hun plannen verder kunnen uitwerken. In samenspraak met de verenigingen voeren wij tevens een locatieonderzoek uit waarbij wij meerdere opties voor een toekomstige plek voor de sportactiviteiten beoordelen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Vóór het zomerreces hebben gesprekken plaatsgevonden met omwonenden, zorgpartijen en de sportverenigingen. De Programma's van Eisen zijn geactualiseerd, SWOT-analyse is uitgevoerd. In samenspraak met de projectgroep zijn uitgangspunten geformuleerd en ruimtelijke wensen vertaald, die geleid hebben tot uitwerking van een drietal scenario's. In september 2024 organiseren wij inloopbijeenkomsten waar betrokken partijen en omwonenden kunnen reageren op de scenario's en kunnen evt. verbetersuggesties aangereikt worden. Daarna volgt verdere uitwerking van de scenario's in de vorm van ruimtelijke ontwerpen en zal een globale kostenaanduiding worden opgesteld. In december 2024 presenteren wij aan de raad een 'beeld' van de uitgewerkte scenario's en financiële consequenties op hoofdlijnen. In Q1 2025 leggen wij een kredietvoorstel voor aan de raad.

5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders 2023-2026

Sportverenigingen en sportaanbieders faciliteren wij bij vraagstukken rondom ontwikkelingen in de samenleving. De Rijksoverheid heeft gemeenten gevraagd een eigen lokaal sportakkoord op te stellen. Hierin stemmen lokale sportaanbieders, onderwijs- en zorginstellingen en de gemeente met elkaar af hoe er meer mensen een leven lang kunnen genieten van sport en bewegen. Wij geven uitvoering aan het in 2021 vastgestelde lokale sportakkoord.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

'Vitale sportverenigingen en sportaanbieders' is een pijler in het gemeentelijk sportbeleid waar uitvoering aan wordt gegeven via het Lokaal Sportakkoord Zevenaar. In dit Sportakkoord zijn diverse organisaties en sectoren vertegenwoordigd, om een integrale aanpak en visie te garanderen.

5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten 2023-2026

We blijven Uniek Sporten ondersteunen. Wij onderzoeken of wij via ons subsidiebeleid en door verdere samenwerking met verenigingen, zorgaanbieders en het onderwijs, aangepast en inclusief sporten verder kunnen stimuleren.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
		
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Uniek Sporten zorgt voor een structurele samenwerking. Er wordt continu gekeken naar kansen en mogelijkheden op lokaal niveau als aanvulling op de regionale inzet van Uniek Sporten. We staan hierin niet alleen maar werken hierbij regionaal samen.

5.3 Stimuleren van het behoud van cultureel erfgoed en een goed aanbod van culturele voorzieningen

5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan 2023-e.v.

Bij het opstellen van een Beleidsnotitie Erfgoed betrekken wij actief onze inwoners, ondernemers en instellingen. Het doel van deze beleidsnotitie is behoud van het cultuurhistorisch erfgoed. In de notitie nemen wij een harmonisatie met het Gelders Eiland mee (inventariseren en aanwijzen van monumenten), we wijzen mogelijk Post'65 monumentale objecten aan, zetten in op het verduurzamen en herbestemmen van monumentaal erfgoed en we bepalen hoe we het erfgoed vermarkten.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
		
Stand van zaken	Volgens plan	Niet volgens plan

Inmiddels is het opstellen van een beleidsnotitie Erfgoed gestart. Wegens langdurige ziekte van enkele medewerkers en het belang van een zorgvuldig participatietraject is de geplande oplevering met een jaar uitgesteld naar eind december 2025.

Voorstel raad
Kennisnemen van de vertraging.

5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast 2023-e.v.

In 2022 hebben wij een herziene archeologische beleidskaart opgesteld. Deze kaart vervangt de verouderde kaarten van de voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden. De conceptkaart is ter consultatie voorgelegd aan inwoners en ondernemers in Zevenaar. De reacties nemen we mee in het bestemmingsplan buitengebied Gelders Eiland. Voor het noordelijke deel van de gemeente en de kernen van het Gelders Eiland stellen we een parapluplan (omgevingsplan) Archeologie op.
De beleidskaart Archeologie Zevenaar is een bouwsteen voor de Omgevingsvisie.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
		
Stand van zaken	Niet volgens plan	Niet volgens plan

Vanwege omissies bij de publicatie van het plan eind 2023 wordt het parapluplan Archeologie & Cultuurhistorie in de loop van 2024 opnieuw in procedure gebracht. Het dorpsgezicht Oud-Zevenaar is eveneens in deze procedure betrokken.
Door de wijze waarop het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) is ingericht, neemt dit meer tijd dan verwacht.

De ervaringen met thematisch wijzigen, die worden opgedaan tijdens een pilot, bepalen hoe en wanneer het plan in procedure kan worden gebracht.

Voorstel raad
Kennis nemen van de vertraging.

5.3.3 Wij stellen een Individueel Management Plan De Neder-Germaanse Limes, Herwen-De Bijland op en geven hier uitvoering aan — 2022-e.v.

In 2022 stellen wij het Individueel Management Plan (IMP) vast. Het opstellen van een IMP vloeit voort uit de werelderfgoedstatus van de Neder-Germaanse Limes. Het doel van het managementplan is het beschermen, behouden en duurzaam onderhouden van de site. Ambities met betrekking tot onder andere educatie, publieksbereik, vrijetijdseconomie en de vindplaats Herwen-Hemeling zijn onderdeel van het plan.

Op basis van het IMP voeren we elk jaar een Werelderfgoedgesprek met de Nederlandse Limes Samenwerking en de provincie, gecombineerd met een schouw. Tijdens dit gesprek wordt de stand van zaken en realisatie van de ambities en doelen van het plan besproken.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Gerealiseerd

Het college heeft 10 januari 2023 het IMP (versie oktober 2022) vastgesteld en de raad geïnformeerd door middel van een raadinformatiebrief. Een gesprek met de Nederlandse Limes Samenwerking (NLS) is inmiddels ingepland voor november 2024. Het IMP wordt dan besproken, bijgesteld en er wordt een bezoek aan de site gebracht.

Voorstel raad
De status op gerealiseerd zetten. Het IMP is een monitoringsmiddel m.b.t. management thema's als behoud, educatie, presentatie en recreatie/toerisme. Het is een continu proces.
Indien er nieuwe ontwikkelingen zijn, informeren wij de raad geïnformeerd via een RIB.

5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek — 2022-2026

Wij stimuleren activiteiten in de Turmac Cultuurfabriek, zowel van gebruikers als van derden. Het doel is een bruisende ontmoetingsplek met een collectief programma voor Zevenaar en de Liemers. We zetten in op een financieel zo gezond mogelijke exploitatie, waarbij we rekening houden met de valse start in de coronaperiode. Voor het beheer onderzoeken we nieuwe mogelijkheden.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Bijsturing raad	Volgens plan

Tijdens de 1e VGR kregen wij extra financiële middelen voor de doorontwikkeling van de Turmac. Momenteel werken we volop aan een verbetertraject.

5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar — 2022-2026

Met prestatieafspraken geven wij richting aan de rol die Kunstwerk! speelt bij het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Wij hebben bijzondere aandacht voor activiteiten die bijdragen aan preventie en participatie. Ook stellen wij Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar in staat zich te blijven ontwikkelen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De prestatieafspraken met Kunstwerk! zijn verder in ontwikkeling. Op basis van het beleidskader Kunstwerk! 2022-2025 zijn de doelstellingen voor 2024 en 2025 herijkt, zodat we op de juiste wijze kunnen monitoren en sturen. Samen met Kunstwerk! is de bibliotheek taak verder geëvalueerd. daaruit blijkt dat een extra investering vanuit 2025 nodig is om de wettelijke taken als bibliotheek te kunnen blijven uitvoeren. De bibliotheek is een belangrijke pijler onder vele maatschappelijke taken die Kunstwerk! uitvoert in opdracht van de gemeente, denk hierbij aan spreekuren, Bibliotheek op School en de IDO (Informatiepunt Digitale Overheid) punten.

De gemeente heeft zoals vastgesteld bij de 1e VGR Blueyard opdracht gegeven voor een onafhankelijk onderzoek naar de toekomstbestendigheid van het Filmhuis. Hierbij wordt gekeken naar de markt en professionalisering van de organisatie, waarbij positionering, programmering en de maatschappelijke rol centraal staan. In Q4 van 2024 zullen de mogelijke toekomstscenario's aan de raad gepresenteerd worden voor besluitvorming.

5.4 Optimaliseren van het aanbod van toeristisch-recreatieve voorzieningen

5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit 2022-2030

Het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vormt de basis van onze ambities, doelstellingen, resultaten en dus werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme. Door in te zetten op vrijetijdseconomie willen wij een bijdrage leveren aan het aantrekkelijker maken van de gemeente Zevenaar als woon- en vestigingslocatie en meer werkgelegenheid in de sector. Om dit te bereiken, hebben wij doelstellingen geformuleerd. We willen meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, een toename van bestedingen door toeristen en recreanten en een groei van het aantal overnachtingen. Ook willen we meer tevredenheid over het ondernemersklimaat voor toeristisch-recreatieve ondernemers en een toename van het aantal dagtoeristen.
Daarnaast vinden wij het van groot belang dat we goed omgaan met onze recreatiegebieden. Om deze reden zijn we tegen nieuwe plannen voor zonneparken in deze gebieden.

De resultaten behalen wij binnen de volgende taakvelden:
1. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering): bijvoorbeeld het bereikbaar maken van onze recreatie- en belevingsgebieden, zoals de Rijnstrangen.
2. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie: bijvoorbeeld het zichtbaar maken van cultuurhistorie, evenementenbeleid, accommodatiebeleid en thematische routes.
3. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap: bijvoorbeeld het oprichten van een Toeristisch Platform voor de Liemers en het ondersteunen van ondernemers met goede toeristisch-recreatieve plannen.
4. Marketing, informeren & inspireren: goed en toekomstgericht gastheerschap, zowel op Zevenaars als Liemers niveau, promoot ons gebied voor zowel eigen inwoners als bezoekers van buiten de regio.

Wij monitoren het beleidskader vrijetijdseconomie in 2023. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsagenda op, waarin activiteiten op de bovenstaande taakvelden worden uitgevoerd.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

a. Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering):
Op het gebied van wandelinfrastructuur openden we het klompenpad Giesepad op 29 juni. Wij zijn nog bezig met de ontwikkeling van het kinderklompenpad Giesbeek. Het Babborgapad en Rijnweidepad kregen kwalitatieve verbeteringen en een ander startpunt.

Het LAW Romeinse Limespad loopt nu door de gemeente, aan dit initiatief werken wij mee.
Eind 2024 zijn de beheerovereenkomsten voor het fiets- en wandelnetwerk herzien en vernieuwd. Onder begeleiding van de GMR is nagedacht over een routebureau regio Arnhem-Nijmegen. Eind dit jaar is de keuze voor de rol van het routebureau bepaald.
Van alle voorzieningen die de afgelopen 1,5 jaar in het openbare gebied langs routes zijn geplaatst is een promotiefilmpje gemaakt dat via de verschillende communicatiekanalen is gedeeld.

b. Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie:
Wij adviseren op het gebied van recreatie en toerisme voor de gebiedsontwikkelingen en de omgevingsvisie. Om nieuwe initiatieven voor verblijfsaccommodaties te kunnen beoordelen, is een nieuw verblijfsaccommodatiebeleid met een toetsingskader ontwikkeld en opgenomen in de omgevingsvisie. We hebben waar mogelijk positief geadviseerd over nieuwe verblijfsaccommodaties.
In GMR-verband zitten wij in de begeleidings- en stuurgroep van het opgestelde Masterplan Romeins Verleden voor de regio Arnhem-Nijmegen (en deels rest van Gelderland). De uitvraag voor een kwartiermaker om het Romeinse cluster (w.o. Herwen-Hemeling) Zevenaar/Liemers (door) te ontwikkelen is in de maak.
Ook in GRM-verband hebben we een bijdrage geleverd aan het ambitiedocument en plan van aanpak voor Toeristisch-recreatieve verhaallijnen binnen de regio.
Als initiatiefgroeplid en voorzitter van de bestuurlijke kopgroep hebben we in regionaal verband (GMR en IJsselvallei) meegewerkt aan de totstandkoming van een belevingsconcept voor het 3e waterverhaal van Nederland: De Rivier, je kunt er niet omheen.
Als stuurgroeplid van het Cultuur- en Erfgoedpact leveren we een bijdrage aan de uitvoering ervan, waaronder het beoordelen van binnenkomende subsidieaanvragen.
Dankzij de inzet van de gemeente Zevenaar kan het digitaal museum Spijk (rondom de opgravingen tijdens de werkzaamheden voor de overnachtingshaven) in de lucht blijven.

c. Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap:
Vanuit en met de Liemerse Ambassade is vanuit de Liemerse Economische Visie gewerkt aan een nieuw actieplan voor Vrijetijdseconomie. Onderdeel van het nieuw opgestelde actieplan om (waarschijnlijk) te komen tot een toeristisch platform voor de Liemers wordt verder uitgewerkt.
Namens de Liemerse gemeenten heeft Zevenaar zitting als adviseur Vrijetijdseconomie in de Lokale Actie Groep van de Leader de Liemers.
Er zijn in 2024 twee toeristische cafés georganiseerd.
Het portefeuillehoudersoverleg Vrijetijdseconomie de Liemers is voorbereid en ondersteund. Deelgenomen hebben we aan de opgave Ontspannen Regio binnen de GMR.

d. Marketing, informeren & inspireren:
Via de Liemerse Ambassade levert een marketingmedewerker een belangrijke bijdrage aan toeristisch-recreatieve marketing van de Liemers onder de vlag van Kijk verder in de Liemers. Er is meer ingezet op actieve profilering van de Liemers.
In de TURMAC is een informatiebalie geplaatst waar ook toeristische informatie wordt verstrekt. Dit jaar zijn de eerste toeristische informatiepunten in het gebied geplaatst.
Onder regie van de GMR is verder gewerkt aan een herziening van de opdracht aan TVAN (Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen).
Samen met een vertegenwoordiging van toeristisch-recreatieve ondernemers en organisaties zitten wij samen met Duiven/Westervoort in de campagneboard van TVAN. Hier bespreken wij de campagnes, die TVAN voorlegt.

e. Doeltreffend beleid:
Van alles wat in de periode 2020-2023 (sinds het bestaan van het Beleidskader Vrijetijdseconomie Zevenaar 2030) is gerealiseerd is een filmpje gemaakt. Deze hebben we samen met de uitvoeringsagenda 2024 en doorkijk voor de komende jaren in juni gepresenteerd aan de raad.
Samen met EZ hebben we gewerkt aan de datamonitor 2024 waarmee we verschillende doelgroepen kunnen informeren met data en weetjes over de beide beleidsvelden.

5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Ontspannen Regio 2022-2026

Wij nemen deel aan regionale samenwerking om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Binnen het programma Ontspannen Regio van de Groene Metropoolregio werken we aan een goede balans tussen groei in verstedelijking, mobiliteit en economie, leefbaarheid, duurzaamheid en levendigheid. Als Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten we in op een vitale sector voor recreatie en toerisme. Ook werken we aan complete voorzieningennetwerken in centra (project Bruisende Binnensteden Krachtige Kernen) en versterken we onze waardevolle natuur, landschap, cultureel erfgoed en culturele infrastructuur.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Wij nemen actief deel aan diverse onderdelen van de Ontspannen Regio binnen de Groene Metropoolregio. Zie verder met name onder 5.4.1, zoals Masterplan Romeins Verleden en opdracht TVAN.

5.5 Verbeteren van de leefbaarheid van de gemeente, in stad, dorp, wijk of straat

5.5.1 Wij zetten in op verduurzaming van dorpshuizen 2023-2026

De energielasten van de dorpshuizen willen we structureel naar beneden brengen.
Voor dorpshuizen in eigendom van stichtingen onderzoeken wij in 2023 welke geschikte verduurzamingsmaatregelen wij toe kunnen passen. De verduurzamingsplanning van ons eigen vastgoed is opgenomen in het Integraal Accommodatie Plan (IAP). Met het herijken van het IAP bekijken we of er ten aanzien van verduurzaming aanpassingen nodig zijn (zie ook 0.4.10 en 7.2.2).

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Gerealiseerd

Wij voerden een onderzoek uit naar de verduurzaming van de dorpshuizen. Dit onderzoek is gerealiseerd. Wij hebben de dorpshuizen geadviseerd over de (mogelijk) verduurzamingsplannen, en de financiële mogelijkheden. U bent hierover geïnformeerd door middel van een raadsinformatiebrief.

Voorstel raad
Wij stellen voor om dit resultaat als gerealiseerd te beschouwen.

5.6 Bevorderen van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte

5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte 2022-2032

We vinden het belangrijk dat de openbare ruimte aantrekkelijk, schoon en van goede kwaliteit is. De gewenste kwaliteit willen we in een plan vastleggen. Dit geldt voor alle onderdelen van de openbare ruimte zoals bijvoorbeeld groen, wegen en openbare verlichting. Dit plan noemen we het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032 (IBOR). Het plan geeft inzicht in de huidige omvang, opbouw en kwaliteit van de openbare ruimte en de visie en doelstellingen die de gemeente heeft voor het verbeteren en beheren hiervan.
De uitgangspunten in het plan:
- De basis voor een goed beheer is op orde en achterstanden lopen we in.
- Het beheer draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit.
- De openbare ruimte is klimaatbestendig, aantrekkelijk en uitnodigend.
- Het beheer is duurzaam en circulair.
- We betrekken inwoners bij de inrichting van de openbare ruimte.

Het IBOR vormt de basis voor de verdere uitwerking in beheerplannen per onderdeel.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Op basis van het IBOR en de daaruit voortvloeiende beheerplannen beheren, onderhouden en vervangen wij de openbare ruimte. De raad informeren wij periodiek over de voortgang en resultaten.

5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit 2023-2026

We willen meer soorten planten en dieren in onze gemeente. We moedigen inwoners aan om hier in hun eigen tuin aandacht aan te besteden. Als gemeente geven we het goede voorbeeld bij de keuze van ons plantmateriaal. Dit moet aantrekkelijk zijn voor vogels en insecten. We plaatsen voorzieningen voor dieren zoals nestkasten en zetten verder volledig in op ecologisch berm- en oeverbeheer. We gaan meer gefaseerd maaien. Waar mogelijk passen we sinusbeheer toe, een speciale manier van gefaseerd maaien. We maaien minder, maar vaker een deel van de bermen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

We hebben een kansenkaart biodiversiteit opgesteld en verder hebben we een aantal nestgelegenheden aangebracht voor insecten en vogels. We oriënteren ons nog of er een specifiek beleidsplan wordt opgesteld met als onderwerp de versterking van de biodiversiteit. Dit bespreken wij nog met u in een informatieve raadsvergadering eind 2024.

5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit 2023-2026

Voor elke nieuw geboren inwoner planten we een boom. Dit zijn er jaarlijks zo'n 400. Vierhonderd bomen per jaar vergen veel ruimte, die kunnen niet zomaar even geplant worden. Wij onderzoeken hoe we dit kunnen realiseren. Ook kappen we zo min mogelijk bomen. Als we toch een boom kappen, planten we een nieuwe terug. Bij het maken van herinrichtingsplannen kijken we of we extra bomen in het plan kunnen opnemen. We kiezen waar mogelijk boomsoorten die van nature in de gemeente voorkomen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

We hebben een locatieonderzoek uitgevoerd in het voorjaar van 2024 waar de extra bomen kunnen worden geplant. Dit najaar worden de plannen verder uitgewerkt, zodat we in het plantseizoen 2024-2025 met de uitvoering kunnen starten.

5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten 2023-2026

Planten die van nature niet in Nederland voorkomen en schadelijk zijn voor de natuur, mens of dier, bestrijden we. Een voorbeeld is de Japanse Duizendknoop. Wij doen dit door voorlichting aan inwoners te bieden als deze planten zich op privégrond bevinden. Als de planten in de openbare ruimte staan, gaat de gemeente deze intensief (laten) bestrijden.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

We hebben alle locaties digitaal inzichtelijk gemaakt opdat we de effecten van de bestrijding in de tijd kunnen volgen (monitoringssysteem). Verder voeren wij jaarlijks de bestrijding uit.

5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte 2023-2026

Inwoners, woningcorporaties, verenigingen en andere partners dagen we uit om samen met de gemeente iets moois te maken van de openbare ruimte. Nieuwe ideeën voor de openbare ruimte ondersteunen wij waar mogelijk. Binnen het IBOR-plan wordt ook aandacht besteed aan de participatie met de samenleving. Dit maakt weer onderdeel uit van het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid.

Dit onderwerp staat op de raadsagenda. Binnen dit resultaat beschrijven we de reeds gemaakte voorbereidingen inzake, dan wel ons voornemen tot uitvoering. Dit onder voorbehoud van de uitkomsten van de behandeling van dit onderwerp door de raad.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Voor de grootschalige integrale vervangingen van de openbare ruimte passen wij een gedegen participatieproces toe. Daarnaast krijgt het afstemmen van belangen, intenties en gevoeligheden met de omgeving bij de voorbereiding en uitvoering van werkzaamheden in de openbare ruimte extra aandacht in de vorm van omgevingsmanagement. De omgevingsmanager verbindt inwoners en partijen met elkaar en eisen en wensen van stakeholders aan (project) doelen van de gemeente. Daarbij besteden we ook aandacht aan een heldere en transparante terugkoppeling van opgehaalde informatie en geven wij aan wat we hiermee wel of niet gaan/kunnen doen. Zo richten we een projectpagina in waarin inwoners naast relevante operationele informatie ook een verslag en terugkoppeling van de participatieronde(s) kunnen nalezen.

Een concreet recent voorbeeld van participatie bij de inrichting van de openbare ruimte is de realisatie van de 'Kop van Tolkamer'. Samen met inwoners zijn geveltuintjes met passende beplanting gerealiseerd. Ook is hier in samenwerking met grondeigenaren, aanwonenden en een lokale zorginstelling een inclusieve speel- en ontmoetingsruimte gerealiseerd. Wij zorgden voor een goede inrichting en hergebruik van speeltoestellen uit een eerder project in Angerlo. De zorginstelling zorgde via Zevenaar Doet voor tuinmeubilair en een grasmaaier voor het onderhoud van het particuliere terrein.

5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken 2023-2025

Wij onderzoeken de behoefte en gewenste spreiding voor speel- en ontmoetingsplekken voor jong en oud. We leggen hierbij ook een relatie met de aanpak van overlast door jongeren. In een nog op te stellen Nota Speelplekken brengen wij de fysieke speel- en ontmoetingslocaties in kaart. We kijken daarbij in ieder geval naar een goede verdeling tussen en binnen de kernen, de (natuurlijke) inrichting van de speel- of ontmoetingsplek en of iedereen (ook kinderen met een beperking) hier kan spelen of verblijven. In iedere inspectieronde van de speelplekken toetsen we standaard op die uitgangspunten. In het kader van de herinrichting Angerlo gaan we een speelplek inrichten met deze uitgangspunten. Dit kan als voorbeeld dienen voor de nog op te stellen Nota Speelplekken.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Door middel van een raamovereenkomst hebben wij voor 2 jaar (met optie tot verlenging met nog eens 2 jaar) een partij aan ons gebonden voor het leveren van nieuwe speeltoestellen. Bij de aanbesteding vormden aspecten als gebruik van duurzaam en circulair materiaal en materieel en Social Return belangrijke kaders voor de beoordeling. Renovatie van bestaande speelterreinen vindt, op basis van het beheerplan Spelen, over de hele gemeente plaats. Daarbij volgen wij een participatief proces waarbij bewoners binnen bepaalde kaders een keuze maken voor de soort speeltoestellen die geplaatst worden en de inrichting van de speelplek. In 2024 hebben wij in Angerlo de eerste volledig inclusieve ontmoetingsplek ingericht. Het is de bedoeling speelterreinen op meerdere plekken in de gemeente op deze wijze her in te richten. Daarnaast hebben we op verschillende locaties in de gemeente speeltoestellen vervangen o.a. in Pannerden, Stegeslag en Schaapsdrift.

Bij grote revitaliseringsprojecten wordt de vervanging van speeltoestellen standaard meegenomen. Verder hebben wij in 2023 een onderzoek laten uitvoeren naar de mate van toegankelijkheid en inclusiviteit van onze speelplekken. De uitkomsten van dit onderzoek betrekken wij bij nieuwe renovaties van speelplekken en het rapport vormt de input voor de nog op te stellen Nota Speelplekken. Naar verwachting begin 2025 leggen wij de nota ter vaststelling aan u voor.

5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte 2023-2026

Het is belangrijk dat iedereen van de openbare ruimte gebruik kan maken en dat deze voor iedereen (ook voor mensen met een beperking) toegankelijk is. Bij de reguliere schouwen van de openbare ruimte wordt toegankelijkheid een vast onderdeel. In nieuwe projecten besteden wij standaard aandacht aan de toegankelijkheid.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Bij nieuwe aanleg, vervanging of groot onderhoud van de openbare ruimte kijken wij standaard naar verbetering van de bereikbaarheid van objecten en routes voor alle doelgroepen. Voorbeelden hiervan zijn het standaard verlagen van de trottoirbanden bij de hoeken van straten en de aanleg van ribbelstroken voor visueel gehandicapten bij openbaar vervoervoorzieningen. Recent hebben wij in park Rosorum samen met de visvereniging HSV de Breuly de toegankelijkheid voor vismogelijkheden verbeterd voor mensen die minder mobiel zijn.
We hebben een onderzoek uitgevoerd onder de inwoners naar de locaties waar de toegankelijkheid van de openbare ruimte onvoldoende is. De gegevens verwerken we en betrekken we in onze plannen voor revitalisering en groot onderhoud. In 2023 hebben wij een onderzoek laten uitvoeren naar de toegankelijkheid en inclusiviteit van specifiek onze speelplekken. De resultaten van dit onderzoek vormen de input voor de geplande vervanging van speeltoestellen en voor het mede bepalen van beleidskaders in de nog op te stellen Nota Spelen.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten				
Primitieve begroting 2024-2027	1.420	1.415	1.407	1.407
1e voortgangsrapportage 2024	248	-10	-10	-10
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**1.668**	**1.405**	**1.397**	**1.397**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
1. Autonome ontwikkelingen	471	**0**	0	0
Budgetmutatie lasten/baten sportbedrijf	471	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	-19	**19**	0	0
Subsidie kids-klompenpad Giesbeek	-19	19	0	0
Totaal gemuteerde baten	**452**	**19**	**0**	**0**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**2.120**	**1.425**	**1.397**	**1.397**
Lasten				
Primitieve begroting 2024-2027	11.724	11.575	11.490	11.554
1e voortgangsrapportage 2024	908	-8	38	42
Kadernota 2025	0	372	375	375
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	-222	150	0	0
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**12.410**	**12.090**	**11.903**	**11.970**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	797	**84**	0	0
Bijdrage GR SALD voor project e-depot	20	0	0	0
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	78	84	0	0
Budgetmutatie lasten/baten sportbedrijf	699	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	98	**11**	-7	-7
Actualisatie afschrijvingslasten	-51	4	4	4
Actualisatie investeringen en budgetten vastgoed	-11	-11	-11	-11
Actualisatie investeringen openbaar groen	0	-16	0	0
Actualisatie investeringen speeltoestellen	0	-21	0	0
Budgetmutatie onvoorziene kosten onderhoud/renovatie sportaccommodaties.	216	0	0	0
Fasering budget motie Stolpersteine	-12	12	0	0
Fasering budget opstellen beleidsnotitie erfgoed	-25	25	0	0
Subsidie kids-klompenpad Giesbeek	-19	19	0	0

Totaal gemuteerde lasten	**895**	**96**	**-7**	**-7**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**13.305**	**12.186**	**11.896**	**11.964**
Resultaat voor bestemming	**-11.185**	**-10.761**	**-10.499**	**-10.566**
Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2024-2027	869	454	254	254
1e voortgangsrapportage 2024	364	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	-150	150	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	1.083	**604**	254	254
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2024-2027	307	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	307	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**776**	**604**	**254**	**254**
Resultaat na bestemming	**-10.410**	**-10.157**	**-10.245**	**-10.312**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage GR SALD voor project e-depot	**-20**	**0**	**0**	**0**

Het bestuur van het SALD heeft ingestemd met de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL). Doel is het aansluiten op de e-depot voorziening van het ECAL . Het e-depot is een archiefbewaarplaats voor de digitale bescheiden en is noodzakelijk om de bestaande wettelijke taak uit te voeren. De extra kosten ten opzichte van de begroting bedragen voor Zevenaar in 2024 eenmalig € 20.000.

Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	**-78**	**-84**	**0**	**0**

Op basis van de ontwikkelingen informeren wij u over de stijgende gas- en dalende elektriciteitskosten. Op basis van deze gegevens hebben wij de gaskosten in 2024 verhoogd met € 49.000 en in 2025 met 63.000. De elektriciteitskosten hebben wij in 2024 met € 137.000 en in 2025 met € 3.000 verlaagd. Doordat de mutatie op de elektriciteitskosten deels betrekking heeft op riolering (in 2024
€ 37.000 en in 2025 € 7.000), verrekenen wij dit deel binnen de reserve riolering. Het resterende bedrag in 2024 (€ 50.000) en in 2025 (€ 68.000) komt ten laste van het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

Budgetmutatie lasten/baten sportbedrijf	**-228**	**0**	**0**	**0**

In juli 2024 is het voorschot ontvangen voor de 'Specifieke uitkering stimulering sport 2024' (SPUK, voor compensatie van kostenverhogende btw). Het door het ministerie beschikbaar gestelde voorschotbedrag is niet voldoende om de kostenverhogende btw volledig te compenseren vanwege het vastgestelde uitkeringsplafond. Daarnaast is in 2024 een nabetaling ontvangen naar aanleiding van de vaststelling van deze SPUK over het jaar 2022. De extra baten voor 2024 bedragen € 471.000.
Naast deze SPUK bijdragen houden wij rekening met hogere lasten in verband met raming van de kostenverhogende btw inclusief de bijgestelde indexering voor de dienstverlening op basis van de afspraken vastgelegd in de DVO (dienstverleningsovereenkomst met Ataro BV). Hierbij houden wij ook rekening met de extra kosten omdat het beheer van sportzaal De Bem is ondergebracht bij Ataro BV. De structurele kosten voor De Bem zijn reeds verwerkt in de kadernota 2025. Totaal hogere lasten bedraagt € 699.000. Per saldo is het nadeel in 2024 eenmalig € 228.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingslasten	**51**	**-4**	**-4**	**-4**

Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Dit werkt door in diverse programma's.

Actualisatie investeringen en budgetten vastgoed	**11**	**11**	**11**	**11**

We hebben de vastgoed budgetten nagelopen. Het investeringsbudget voor de inrichting van het Raadhuisplein 1D is ontoereikend. Gevraagd wordt het budget in 2024 met € 40.000 te verhogen naar € 178.000. Deze verhoging is gebaseerd op concrete offertes. In maart 2018 is een raming gemaakt van de te verwachten bouwkosten voor de inrichting van Raadhuisplein 1D. Hier is toen gerekend met kostenkengetallen voor de inrichting van een openbaar toilet, ruimte voor de marktmeester, een kantoor en een grote ruimte voor fietsparkeren. De raming kwam uit op € 130.000, met een aanvullend budget van € 5.000 voor de voorbereiding.

Later (2021) is daar nog behoefte aan opslag en kleedruimte voor evenementen bij gekomen. Echter, ten tijde van het moment van oplevering (december 2021) van de ruimte aan gemeente, zijn er opnieuw discussies gevoerd over de invulling van deze ruimte. Na intern beraad en afstemming met het college is er eind 2023 besloten vast te houden aan de in 2018 bedachte invulling. Voor deze invulling is inmiddels een ontwerp uitgewerkt en zijn er offertes opgevraagd. Door stijging van de bouwkosten is het destijds geraamde bedrag onvoldoende om de invulling te realiseren. Dit leidt tot € 4.000 structurele lasten vanaf 2025.
Daarnaast ramen we, hogere waterlasten bij het gemeentehuis en lagere waterlasten bij het sportbedrijf. Ook verwachten we voor gebouwen - algemeen in verband met vandalisme als gevolg van leegstand extra lasten voor onderhoud in 2024. Dit geldt ook voor de lasten van bewaking voor 2024 en in mindere mate voor 2025 t/m 2028.
Dit leidt totaal tot een eenmalig negatief resultaat van € 44.000 in 2024 en € 8.000 structureel vanaf 2025.

Actualisatie investeringen openbaar groen **0** **16** **0** **0**

We hebben de investeringen openbaar groen nagelopen op basis van de planning en een aantal investeringen opnieuw geraamd. We verwachten bijvoorbeeld dat de werkzaamheden voortvloeiend uit de reguliere vervanging bomen en groen voor een deel van het budget (€ 100.000 en € 180.000) in het voorjaar van 2025 plaatsvindt. Hierdoor houden we rekening met een eenmalig voordeel op de afschrijvingslasten in 2025 van € 16.000.

Actualisatie investeringen speeltoestellen **0** **21** **0** **0**

De investeringsbudgetten voor de speeltoestellen hebben we doorgenomen. In het eerste halfjaar 2024 zijn we bezig met de aanbesteding voor de speeltoestellen uit de investering 'vervanging speeltoestellen 2023 en 2024'. Hierbij moeten we rekening houden met een relatief lange voorbereidings- en levertijd. De verwachting is dat we het investeringsbudget in 2024 niet volledig kunnen besteden en verplaatsen we een deel (€ 115.000) naar 2025.
Hierdoor houden we rekening met een eenmalig voordeel op de afschrijvingslasten in 2025 van € 21.000.

Budgetmutatie onvoorziene kosten onderhoud/renovatie sportaccommodaties. **-216** **0** **0** **0**

Uit een eind 2023 verricht onderzoek kwam naar voren dat in zwembad Lentebad Zevenaar niet-resistent RVS is gebruikt. Op diverse plaatsen is deze gaan corroderen, waardoor de verbindingen volgens het rapport onbetrouwbaar waren. Deze verbindingen zijn zo snel mogelijk vervangen, waardoor dit type materiaal niet meer aanwezig is in het zwembad. Door de urgentie van deze werkzaamheden is ervoor gekozen om Ataro deze werkzaamheden te laten coördineren en uitvoeren. Deze werkzaamheden waren onvoorzien en zijn derhalve niet in het meerjarenonderhoudsplan opgenomen. De kosten voor vervanging bedragen € 135.300.
Daarnaast is de slingerkooi van de atletiekaccommodatie door de Atletiek Unie afgekeurd. Om er voor te zorgen dat de accommodatie bij het begin van het wedstrijdseizoen 2024 weer gebruikt kon worden voor officiële wedstrijden heeft renovatie met urgentie plaatsgevonden. Ataro BV heeft in overleg met de gemeente deze renovatie begeleid en laten uitvoeren. De door Ataro BV gemaakte kosten voor dit project bedragen € 80.700.
Totaal nadeel, vanwege extra onvoorziene kosten voor onderhoud/renovatie, bedraagt € 216.000.

Fasering budget motie Stolpersteine **12** **-12** **0** **0**

In de raadsvergadering van 24 februari 2021 is raadsbreed een motie aangenomen om in de gemeente Zevenaar Stolpersteine te leggen om zo de slachtoffers van het nazisme uit de Joodse gemeenschap in de gemeente een naam te geven, te herdenken en bewustwording te bevorderen. De steentjes zijn ondertussen besteld maar hebben een lange levertijd. De factuur verwachten wij in 2025. Om die reden schuiven wij € 12.000 door naar 2025. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 12.000, een eenmalig nadeel in 2025 van € 12.000.

Fasering budget opstellen beleidsnotitie erfgoed	**25**	**-25**	**0**	**0**

Voor het opstellen van de beleidsnotitie erfgoed inclusief het participatietraject is in de begroting 2023-2026 € 50.000 beschikbaar gesteld. Het project is eind mei 2024 gestart en de verwachte oplevering is eind juni 2025. Om die reden schuiven wij € 25.000 door van 2024 naar 2025. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 25.000 en een eenmalig nadeel in 2025 van € 25.000.

Subsidie kids-klompenpad Giesbeek	**0**	**0**	**0**	**0**

Het kids-klompenpad Giesbeek ronden wij naar verwachting in 2025 af. Om die reden schuiven wij € 19.000 door naar 2025. Dekking komt uit provinciale subsidie. Dus per saldo een budgettair neutrale wijziging.

Totaal mutaties	**-443**	**-76**	**7**	**7**

6. SOCIAAL DOMEIN

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het sociaal domein. Voor het realiseren van de opgaven in het sociaal domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht.
Op 26 juni 2024 is de visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 vastgesteld. Dit document is gemaakt samen met input van onze inwoners, maatschappelijke partners, collega's, participatieraad, het college en gemeenteraad.
In de visie sociaal domein 2020 – 2023 lag de nadruk op financiële beheersbaarheid en haalbaarheid. Er was minder aandacht voor onder andere sociale verbinding, de invloed van leefstijl en het benutten van gemeenschapskracht. Nu willen we meer bouwen en ontwikkelen, met aandacht voor bestaanszekerheid en gelijke kansen voor iedereen. We gaan samen aan de slag met de huidige opgaven en vraagstukken in het sociaal domein, vanuit een andere houding. Daarbij houden we de drie kernwaarden van de gemeente Zevenaar voor ogen: samenwerking, resultaatgerichtheid en klantgerichtheid.

Onze visie:
"In de gemeente Zevenaar staan het sociale netwerk, gezondheid en leefbaarheid centraal. We werken aan de mogelijkheden voor iedereen om een eigen, zelfstandig en betekenisvol leven te leiden. Dit vanuit een stabiele (financiële) basis en gelijke kansen voor iedereen. In een prettige en gezonde leefomgeving. Met en voor elkaar. Zo maken we Zevenaar een nog fijnere plek om te wonen, werken en leven!"

Deze visie en integrale nota:
geven aan wat voor gemeente we willen zijn;
geven richting aan beleid en uitvoering binnen het sociaal domein;
sluiten aan op de woonzorgvisie, omgevingsvisie en onze visie op de dienstverlening.

Om het beleid en de uitvoering vorm te geven, hebben we zes bouwstenen beschreven. Dit zijn:
1. bestaanszekerheid;
2. sociale basis;
3. leefbaarheid;
4. gezondere leefstijl;
5. kansrijk en veilig opgroeien;
6. veerkrachtig ouder worden.

De concrete vertaling van alle doelen, keuzes en uitdagingen in de bouwstenen uiten zich in uitvoeringsplannen per bouwsteen. Bij de uitwerking houden we rekening met de volgende uitgangspunten:
- iedereen doet ertoe en is van waarde (inclusie);
- de mens staat centraal (positieve gezondheid);
- voorkomen is beter dan genezen (preventie);
- niet ieder probleem vraagt om een professional voor de oplossing (normaliseren);
- de kosten gaan soms voor de baten uit (investeren);
- we maken het mogelijk houding (we denken in oplossingen).

Ontwikkelingen
Ontwikkelingen jeugd
Landelijk is de hervormingsagenda Jeugd vastgesteld en deze wordt deels regionaal en deels lokaal opgepakt. De Visie Sociaal Domein 2024-2040 is in mei 2024 vastgesteld door de gemeenteraad. Er wordt nu een start gemaakt met de lokale uitvoeringsplannen op de verschillende bouwstenen uit de Visie Sociaal Domein. Een van de uitvoeringsplannen is Veilig en Gezond opgroeien met specifieke aandacht voor de jeugd in Zevenaar. Integraal samenwerken is hierbij een belangrijke focus. We werken aan een brede kijk en integrale aanpak bij de ondersteuningsvragen in het sociaal domein. Er zijn nu diverse preventieve voorzieningen voor de jeugd en hun ouders, we onderzoeken of deze behouden moeten blijven en of uitbreiding gewenst is.

Jongeren op straat
Op bepaalde plekken in de gemeente wordt met enige regelmaat overlast ervaren door jongeren die op straat rondhangen. We zetten straatcoaches in om deze jongeren te bereiken, aan te spreken en bij te sturen in hun gedrag. De straatcoaches maken makkelijk contact met jongeren op straat, en leggen zoveel mogelijk ook de verbinding tussen de jongeren en hun omgeving. Ze gaan uit van een positieve benadering en verwijzen jongeren door naar alternatieve vormen van vrijetijdsbesteding, zoals school, werk en sport. Op het Gelders Eiland kunnen jongeren twee keer per week terecht bij de inloop in het jongerencentrum in Lobith. Daar sluit ook regelmatig een preventieadviseur van Iriszorg aan om laagdrempelig met de jongeren te spreken over de consequenties van alcohol- en drugsgebruik.

Maatschappelijke ontwikkeling
We maken inzichtelijk welke impact de voor 2024 doorgevoerde bezuinigingen op de voorliggende voorzieningen (maatschappelijk werk en welzijn) hebben voor de dienstverlening en mogelijkheden van preventie, in relatie tot zwaardere vormen van ondersteuning en hulpverlening. Dit wordt zo nodig gevolgd door een of meerdere voorstellen. Een en ander in samenhang met de vastgestelde Visie Sociaal Domein.
We geven uitvoering aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), via een specifieke uitkering van het Rijk. Hierbij wordt vanuit het principe van integraal beleid gewerkt aan gezonde leefstijl, sterke sociale basis en deskundigheidsbevordering.
Op regionaal niveau nemen we actief deel aan de ontwikkelingen in het kader van het Integraal Zorg Akkoord (IZA), waarbij intensivering van de relatie tussen de medische en gemeentelijke (zorg)wereld aan de orde is. Middels enkele pilotprojecten wordt gewerkt aan de beweging van zorg naar preventie. Op regionaal (Gelderland Midden) en subregionaal (de Liemers) niveau zijn we hierin actief.

Participatiewet in Balans
De Participatiewet wordt de komende jaren herzien omdat deze als complex werd ervaren, onvoldoende uitgaat van vertrouwen en niet in alle opzichten de gestelde doelen bereikt. Het ministerie van SZW stelde een programmaplan op, bestaande uit drie zogenaamde 'sporen', waarmee de Participatiewet weer in 'balans' wordt gebracht. Deze wetswijziging, die naar verwachting vanaf 1 januari 2025 van kracht gaat, vraagt de nodige aanpassingen in de gemeentelijke uitvoeringspraktijk.
Het wetsvoorstel bestaat uit ruim twintig verschillende maatregelen die op korte en middellange termijn te realiseren zijn. Met de voorgestelde wijzigingen van de Participatiewet geeft de regering invulling aan het zogenoemde spoor 1 van het bredere programma 'Participatiewet in balans'. Overkoepelend wil de regering met dit voorstel in de uitvoering van de Participatiewet de mens meer centraal stellen en van vertrouwen uitgaan. Ook vereenvoudiging van regelgeving is een belangrijk aandachtspunt.
Spoor 1; Maatregelen op korte termijn.
Spoor 2; Fundamentele herziening van de Participatiewet.
Spoor 3; Vakmanschap
Als Zevenaar geven we al invulling aan een aantal voorgestelde maatregelen op korte termijn, bijvoorbeeld door de 4 weken zoektermijn voor jongeren alleen te implementeren op het moment dat uit onderzoek blijkt dat een jongere in staat is om zelfstandig werk te zoeken of door de verkorte aanvraagprocedure aan te bieden aan inwoners die her-instromen na een periode van werk. Ook op spoor 2 en 3 loopt Zevenaar vooruit op de wet, door te investeren in scholing van de klantmanagers en hen deel te laten nemen aan het kwaliteitsregister (KRSD) en lidmaatschap van de beroepsvereniging.

BUIG-tekort
We hebben geconstateerd dat de BUIG-uitgaven in 2024 hoger liggen dan het budget dat het Rijk hiervoor aan ons door middel van het BUIG-budget heeft toegekend. Uit onderzoek van Significant blijkt dat dit onder meer te maken heeft met het feit dat de verdeelsystematiek van de BUIG niet aansluit bij de bevolkingssamenstelling van de gemeente Zevenaar. Daarnaast blijkt dat het macrobudget in de nader voorlopige beschikking stukken lager uitvalt dan de voorlopige beschikking voorspelde. Naar verwachting zullen we voor 2024 een Vangnetuitkering aan moeten vragen. Om het BUIG-tekort zo veel mogelijk te beperken, zijn er verschillende maatregelen geformuleerd die in de komende maanden geïmplementeerd zullen worden, onder andere:
- Terug naar de kerntaak; meer accent op direct aan het werk;
- Verhoging van de inzet van LKS;
- verhoging van het instrument Handhaving.

Re-integratieverordening
De raad heeft in september van 2024 besloten over het al dan niet instemmen met de re-integratieverordening Participatiewet 2024.

Materieel werkgeverschap Wgsw
In 2020 is de dienstverlening én het gekozen construct met een scheiding tussen het formeel werkgeverschap (MGR) en materieel werkgeverschap (Scalabor) voor de eerste keer geëvalueerd. De afspraken tussen Scalabor, gemeenten en de MGR zijn, na een verkennend onderzoek met ingang van 2022 gecontinueerd voor de periode 2022 – 2025 (met een opzegtermijn van twaalf maanden). Eind 2024 moet derhalve iedere individuele gemeente een besluit genomen hebben over de voortzetting van de afspraken en de voorwaarden die daarvoor gelden.

Maatschappelijke ondersteuning
De ontwikkelingen in het sociaal domein en ook specifiek over de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 staan niet stil. Ook heeft u met het vaststellen van de visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 een nieuwe stip op de sociaal domein horizon gezet. Tot slot is, met het oog op een gezonde (financiële) toekomst van de gemeente, ook een kostenreductie voor de uitvoering van de Wmo 2015 nodig. Om deze redenen wordt het beleid maatschappelijke ondersteuning geactualiseerd.
We werken in het kader van de Wmo 2015 regionaal en lokaal aan de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis. Het lokale uitvoeringsplan, dat bedoeld is om de lokale infrastructuur voor kwetsbare inwoners te versterken wordt afgestemd met de uitvoeringsplannen sociaal domein, het uitvoeringsplan woonzorgvisie en de kadernota 2025. Om ervoor te zorgen dat kwetsbare inwoners beschermd thuis kunnen wonen hebben we ook geïnvesteerd in samenwerking met onze maatschappelijke partners. Zo zijn we aangesloten bij het project Wachtlijsten GGZ de Liemers. Hierin werken GGNet, gemeenten, 1e lijnszorg en welzijn samen aan oplossingen voor de grote wachtlijsten in de GGZ. Door een betere samenwerking, slimmere toewijzing en meer kennis van elkaars aanbod kunnen inwoners eerder de hulp krijgen die ze nodig hebben. Met dit project voldoen we ook aan de voorwaarden voor een Mentaal Gezondheidscentrum die we vanuit het Integraal Zorgakkoord (IZA) op moeten zetten. Als Liemerse gemeenten zijn we daarmee in de regio koploper. Inwoners met psychische kwetsbaarheid, waaronder ook de doelgroep die beschermd thuis komt te wonen, zijn vaak eenzaam omdat zij weinig aansluiting vinden in de maatschappij. We zijn daarom aan het onderzoeken of er in onze gemeente een herstelacademie kan komen. Hier kunnen inwoners met een psychische kwetsbaarheid elkaar ondersteunen, herstellen en zo mogelijk weer mee doen in de maatschappij. Tot slot kijken we of we de huidige groepsbegeleiding (dagbesteding) meer in open locaties kunnen onderbrengen en ook toegankelijk kunnen maken voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.
Met betrekking tot kwetsbare inwoners zetten we in op het terugdringen van verward- en/of onbegrepen gedrag. Zie hiervoor onder programma 1 Veiligheid, resultaat 1.1.2.
In het kader van eenzaamheid zijn we welzijn op recept aan het opstarten. Welzijn op recept is een activerende interventie om weer kleur aan het leven toe te voegen. Huisartsen zien regelmatig patiënten met psychosociale klachten waarbij eenzaamheid en sociaal isolement een onderliggend probleem zijn. Met welzijn op recept schrijft de huisarts bij deze patiënten een 'recept' uit voor de welzijnscoach. Een welzijnscoach gaat samen met de inwoner in gesprek over de onderliggende problematiek en koppelt deze aan een passende activiteit. Een voorbeeld van zo'n activiteit is vrijwilligerswerk waardoor de inwoner weer onder de mensen is. De verwachting is dat in Q4 de eerste welzijn op recepten worden uitgeschreven.
Rondom suïcidepreventie zijn we aan het onderzoeken wat we hierin als gemeente kunnen betekenen. Nog onduidelijk is of hiervoor ook middelen vanuit het rijk beschikbaar komen. De VNG doet hier namens de gemeenten onderzoek naar.

ZevenaarDoet
In Q2 van 2024 heeft de tweede ronde van Zevenaar Doet plaatsgevonden en het programma blijkt een groot succes. Dankzij de brede betrokkenheid van inwoners zijn er wederom veel waardevolle initiatieven gerealiseerd. De positieve impact op de gemeenschap is duidelijk zichtbaar en het draagvlak onder deelnemers voor toekomstige rondes groeit. Meer informatie hierover wordt in Q4 2024 gedeeld in een raadsinformatiebrief.

Dorpenvisie(s)
Veel dorpen in de gemeente Zevenaar zijn actief bezig met het ontwikkelen van hun dorpsvisies. Deze visies worden door en voor de inwoners opgesteld, met de dorpsraden als kartrekker met een representatief participatietraject. Sommige dorpen hebben hun visie al ver gevorderd, terwijl anderen nog volop in ontwikkeling zijn. Deze visies bieden waardevolle inzichten in de wensen, kansen en behoeften van onze inwoners en zijn van groot belang voor de toekomstplanning van onze gemeente.

Opvang Oekraïne
De taakstelling voor de opvang van de ontheemden uit Oekraïne is verhoogd. De gemeente zoekt voortdurend naar mogelijkheden om de bestaande opvanglocaties te verlengen en nieuwe locaties te openen. In 2024 wordt een locatie verlengd, twee nieuwe locaties geopend en een locatie gesloten in verband met sloop. De bijdrage van het Rijk voor de opvang is per 1 januari 2024 verlaagd naar € 61 per plek per dag. Het Rijk heeft toegezegd dat eventuele tekorten gecompenseerd worden. Ook is er sprake van een aantal wetswijzigingen: met ingang van 1 juli 2024 moeten werkende Oekraïners een eigen bijdrage van € 105 per maand voor de betaling van gas, water en licht betalen. Per gezin of leefeenheid kan dit maximaal voor € 210 per maand gedaan worden. Voor de uitvoering van deze Eigen Bijdrage regeling heeft de gemeente aan de RSD de Liemers gevraagd om dit voor haar uit te voeren. De uitvoeringskosten van deze regeling worden verrekend met de opbrengsten en aan het ministerie overgemaakt. Ook is (of wordt) de Tijdelijke wet Oekraïne gewijzigd. De verantwoordelijkheid voor de opvang ligt niet langer bij de burgemeester maar bij het college. De opvang van de Oekraïners geeft een (toenemende) druk op bijvoorbeeld het onderwijs, zorg, leerlingenvervoer en begeleiding bij mentale problemen als gevolg van de oorlog of het ontbreken van perspectief op terugkeer naar het eigen land. We investeren in de mensen door het aanbieden van taallessen en het begeleiden naar passende vormen van werk.

Asielopvang en huisvesting statushouders
Door de aanhoudende druk op de asielopvang en de spreidingswet werken we aan de uitbreiding van de opvanglocatie voor nareizigers aan de Hunneveldweg. Dit doen we tot het moment dat het Kabinet besluit om de opvang te beperken of te wijzigen en deze wijzigingen verankerd heeft in gewijzigd beleid of wetgeving. Samen met het COA gaan we met de omwonenden in gesprek over extra initiatieven rondom de opvanglocatie.
De druk op de woningmarkt blijft hoog en dit heeft gevolgen voor de huisvesting van statushouders, door het tekort aan sociale huurwoningen. Er wordt gewerkt aan een beleidskader 'beter benutten bestaande woonvoorraad'. Samen met de woningcorporaties gaan we initiatieven inzetten (zoals deelwonen) binnen dit kader voor de huisvesting van de statushouders. De planning hiervan staat nog niet vast. In het derde kwartaal wordt er een tweede gezin hervestigers gehuisvest in Zevenaar binnen de pilot van Vluchtelingenwerk. In het vierde kwartaal evalueren we dit.
Samen met de woningcorporaties werken we aan een training woonvaardigheden voor statushouders die zich nieuw vestigen in Zevenaar.

Inburgering
De Z- en B1-leerroutes kopen we regionaal opnieuw in per 1 januari 2025. We zetten in op kwaliteitsverbetering binnen de leerroutes, maar ook daarbuiten. We werken samen met GGNet en andere netwerkpartners rondom complexe casuïstiek en zetten een aanbod rondom mentale weerbaarheid op voor statushouders. Zo zorgen we dat mensen snel aan de slag gaan en voorkomen we (langdurige) afhankelijkheid van een uitkering. Ook zetten we in op een aanvullend aanbod voor laagopgeleide jongeren bij het Rijn IJssel en bieden we maatwerk binnen inburgering.

Kindertoeslagenaffaire
Er worden beleidsregels opgesteld om kaders te bieden voor het uitvoeren van de brede ondersteuning voor de gedupeerden, zodat we passende hulp kunnen bieden die recht doet aan de situatie van de gedupeerde(n).

Preventie discriminatie
Via de meicirculaire heeft de gemeente aanvullende middelen ontvangen voor de preventie van discriminatie. Deze middelen worden in 2024 ingezet voor een campagne rondom bewustwording van discriminatie en het vergroten van de bekendheid van discriminatie.nl.

Beleidskaders

- Notitie participatie, een kijk op de samenwerking tussen inwoners en gemeente 2018
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoolklimaat)
- Radar-rapport behorende bij raadsvoorstel 'Toekomst uitvoering participatiewet' (vastgesteld: raad Rijnwaarden 27-6-2017 en raad Zevenaar 6-7-2017)
- Agenda werk en economie (april 2018)
- Bestuurlijke opdracht RSD 2024-2026
- Re-integratieverordening 2017
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 (2024)
- Beleidsnota Armoede en Schuldhulpverlening (2019)
- Onderwijskansenbeleid 2020- 2023
- Uitvoeringsagenda Onderwijskansenbeleid 2020-2023
- Verordening maatschappelijke ondersteuning Zevenaar 2023.
- Beleidsregels en Nadere regels Wmo 2023.
- Kadernota Samen aan Zet 2022 en verder (transformatie beschermd wonen naar beschermd thuis).
- Verordening jeugdhulp 2023 inclusief beleidsregels en nadere regels

WAT WILLEN WE?

6. Sociaal domein

Wij willen dat iedereen kan meedoen in de samenleving. Mensen die hier hulp bij nodig hebben ondersteunen we zo goed mogelijk. We richten ons op preventie: voorkomen is beter dan genezen. Als problemen eerder gesignaleerd worden, kan er op een laagdrempelige manier een oplossing gezocht worden. Voor werkzoekenden zetten we primair in op het vinden van passend werk.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform	2022-2026		
6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen	2022-2024		
6.1.3 Wij breiden de aanpak vroegsignalering schulden uit en zetten in op doorontwikkeling hiervan	2022-2024		
6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein	2023-2025		
6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo	2022-2026		
6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein	2022-2026		
6.2.5 Wij stellen een verbeterplan doelgroepenvervoer op	2023-2025		
6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg	2022-2026		
6.3.1 Wij onderzoeken een manier van waardering voor mantelzorgers	2022-2024		
6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet	2022-2025		
6.4.2 Wij heroverwegen de bezuinigingen in het maatschappelijke veld	2023-2024		
6.4.3 Wij experimenteren met de regels voor werkzoekenden voor het verkrijgen van een baan en de regels voor vrijwilligerswerk	2022-2024		

6.1 Verruimen van de inkomensondersteuning voor meer bestaanszekerheid van inwoners

6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform 2022-2026

We evalueren de aanpak van de bestrijding van armoede zoals beschreven in de beleidsnotitie armoede en schulden voor de periode 2019-2022. Ook laten we een minima-effectrapportage door het NIBUD uitvoeren, waarbij de financiële gevolgen van het synchroniseren van de inkomensgrens voor inwoners inzichtelijk wordt. Tevens zullen we het NIBUD vragen om inzichtelijk te maken voor welke huishoudtypen er mogelijk sprake is van een armoedeval. Daarnaast kijken we naar wat het verhogen van de inkomensgrens voor de inwoner aan welzijn en preventie oplevert. De uitkomsten van het NIBUD-onderzoek en van de beleidsevaluatie bespreken we met het armoedeplatform. De uitkomsten verwerken we in een nieuwe Beleidsnota armoede en schulden. Samenwerking met het armoedeplatform bestendigen en versterken we.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Er is een NIBUD effectrapportage opgesteld waaruit blijkt wat het effect is van onze minimaregelingen. Met de bevindingen uit het rapport evalueren we de aanpak van de bestrijding van armoede zoals beschreven in de beleidsnotitie armoede en schulden over de periode 2019-2022. De uitkomsten worden op dit moment verwerkt in het nieuwe uitvoeringsplan Armoede en Schulden voor de periode 2024-2028.
In het najaar van 2024 zal er een congres worden georganiseerd vanuit onze Ketenpartners waar ook de gemeente Zevenaar aan zal bijdragen. Dit om samenwerking en verbinding te vergroten en voor onze inwoners meer zichtbaar te zijn voor wat betreft het bieden van bestaanszekerheid voor zover dit ligt bij onze ketenpartners en de gemeente.

6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen 2022-2024

De ambitie is om dezelfde inkomensgrens te gebruiken voor alle regelingen. Zo is het voor inwoners eenvoudiger te bepalen wanneer zij op welke hulp kunnen rekenen. De inkomensgrenzen voor de minimaregelingen zijn, op de individuele inkomenstoeslag (110%) en de collectieve zorgverzekering (140%, derde pakket) na, allemaal gesteld op 120%. We onderzoeken verdere synchronisatie van de inkomensgrenzen.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Het college is momenteel gestart met het onderzoeken van de mogelijkheden om de inkomensgrenzen voor minimaregelingen te harmoniseren. Dit onderzoek heeft als doel om te bepalen of een uniforme inkomensgrens haalbaar en wenselijk is, met als uiteindelijk doel om de toegankelijkheid en duidelijkheid voor onze inwoners te vergroten. Daarnaast heeft het college de resultaten van de minimaeffectrapportage ontvangen, die door het Nibud is uitgevoerd. Deze rapportage biedt waardevolle inzichten in de effecten van het huidige minimabeleid op de doelgroep.
Op basis van deze gegevens zal het armoedebeleid verder worden herijkt. De herijking van het beleid zal vervolgens worden opgenomen in het uitvoeringsplan Armoede en Schulden, dat wij ter besluitvorming aan de raad voorleggen.

6.1.3 Wij breiden de aanpak vroegsignalering schulden uit en zetten in op doorontwikkeling hiervan 2022-2024

We willen nog meer inzetten op het in een vroeg stadium helpen van inwoners die financiële problemen ondervinden. Hiervoor richten wij ons op het doorontwikkelen en uitbreiden van de aanpak vroegsignalering schulden in de uitvoering door onze schuldhulpverleningsconsulenten. Nadere doelstellingen ten behoeve van vroegsignalering schulden werken we in de komende Beleidsnotitie armoede en schulden voor 2023 en verder uit.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Nadere doelstellingen ten behoeve van vroegsignalering schulden worden op dit moment uitgewerkt in het uitvoeringsplan Armoede en Schulden. Parallel daaraan wordt nu al ingezet om de genoemde nadere doelstellingen in het uitvoeringsplan waar te maken. Dit werpt nu al zijn vruchten af. We ontvangen meer meldingen van inwoners met schulden (mensen die zichzelf melden) en voor wat betreft het oppakken van de signalen van betalingsachterstanden van onze inwoners zijn we meer aan het inzetten op kortdurende interventies en snellere doorverwijzingen. Dit om meer inwoners te kunnen helpen. Ook lopen er pilots met een belteam en met budgetbeheer, dit om onze inwoners sneller financiële rust te bieden.

6.2 Ondersteunen van inwoners door passende jeugd- en maatschappelijke zorg, hulp en ondersteuning aan te bieden

6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein 2023-2025

De toegang tot het sociaal domein moet zowel fysiek, telefonisch als elektronisch te benaderen zijn. De inwoner met een ondersteuningsvraag kan rekenen op goede informatie en advies, kortdurende ondersteuning, verwerking van een hulpvraag, een beschikking en/of een doorverwijzing naar een ander loket, zoals het Centrum voor Indicatiestelling Zorg (CIZ) voor ondersteuning vanuit de Wet Langdurige Zorg of zorg op basis van de Zorgverzekeringswet (ZVW).
De komende jaren zetten wij in op het bieden van een integrale intake voor inwoners met ondersteuningsvragen. Daarbij kijken wij ook naar integrale dienstverlening. Ook voor andere professionals, die contact hebben met inwoners van de gemeente Zevenaar is de toegang tot hulp en ondersteuning een herkenbare en belangrijke partner. Voor inwoners die geen ondersteuningsvraag hebben (maar wel problemen kennen) en multi-probleem casussen bieden wij een integrale aanpak van de vraagstukken.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein. Het Klant Contact Centrum (KCC) is het eerste aanspreekpunt. Zij verbinden door naar het juiste team binnen het sociaal domein. Er is een aanmeldteam Jeugd en een spoedlijn voor professionals naar de jeugdconsulenten. De nieuwe visie sociaal domein 2024-2040 zal in sterke mate bijdragen aan de integrale blik.

6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo 2022-2026

De kwaliteit van de zorg aan onze jeugdigen monitoren we continu door middel van cliëntervaringsonderzoeken, accountgesprekken en controle op doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit. In de aanbestedingstrajecten hebben wij altijd aandacht voor de kwaliteit van de zorg. Voor wat betreft contracten met jeugdhulpaanbieders en Wmo-zorgaanbieders sluiten we aan bij de regionaal aangestuurde inkooptrajecten van de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland. Bij iedere inkoopronde sturen wij op het afsluiten van langer lopende contracten en het verminderen van het aantal aanbieders.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De verlenging en/of nieuwe inkoop van contracten is een doorlopend proces. We kijken kritisch naar bestaande afspraken en convenanten en sturen op kwaliteit. Zevenaar heeft een actieve rol in de regionale werkgroepen.

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein 2022-2026

Binnen het sociaal domein willen we werken vanuit vertrouwen met minder regeldruk en betere efficiëntie. We hebben de ambitie om een betere balans tussen uitgaven en daadwerkelijke zorg te realiseren en minder geld te besteden aan administratieve taken. Met eenvoudig werken willen we geld besparen, aangezien onnodige regels en processen geld kosten. Door te vertrouwen op onze professionals binnen het sociaal domein is er minder verantwoording en administratie nodig.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

We volgen de regionale en landelijke ontwikkelingen (hervormingsagenda en toekomstscenario) waarbij minder regeldruk, een eenduidige werkwijze en betere monitoring hoog op de agenda staan. We volgen en anticiperen op deze ontwikkelingen. We toetsen de werkprocessen binnen jeugd intern op efficiëntie en noodzaak en op de regionale herstructurering die eraan komt.

6.2.5 Wij stellen een verbeterplan doelgroepenvervoer op 2023-2025

Ons doelgroepenvervoer willen we verbeteren. Dit betreft niet zozeer de huidige functie, het wagenpark of de dienstverlening van de BVO-DRAN, maar onze werkwijze en instroombeheersing. We stellen een verbeterplan op en werken in de periode 2023-2025 onder meer aan alternatieven om de instroom te beperken of om te buigen door inzet van voorliggende voorzieningen.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Het verbeterplan is door u vastgesteld. De meewerkende projectleider is samen met het projectteam de verbeteringen aan het realiseren. De werving voor een vervoersconsulent loopt.

6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg 2022-2026

Sinds de invoering van de Jeugdwet (2015) is jeugdzorg voortdurend in ontwikkeling. Wij nemen actief deel aan relevante regionale overleggen (via de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland) en blijven op de hoogte van de ontwikkelingen en oefenen waar mogelijk invloed uit.
Wij volgen de ontwikkelingen via de VNG nauwgezet. Verder volgen wij ook de landelijke ontwikkelingen op het gebied van innovatie. Best–practices nemen we (indien mogelijk) over in Zevenaar.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Zevenaar heeft een actieve rol in de regio en is nauw betrokken bij de ontwikkelingen rondom de Hervormingsagenda en het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming, zowel op beleids- als bestuurlijk niveau. De zeven Gelderse jeugdhulpregio's (G7) werken samen om de beschikbaarheid en bereikbaarheid van hoogspecialistische jeugdhulp ('essentiele functies') te verbeteren. Samen als jeugdhulpregio's, maar ook samen met zorgaanbieders, ervaringsdeskundigen, onderwijs en verwijzers. De deskundigencommissie voor de Hervormingsagenda bekijkt hoe het gaan met de uitvoering van de Hervormingsagenda en of dit op de lange termijn het gewenste effect heeft op de uitgaven.

6.3 Stimuleren en waarderen van de zorg van inwoners voor chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, familielid of vriend

6.3.1 Wij onderzoeken een manier van waardering voor mantelzorgers 2022-2024

De inzet van mantelzorgers is van groot belang en van onschatbare waarde, ook om te voldoen in de groeiende zorgvraag. We onderzoeken hoe mantelzorgers een waardering gegeven kan worden, aanvullend op de bestaande mantelzorgondersteuning.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In mei heeft de raad besloten om aan Caleidoz opdrachten te verstrekken voor mantelzorgwaardering in de jaren 2024, 2025 en 2026. In juli is deze opdracht voor 2024 verstrekt. In het eerste kwartaal van 2025 wordt deze opdracht geëvalueerd en in Q2 2025 informeren wij de raad hierover door middel van een raadsinformatiebrief.

6.4 Stimuleren van de deelname van meer inwoners aan het arbeidsproces

6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet 2022-2025

We houden meer rekening met de menselijke maat bij de uitvoering van de Participatiewet, bijvoorbeeld door het aanpakken van hardheden en knelpunten bij de uitvoering van de Participatiewet. Daarbij hebben we tevens aandacht voor de vorm van onze handhaving.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De Participatiewet wordt de komende jaren herzien omdat deze als complex werd ervaren, onvoldoende uitging van vertrouwen en niet in alle opzichten de gestelde doelen bereikt. Het ministerie van SZW stelde een programmaplan op, bestaande uit drie zogenaamde 'sporen', waarmee de Participatiewet weer in 'balans' wordt gebracht. Deze wetswijziging, die naar verwachting vanaf 1 januari 2025 van kracht gaat, vraagt de nodige aanpassingen in de gemeentelijke uitvoeringspraktijk.

Inhoud van het wetsvoorstel
Het wetsvoorstel bestaat uit ruim twintig verschillende maatregelen die op korte en middellange termijn te realiseren zijn. Met de voorgestelde wijzigingen van de Participatiewet geeft de regering invulling aan het zogenoemde spoor 1 van het bredere programma 'Participatiewet in balans'. Overkoepelend wil de regering met dit voorstel in de uitvoering van de Participatiewet de mens meer centraal stellen en van vertrouwen uitgaan. Ook vereenvoudiging van regelgeving is een belangrijk aandachtspunt.

Spoor 1: Maatregelen op korte termijn.
Spoor 2: Fundamentele herziening van de Participatiewet.
Spoor 3: Vakmanschap

Als Zevenaar geven we al invulling aan een aantal voorgestelde maatregelen op korte termijn, bijvoorbeeld door de 4 weken zoektermijn voor jongeren alleen te implementeren op het moment dat uit onderzoek blijkt dat een jongere in staat is om zelfstandig werk te zoeken of
door de verkorte aanvraagprocedure aan te bieden aan inwoners die her-instromen na een periode van werk. Ook op spoor 2 en 3 loopt Zevenaar vooruit op de wet, door te investeren in scholing van de klantmanagers en hen deel te laten nemen aan het kwaliteitsregister (KRSD) en lidmaatschap van de beroepsvereniging.

6.4.2 Wij heroverwegen de bezuinigingen in het maatschappelijke veld 2023-2024

De effectiviteit van een aantal preventieve voorzieningen in het sociaal domein die de afgelopen jaren zijn wegbezuinigd onderzoeken en herzien we waar nodig. Het gaat hier om een heroverweging van bezuinigingen op sociaal raadsliedenwerk, volwasseneneducatie (Caleidoz) en mantelzorgondersteuning (zie ook 6.3.1).

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De afgelopen jaren heeft als onderdeel van een grote taakstelling een aantal bezuinigingen plaatsgevonden op een aantal preventieve voorzieningen in het sociaal domein (onder andere op welzijn en maatschappelijke dienstverlening). Een deel van de voorgenomen bezuinigingen was opgeschort, maar uiteindelijk bij het vaststellen van de begroting voor 2024 alsnog doorgevoerd. Evenwel hebben de preventieve voorzieningen in het sociaal domein een substantiële functie in het kader van uitvoering geven aan de Visie en integrale nota Sociaal domein 2024-2040 die door uw raad is vastgesteld op 24 juni 2024. Bij de verdere uitwerking en concretisering van deze visie (verwacht Q1 2025) wordt verder bepaald hoe de rol van de preventieve voorzieningen dient te worden vormgegeven, inclusief financiële vertaling.

6.4.3 Wij experimenteren met de regels voor werkzoekenden voor het verkrijgen van een baan en de regels voor vrijwilligerswerk 2022-2024

Vrijwilligerswerk kan werkzoekenden helpen bij het vinden van een baan en draagt bij aan het voorkomen van eenzaamheid. We willen soepeler omgaan met de regels voor vrijwilligerswerk voor werkzoekenden. Ook met andere regels voor werkzoekenden willen we experimenteren om de kans op het vinden van een passende baan te vergroten.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In het najaar van 2024 starten wij met een experiment waarbij de klant zelf de beschikking krijgt over diens eigen re-integratietraject. Zij kunnen gebruik maken van alle beschikbare re-integratieinstrumenten uit het LEON om hun eigen traject naar werk uit te zetten. Bij dit experiment gaan we uit van vertrouwen in de inwoner, dat deze het best zelf kan bepalen wat voor hem of haar het beste traject naar werk kan zijn. Met deze werkwijze wordt de intrinsieke motivatie van een inwoner nog eens extra bevorderd. Voor dit experiment is er ruimte voor 15 deelnemers en wordt gefinancierd uit bestaande middelen, welke regulier zouden worden ingezet door de klantmanager.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten				
Primitieve begroting 2024-2027	13.690	16.017	16.705	17.121
1e voortgangsrapportage 2024	7.241	1.891	1.986	1.951
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	186	186	186
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**20.931**	**18.094**	**18.877**	**19.258**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
1. Autonome ontwikkelingen	-1.147	**-3.183**	117	117
Actualisatie budget beschermd wonen	-1.200	-2.000	0	0
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	-64	0	0	0
Meicirculaire 2024 hervormingsagenda jeugd	0	-1.300	0	0
Specifieke uitkering Wet inburgering	117	117	117	117
2. Actualisatie bestaand beleid	325	**0**	-119	0
Actualisatie afschrijvingslasten	0	0	-119	0
Middelen specifieke uitkering kinderopvangtoeslagproblematiek	325	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**-822**	**-3.183**	**-2**	**117**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**20.109**	**14.911**	**18.875**	**19.375**
Lasten				
Primitieve begroting 2024-2027	72.477	73.730	74.056	74.501
1e voortgangsrapportage 2024	10.582	6.473	6.582	6.582
Kadernota 2025	0	-977	-997	-1.024
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	-1	186	186	186
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**83.058**	**79.412**	**79.827**	**80.245**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	-334	**-1.883**	117	117
Actualisatie budget beschermd wonen	-1.200	-2.000	0	0
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	749	0	0	0
Meicirculaire 2024 hervormingsagenda jeugd	0	0	0	0
Specifieke uitkering Wet inburgering	117	117	117	117
2. Actualisatie bestaand beleid	501	**248**	148	148
Actualisatie afschrijvingslasten	0	0	0	0
Actualisatie budget kwijtschelding gemeentelijke belastingen	-25	-25	-25	-25

Actualisatie budget opvang en begeleiding vluchtelingen uit bestemmingsreserve	130	100	0	0
Actualisatie budget rijksmiddelen jeugdbescherming	84	84	84	84
Actualisatie budget verbeteren dienstverlening aanpak armoede en schulden	89	89	89	89
Actualisatie investering Stationsplein 4 Zevenaar	0	0	0	0
Budgetmutatie bestemmingsreserve 'Tijdelijk Noodfonds'	625	0	0	0
Budgetmutatie gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen	6	0	0	0
Budgetmutatie inhuur extern personeel sociaal domein	510	0	0	0
Budgetmutatie sociaal ontwikkelbedrijven	155	0	0	0
Budgetmutatie voorziening oninbare vorderingen RSD	-450	0	0	0
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en Jeugd	-949	0	0	0
Middelen specifieke uitkering kinderopvangtoeslagproblematiek	325	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**167**	**-1.635**	**265**	**265**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**83.225**	**77.777**	**80.092**	**80.510**
Resultaat voor bestemming	**-63.116**	**-62.866**	**-61.216**	**-61.135**
Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2024-2027	24	24	24	24
1e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	230	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	755	100	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	1.009	**124**	24	24
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2024-2027	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	230	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	230	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**779**	**124**	**24**	**24**
Resultaat na bestemming	**-62.337**	**-62.742**	**-61.192**	**-61.111**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget beschermd wonen	0	0	0	0

In de begroting is rekening gehouden dat beschermd wonen per 1 januari 2024 overgaat van de centrum gemeente (Arnhem) naar de regio gemeentes.
De overgangsdatum is uitgesteld naar 1-1-2026. Daarom worden de rijksmiddelen, samen met de daarmee samenhangende uitgaven, voor de jaren 2024 (€ 1.200.000) en 2025 (€ 2.000.000) afgeraamd. Per saldo budgettair neutraal.

Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	-813	0	0	0

Op basis van de prognose van de Regionale Sociale Dienst (RSD-de Liemers) van de te verwachten hogere uitkeringslasten actualiseren wij de raming. Deze prognose is gebaseerd op de uitgaven tot en met juni 2024. Daarnaast wordt rekening gehouden met lagere bijdragen van het Rijk, gebaseerd op het in april 2024 gepubliceerde bijgestelde nader voorlopig budget inkomensdeel (BUIG). Door de hogere lasten verwachten wij een nadeel in 2024 van € 749.000. Het nadeel door de lagere baten bedraagt € 64.000. Per saldo bedraagt het nadelig resultaat 2024 voor de uitkeringslasten/-baten € 813.000.

Meicirculaire 2024 hervormingsagenda jeugd	0	-1.300	0	0

In het coalitieakkoord Rutte IV is een aanvullende besparing op Jeugdzorg opgenomen die oploopt naar structureel € 511 miljoen vanaf 2027. De geraamde besparing van € 500 miljoen in 2025 kan nog niet door het Rijk gerealiseerd worden. Om die reden is in 2025 incidenteel € 500 miljoen toegevoegd aan de algemene uitkering. Voor Zevenaar gaat het om een bedrag van € 1.300.000 in 2025. In verband met deze geraamde besparing is in onze begroting in 2025 een stelpost opgenomen van € 1.300.000 (inkomst). Deze stelpost valt nu weg tegen het bedrag dat in de meicirculaire is opgenomen. Een budgettair neutrale mutatie.

Specifieke uitkering Wet inburgering	0	0	0	0

De rijksbijdragen (specifieke uitkeringen) voor de 'Wet inburgering' en de 'Onderwijsroute' actualiseren wij jaarlijks op basis van de geprognosticeerde taakstelling van het aantal asielstatushouders dat inburgeringsplichtig is. De ramingen voor 2024 en verdere jaren zijn hierop aangepast naar aanleiding van de definitieve vaststelling van de specifieke uitkering Wet inburgering over 2023 en de ontvangen voorlopige uitkering onderwijsroute 2024. Tegenover de hogere bijdragen houden we rekening met hogere lasten voor hetzelfde bedrag. Per saldo een budgettair neutrale wijziging.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingslasten	0	0	-119	0

Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Dit werkt door in diverse programma's.

Actualisatie budget kwijtschelding gemeentelijke belastingen	25	25	25	25

De afgelopen jaren loopt het aantal kwijtscheldingsverzoeken en het aantal toekenningen terug. Deze trend lijkt zich ook voor 2024 door te zetten. We melden een structureel voordeel van € 25.000.

Actualisatie budget opvang en begeleiding vluchtelingen uit bestemmingsreserve	**-130**	**-100**	**0**	**0**

Bij de jaarrekening 2023 is een bestemmingsreserve gecreëerd m.b.t. extra kosten in het kader van de opvang en inburgering van vluchtelingen. Zowel in 2024 als 2025 zetten wij in op extra taallessen, aanpassing van woningen voor grote gezinnen, het beter benutten van de bestaande woningvoorraad en de ondersteuning van dorpsinitiatieven. De exacte verdeling over 2024 en 2025 is nog lastig aan te geven. Wij verwachten in 2024 € 130.000 en in 2025 € 100.000 uit te geven.
Deze kosten worden ten laste gebracht van de daarvoor bestemde reserve.

Actualisatie budget rijksmiddelen jeugdbescherming	**-84**	**-84**	**-84**	**-84**

In de meicirculaire 2024 heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor het verlagen van de werkdruk in de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering door de gecertificeerde instellingen (GI's). Deze middelen dienen ter compensatie voor de extra kosten die gemeenten maken in aanloop naar een landelijk tarief. Voor Zevenaar betekent dit een compensatie van € 84.000 per jaar.

Actualisatie budget verbeteren dienstverlening aanpak armoede en schulden	**-89**	**-89**	**-89**	**-89**

Vanuit de 'Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden', die in juli 2022 aan de Tweede Kamer is gepresenteerd, heeft het kabinet via het gemeentefonds € 40 miljoen aan structurele middelen voor betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn voor 2023 incidenteel aan gemeenten beschikbaar gesteld. De toekenning (via de meicirculaire 2024) vanaf 2024 is structureel om gemeenten verder in staat te stellen om strategisch en doelgericht te handelen en hun activiteiten uit te breiden zoals het verdubbelen van het gebruik van schuldhulpverlening en het bevorderen van activiteiten om armoede onder kinderen te bestrijden. Het extra structurele budget voor Zevenaar bedraagt € 89.000. Per saldo budgettair neutraal in combinatie met de algemene uitkering.

Actualisatie investering Stationsplein 4 Zevenaar	**0**	**0**	**0**	**0**

In de raadsvergadering van 24 april 2024 is besloten tot de aankoop van het pand Stationsplein 4 te Zevenaar. In totaal € 1.726.000. Hiervan hevelen wij € 50.000 over naar een apart actief voor de grond. Voor het pand resteert daardoor € 1.676.000.

Budgetmutatie bestemmingsreserve 'Tijdelijk Noodfonds'	**-625**	**0**	**0**	**0**

In 2022 is de bestemmingsreserve 'Tijdelijk Noodfonds' gecreëerd om ondersteuning te bieden vanwege de gestegen energiekosten. In de raadvergadering van 29 november 2023 is unaniem een motie aanvaard die ertoe strekt het fonds ook in 2024 van kracht te laten zijn. Het fonds is voortgezet als tijdelijk energiefonds en is van kracht over de periode 1 juli 2023 tot 1 juli 2024. In deze voortgangsrapportage worden de kosten van het 1e halfjaar opgenomen. Deze kosten (totaal € 625.000 voor uitkeringen aan personen, instellingen en verenigingen en uitvoering) worden ten laste gebracht van de daarvoor bestemde reserve.

Budgetmutatie gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen	**-6**	**0**	**0**	**0**

Gemeenten en hun antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) werken samen als het gaat om preventie van discriminatie op lokaal niveau. Voor de kerntaken van de ADV's krijgen gemeenten sinds 2009 structureel middelen via het gemeentefonds. Vanaf dit jaar krijgen gemeenten middelen (meicirculaire 2024) om samen met hun ADV's méér aan preventie te kunnen doen.
De decentralisatie-uitkering maakt het mogelijk om op lokaal niveau maatwerk te kunnen toepassen. De ADV's kunnen gemeenten aan de hand van hun meldingscijfers adviseren over onderwerpen die hen zijn opgevallen binnen die gemeenten. Hiervoor is in 2024 landelijk in totaal € 2,5 miljoen beschikbaar.

Het ministerie van BZK werkt momenteel aan een stelselherziening voor de ADV's en kondigde in een eerdere Kamerbrief en een brief aan alle gemeenten aan dat er vooruitlopende op de stelselherziening extra middelen beschikbaar zijn voor gemeenten. De middelen vanaf 2025 zullen naar verwachting in de komende septembercirculaire worden verwerkt.
Het incidenteel voor 2024 extra beschikbaar gestelde budget voor Zevenaar bedraagt € 6.322.

Budgetmutatie inhuur extern personeel sociaal domein	**-510**	**0**	**0**	**0**

De transformatie in het Sociaal Domein is ingrijpend. Vooral door met name het Integraal Zorgakkoord, Het Gezond en Actief Leven Akkoord, de Hervormingsagenda Jeugd, en de doordecentralisatie Beschermd Wonen regionaal en lokaal te vertalen. Naast de landelijke wetten in het zorgdomein hebben we ook lokaal te maken met stevige opgaven in het brede maatschappelijk domein; De ontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek, revitalisering van sportpark Hengelder en enkele onderwijshuisvestingsvraagstukken in het primair en voortgezet onderwijs zijn bekende voorbeelden daarvan. Tegelijk zien we dat in de huidige arbeidsmarkt vacatures moeilijk in te vullen zijn. Het bovenstaande vraagt eenmalig om een ophoging van het inhuurbudget 2024. Daarbij is al rekening gehouden met extra rijksmiddelen. Deze zijn echter niet toereikend gebleken om alle lokale en regionale inzet te verantwoorden. Dit levert een eenmalig nadeel in 2024 op van € 510.000.

Het verloop van medewerkers in het domein is groot. Dit heeft geleid tot een groot aantal vacatures. De vrijvallende formatie is niet toereikend voor het dekken van de inhuur. Om de continuïteit en tijdige afhandeling van de wettelijke taken en de gemeentelijke ambities te borgen is vervanging van uitgevallen en vertrekkende collega's noodzakelijk. Naast het openstellen van vacatures voor vaste krachten is ook ingezet op inhuur.

Het langdurig ziekteverzuim is hoog. Daarom is, meer dan verwacht, extern personeel ingehuurd om deze uitval te compenseren.

In 2023 en 2024 zijn veel junior-medewerkers in vaste dienst getreden. Voor het opleiden en begeleiden van deze medewerkers wordt een beroep gedaan op senior medewerkers. Inmiddels is, tegen de landelijke trend op de arbeidsmarkt in, voor het overgrote deel van de vacatures vast personeel geworven. Organisatie breed streven wij er naar vacatures in te vullen met vaste medewerkers.

De organisatieontwikkeling is gepaard gegaan met een nieuwe organisatiestructuur. Daardoor bestond het management in het begin van het jaar uit interim-managers. Bij de overgang naar het vaste management heeft een warme overdracht plaatsgevonden. Daarnaast is inhuur van management uiteraard ook duurder dan vaste managers.
Voor 2025 zetten we, zoals hiervoor aangegeven, waar mogelijke en nodig in op vaste bezetting en blijven we investeren in opleiding en ontwikkeling van de nieuwe vaste medewerkers.

Budgetmutatie sociaal ontwikkelbedrijven	**-155**	**0**	**0**	**0**

Het Rijk heeft via de meicirculaire 2024 incidenteel middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten voor de inrichting van een duurzame infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven. Voor Zevenaar gaat het om een bedrag van € 155.000. De middelen zijn beschikbaar gesteld omdat het belangrijk is dat iedereen dezelfde kansen heeft om mee te doen op de arbeidsmarkt. In deze opgaven spelen sociaal ontwikkelbedrijven een zeer belangrijke rol. Zij zorgen ervoor dat mensen die niet, of niet zonder meer bij reguliere werkgevers aan de slag kunnen, toch een kans op krijgen op de arbeidsmarkt. Op regionaal niveau (in de arbeidsmarktregio Midden Gelderland) wordt door gemeenten een onderzoek uitgevoerd naar de toekomst van sociaal ontwikkelbedrijven in onze regio. Vraag daarbij is vooral welke vormen van dienstverlening voor de toekomst bij het sociaal ontwikkelbedrijf belegd kunnen gaan worden.

Budgetmutatie voorziening oninbare vorderingen RSD	**450**	**0**	**0**	**0**

Er heeft een analyse plaatsgevonden van de werkelijke afboekingen op vorderingen bij de RSD. Hieruit is gebleken dat de werkelijke percentages van de afgelopen jaren lager liggen dan waar wij mee rekenen bij het vormen van de voorziening. Vooruitlopend op de jaarrekening 2024 ramen wij alvast een correctie op de mutatie van de voorziening per 31-12-2024. We verwachten een (incidenteel) voordeel van € 450.000 in 2024.

Budgetmutatie zorgkosten Wmo en Jeugd	**949**	**0**	**0**	**0**

Bij de 1e voortgangsrapportage 2024 zijn de ramingen voor de zorgkosten aangepast in verband met de forse structurele tariefstijgingen. Dit naar aanleiding van het onderzoek naar reële kostprijzen. Bij de jaarrekening is gebleken dat de zorgkosten over 2023 lager zijn uitgevallen. Wanneer we rekening houden met deze definitieve cijfers over 2023 dan kunnen de ramingen naar beneden worden bijgesteld. Bij de kadernota 2025 zijn de effecten vanaf 2025 opgenomen. Het effect voor 2024 (€ 949.000) wordt in deze voortgangsrapportage meegenomen.

Middelen specifieke uitkering kinderopvangtoeslagproblematiek	**0**	**0**	**0**	**0**

Voor de gemeentelijke taak met betrekking tot de kinderopvangtoeslagenproblematiek worden kosten gemaakt. Wij verwachten een bedrag van € 325.000 uit te geven. Deze begrotingswijziging is budgettair neutraal omdat de uitgaven door het Rijk via een specifieke uitkering worden vergoed.

Totaal mutaties	**-989**	**-1.548**	**-267**	**-148**

Toelichting reservemutaties

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budget opvang en begeleiding vluchtelingen uit bestemmingsreserve	**130**	**100**	**0**	**0**

Bij de jaarrekening 2023 is een bestemmingsreserve gecreëerd m.b.t. extra kosten in het kader van de opvang en inburgering van vluchtelingen. Zowel in 2024 als 2025 zetten wij in op extra taallessen, aanpassing van woningen voor grote gezinnen, het beter benutten van de bestaande woningvoorraad en de ondersteuning van dorpsinitiatieven. De exacte verdeling over 2024 en 2025 is nog lastig aan te geven. Wij verwachten in 2024 € 130.000 en in 2025 € 100.000 uit te geven.
Deze kosten worden ten laste gebracht van de daarvoor bestemde reserve.

Budgetmutatie bestemmingsreserve 'Tijdelijk Noodfonds'	**625**	**0**	**0**	**0**

In 2022 is de bestemmingsreserve 'Tijdelijk Noodfonds' gecreëerd om ondersteuning te bieden vanwege de gestegen energiekosten. In de raadvergadering van 29 november 2023 is unaniem een motie aanvaard die ertoe strekt het fonds ook in 2024 van kracht te laten zijn. Het fonds is voortgezet als tijdelijk energiefonds en is van kracht over de periode 1 juli 2023 tot 1 juli 2024. In deze voortgangsrapportage worden de kosten van het 1e halfjaar opgenomen. Deze kosten (totaal € 625.000 voor uitkeringen aan personen, instellingen en verenigingen en uitvoering) worden ten laste gebracht van de daarvoor bestemde reserve.

Totaal reservemutaties	**755**	**100**	**0**	**0**

7. VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Milieu richt zich op de onderdelen lucht, geluid, bodem, externe veiligheid en duurzaamheid (klimaat).
Over duurzaamheid/klimaat zijn in het Nationaal Klimaatakkoord afspraken gemaakt waarbij de uitvoering bij de gemeenten is belegd. De aanpak en invulling van Zevenaar is onderverdeeld in de 'resultaten': energietransitie, warmtetransitie, circulaire economie/fairtrade gemeente en klimaatadaptatie.

Ontwikkelingen
Volksgezondheid
Gemeenten hebben de wettelijke taak zorg te dragen voor de publieke gezondheidszorg voor hun inwoners. Deze publieke gezondheidszorg wordt uitgevoerd door de GGD (VGGM) en biedt gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen voor alle inwoners (Algemeen Publieke Gezondheidszorg) en preventieve jeugdgezondheidszorg voor 0-18 jarigen (Jeugdgezondheidszorg). Voor de Algemeen Publieke Gezondheidszorg (APG) en de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) geldt dat in 2022-2023 een aantal taken tijdelijk niet of minder uitgevoerd zijn vanwege financiële en personele krapte. Voor 2024 heeft een bijstelling van budgetten plaatsgevonden en is personeel geworven, waarmee in 2024 alle basistaken APG en JGZ weer kunnen worden uitgevoerd. Volgens planning volgt besluitvorming voor een toekomstbestendige GGD in november 2024.

Transitievisie warmte
Vanwege landelijke ontwikkelingen worden andere eisen gesteld aan de Transitievisie warmte. De gemeente moeten per (cluster van) dorp(en) of wijk(en) onderzoeken wat het beste alternatief voor aardgas is. Dit onderzoek wordt/is na de zomer 2024 afgerond en is een bouwsteen voor de actualisatie van de Transitievisie warmte.

Ontwikkelingen wettelijk instrumentarium warmte transitie
Naar aanleiding van de klimaatdoelstellingen is het streven om de gebouwen en woningen in Nederland in 2050 aardgasvrij te maken. Collectieve warmtesystemen gaan hier een grote rol in spelen en daarom is de Wet collectieve warmte (Wcw) in het leven geroepen. Op 19 juni 2024 is de Wcw aangeboden aan de Tweede Kamer waarin het advies van de Raad van State is verwerkt.
De eerder gecommuniceerde datum van inwerkingtreding van de Wcw van 1 januari 2025 lijkt niet realistisch en is nu afhankelijk van de snelheid van de behandeling door de Eerste en Tweede Kamer.

Daarnaast is de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw) voorgesteld en biedt gemeenten de mogelijkheid om lokale regels te maken omtrent de warmtetransitie. De belangrijkste maatregel die de gemeenten geboden wordt, is om wijken van het aardgas af te sluiten. De gemeente moet dan met een voorkeursalternatief komen.
De Tweede kamer heeft op 23 april 2024 ingestemd met het voorstel Wgiw. De Wgiw is pas definitief nadat de Eerste Kamer ermee instemt, en de wet is gepubliceerd in de Staatscourant. Het is de bedoeling dat de wet per 1 januari 2025 van kracht is.

Beleidskaders
- Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Geluidbeleid Rijnwaarden
- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022)
- Integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (2022)
- Beheerplan water en riolering (2022)

- Beheerplan begraafplaatsen (2022)
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 (2024)

WAT WILLEN WE?

7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Wij willen een bijdrage leveren aan een gezonder Zevenaar. Dit bereiken we door meer dan een goede gezondheidszorg alleen. De omgeving waarin we leven is ook belangrijk om ons geestelijk en lichamelijk fit te voelen. We werken ook aan een duurzame samenleving. Zo borgen we de toekomstbestendigheid en leefbaarheid van de samenleving voor onze toekomstige generaties.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen	2022-2025		
7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg	2022-2025		
7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders	2023-2025		
7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar	2022-2025		
7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie	2023-2026		
7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed	2025-2026		
7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie	2023e.v.		
7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing	2023-2026		
7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's	2022-2026		
7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit	2023-2026		
7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte	2023-2026		
7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente	2023-2026		
7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio	2023-2025		
7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid	2024-2025		
7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte	2023-2026		
7.5.2 Wij verminderen hittestress	2024-2026		
7.6.1 Wij onderzoeken de mogelijkheden van verbeteren van de luchtkwaliteit	2023-2024		

7.1 Verbeteren van de volksgezondheid in Zevenaar

7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen 2022-2025

Er zijn in de afgelopen periode al de nodige AED's geplaatst in wijken en dorpen. We beoordelen in de komende periode of er nog aanvulling gewenst is en hoe we het beheer borgen. We onderzoeken een subsidieregeling, met name voor opleidingen. Crowdfunding en andere vormen van financiering willen we aanmoedigen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Op 23 april 2024 heeft het college besloten de subsidieregeling Sport, Cultuur en Welzijn 2024 aan te passen. Er is een waarderingssubsidie toegekend aan Stichting Liemers Hartveilig voor het creëren van een dekkend AED-netwerk in wijk Zevenaar (m.u.v. Groot Holthuizen). De subsidieregeling voor de overige wijken blijft ongewijzigd. Ook heeft de gemeente een opdracht verstrekt aan stichting Liemers Hartveilig om namens de gemeente een AED-vlekkenplan te beheren, dit voor alle wijken in Zevenaar.

7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg 2022-2025

Met de VGGM blijven we in overleg om de aanrijdtijden van ambulance spoedritten te verbeteren in een aantal kernen. Daarbij houden we rekening met ontwikkelingen in de ambulancezorg, infrastructurele werken en positionering van de ambulanceposten in de regio.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De raad(scommissie) is geïnformeerd over de aanrijdtijden en de context daaromheen. We houden continu vinger aan de pols.

7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders 2023-2025

Ook al in de fase voor de geboorte van een kind ondersteunen we kwetsbare (aanstaande) ouders. Hierbij sluiten we sinds 2020 aan bij het landelijke project Kansrijke Start voor alle kinderen. Binnen dit kader bieden we de doelgroep laagdrempelige ondersteuning thuis met initiatieven als Voorzorg en Nazorg voor kwetsbare (aanstaande) ouders en Sterk Ouderschap voor ouders die vragen om een steuntje in de rug. We willen dit aanbod uitbreiden met o.a. groepsbijeenkomsten voor aanstaande jonge ouders. Dit is wat de doelgroep zelf als wens heeft aangegeven. De inzet kan een preventieve werking hebben op de lange termijn.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In het tweede kwartaal 2024 zijn wekelijkse inloopbijeenkomsten voor aanstaande ouders en jonge ouders gestart in Zevenaar. Stichting Humanitas coördineert deze activiteit en werkt hierbij samen met onder andere Kunstwerk! (de Bibliotheek) en de GGD (consultatiebureau). Vrijwilligers uit onze gemeente helpen de (aanstaande) ouders tijdens de bijeenkomsten. Er is veel belangstelling uit de doelgroep voor dit initiatief. Verder zijn er netwerkbijeenkomsten. Deze groepsbijeenkomsten zijn onderdeel van het lokale plan Kansrijke Start eerste 1000 dagen. Verder hebben we een ontmoeting Kansrijke Start voor betrokken organisaties in Zevenaar georganiseerd. Dit heeft onder andere als resultaat opgeleverd dat organisaties meer kennis hebben van de sociale kaart. Bijvoorbeeld aanbod voor hulp aan (aanstaande) ouders met jonge kind met armoedeproblematiek. Zo kunnen organisaties ouders sneller in contact brengen met passende hulp.

7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar 2022-2025

Ziekenhuis Rijnstate Zevenaar blijft behouden voor Zevenaar en omgeving. Met handhaving van het huidige aanbod van zorg onderzoeken we mogelijkheden voor toevoeging van versterkende (specialistische) functies voor gezondheidszorg op deze locatie, bijvoorbeeld geriatrische voorzieningen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Geen bijzonderheden.

7.2 Inzetten voor uitsluitend gebruik van duurzame vormen van energie

7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie 2023-2026

Samen met onze inwoners en bedrijven staan we voor de opgave energietransitie. Dat willen we bereiken door ons in te zetten op het besparen van het energieverbruik en op een overstap van fossiele brandstoffen naar duurzame vormen van energie. Wij geven ruimte aan initiatieven uit de samenleving, die een bijdrage leveren aan de energietransitie. We willen in dialoog met inwoners en andere betrokkenen samen een koers uit stippelen hoe Zevenaar in 2050 CO_2 neutraal is. Samen met onze inwoners gaan we op zoek naar de beste alternatieve energiebronnen voor Zevenaar en op welke locaties deze het best gerealiseerd kunnen worden. Via het energieloket, energiecoaches en campagnes als Kids groen en duurzaam, energiebesparing woningvoorraad en door middel van informatievoorziening aan bedrijven (samen met de ODRA) zorgen we voor de nodige bewustwording en gedragsverandering.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Dialoog met de samenleving
De start van het project *dialoog met de samenleving* is iets vertraagd doordat de opdracht later dan gepland is verleend. De eerste uitkomsten van de straatgesprekken worden na de zomer 2024 verwacht. De verdere uitvoering zal ook in 2025 plaatsvinden.

Aanpak energiecoaches
Sinds 1 juli 2024 zijn wij een nieuwe samenwerking aangegaan met Liemers Kunstwerk! met betrekking tot de Aanpak Energiecoaches. Een onderdeel van deze samenwerking is dat Liemers Kunstwerk! fysieke ondersteuningsloketten inricht in de vier bibliotheken in gemeente Zevenaar. Inwoners die bijvoorbeeld niet digitaal vaardig zijn, kunnen hier geholpen worden met het verkrijgen van informatie die nu alleen online beschikbaar is of het invullen van de digitale Huisscan op het energieloket van gemeente Zevenaar.

7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed 2025-2026

De CO_2-Prestatieladder zetten we in om als organisatie op de onderdelen energie inkoop, mobiliteit en eigen vastgoed (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf) 100% CO_2-neutraal zijn.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In vervolg op het vastgestelde Klimaatplan 'op weg naar een klimaatneutrale organisatie' (vastgesteld november 2023 door het college van B&W) is in juli gestart met het opstellen van een uitvoeringsprogramma Klimaatneutrale Organisatie, het ontwikkelen van een klimaatmonitor en een duurzaamheidsrapportage. In het uitvoeringsprogramma geven wij een nadere uitwerking aan de doelstellingen uit het Klimaatplan op gebied van CO_2- en energiereductie en circulariteit'.

Het doel van het uitvoeringsprogramma is het bieden van handelingsperspectief aan de eigen organisatie: welke acties en maatregelen moeten getroffen worden voor het behalen van de vastgestelde doelstellingen. Volgens de huidige planning wordt het uitvoeringsprogramma eind 2024 afgerond en vervolgens op bestuurlijke route gebracht.

7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie 2023-e.v.

Via de Groene Metropoolregio dragen wij bij aan de totstandkoming van een Regionale Energie Strategie (RES). Het RES moet de energietransitie, het overschakelen van fossiele energie naar duurzame energie, mogelijk maken.
Dit gebeurt bijvoorbeeld via zonnevelden, windturbines of warmte uit de bodem. De gezamenlijke ambitie en de zoekgebieden voor duurzame opwek zijn in het RES 1.0 besluit vastgelegd. Verder is de basis gelegd voor de Regionale Structuur Warmte.
Naast duurzaamheid is ook het ruimtelijk aspect van belang. De regio werkt onder andere via een plan Milieueffectrapportage (MER) aan de onderbouwing van de keuzes, die in de RES 2.0 moeten worden gemaakt.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Het uitvoeringsplan (UVP) Regionale Energiestrategie (RES) Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is geactualiseerd. Hierin is afgesproken hoe we de komende jaren gaan samenwerken, hoe we komen tot uitvoering van de RES 1.0 en op welk niveau (lokaal, bovenlokaal, regionaal of bovenregionaal).

7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing 2023-2026

De energierekening wordt voor iedereen hoger, de noodzaak en urgentie van de energie- en warmtetransitie is en wordt belangrijker. Daarom moet iedereen mee kunnen doen. We maken slim gebruik van landelijke regelingen en subsidietrajecten. Kennis en kunde worden zoveel mogelijk gedeeld via bestaande platforms/kanalen (zoals het energieloket en energiecoaches). Deelname aan landelijke subsidieregelingen biedt de mogelijkheid van subsidie voor kleine energiebesparende maatregelen. Die deelname zetten wij voort. Ook onze eigen subsidieregeling voor toekomstbestendig wonen blijven we inzetten voor het stimuleren van energiebesparende maatregelen.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Op 27 februari 2024 heeft het college van B&W ingestemd met het Isolatieprogramma Zevenaar. In dit programma is vastgelegd hoe wij eigenaar-bewoners in de gemeente Zevenaar van grondgebonden woningen met een energielabel D, E, F en G of met twee of meer slecht geïsoleerde bouwdelen gaan helpen bij het isoleren van hun woning. In juni 2024 is gestart met het opstellen van een Europese aanbesteding voor een uitvoeringspartij die namens de gemeente Zevenaar uitvoering geeft aan het programma: de lokale aanpak isolatie gemeente Zevenaar. Volgens de huidige planning start de implementatie in Q4 2024 en loopt deze door tot en met 2028 of uiterlijk 2030, afhankelijk van het tijdstip waarop de doelstellingen behaald zijn.

Voordat bepaalde isolatiemaatregelen getroffen kunnen worden is het wettelijk vereist om ecologisch onderzoek uit te laten voeren. Daarom geven wij momenteel ook uitvoering aan het opstellen van een Europese aanbesteding voor het contracteren van een ecologisch bureau dat gebiedsgericht onderzoek dient uit te voeren naar beschermde soorten en daaropvolgend een soortenmanagementplan dient op te stellen. In het soortenmanagementplan worden de populaties en leefgebieden van beschermde soorten binnen de gemeente in kaart gebracht en worden de maatregelen beschreven om deze soorten te beschermen en te stimuleren. Volgens de huidige planning start de implementatie in Q1 2025.

Daarnaast continueren we onze stimuleringslening Toekomstbestendig Wonen, de inzet van het digitale energieloket en de inzet van energiecoaches.

7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's 2022-2026

Via een laadvisie willen we aangeven hoe Zevenaar een bijdrage kan leveren aan de totstandkoming van een landelijk dekkend netwerk laadpalen. Wij sluiten daarbij aan op de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL), opgesteld door provincie, gemeenten, marktpartijen en netbeheerders. Wij werken daarvoor samen in de Samenwerkingsregio Oost.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Begin 2024 heeft ElaadNL Outlooks een nieuwe prognose afgegeven over de vraag naar publieke laadinfrastructuur in de gemeente Zevenaar. Deze prognose wijkt af van een eerdere prognose die als doelstelling is vertaald in de Integrale Laadvisie van de gemeente Zevenaar (september 2021). De nieuwe prognose voor 2025 bedraagt het realiseren van 202 laadpalen, in plaats van de eerder geprognosticeerde 169 laadpalen. Momenteel zijn in de gemeente Zevenaar 84 publieke laadpalen gerealiseerd en zijn er 36 laadpalen in ontwikkeling (totaal 120). Oftewel, ruim 59% van het geprognosticeerde aantal laadpalen dat in 2025 gerealiseerd dient te zijn, is gerealiseerd of in ontwikkeling. Op basis van de in de laadvisie bepaalde 'proactieve palen' en 'paal volgt auto' strategieën, in relatie tot het aantal resterende goedgekeurde posities voor laadpalen (96), verloopt de opgave voor publieke laadinfrastructuur volgens plan.

7.3 Werken aan een aardgasvrij Zevenaar in 2050

7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit 2023-2026

Het Nationaal Klimaatakkoord heeft de regie van de warmtetransitie bij de gemeenten neergelegd, om te komen tot alternatieven voor aardgas als warmtebron. In Zevenaar moeten ongeveer 20.000 woningen aardgas vrij worden, waarbij betaalbaarheid en betrouwbaarheid belangrijke uitgangspunten zijn. Dit hebben we vastgelegd in de Warmtetransitievisie (vastgesteld 2019).

De planning om het proces in de wijken en dorpen van Zevenaar te starten om aardgas vrij te worden is vanwege financiële afwegingen bij de Kadernota 2020-2023 getemporiseerd. Er is afgesproken dat vanaf 2023 de verdere uitrol versneld opgepakt gaat worden. De planning wordt daarvoor geactualiseerd. In 2023 starten we de uitvoering van de warmtevisie. Daarin staat de aanpak van het energiezuiniger en aardgasvrij maken van de woningen in de gemeente Zevenaar. Per kern dorp, wijk of en buurt wordt bekeken welke de meest logische alternatieven voor aardgas zouden kunnen zijn en wanneer. Er wordt een termijn van 2 jaar ingepland voor overleg en planvorming met de bewoners.

In Angerlo is al een pilot voor de warmtetransitie opgestart. Het opgestelde plan, vastgesteld door de gemeenteraad op 29 september 2021, vormt de basis voor een uitvoeringsplan. Voor het opstellen daarvan wordt gewerkt door alle betrokken partijen (bewoners, woningcorporatie, netbeheerder en gemeente) samen in de Programma Organisatie Angerlo. De ervaringen en uitkomsten van deze pilot zijn waarschijnlijk goed bruikbaar voor de uitrol over rest van de gemeente.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Niet volgens plan	Volgens plan

De Transitievisie warmte moet als een warmteprogramma onderdeel uit gaan maken van de Omgevingsvisie of -plan. Het concept van het warmteprogramma wordt eind 2024 begin 2025 verwacht en gaat onder andere per dorp inzicht geven in kansrijke en -arme alternatieven voor aardgas.

7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte 2023-2026

Met de woningbouwcorporaties en de provincie onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van een warmtenet voor de stad Zevenaar. Daarvoor is in 2020 een plan opgesteld. De onderzoeksresultaten geven aanleiding over te gaan tot een intentieovereenkomst (einde 2022) en vervolgens toe te werken naar een samenwerkingsovereenkomst (2023) met als doel de aanleg van een warmtenet.
Verder vindt een onderzoek plaatst naar de mogelijkheden van het door trekken van dit warmtenet naar Didam (gemeente Montferland).

Op het Gelders Eiland is een businesscase in ontwikkeling voor het gebruik van de restwarmte van de steenfabriek in Spijk. De provincie, de gemeente en andere partijen dragen ook bij in de kosten van dit onderzoek.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Rol- en positie gemeente
Voor de externe ondersteuning bij het advies over de rol- en positiebepaling van de gemeente Zevenaar in het publieke aandeel van warmtenetten zetten wij de Specifieke Uitkering (SpUk) Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid (CDOKE) in.

Warmtenet stad Zevenaar
Vanwege de ontwikkelingen rondom de verhouding privaat – publiek bij warmtenetten heeft het warmtebedrijf waarmee we in overleg waren alle nieuwe ontwikkelingen stopgezet. Voor ons was dit de reden om te onderzoeken wat de opties zijn voor een eigen afkoppeling direct bij de bron (AVR). Mede vanwege de vertraging van invoering van het nieuwe wettelijk kader worden de resultaten van dit onderzoek eind 2024/begin 2025 verwacht.

Warmtenet Spijk
Het onderzoek naar een warmtenet in Spijk is positief en samen met de partners wordt aan het vervolg gewerkt.

7.4 Werken aan een volledig circulaire economie in 2050

7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente 2023-2026

Met de werkgroep Fairtrade gemeente Zevenaar zetten we ons in om het keurmerk Fairtrade gemeente te verwerven. De voorbereidingen zijn nagenoeg afgerond. Naar verwachting kan het keurmerk nog in 2022 worden aangevraagd en vindt toekenning plaats in 2023. Dat is een eerste stap naar verantwoord inkopen tegen een eerlijke prijs.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Niet volgens plan

Dit jaar is de werkgroep weer zichtbaar geweest bij de jaarlijkse avondvierdaagse. Ditmaal in de stad Zevenaar, waar Fairtrade bananen werden uitgedeeld aan wandelaars. Daarnaast is de werkgroep meerdere malen aanwezig geweest op de weekmarkt in Zevenaar waar bezoekers een Fairtrade kop koffie konden krijgen. Ook heeft de werkgroep een samenwerking gestart met Stichting Activiteitencommissie Zevenaar onder pijler 7 'Aardig voor de aarde' van de 7-Aardigheden, en zijn er ook dit jaar weer nieuwe ondernemers en instellingen aangesloten bij de campagne. Het totaal aantal aangesloten deelnemers staat nu op 45.

De werkgroep Fairtrade Gemeente heeft ook een zogeheten verdiepingsplan opgesteld met acties en maatregelen die de werkgroep kan uitvoeren om Fairtrade nog meer onder de aandacht te brengen van inwoners, bedrijven en instellingen.

Een knelpunt waar de werkgroep tegenaan loopt, is de lage bezettingsgraad van vrijwilligers die deelnemen aan de werkgroep. Momenteel telt de werkgroep drie actieve vrijwilligers die zich enkele uren per week inzetten voor de campagne. Helaas blijkt dat drie vrijwilligers amper voldoende uitvoeringskracht kunnen leveren voor het uitvoeren van de benodigde acties en maatregelen om de titel Fairtrade Gemeente te behouden. Een aantal wervingsberichten voor het aantrekken van nieuwe vrijwilligers heeft helaas nog geen vruchten afgeworpen.

Voorstel raad
Kennisnemen van de stand van zaken.

7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio 2023-2025

Een circulaire economie is gericht op het optimaal inzetten en hergebruiken van grondstoffen. Het vormt een gesloten kringloop, waarin producten en grondstoffen hun waarde behouden. Zevenaar heeft als doelstelling in 2030 50% en 2050 100% circulair te zijn. Via een routekaart circulaire economie zetten we routes uit om dat doel te bereiken.
Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. Wij nemen deel aan de opgave circulaire regio van de Groene Metropoolregio 2023-2025. Via deze regionale samenwerking bevorderen we circulaire opdrachtgeverschap en inkoop in de grond-, weg en waterbouw.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Circulaire routekaart
In het kader van het toewerken naar een klimaatneutrale organisatie is in juli gestart met het opstellen van een uitvoeringsprogramma Klimaatneutrale Organisatie. In het uitvoeringsprogramma wordt een nadere uitwerking gegeven aan de doelstellingen uit het Klimaatplan 'op weg naar een klimaatneutrale organisatie op gebied van CO2- en energiereductie en circulariteit'. Binnen het uitvoeringsprogramma wordt tevens de Circulaire routekaart vormgegeven met als doel het bieden van handelingsperspectief aan de eigen organisatie: welke acties en maatregelen moeten getroffen worden voor het behalen van de circulaire doelstellingen. Volgens de huidige planning wordt het uitvoeringsprogramma eind 2024 afgerond en vervolgens op bestuurlijke route gebracht.

Regionale samenwerking
In 2023 heeft gemeente Zevenaar zich aangesloten bij de regionale Woondeal 2.0 regio Arnhem-Nijmegen en het regionaal programma 'Conceptueel en Circulair Bouwen'. In navolging hierop is gestart met het opstellen van een regionaal plan van aanpak om de gestelde doelstellingen naar de praktijk te vertalen met het streven deze aanpak eind 2024 af te ronden.

7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid 2024-2025

Het plaatsen van ondergrondse containers voor restafval bij hoogbouw is het laatste grote onderdeel van de harmonisatie van het afvalbeleid. Ook het nieuwe aanbiedstation op 7Poort nadert zijn voltooiing. In 2023 kunnen we de effecten van deze ontwikkelingen op het afvalaanbod en de afvalscheiding in kaart brengen. Mede op basis daarvan moet de gemeente brengen we in beeld hoe we verder willen met het afvalbeleid in de toekomst, welke doelen wij nastreven en welke middelen hiervoor nodig zijn. Hierna volgt actualisatie van het afvalstoffenbeleid. Wij moeten daarnaast bepalen hoe wij in overleg met de gemeente Montferland gevolg willen geven aan het onderzoek naar de toekomstbestendigheid van de Reinigingsdienst De Liemers (RDL).

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In januari 2024 is een notitie behandeld in de raad om het ambitieniveau vast te stellen. In de vergadering van juni 2024 heeft de raad een Plan van Aanpak vastgesteld voor de inzameling van luier- en incontinentiemateriaal. Eind 2025 worden de maatregelen geëvalueerd. Na de evaluatie van de maatregelen stellen wij eventueel aanvullende maatregelen voor in een beperkt afvalstoffenplan conform het besluit van de raad van 26 juni 2024.

7.5 Voorbereiden op klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor wateroverlast, hitte, verdroging en overstroming

7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte 2023-2026

Het klimaat verandert en daar moeten wij op inspelen. Wij hebben samen met de gemeenten Westervoort, Duiven en het Waterschap Rijn en IJssel het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie in de Liemers vastgesteld. Hierin is het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte ten gevolge van klimaatverandering geregeld. Het beperken en voorkomen van hittestress is hierin nog niet geregeld.

In het uitvoeringsplan is gekozen voor het scenario, waarin is gezocht naar zoveel mogelijk samenloop met andere ingrepen en aanpakken binnen gemeente Zevenaar. Maatregelen die worden getroffen in het kader van klimaatadaptatie dragen vaak ook bij aan andere doelen. De kosten van de klimaatmaatregelen worden gedekt uit het watertakenplan.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Zoals in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie beschreven worden klimaatmaatregelen aangelegd wanneer er zich kansen voordoen op termijn, met andere woorden 'meekoppelen waar het kan'.
Ten behoeve van het beperken en voorkomen van wateroverlast en droogte als gevolg van klimaatverandering worden in lopende projecten (revitalisering Angerlo, herinrichting Raadhuisplein) gerealiseerd. Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor toekomstige projecten (Kop van Tolkamer, wijk Bloemenkamp, Schrijvershoek, Lobith, diverse inbreidingsprojecten, etc.).

Afgeronde taken:
- het maken van een afkoppelkansenkaart (in kaart brengen van potentieel geschikte locaties voor het infiltreren van hemelwater).

Daarnaast lopen in Liemers verband de volgende projecten:
- een plan voor het stimuleren van het afkoppelen/infiltreren van hemelwater door particulieren op eigen erf;
- het opstellen van een handboek voor de inrichting van een klimaatadaptieve openbare ruimte;
- een subsidieregeling voor het stimuleren van klimaatadaptieve maatregelen op particulier terrein;
- het opstellen van een klimaattoets om natuurinclusief en klimaatbestendig ontwerpen de norm te maken;
- een onderzoek opstellen naar het gemeentelijk vastgoed klimaatadaptief inrichten;
- het opstellen van een actieplan klimaatadaptieve schoolpleinen;
- het concreet maken en meenemen van klimaatadaptatie in prestatieafspraken.

7.5.2 Wij verminderen hittestress 2024-2026

Voor de structurele aanpak voor het verminderen van hittestress in de gemeente wordt in 2023 een programma ontwikkeld en dit wordt geborgd in het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Gerealiseerd

In het watertakenplan is als gezamenlijke maatregel benoemd het opstellen van een hitteplan. De drie Liemerse gemeenten en het waterschap Rijn en IJssel hebben allen ingestemd met uitvoering van de maatregelen in het Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie waaronder dus ook deze maatregel.

De provincie Gelderland heeft aanpak van Hittestress als een van de speerpunten benoemd. De gemeenten hebben in 2024 een centraal hitteplan opgesteld waarin opgenomen wordt wanneer, wat, wie en hoe gecommuniceerd wordt bij hittegolven. Dit plan hebben we opgesteld met de GGD en veiligheidsregio, zodat een brede vertegenwoordiging partners ontstond met één geluid. Het opstellen van het hitteplan is in 2024 afgerond.

In de grote revitaliseringsprojecten is extra budget beschikbaar voor het toepassen van hittestressmaatregelen in de vorm van toevoeging van groen en bomen.

Voorstel raad
Wij stellen voor om dit resultaat af te sluiten.

7.6 Verbeteren van de luchtkwaliteit

7.6.1 Wij onderzoeken de mogelijkheden van verbeteren van de luchtkwaliteit 2023-2024

Een goede luchtkwaliteit is belangrijk voor een gezonder en langer leven, met meer kwaliteit. Inzetten op het verbeteren van de luchtkwaliteit is daarom essentieel. We onderzoeken mogelijkheden voor subsidie of cofinanciering voor projecten die hiertoe bijdragen.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Op 19 maart 2024 heeft het college besloten dat de gemeente Zevenaar zal toetreden tot het Schone Lucht Akkoord (SLA). Het ondertekenen van het SLA zal in het vierde kwartaal 2024 plaatsvinden omdat de verwachting is dat we dan capaciteit hierop in kunnen zetten (een voorwaarde van het SLA). De raad is door middel van een RIB geïnformeerd die op 20 maart 2024 aan de gemeenteraad verstrekt is met nummer 2024-415.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten				
Primitieve begroting 2024-2027	11.090	11.056	11.075	10.831
1e voortgangsrapportage 2024	-262	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	14	25	25
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**10.828**	**11.070**	**11.101**	**10.857**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-7**	0	0
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	0	-7	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	30	**-16**	-16	-16
Actualisatie budgetten afval	30	-16	-16	-16
Totaal gemuteerde baten	**30**	**-23**	**-16**	**-16**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**10.858**	**11.047**	**11.085**	**10.841**
Lasten				
Primitieve begroting 2024-2027	14.521	14.145	13.507	13.454
1e voortgangsrapportage 2024	-27	203	15	15
Kadernota 2025	0	198	198	198
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	-58	14	25	25
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**14.436**	**14.560**	**13.745**	**13.692**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	-37	**-7**	0	0
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	-37	-7	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	-752	**700**	-6	-21
Actualisatie afschrijvingslasten	-24	28	14	-2
Actualisatie budgetten afval	-20	-16	-16	-16
Actualisatie investering duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	0	-4	-4	-4
Actualisatie investeringen riolering	0	0	0	0
Budgetmutatie riolering minigemalen	0	0	0	0
Budgetmutatie stimuleren verduurzaming bij bedrijven en organisaties	-16	0	0	0
Fasering budget dialoog met de samenleving/campagne Zevenaar morgen	-70	70	0	0
Fasering budget opstellen soorten managementplan gemeentebreed	-300	300	0	0

Fasering budget uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2025	-147	147	0	0
Fasering budget warmtenet stad Zevenaar	-175	175	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**-789**	**693**	**-6**	**-21**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**13.647**	**15.253**	**13.739**	**13.670**
Resultaat voor bestemming	**-2.789**	**-4.206**	**-2.655**	**-2.829**
Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2024-2027	562	812	0	0
1e voortgangsrapportage 2024	229	188	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	-206	212	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	586	**1.211**	0	0
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2024-2027	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	92	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	92	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**494**	**1.211**	**0**	**0**
Resultaat na bestemming	**-2.296**	**-2.995**	**-2.655**	**-2.829**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	**37**	**0**	**0**	**0**

Op basis van de ontwikkelingen informeren wij u over de stijgende gas- en dalende elektriciteitskosten. Op basis van deze gegevens hebben wij de gaskosten in 2024 verhoogd met € 49.000 en in 2025 met 63.000. De elektriciteitskosten hebben wij in 2024 met € 137.000 en in 2025 met € 3.000 verlaagd. Doordat de mutatie op de elektriciteitskosten deels betrekking heeft op riolering (in 2024 € 37.000 en in 2025 € 7.000), verrekenen wij dit deel binnen de reserve riolering. Het resterende bedrag in 2024 (€ 50.000) en in 2025 (€ 68.000) komt ten laste van het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie afschrijvingslasten	**24**	**-28**	**-14**	**2**

Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Dit werkt door in diverse programma's.

Actualisatie budgetten afval	**50**	**0**	**0**	**0**

We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal bijgesteld. We verwachten bijvoorbeeld voor 2024 een vergoeding (€ 42.000) voor het leeghalen van de prullenbakken. Voor 2025 zijn deze inkomsten nog onzeker en daarom niet structureel begroot. Daarnaast verwachten we voor afvalinzameling-beleid lagere lasten (€ 20.000) omdat in plaats van een beleidsplan de nadere uitwerking van beleidsregels volstaat. Voor -restafval verwachten we hogere lasten (€ 25.000) in verband met indexering tarief en afvalstoffenbelasting. Totaal een verhoging van € 9,00 per ton ten opzichte van 2023. Voor -PMD zijn structureel lagere lasten (€ 25.000 en vanaf 2025 € 16.000) geraamd als gevolg van een nieuwe leverancier met betere afspraken ten aanzien van de inkoopprijzen. Voor papier en karton krijgen we een hogere verwerkingsvergoeding (€ 30.000) als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier. Per saldo een voordeel van € 92.000 in 2024 welke wij storten in de reserve afval. Vanaf 2025 een structureel voordeel van € 16.000 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Actualisatie investering duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	**0**	**4**	**4**	**4**

In de meerjarenbegroting 2024-2028 is investeringsbudget opgenomen voor duurzaamheidsmaatregelen van de eigen organisatie. Met deze wijziging hevelen wij € 56.000 over naar het investeringsbudget wegen Bloemenkamp. Dit budget bedraagt daardoor nu in totaal € 560.000. Deze mutatie levert een voordeel in de afschrijvingslasten op in 2025 van € 4.000 en vanaf 2026 structureel € 2.000.

Actualisatie investeringen riolering	**0**	**0**	**0**	**0**

We hebben de riool gerelateerde investeringen nagelopen op basis van de planning en een aantal investeringen opnieuw geraamd. We verwachten bijvoorbeeld dat de werkzaamheden voortvloeiend uit het vervangen van de oeverbeschoeiing deels in 2025 plaatsvindt. Daarom wordt € 35.000 van het totale budget (€ 50.000) naar 2025 verplaatst. Dit geldt ook voor het vervangen van het riool aan de Koestraat in Lathum. Er wordt € 80.000 van het totale budget (€ 110.000) naar 2025 verplaatst. Daarnaast verwachten we de werkzaamheden in Giesbeek in 2025 in plaats van 2024 af te sluiten. Hiervoor verplaatsen we een deel van de investering (€ 164.000) van 2024 naar 2025.

Voor project Methen en Heerenmäten wordt het totale budget (€ 200.000) naar 2025 verplaatst. Voor het budget minigemalen 2025 wordt het totale budget (€ 125.000) van 2025 naar 2024 verplaatst. Dit geeft een positief resultaat van € 48.000 in 2025 en negatief resultaat van € 8.000 in 2026. Dit wordt verrekend met de voorziening riolering en is derhalve budgettair neutraal.

Budgetmutatie riolering minigemalen	**0**	**0**	**0**	**0**

Hiermee wordt in 2024 het budget van minigemalen goedgezet. Het negatief begrote bedrag in 2024 dat is doorgeschoven uit 2023 wordt in mindering gebracht op het begrote bedrag van 2024.

Budgetmutatie stimuleren verduurzaming bij bedrijven en organisaties	**16**	**0**	**0**	**0**

In de begroting is budget beschikbaar voor initiatieven van bedrijven en organisatie met betrekking tot verduurzaming. Deze initiatieven blijven achter waardoor € 16.000 in 2024 kan vrijvallen ten gunste van het begrotingsresultaat. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 16.000.

Fasering budget dialoog met de samenleving/campagne Zevenaar morgen	**70**	**-70**	**0**	**0**

De start van het project "Dialoog met de samenleving" is vertraagd doordat de opdracht later is verleend dan gepland. Om die reden schuiven wij een deel van het budget (€ 70.000) door naar 2025. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 70.000 en een eenmalig nadeel in 2025 van € 70.000.

Fasering budget opstellen soorten managementplan gemeentebreed	**300**	**-300**	**0**	**0**

Momenteel wordt uitvoering gegeven aan het opstellen van een Europese aanbesteding voor het contracteren van een ecologisch bureau dat gebiedsgericht onderzoek uitvoert naar beschermde soorten en vervolgens een soortenmanagementplan opstelt, waarin beschreven staat hoe de opdrachtgever deze soorten moet beschermen bij aanpassingen in de leefomgeving. De aanvang van de werkzaamheden staat gepland in het eerste kwartaal 2025. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 300.000 en een eenmalig nadeel in 2025 van € 300.000.

Fasering budget uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2025	**147**	**-147**	**0**	**0**

In het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2025 zijn voor 2024 projecten opgenomen. Hier zijn wij bij een aantal een langere looptijd of vertraging. Om die reden schuiven wij € 147.000 door naar 2025. Het gaat o.a. om:
*project Wijk van de toekomst Angerlo. Vanwege het op dit moment ontbreken van voldoende goede mogelijkheden om Angerlo via collectieve voorzieningen aardgasvrij te maken stellen we de volgende fase uit. Het Rijk werkt aan betere ondersteuning van gemeenten. De verwachting is dat in 2025 de mogelijkheden voor het starten van een vervolgfase verbeteren;
*subsidie groene daken. Vanwege het bestuurlijk proces kan de subsidieregeling pas in het eerste kwartaal 2025 gepubliceerd worden;
*ondersteuning initiatieven samenleving. De subsidieregeling wordt in het vierde kwartaal 2024 aan de raad gepresenteerd;
*laadinfrastructuur elektrisch laden voertuigen. Vanuit de concessie Publieke Laadinfrastructuur is het niet mogelijk om laadpalen te plaatsen op semi openbaar terrein.
Het betreft een budgettair neutrale wijziging aangezien de dekking verloopt via de bestemmingsreserve duurzaamheid.

Fasering budget warmtenet stad Zevenaar	**175**	**-175**	**0**	**0**

De discussie rondom de landelijke ontwikkelingen van het warmtenet (consequenties van de nieuwe wet- en regelgeving) en de besluitvorming van de private warmtebedrijven duurt langer dan voorzien. Daarom wordt voorgesteld om € 175.000 door te schuiven naar 2025.
Hiervan wordt € 65.000 gedekt uit de bestemmingsreserve duurzaamheid. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 110.000, een eenmalig nadeel in 2025 van € 110.000.

Totaal mutaties	**819**	**-716**	**-10**	**5**

Toelichting reservemutaties

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	**-37**	**0**	**0**	**0**

Op basis van de ontwikkelingen informeren wij u over de stijgende gas- en dalende elektriciteitskosten. Op basis van deze gegevens hebben wij de gaskosten in 2024 verhoogd met € 49.000 en in 2025 met 63.000. De elektriciteitskosten hebben wij in 2024 met € 137.000 en in 2025 met € 3.000 verlaagd. Doordat de mutatie op de elektriciteitskosten deels betrekking heeft op riolering (in 2024
€ 37.000 en in 2025 € 7.000), verrekenen wij dit deel binnen de reserve riolering. Het resterende bedrag in 2024 (€ 50.000) en in 2025 (€ 68.000) komt ten laste van het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budgetten afval	**-92**	**0**	**0**	**0**

We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal bijgesteld. We verwachten bijvoorbeeld voor 2024 een vergoeding (€ 42.000) voor het leeghalen van de prullenbakken. Voor 2025 zijn deze inkomsten nog onzeker en daarom niet structureel begroot. Daarnaast verwachten we voor afvalinzameling-beleid lagere lasten (€ 20.000) omdat in plaats van een beleidsplan de nadere uitwerking van beleidsregels volstaat. Voor -restafval verwachten we hogere lasten (€ 25.000) in verband met indexering tarief en afvalstoffenbelasting. Totaal een verhoging van € 9,00 per ton ten opzichte van 2023. Voor -PMD zijn structureel lagere lasten (€ 25.000 en vanaf 2025 € 16.000) geraamd als gevolg van een nieuwe leverancier met betere afspraken ten aanzien van de inkoopprijzen. Voor papier en karton krijgen we een hogere verwerkingsvergoeding (€ 30.000) als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier. Per saldo een voordeel van € 92.000 in 2024 welke wij storten in de reserve afval. Vanaf 2025 een structureel voordeel van € 16.000 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Budgetmutatie inhuur extern personeel riolering	**44**	**0**	**0**	**0**

Bij het taakveld riolering wordt als gevolg van het niet ingevuld krijgen van vacatures gebruik gemaakt van inhuur. De kosten van inhuur liggen door de krapte op de arbeidsmarkt aanzienlijk hoger dan aan budget beschikbaar is. Om de vereiste werkzaamheden voor riolering uit te kunnen voeren is extra inhuurbudget nodig bij team Beheer Fysieke Leefomgeving (BFL). We maken hiervoor gebruik van de reserve riolering. Deze ramen we af, zodat we het inhuurbudget van de afdeling BFL kunnen verhogen. Het gaat om een budgettair neutrale wijziging.

Fasering budget uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2025	**-147**	**147**	**0**	**0**

In het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2025 zijn voor 2024 projecten opgenomen. Hier zijn wij bij een aantal een langere looptijd of vertraging. Om die reden schuiven wij € 147.000 door naar 2025. Het gaat o.a. om:
*project Wijk van de toekomst Angerlo. Vanwege het op dit moment ontbreken van voldoende goede mogelijkheden om Angerlo via collectieve voorzieningen aardgasvrij te maken stellen we de volgende fase uit. Het Rijk werkt aan betere ondersteuning van gemeenten. De verwachting is dat in 2025 de mogelijkheden voor het starten van een vervolgfase verbeteren;
*subsidie groene daken. Vanwege het bestuurlijk proces kan de subsidieregeling pas in het eerste kwartaal 2025 gepubliceerd worden;
*ondersteuning initiatieven samenleving. De subsidieregeling wordt in het vierde kwartaal 2024 aan de raad gepresenteerd;
*laadinfrastructuur elektrisch laden voertuigen. Vanuit de concessie Publieke Laadinfrastructuur is het niet mogelijk om laadpalen te plaatsen op semi openbaar terrein.
Het betreft een budgettair neutrale wijziging aangezien de dekking verloopt via de bestemmingsreserve duurzaamheid.

Fasering budget warmtenet stad Zevenaar	**-65**	**65**	**0**	**0**

De discussie rondom de landelijke ontwikkelingen van het warmtenet (consequenties van de nieuwe wet- en regelgeving) en de besluitvorming van de private warmtebedrijven duurt langer dan voorzien. Daarom wordt voorgesteld om € 175.000 door te schuiven naar 2025. Hiervan wordt € 65.000 gedekt uit de bestemmingsreserve duurzaamheid. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 110.000, een eenmalig nadeel in 2025 van € 110.000.

Totaal reservemutaties	**-298**	**212**	**0**	**0**

8. VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Ontwikkelingen
Ontwikkeling woningbouw
Binnen het kader van de ruimtelijke (regionale) opgave en ontwikkelingen wordt momenteel gewerkt aan een omgevingsvisie met aandacht voor aspecten zoals wonen, werken, infrastructuur, recreatie, natuur en energietransitie. Dit zal niet alleen bijdragen aan een aansluitende ruimtelijke planning, maar ook een positieve impact hebben op sociaal-maatschappelijke vraagstukken. De vaststelling is voorzien in kwartaal 1 van 2025.
Voor de woningbouw is de ambitie om per jaar 150 tot 200 woningen toe te voegen. De meest recente woningmarktonderzoeken geven aan dat de woningvraag de laatste jaren nog sterker is toegenomen dan eerdere onderzoeken aangaven. Dit impliceert dat de woningaantallen waar wij nu rekening mee houden de komende jaren waarschijnlijk nog verhoogd zullen moeten worden. We hebben daarom positie genomen in de grondmarkt door het voeren van een actief grondbeleid en hebben Wet voorkeursrecht gemeenten (WVG) gevestigd op meerdere locaties binnen onze gemeente. Dit om actief gronden voor toekomstige woningbouwontwikkelingen aan te kunnen kopen, alles met als doel om meer regie te kunnen voeren op de woningbouwproductie. De verdere verkenning naar de haalbaarheid van de Wvg-locaties op onder ander financieel, ruimtelijk vlak loopt en wordt naar verwachting in het 1e kwartaal van 2025 afgerond met besluitvorming. Een andere belangrijke stap die is gezet is de vaststelling van de herontwikkelingsuitgangspunten en het openen van de grondexploitatie voor Vestersbos.

Wet goed verhuurderschap (arbeidsmigranten)
Vanaf 1 juli 2023 is de Wet goed verhuurderschap ingegaan. Met de invoering van deze wet gelden er aanvullende regels voor verhuur van woonruimte en voor verhuur van verblijfsruimte aan arbeidsmigranten. De kern van deze wetgeving is de introductie van een algemene landelijke norm voor goed verhuurderschap. Vanaf 1 januari 2024 heeft de gemeente een meldpunt goed verhuurderschap waar inwoners een melding van ongewenst gedrag van verhuurders kunnen indienen. Bijvoorbeeld wanneer inwoners vinden dat de verhuurder oneerlijke kosten rekent, discrimineert of bedreigt. Het is niet nodig voor de gemeente Zevenaar om een vergunningsstelsel in te zetten voor huurders en/of arbeidsmigranten.

Beleidskaders
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030
- Omgevingsvisie Gelders Eiland 2030 (2017)
- Woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028
- Plan Woningbouw (2022)
- Nota grondbeleid Zevenaar 2021
- Woondeal regio Arnhem-Nijmegen 2.0 (2023)
- Nota vastgoedbeleid
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2021 - 2024
- Toets- en afwegingskader grootschalige duurzame energieopwekking (zon en wind)
- Integraal accommodatieplan 2020-2040 (IAP)

WAT WILLEN WE?

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

We maken gewenste ontwikkelingen mogelijk en bevorderen de ruimtelijke kwaliteit en een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Hierbij respecteren wij het landschap en de natuur- en cultuurhistorische waarden. We zetten de veranderopgave van de Omgevingswet in voor een andere manier van werken binnen het fysieke domein. We vinden dat er voor iedereen een geschikte woning moet zijn en dat onze inwoners prettig moeten kunnen wonen in een veilige en schone omgeving.

WAT DOEN WE?

Naam resultaat		Status 1e VGR	Status 2e VGR
8.1.1 Wij actualiseren de woonvisies	2023-2024		
8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in	2023-2026		
8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties	2023e.v.		
8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan	2022-2026		
8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Groene Groeiregio	2023-2025		
8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet	2022-2026		
8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen	2022-2026		
8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark	2022e.v.		

8.1 Zorgen voor een geschikte woning voor iedereen

8.1.1 Wij actualiseren de woonvisies 2023-2024

Bij de actualisatie van onze woonvisies kijken we kritisch naar de bestaande beleidsregels: waar zitten belemmeringen en knelpunten. We zetten in op sneller en efficiënter werken. We nemen de woonbehoefte van specifieke doelgroepen zoals spoedzoekers, jongeren, CPO-initiatiefnemers, statushouders, 'reizigers', woon-zorgvragers en arbeidsmigranten mee. Ook nemen we de kwaliteit van de bestaande voorraad en verduurzaming mee. We stimuleren het toevoegen van meer levensloopbestendige woningen of het levensloopbestendig maken van de huidige voorraad, maar ook versnelde realisatie van flexwoningen nemen we hierin mee.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Gerealiseerd

De Woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028 is vastgesteld. Voor de uitvoering stellen wij een uitvoeringsprogramma op.

Voorstel raad
Wij stellen voor om dit resultaat af te sluiten.

8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in 2023-2026

Een doorstroommakelaar adviseert inwoners (op eigen verzoek) over welke woonsituatie het beste bij hen past. We vragen hiervoor bij een provincie een bijdrage aan vanuit de Verhuiscoachregeling.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Niet volgens plan	Volgens plan

De gemeente Zevenaar is de focusgemeente voor de Provincie Gelderland waar de verhuiscoach (sociale huurwoningen) wordt ingezet. Voor de uitvoering volgen er gesprekken met de provincie en de corporaties binnen onze gemeente. De planning is om de verhuiscoach begin 2025 in te zetten.

8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties 2023-e.v.

In de prestatieafspraken met de woningcorporaties zetten we in op het toevoegen van sociale huurwoningen (30% van de toegevoegde woningvoorraad) en middeldure huurwoningen. Daarnaast zetten we in op verduurzaming bij bestaande woningen en bespreken we de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de corporaties.
In de raamovereenkomst met de corporaties is 25% sociale huur opgenomen, deze passen we aan naar 30%. Wij hebben geen beleid op middeldure woningen, dit is ook niet opgenomen in woonvisies. Dat gaan we nu wel doen. Hiervoor is het nodig om de woonvisies te actualiseren. Daarin gaan we opnieuw de definitie bepalen van wat we betaalbaar vinden, rekening houdend met de huidige marktsituatie en prijsontwikkeling. Daarbij kijken we ook naar instrumenten zoals erfpacht en startersleningen.

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De afspraken voor 2024 zijn gemaakt en worden uitgevoerd. Om voor 2025 een verdere verbeterslag te maken is het format aangepast. Daarnaast zijn de biedingen voor 2025 van de corporatie gedaan op basis van de woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028. Samen vormt dit een goede basis voor het maken van de afspraken in 2025.

8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan 2022-2026

In dit plan staat aangegeven welke woningbouw (nieuwbouw) op welke locaties de komende jaren plaatsvindt. Dit plan is afgestemd op de woningbouwbehoefte.
Wij streven naar een continue bouwstroom door het toevoegen van 150-200 woningen per jaar. Wij kijken naar mogelijkheden om woningen sneller te realiseren. Bouwen met nieuwe technieken, bijvoorbeeld fabrieksmatig (prefab) en alternatieve materialen zoals hout, bieden kansen voor versnelling van de realisatietijd. Daarnaast bekijken we hoe wij het proces nog effectiever kunnen inrichten.
Voor leegkomende of leegstaande gebouwen bekijken we of deze een nieuwe functie kunnen krijgen, bij voorkeur wonen. We gaan hiervoor het gesprek aan met eigenaren van leegstaande objecten om te kijken of deze zich lenen voor functieverandering. Dit kan het geval zijn voor individuele objecten maar ook voor een groter gebied dat om herstructurering vraagt. Als het om ons eigen vastgoed gaat zetten we in op een combinatie van maatschappelijke functies en wonen.

Er moet voldoende capaciteit zijn om goed uitvoering te kunnen geven aan de ambitieuze bouwopgaven (meer bouwen, strakke vergunningverlening) en om uitvoering te kunnen geven aan de Omgevingswet (o.a. kortere procedures, participatie, integrale besluitvorming).

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	 Niet volgens plan	 Volgens plan

De ambitie voor de woningbouw is het toevoegen van 150 tot 200 woningen per jaar. Tot nu toe zijn er 56 woningen in 2024 opgeleverd en wij verwachten dit jaar meer dan 150 woningen op te leveren. De komende jaren streven wij erna om het aantal afgesproken woningen te blijven realiseren. Wel met de kanttekening dat het een lastige markt is en blijft vanwege een aantal complicerende ontwikkelingen op de woningmarkt. Zoals de bekende problemen met betrekking tot hoge bouw- en materiaalkosten, gebrek aan personeel, beperking van de leencapaciteit van kopers en de beschikbaarheid van energie. De gemeente heeft wel geïnvesteerd in de ontbrekende grondposities door een meer situationeel grondbeleid te gaan voeren door actief gronden voor toekomstige woningbouwontwikkelingen aan te kopen. Dit alles met als doel om meer regie te kunnen voeren op de woningbouwproductie.

8.2 Uitvoeren van de Omgevingswet en ruimtelijke projecten

8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Groene Groeiregio 2023-2025

Regionale samenwerking is belangrijk om doelstellingen te behalen die wij niet op lokale schaal kunnen bereiken. In de regio geven we uitvoering aan twee speerpunten:
• Wonen in balans: Versnellen van de woningbouw (uitvoering Woondeal).
• Leefomgeving: Verbinden van de ruimtelijke opgaven (Opstellen verstedelijkingsstrategie en het ondertekenen van het verstedelijkingsakkoord).

	Status 1e VGR	Status 2e VGR
Stand van zaken	 Volgens plan	 Volgens plan

Woondeal
Vanaf maart 2023 werken wij met de Woondeal 2.0, met als voornaamste doel de versnelling van woningbouw, het aanpakken van woningnood en het realiseren van betaalbare woningen. De woondeal erkent de aanzienlijke uitdagingen op het gebied van woningbouw, bouwt voort op de samenwerking vanuit 2020 en versterkt het partnerschap tussen verschillende partijen. Dit draagt bij aan continuïteit en zekerheid voor zowel marktpartijen als woningcorporaties. Om de ambitie te verwezenlijken om 150 tot 200 woningen te realiseren, waarvan 2/3 in het betaalbare segment, neemt ons regieteam actief de regie op de woningbouwprojecten. De woondeal biedt ook de mogelijkheid tot het delen van kennis en het inhuren van expertise o.a. via de flexpool. Ook wordt jaarlijks de woningmarktmonitor uitgebracht.
Deze woondeal legt ook de nadruk op de aandacht voor conceptueel circulair bouwen en huisvesting van aandachtsgroepen. In 2024 is het regionale afsprakenkader Huisvesting Aandachtgroepen 2024 vastgesteld. Hiermee zijn er regionale afspraken gemaakt om de regionale opgave samen op te pakken. Zo weten alle partijen (gemeente, woningcorporaties, zorg- en welzijn organisaties) waar ze aan toe zijn met eenduidige definities en regels. De afspraken sluiten aan op de woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028. Daarnaast wordt er uitvoering gegeven aan het conceptueel en circulair programma 2023-2026. Bovendien wordt de circulaire impactladder geïmplementeerd in diverse projecten.

Leefomgeving
Verbinding van de ruimtelijke opgaven in regionaal verband. Het gaat hier om de uitwerking van de gebiedsvisies deelgebied De Liemers en het opstellen en vaststellen van het regioarrangement, voortvloeiend uit de Verstedelijkingsstrategie die eind 2022 door de raad is vastgesteld.

8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet 2022-2026

Naar verwachting treedt op 1 januari 2023 de Omgevingswet in werking. Of dat ook de definitieve datum is, zal in oktober blijken. Belangrijk is namelijk dat de ICT-problemen verholpen zijn. De implementatie van de Omgevingswet heeft een structureel effect op de gemeente als organisatie (groeiende, krimpende en veranderende capaciteit, legesopbrengsten, vervallen taken en nieuwe taken). Daarbij biedt de stelselwijziging veel decentrale beleidsruimte (keuzevrijheid) die effect gaat hebben op de organisatie en de financiën. De VNG heeft in samenwerking met een aantal gemeenten het Structureel Effectenmodel Omgevingswet ontwikkeld. Aan de hand van dit model zijn de structurele effecten van de Omgevingswet in beeld gebracht. Omdat er nog inhoudelijke beleidskeuzes gemaakt moeten worden is uitgegaan van een aantal aannames over o.a. vroegtijdige participatie, overname van de zogenaamde bruidsschat en de opzet van de nieuwe omgevingsplannen (globaal of gedetailleerd). De beschikbaar gestelde budgetten voor de invoering van de Omgevingswet zijn deels nog beschikbaar voor de transitiefase, maar behoeven wellicht nog aanvulling.

De Omgevingswet vereist het vaststellen van een omgevingsvisie en 1 omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente. Bij het opstellen van de omgevingsvisie en het omgevingsplan onderzoeken we ook de mogelijkheden voor welstandsvrij bouwen en houden we de taakstelling van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit tegen het licht. Ook verkennen we of (gedeelten van) werklocaties te transformeren zijn naar woongebieden.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

De Omgevingswet is op 1 januari 2024 ingevoerd. De Omgevingsvisie is in voorbereiding en kan naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 worden vastgesteld. In 2024 starten we met een pilot voor het Omgevingsplan voor de kern Angerlo. De ervaringen die hiermee worden opgedaan nemen wij bij het Omgevingsplan voor de gehele gemeente mee.

8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen 2022-2026

Inwoners betrekken we meer en op het juiste moment bij de ruimtelijke ordening en wonen o.a. bij gebiedsgericht werken, omgevingsvisie en bouwplannen. Dit sluit aan op het nog op te stellen gemeentebrede participatiebeleid. Voor het toetsen van initiatieven werken wij met de omgevingstafel. Een omgevingstafel is een overlegstructuur waarbij een initiatief voor een ruimtelijk project vanuit verschillende invalshoeken (o.a. ruimtelijk, wonen, natuur, milieu, fysieke en sociale leefomgeving) wordt bekeken en beoordeeld. Deze is nog zeer intern gericht, maar gaan we uitbreiden en meer naar buiten richten.
Wij kijken kritisch naar het idee van de conceptaanvraag zoals wij deze momenteel hanteren. We toetsen in een vroeg stadium (idee fase) het initiatief op kansrijkheid. Hierdoor geven we wooninitiatieven van inwoners en ontwikkelaars meer kans en we kunnen sneller besluiten. Ook voorkomen we hiermee dat een initiatiefnemer veel voorbereidingskosten moet maken. Bij het herinrichten van een wijk, zetten we in op wijkgericht werken.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

Woningbouwplannen
Om de plannen te beoordelen, maken we momenteel actief gebruik van de omgevingstafel. Deze aanpak is voornamelijk intern gericht. Tijdens de omgevingstafel worden de aanvragen integraal besproken en voorzien van een advies voor verdere behandeling. Dit wordt tevens gedaan om vanuit alle disciplines sneller de aanvraag te kunnen beoordelen.

Locaties voor reizigers (woonwagens).
Voor het vraagstuk rondom het tekort aan woonwagenlocaties hebben we met de sector stappen gezet. Doel is te kunnen voorzien in de behoefte aan standplaatsen op bestaande locaties of nieuwe locaties.
Als eerste is toewijzingsbeleid opgesteld. Daarnaast gaan wij voor de bestaande locaties onderzoeken inzetten die nodig zijn voor de uitbreiding van standplaatsen. Wij blijven in gesprek met de klankbordgroep van woonwagenbewoners en belanghebbenden om het proces verder vorm te geven.

Integraal gebiedsgericht werken
Na evaluatie en gesprekken met de corporaties is besloten een programmamanager aan te stellen om het integraal wijkgericht werken te bevorderen. Deze programmamanager heeft de taak een uitvoeringsprogramma op te stellen en integraal gebiedsgericht werken te promoten. Dit gebeurt door interne en externe verbindingen te leggen en de samenwerking tussen betrokken partijen te stimuleren, zoals woningcorporaties, huurdersverenigingen, welzijns- en zorginstellingen, wijkagenten en verschillende domeinen binnen onze gemeente.

8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark 2022-e.v.

Op basis van de samenwerkingsovereenkomst die in oktober 2020 gesloten is met de gemeenten Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, het waterschap Rijn en IJssel, de provincie Gelderland, de staat der Nederlanden en Natuurmonumenten nemen we in 2022 een besluit over toezegging van financiën voor de uitvoering van maatregelen in het Rivierklimaatpark. Van de gemeente Zevenaar wordt een bijdrage verwacht voor
• Het verbeteren (verkeersveiliger maken) van de Marsweg.
• De opwaardering van de entrees van het gebied.
• Een algemene kwaliteitsimpuls.
• De aanleg van struinroutes.

	Status 1e VGR	**Status 2e VGR**
Stand van zaken	Volgens plan	Volgens plan

In 2023 is opdracht verleend aan IJsselpoortpartners, een samenwerking tussen verschillende ingenieursbureaus, om te komen tot de uitwerking van de voorkeursvariant. Afgelopen jaar is een systeemanalyse uitgevoerd en is ook gewerkt aan het ruimtelijk perspectief. Beide dienen als basis voor het verdere ontwerp van de voorkeursvariant om te komen tot een definitief ontwerp. Daarnaast is afgelopen jaar het participatieplan opgesteld voor verdere concretisering van de procedure en de participatie. Het Ruimtelijk Perspectief en participatieplan zijn samen met een startdocument ter inzage gelegd. Inmiddels zijn we in de planuitwerkingsfase en worden de verschillende varianten verder uitgewerkt.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten				
Primitieve begroting 2024-2027	6.350	7.119	6.504	49.033
1e voortgangsrapportage 2024	2.095	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	-4.959	-7.375	-4.791	-13.064
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**3.486**	**-256**	**1.713**	**35.969**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
2. Actualisatie bestaand beleid	100	**0**	0	0
Budgetmutatie inhuur extern personeel team VTH	100	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**100**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**3.586**	**-256**	**1.713**	**35.969**
Lasten				
Primitieve begroting 2024-2027	9.830	9.627	8.757	51.267
1e voortgangsrapportage 2024	2.735	-56	-56	-56
Kadernota 2025	0	-49	-49	-49
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	-4.422	-7.137	-4.553	-12.928
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**8.143**	**2.386**	**4.099**	**38.234**
Mutaties in deze begroting (lasten)				
1. Autonome ontwikkelingen	0	**0**	0	0
Actualisatie budget rentekosten grondexploitaties woningbouw	0	0	0	0
2. Actualisatie bestaand beleid	623	**0**	0	0
Budgetmutatie inhuur extern personeel team VTH	459	0	0	0
Budgetmutatie uitvoering en ondersteuning werkgroep planinitiatieven wonen	-25	0	0	0
Budgetmutatie uitvoeringskosten Omgevingswet	189	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**623**	**0**	**0**	**0**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**8.766**	**2.386**	**4.099**	**38.234**
Resultaat voor bestemming	**-5.180**	**-2.642**	**-2.386**	**-2.266**

Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2024-2027	1.025	500	0	0
1e voortgangsrapportage 2024	525	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	414	102	102	0
2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	1.965	**602**	102	0
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2024-2027	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**1.965**	**602**	**102**	**0**
Resultaat na bestemming	**-3.215**	**-2.040**	**-2.285**	**-2.266**

TOELICHTING FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentekosten grondexploitaties woningbouw	0	0	0	0

De ramingen van de grondexploitaties zijn aangepast op basis van de herziene grondexploitatie per 1 januari 2024 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 26 juni 2024. Door een gunstiger verloop van de boekwaarde op 1 januari 2024 van met name Zevenaar-Oost wonen wordt minder rente toegerekend aan deze grondexploitaties. Een nadeel voor het begrotingssaldo in 2024 van € 91.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Budgetmutatie inhuur extern personeel team VTH	-359	0	0	0

De implementatie van de nieuwe Omgevingswet, gecombineerd met moeilijk in te vullen vacatures en personeelsverloop binnen het team VTH vragen om een eenmalige verhoging van het budget 2024. Deze verhoging kan dit jaar niet volledig gedekt worden door de inkomsten vanuit de leges. In 2024 hebben we namelijk in verhouding tot eerdere jaren veel kleine en minder grote bouwplannen, waardoor de leges inkomsten veel lager zijn ten opzichte van de geleverde inzet. Dit levert een eenmalig nadeel in 2024 van € 359.000

De begrotingsstrategie die tot op heden is gevolgd ging uit van het dekken van eventuele extra uitgaven op het afhandelen van vergunningen en meldingen door de achteraf (na geleverde inspanning) te verhalen leges. Deze samenhang tussen de inkomsten en groeiende uitgaven in combinatie met de gevolgde begrotingsstrategie geven nu voor het eerst in jaren een negatief beeld op de kostendekking. Dit is mede ingegeven doordat vanuit de Omgevingswet - meer dan vooraf verwacht - extra inzet voorafgaand aan het vergunningentraject concept aanvragen worden behandeld en gewogen. Op dit moment zitten we nog in de implementatiefase. De ervaring van deze implementatie kan leiden tot mogelijke gevolgen voor de toekomstige begrotingsstrategie en de structurele formatie.

Budgetmutatie uitvoering en ondersteuning werkgroep planinitiatieven wonen	25	0	0	0

In de zomer 2024 is de vacature uitgezet voor een programmamanager integraal gebiedsgericht werken. Om die reden is de verwachting dat het budget voor uitvoering en ondersteuning werkgroep planinitiatieven wonen in 2024 niet ingezet zal worden. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 25.000.

Budgetmutatie uitvoeringskosten Omgevingswet	-189	0	0	0

In de meicirculaire 2024 is € 189.000 beschikbaar gesteld voor uitvoeringskosten Omgevingswet. Dit om ervoor te zorgen dat de gemeente in haar transitie ervoor kan zorgdragen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld is en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Er is nog budget beschikbaar uit de algemene reserve maar dit is onvoldoende. Het in de meicirculaire opgenomen bedrag zal ingezet worden voor de pilot Omgevingsplan en om de werkprocessen verder op orde te brengen. Het restant dat eind 2024 nog uit de algemene reserve beschikbaar is zal ingezet worden om te komen tot een definitief omgevingsplan.

Totaal mutaties	-523	0	0	0

FINANCIËN

ALGEMEEN

Inleiding
In dit onderdeel gaan wij in op de ontwikkelingen in de financiële situatie van onze gemeente. Wij presenteren het overzicht van baten en lasten, de financiële ontwikkelingen uit deze rapportage en het actuele financieel meerjarenbeeld.

Beleidskaders
Voor wat betreft de financiën van onze gemeente gelden de volgende beleidskaders:

- Financiële verordening 2023
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2022
  Nota reserves en voorzieningen 2018

OVERZICHT FINANCIËLE MUTATIES IN DE 2E VOORTGANGSRAPPORTAGE

In onderstaande tabel staat een overzicht van alle financiële baten en lasten, zoals die zijn opgenomen in deze rapportage. In de tabel worden baten en lasten apart gepresenteerd.
Na de tabel geven wij de toelichtingen op alle financiële mutaties. Deze toelichtingen staan op alfabetische volgorde, maar er is geen indeling op baten en lasten. Elke wijziging wordt daarmee eenmalig ("netto") toegelicht.

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN				
1. Autonome ontwikkelingen	**1.359**	**380**	**5.684**	**5.690**
Actualisatie budget beschermd wonen	-1.200	-2.000	0	0
Actualisatie budget rentekosten	-2	0	0	0
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	0	-7	0	0
Budgetmutatie lasten/baten sportbedrijf	471	0	0	0
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	-64	0	0	0
Dividend Ataro B.V.	-132	0	0	0
Meicirculaire 2024	2.169	2.270	5.567	5.573
Meicirculaire 2024 hervormingsagenda jeugd	0	0	0	0
Specifieke uitkering Wet inburgering	117	117	117	117
2. Actualisatie bestaand beleid	**976**	**93**	**-439**	**74**
Actualisatie afschrijvingslasten	0	0	-513	0
Actualisatie budgetten afval	72	-16	-16	-16
Actualisatie budgetten openbare werken	-8	-8	-8	-8
Actualisatie exploitatie Turmac cultuurfabriek (TCF)	98	98	98	98
Budgetmutatie burgerzaken	30	0	0	0
Budgetmutatie inhuur extern personeel team VTH	100	0	0	0
Budgetmutatie lokaal onderwijsbeleid	200	0	0	0
Budgetmutatie reisdocumenten en rijbewijzen	178	0	0	0
Middelen specifieke uitkering kinderopvangtoeslagproblematiek	325	0	0	0
Subsidie kids-klompenpad Giesbeek	-19	19	0	0
Totaal mutaties 2e voortgangsrapportage - Baten	**2.335**	**473**	**5.245**	**5.764**

LASTEN				
1. Autonome ontwikkelingen	**-116**	**222**	**2.162**	**2.162**
Actualisatie budget beschermd wonen	-1.200	-2.000	0	0
Actualisatie budget rentekosten	179	-6	-6	-6
Actualisatie budget rentekosten grondexploitatie bedrijven	-144	0	0	0
Actualisatie budget rentekosten grondexploitaties woningbouw	91	0	0	0
Bijdrage GR RID - doorontwikkeling	385	0	0	0
Bijdrage GR SALD voor project e-depot	20	0	0	0
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	-88	61	0	0
Budgetmutatie lasten/baten sportbedrijf	699	0	0	0
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	749	0	0	0
Dividend Ataro B.V.	0	0	0	0

Meicirculaire 2024	-924	2.051	2.051	2.051
Meicirculaire 2024 hervormingsagenda jeugd	0	0	0	0
Specifieke uitkering Wet inburgering	117	117	117	117
2. Actualisatie bestaand beleid	**802**	**1.126**	**-519**	**-18**
Actualisatie afschrijvingslasten	-182	36	-492	9
Actualisatie budget kwijtschelding gemeentelijke belastingen	-25	-25	-25	-25
Actualisatie budget opvang en begeleiding vluchtelingen uit bestemmingsreserve	130	100	0	0
Actualisatie budget rijksmiddelen jeugdbescherming	84	84	84	84
Actualisatie budget verbeteren dienstverlening aanpak armoede en schulden	89	89	89	89
Actualisatie budgetten afval	-20	-16	-16	-16
Actualisatie budgetten openbare werken	-75	-75	-75	-75
Actualisatie exploitatie Turmac cultuurfabriek (TCF)	98	98	98	98
Actualisatie investering duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	0	-4	-2	-2
Actualisatie investering Stationsplein 4 Zevenaar	0	0	0	0
Actualisatie investering vervanging werkplekken hardware 2024	0	10	10	10
Actualisatie investeringen en budgetten vastgoed	44	8	8	8
Actualisatie investeringen gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis	0	0	0	0
Actualisatie investeringen onderwijshuisvesting primair onderwijs (PO)	0	0	-198	-198
Actualisatie investeringen openbaar groen	0	-16	0	0
Actualisatie investeringen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties	0	-10	0	0
Actualisatie investeringen riolering	0	0	0	0
Actualisatie investeringen speeltoestellen	0	-21	0	0
Actualisatie investeringen wegen en civiele kunstwerken	0	-20	0	0
Budgetmutatie bestemmingsreserve 'Tijdelijk Noodfonds'	625	0	0	0
Budgetmutatie burgerzaken	10	0	0	0
Budgetmutatie gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen	6	0	0	0
Budgetmutatie inhuur extern personeel riolering	44	0	0	0
Budgetmutatie inhuur extern personeel sociaal domein	510	0	0	0
Budgetmutatie inhuur extern personeel team VTH	459	0	0	0
Budgetmutatie lokaal onderwijsbeleid	200	0	0	0
Budgetmutatie onvoorziene kosten onderhoud/renovatie sportaccommodaties.	216	0	0	0
Budgetmutatie opstellen integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijshuisvesting	35	0	0	0
Budgetmutatie projectleiding strategiebepaling	-38	38	0	0
Budgetmutatie reisdocumenten en rijbewijzen	128	0	0	0
Budgetmutatie riolering minigemalen	0	0	0	0
Budgetmutatie sociaal ontwikkelbedrijven	155	0	0	0
Budgetmutatie stimuleren verduurzaming bij bedrijven en organisaties	-16	0	0	0

Budgetmutatie uitvoering en ondersteuning werkgroep planinitiatieven wonen	-25	0	0	0
Budgetmutatie uitvoeringskosten Omgevingswet	189	0	0	0
Budgetmutatie verkeersveiligheidsmaatregelen kom Babberich	85	0	0	0
Budgetmutatie voorziening oninbare vorderingen RSD	-450	0	0	0
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en Jeugd	-949	0	0	0
Fasering budget dialoog met de samenleving/campagne Zevenaar morgen	-70	70	0	0
Fasering budget motie Stolpersteine	-12	12	0	0
Fasering budget onderzoek naar HUB 7Poort	-50	50	0	0
Fasering budget opstellen beleidsnotitie erfgoed	-25	25	0	0
Fasering budget opstellen mobiliteitsvisie	-38	38	0	0
Fasering budget opstellen nota parkeerbeleid	-15	15	0	0
Fasering budget opstellen soorten managementplan gemeentebreed	-300	300	0	0
Fasering budget uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2025	-147	147	0	0
Fasering budget warmtenet stad Zevenaar	-175	175	0	0
Investering terugkoop brandweergarage Pannerden	0	0	0	0
Middelen specifieke uitkering kinderopvangtoeslagproblematiek	325	0	0	0
Subsidie kids-klompenpad Giesbeek	-19	19	0	0
Totaal 2e voortgangsrapportage - Lasten	**686**	**1.348**	**1.643**	**2.144**
Totaal mutaties 2e VGR voor bestemming	**1.649**	**-875**	**3.602**	**3.620**
Mutaties reserves				
Onttrekkingen	309	332	-151	-147
Toevoegingen	-44	0	0	0
Totaal mutaties reserves	**352**	**332**	**-151**	**-147**
Totaal mutaties 2e VGR na bestemming	**2.001**	**-543**	**3.451**	**3.473**

TOELICHTING MUTATIES IN DE EXPLOITATIE

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget beschermd wonen	**0**	**0**	**0**	**0**

In de begroting is rekening gehouden dat beschermd wonen per 1 januari 2024 overgaat van de centrum gemeente (Arnhem) naar de regio gemeentes.
De overgangsdatum is uitgesteld naar 1-1-2026. Daarom worden de rijksmiddelen, samen met de daarmee samenhangende uitgaven, voor de jaren 2024 (€ 1.200.000) en 2025 (€ 2.000.000) afgeraamd. Per saldo budgettair neutraal.

Actualisatie budget rentekosten	**-180**	**6**	**6**	**6**

Door een hogere financieringsbehoefte verwachten we een nadeel op rentelasten van € 180.000.

Actualisatie budget rentekosten grondexploitatie bedrijven	**144**	**0**	**0**	**0**

De ramingen van de grondexploitaties zijn aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2024 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 26 juni 2024. Door een hogere boekwaarde op 1 januari 2024 van de grondexploitatie Zevenaar-Oost bedrijven wordt meer rente toegerekend aan deze grondexploitatie. Een voordeel voor begrotingssaldo 2024 van € 144.000.

Actualisatie budget rentekosten grondexploitaties woningbouw	**-91**	**0**	**0**	**0**

De ramingen van de grondexploitaties zijn aangepast op basis van de herziene grondexploitatie per 1 januari 2024 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 26 juni 2024. Door een gunstiger verloop van de boekwaarde op 1 januari 2024 van met name Zevenaar-Oost wonen wordt minder rente toegerekend aan deze grondexploitaties. Een nadeel voor het begrotingssaldo in 2024 van € 91.000.

Bijdrage GR RID - doorontwikkeling	**-385**	**0**	**0**	**0**

Volgens de primitieve begroting 2024 van de RID was de inwonerbijdrage van Zevenaar € 3.153.000. Deze begroting is verhoogd met de indexatie zoals in de Kaderbrief van SDL aangegeven. Daarnaast heeft de doorontwikkeling van de RID zoals besloten in de minimale variant ook voor 2024 effect. In totaal melden wij een incidenteel nadeel in 2024 van € 385.000.

Bijdrage GR SALD voor project e-depot	**-20**	**0**	**0**	**0**

Het bestuur van het SALD heeft ingestemd met de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL). Doel is het aansluiten op de e-depot voorziening van het ECAL . Het e-depot is een archiefbewaarplaats voor de digitale bescheiden en is noodzakelijk om de bestaande wettelijke taak uit te voeren. De extra kosten ten opzichte van de begroting bedragen voor Zevenaar in 2024 eenmalig € 20.000.

Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	**88**	**-68**	**0**	**0**

Op basis van de ontwikkelingen informeren wij u over de stijgende gas- en dalende elektriciteitskosten. Op basis van deze gegevens hebben wij de gaskosten in 2024 verhoogd met € 49.000 en in 2025 met 63.000. De elektriciteitskosten hebben wij in 2024 met € 137.000 en in 2025 met € 3.000 verlaagd. Doordat de mutatie op de elektriciteitskosten deels betrekking heeft op riolering (in 2024
€ 37.000 en in 2025 € 7.000), verrekenen wij dit deel binnen de reserve riolering. Het resterende bedrag in 2024 (€ 50.000) en in 2025 (€ 68.000) komt ten laste van het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

Budgetmutatie lasten/baten sportbedrijf	**-228**	**0**	**0**	**0**

In juli 2024 is het voorschot ontvangen voor de 'Specifieke uitkering stimulering sport 2024' (SPUK, voor compensatie van kostenverhogende btw). Het door het ministerie beschikbaar gestelde voorschotbedrag is niet voldoende om de kostenverhogende btw volledig te compenseren vanwege het vastgestelde uitkeringsplafond. Daarnaast is in 2024 een nabetaling ontvangen naar aanleiding van de vaststelling van deze SPUK over het jaar 2022. De extra baten voor 2024 bedragen € 471.000.
Naast deze SPUK bijdragen houden wij rekening met hogere lasten in verband met raming van de kostenverhogende btw inclusief de bijgestelde indexering voor de dienstverlening op basis van de afspraken vastgelegd in de DVO (dienstverleningsovereenkomst met Ataro BV). Hierbij houden wij ook rekening met de extra kosten omdat het beheer van sportzaal De Bem is ondergebracht bij Ataro BV. De structurele kosten voor De Bem zijn reeds verwerkt in de kadernota 2025. Totaal hogere lasten bedraagt € 699.000. Per saldo is het nadeel in 2024 eenmalig € 228.000.

Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	**-813**	**0**	**0**	**0**

Op basis van de prognose van de Regionale Sociale Dienst (RSD-de Liemers) van de te verwachten hogere uitkeringslasten actualiseren wij de raming. Deze prognose is gebaseerd op de uitgaven tot en met juni 2024. Daarnaast wordt rekening gehouden met lagere bijdragen van het Rijk, gebaseerd op het in april 2024 gepubliceerde bijgestelde nader voorlopig budget inkomensdeel (BUIG). Door de hogere lasten verwachten wij een nadeel in 2024 van € 749.000. Het nadeel door de lagere baten bedraagt € 64.000. Per saldo bedraagt het nadelig resultaat 2024 voor de uitkeringslasten/-baten € 813.000.

Dividend Ataro B.V.	**-132**	**0**	**0**	**0**

Door Ataro is over het boekjaar 2023 minder dividend uitgekeerd dan begroot. We melden een nadeel van € 132.000 in 2024.

Meicirculaire 2024	**3.093**	**219**	**3.516**	**3.522**

De meicirculaire 2024 laat in alle jaren een groei zien. De groei van de algemene uitkering bestaat voor een groot deel uit compensatie voor inflatie. Daarnaast zijn de volgende onderwerpen opgenomen:
*In verband met het vervroegen van de gewijzigde bbp-indexatie van 2027 naar 2024 dalen het volume en LPO accres voor de jaren 2024 tot en met 2029. Voor 2024 wordt dit volledig gecompenseerd en voor 2025 voor ongeveer 50%, zodat landelijk een tekort van € 675 miljoen resteert. Voor Zevenaar gaat het in 2025 om een eenmalige korting van € 1.584.000.
*In de meicirculaire 2024 is de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026, een structurele uitname van € 675 miljoen, geschrapt. Voor Zevenaar gaat het om € 1.584.000 in 2026 en € 1.580.000 vanaf 2027.
*Het BTW-compensatiefonds (BCF) heeft een plafond. Jaarlijks wordt in september van het lopende jaar een voorschot uitgekeerd van de ruimte onder het plafond. In mei vindt de definitieve afrekening van het voorgaande jaar plaats. Voor Zevenaar is de definitieve afrekening 2023 aanvullend € 506.000.
*Op basis van de ruimte onder het BCF-plafond van het jaar 2023 mag in de meerjarenbegroting 2025 – 2028 een structurele stelpost worden opgenomen ter hoogte van dit bedrag. Voor Zevenaar gaat het om een bedrag van € 1.361.000. In de begroting houden we al rekening met een voorschot van € 700.000. Dit voorschot hebben we nu verhoogd naar € 1.300.000. Een verhoging van € 600.000.
*De gemeente krijgt meer of minder geld als er taken bijkomen of af gaan. Dit zijn wijzigingen door taakmutaties.

Per saldo resteert een netto resultaat van de algemene uitkering van positief € 3.093.000 (2024), € 219.000 (2025), 3.516.000 (2026) en € 3.522.000 (2027).

Meicirculaire 2024 hervormingsagenda jeugd	**0**	**0**	**0**	**0**

In het coalitieakkoord Rutte IV is een aanvullende besparing op Jeugdzorg opgenomen die oploopt naar structureel € 511 miljoen vanaf 2027. De geraamde besparing van € 500 miljoen in 2025 kan nog niet door het Rijk gerealiseerd worden. Om die reden is in 2025 incidenteel € 500 miljoen toegevoegd aan de algemene uitkering. Voor Zevenaar gaat het om een bedrag van € 1.300.000 in 2025. In verband met deze geraamde besparing is in onze begroting in 2025 een stelpost opgenomen van € 1.300.000 (inkomst). Deze stelpost valt nu weg tegen het bedrag dat in de meicirculaire is opgenomen. Een budgettair neutrale mutatie.

Specifieke uitkering Wet inburgering	**0**	**0**	**0**	**0**

De rijksbijdragen (specifieke uitkeringen) voor de 'Wet inburgering' en de 'Onderwijsroute' actualiseren wij jaarlijks op basis van de geprognosticeerde taakstelling van het aantal asielstatushouders dat inburgeringsplichtig is. De ramingen voor 2024 en verdere jaren zijn hierop aangepast naar aanleiding van de definitieve vaststelling van de specifieke uitkering Wet inburgering over 2023 en de ontvangen voorlopige uitkering onderwijsroute 2024. Tegenover de hogere bijdragen houden we rekening met hogere lasten voor hetzelfde bedrag. Per saldo een budgettair neutrale wijziging.

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie afschrijvingslasten	**182**	**-36**	**-20**	**-9**

Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Dit werkt door in diverse programma's.

Actualisatie budget kwijtschelding gemeentelijke belastingen	**25**	**25**	**25**	**25**

De afgelopen jaren loopt het aantal kwijtscheldingsverzoeken en het aantal toekenningen terug. Deze trend lijkt zich ook voor 2024 door te zetten. We melden een structureel voordeel van € 25.000.

Actualisatie budget opvang en begeleiding vluchtelingen uit bestemmingsreserve	**-130**	**-100**	**0**	**0**

Bij de jaarrekening 2023 is een bestemmingsreserve gecreëerd m.b.t. extra kosten in het kader van de opvang en inburgering van vluchtelingen. Zowel in 2024 als 2025 zetten wij in op extra taallessen, aanpassing van woningen voor grote gezinnen, het beter benutten van de bestaande woningvoorraad en de ondersteuning van dorpsinitiatieven. De exacte verdeling over 2024 en 2025 is nog lastig aan te geven. Wij verwachten in 2024 € 130.000 en in 2025 € 100.000 uit te geven.
Deze kosten worden ten laste gebracht van de daarvoor bestemde reserve.

Actualisatie budget rijksmiddelen jeugdbescherming	**-84**	**-84**	**-84**	**-84**

In de meicirculaire 2024 heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld voor het verlagen van de werkdruk in de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering door de gecertificeerde instellingen (GI's). Deze middelen dienen ter compensatie voor de extra kosten die gemeenten maken in aanloop naar een landelijk tarief. Voor Zevenaar betekent dit een compensatie van € 84.000 per jaar.

Actualisatie budget verbeteren dienstverlening aanpak armoede en schulden	**-89**	**-89**	**-89**	**-89**

Vanuit de 'Aanpak Geldzorgen, Armoede en Schulden', die in juli 2022 aan de Tweede Kamer is gepresenteerd, heeft het kabinet via het gemeentefonds € 40 miljoen aan structurele middelen voor betere dienstverlening door gemeenten op het gebied van armoede en schulden beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn voor 2023 incidenteel aan gemeenten beschikbaar gesteld. De toekenning (via de meicirculaire 2024) vanaf 2024 is structureel om gemeenten verder in staat te stellen om strategisch en doelgericht te handelen en hun activiteiten uit te breiden zoals het verdubbelen van het gebruik van schuldhulpverlening en het bevorderen van activiteiten om armoede onder kinderen te bestrijden. Het extra structurele budget voor Zevenaar bedraagt € 89.000. Per saldo budgettair neutraal in combinatie met de algemene uitkering.

Actualisatie budgetten afval	**92**	**0**	**0**	**0**

We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal bijgesteld. We verwachten bijvoorbeeld voor 2024 een vergoeding (€ 42.000) voor het leeghalen van de prullenbakken. Voor 2025 zijn deze inkomsten nog onzeker en daarom niet structureel begroot. Daarnaast verwachten we voor afvalinzameling-beleid lagere lasten (€ 20.000) omdat in plaats van een beleidsplan de nadere uitwerking van beleidsregels volstaat. Voor -restafval verwachten we hogere lasten (€ 25.000) in verband met indexering tarief en afvalstoffenbelasting. Totaal een verhoging van € 9,00 per ton ten opzichte van 2023. Voor -PMD zijn structureel lagere lasten (€ 25.000 en vanaf 2025 € 16.000) geraamd als gevolg van een nieuwe leverancier met betere afspraken ten aanzien van de inkoopprijzen. Voor papier en karton krijgen we een hogere verwerkingsvergoeding (€ 30.000) als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier. Per saldo een voordeel van € 92.000 in 2024 welke wij storten in de reserve afval. Vanaf 2025 een structureel voordeel van € 16.000 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Actualisatie budgetten openbare werken	**67**	**67**	**67**	**67**

In de meerjarenbegroting 2023-2026 hebben we rekening gehouden met een verhoging van de brandstofprijzen. De prijs valt lager uit dan verwacht en daarom ramen wij een deel (€ 75.000) af. Daarnaast is afgelopen drie jaar de opbrengst van het staangeld van de kermissen lager en ramen wij een deel (€ 8.000) af. Deze wijzigingen leiden tot een structureel voordeel van € 67.000 vanaf 2024.

Actualisatie exploitatie Turmac cultuurfabriek (TCF)	**0**	**0**	**0**	**0**

Diverse budgetten die betrekking hebben op de exploitatie van de TCF zijn geactualiseerd. Enerzijds zijn er hogere lasten voor met name beveiliging en anderzijds hogere baten i.v.m. verhuur en doorberekening aan de gebruikers van de hogere exploitatielasten. De mutaties zijn budgettair neutraal.

Actualisatie investering duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	**0**	**4**	**2**	**2**

In de meerjarenbegroting 2024-2028 is investeringsbudget opgenomen voor duurzaamheidsmaatregelen van de eigen organisatie. Met deze wijziging hevelen wij € 56.000 over naar het investeringsbudget wegen Bloemenkamp. Dit budget bedraagt daardoor nu in totaal € 560.000. Deze mutatie levert een voordeel in de afschrijvingslasten op in 2025 van € 4.000 en vanaf 2026 structureel € 2.000.

Actualisatie investering Stationsplein 4 Zevenaar	**0**	**0**	**0**	**0**

In de raadsvergadering van 24 april 2024 is besloten tot de aankoop van het pand Stationsplein 4 te Zevenaar. In totaal € 1.726.000. Hiervan hevelen wij € 50.000 over naar een apart actief voor de grond. Voor het pand resteert daardoor € 1.676.000.

Actualisatie investering vervanging werkplekken hardware 2024	**0**	**-10**	**-10**	**-10**

Het vervangen van hardware van de vaste en mobiele werkplekken gaat volgens een vooraf gedefinieerde levenscyclus. In 2024 is aanvankelijk € 267.000 gepland. Echter als gevolg van de instroom van nieuwe medewerkers verwachten we in 2024 ± € 40.000 extra benodigd te hebben. Het gaat om de aanschaf van laptops en smartphones. Dit leidt tot een overschrijding van € 40.000 op de investering. De verhoogde afschrijvingslasten zijn € 10.000 per jaar. Wij stellen daarbij voor om net als bij de bestaande investering deze afschrijvingslasten te dekken uit de daarvoor bestemde reserve. Hiervoor voegen wij eenmalig in 2024 een bedrag van € 40.000 toe aan deze bestemmingsreserve.

Actualisatie investeringen en budgetten vastgoed	**-44**	**-8**	**-8**	**-8**

We hebben de vastgoed budgetten nagelopen. Het investeringsbudget voor de inrichting van het Raadhuisplein 1D is ontoereikend. Gevraagd wordt het budget in 2024 met € 40.000 te verhogen naar € 178.000. Deze verhoging is gebaseerd op concrete offertes. In maart 2018 is een raming gemaakt van de te verwachten bouwkosten voor de inrichting van Raadhuisplein 1D. Hier is toen gerekend met kostenkengetallen voor de inrichting van een openbaar toilet, ruimte voor de marktmeester, een kantoor en een grote ruimte voor fietsparkeren. De raming kwam uit op € 130.000, met een aanvullend budget van € 5.000 voor de voorbereiding. Later (2021) is daar nog behoefte aan opslag en kleedruimte voor evenementen bij gekomen. Echter, ten tijde van het moment van oplevering (december 2021) van de ruimte aan gemeente, zijn er opnieuw discussies gevoerd over de invulling van deze ruimte. Na intern beraad en afstemming met het college is er eind 2023 besloten vast te houden aan de in 2018 bedachte invulling. Voor deze invulling is inmiddels een ontwerp uitgewerkt en zijn er offertes opgevraagd. Door stijging van de bouwkosten is het destijds geraamde bedrag onvoldoende om de invulling te realiseren. Dit leidt tot € 4.000 structurele lasten vanaf 2025.
Daarnaast ramen we, hogere waterlasten bij het gemeentehuis en lagere waterlasten bij het sportbedrijf. Ook verwachten we voor gebouwen - algemeen in verband met vandalisme als gevolg van leegstand extra lasten voor onderhoud in 2024. Dit geldt ook voor de lasten van bewaking voor 2024 en in mindere mate voor 2025 t/m 2028.
Dit leidt totaal tot een eenmalig negatief resultaat van € 44.000 in 2024 en € 8.000 structureel vanaf 2025.

Actualisatie investeringen gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis	**0**	**0**	**0**	**0**

In de begroting 2023-2026 is een investeringsbudget van € 1.770.000 beschikbaar gesteld voor de gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis. Hierin is € 500.000 opgenomen voor nader onderzoek en specialisten uitgaande van co-financiering provincie en € 70.000 voor inhuur. De provincie heeft echter aangegeven voorlopig geen geld voor dit project te hebben. Om die reden en omdat wij proberen zo realistisch mogelijk te begroten stellen wij voor om het ondersteunende budget vrij te laten vallen omdat er op dit moment geen concrete acties zijn. Onze inzet richting provincie op dit project blijft uiteraard groot. Als het project wordt opgestart komen wij met een (financieel) voorstel. Het resterende investeringsbudget ad € 1.200.000 blijft gehandhaafd. Dit betreft met name de gemeentelijke bijdrage voor het doortrekken van Witte Kruis ad € 1.000.000. Daarnaast handhaven wij ook de € 100.000 voor extra ambtelijke capaciteit en € 100.000 voor kleinschalige verkeersmaatregelen.

Actualisatie investeringen onderwijshuisvesting primair onderwijs (PO)	**0**	**0**	**198**	**198**

Wij hebben de raming van de fasering voor de investeringen in de onderwijshuisvesting (primair - onderwijs) geactualiseerd. De fasering betreft vooral investeringen voor de herontwikkeling van vervangende nieuwbouw in het basisonderwijs (Basisscholen de Wissel/Tamboerijn). Dit leidt tot een eenmalig voordeel, incidenteel lagere afschrijvingslasten in 2026 en 2027 omdat de nieuwbouw later gerealiseerd zal worden dan eerder gepland.

Actualisatie investeringen openbaar groen	**0**	**16**	**0**	**0**

We hebben de investeringen openbaar groen nagelopen op basis van de planning en een aantal investeringen opnieuw geraamd. We verwachten bijvoorbeeld dat de werkzaamheden voortvloeiend uit de reguliere vervanging bomen en groen voor een deel van het budget (€ 100.000 en € 180.000) in het voorjaar van 2025 plaatsvindt. Hierdoor houden we rekening met een eenmalig voordeel op de afschrijvingslasten in 2025 van € 16.000.

Actualisatie investeringen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties	**0**	**10**	**0**	**0**

We hebben de openbare verlichting en verkeersregelinstallaties gerelateerde investeringsbudgetten nagelopen. We verwachten dat de werkzaamheden in plaats van in 2024 in 2025 uitgevoerd en afgerond worden. Hierdoor houden we rekening met een eenmalig voordeel op de afschrijvingslasten van € 10.000 in 2025.

Actualisatie investeringen riolering	**0**	**0**	**0**	**0**

We hebben de riool gerelateerde investeringen nagelopen op basis van de planning en een aantal investeringen opnieuw geraamd. We verwachten bijvoorbeeld dat de werkzaamheden voortvloeiend uit het vervangen van de oeverbeschoeiing deels in 2025 plaatsvindt. Daarom wordt € 35.000 van het totale budget (€ 50.000) naar 2025 verplaatst. Dit geldt ook voor het vervangen van het riool aan de Koestraat in Lathum. Er wordt € 80.000 van het totale budget (€ 110.000) naar 2025 verplaatst. Daarnaast verwachten we de werkzaamheden in Giesbeek in 2025 in plaats van 2024 af te sluiten. Hiervoor verplaatsen we een deel van de investering (€ 164.000) van 2024 naar 2025. Voor project Methen en Heerenmäten wordt het totale budget (€ 200.000) naar 2025 verplaatst. Voor het budget minigemalen 2025 wordt het totale budget (€ 125.000) van 2025 naar 2024 verplaatst. Dit geeft een positief resultaat van € 48.000 in 2025 en negatief resultaat van € 8.000 in 2026. Dit wordt verrekend met de voorziening riolering en is derhalve budgettair neutraal.

Actualisatie investeringen speeltoestellen	**0**	**21**	**0**	**0**

De investeringsbudgetten voor de speeltoestellen hebben we doorgenomen. In het eerste halfjaar 2024 zijn we bezig met de aanbesteding voor de speeltoestellen uit de investering 'vervanging speeltoestellen 2023 en 2024'. Hierbij moeten we rekening houden met een relatief lange voorbereidings- en levertijd. De verwachting is dat we het investeringsbudget in 2024 niet volledig kunnen besteden en verplaatsen we een deel (€ 115.000) naar 2025.
Hierdoor houden we rekening met een eenmalig voordeel op de afschrijvingslasten in 2025 van € 21.000.

Actualisatie investeringen wegen en civiele kunstwerken	**0**	**20**	**0**	**0**

We hebben de wegen en civiele kunstwerken gerelateerde investeringen nagelopen op basis van de geactualiseerde planning en een aantal investeringsbudgetten opnieuw geraamd. We verplaatsen hiervoor bijvoorbeeld van het investeringsbudget voor de Bijlandseweg Tolkamer een deel (€ 200.000) en van de voetgangersoversteekplaats parkeerring (€ 49.000) van 2024 naar 2025. Voor de revitaliseringsprojecten van Lobith-Noord en Lobith-Zuid verplaatsen we een deel (voor beide projecten € 100.000) van 2025 naar 2024. Daarnaast verwachten we de werkzaamheden voor de herinrichting Kop van Tolkamer in 2025 in plaats van 2024 af te sluiten. Hiervoor verplaatsen we een deel van de investering (€ 400.000) van 2024 naar 2025. Hierdoor houden we rekening met een eenmalig voordeel op de afschrijvingslasten in 2025 van € 20.000.

Budgetmutatie bestemmingsreserve 'Tijdelijk Noodfonds'	**-625**	**0**	**0**	**0**

In 2022 is de bestemmingsreserve 'Tijdelijk Noodfonds' gecreëerd om ondersteuning te bieden vanwege de gestegen energiekosten. In de raadvergadering van 29 november 2023 is unaniem een motie aanvaard die ertoe strekt het fonds ook in 2024 van kracht te laten zijn. Het fonds is voortgezet als tijdelijk energiefonds en is van kracht over de periode 1 juli 2023 tot 1 juli 2024. In deze voortgangsrapportage worden de kosten van het 1e halfjaar opgenomen.

Deze kosten (totaal € 625.000 voor uitkeringen aan personen, instellingen en verenigingen en uitvoering) worden ten laste gebracht van de daarvoor bestemde reserve.

Budgetmutatie burgerzaken	**20**	**0**	**0**	**0**

We zien dat het aantal aanvragen voor naturalisatie dit jaar hoger is dan was begroot. Dit levert voor 2024 een voordeel voor de leges op van € 20.000.

Budgetmutatie gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen	**-6**	**0**	**0**	**0**

Gemeenten en hun antidiscriminatievoorzieningen (ADV's) werken samen als het gaat om preventie van discriminatie op lokaal niveau. Voor de kerntaken van de ADV's krijgen gemeenten sinds 2009 structureel middelen via het gemeentefonds. Vanaf dit jaar krijgen gemeenten middelen (meicirculaire 2024) om samen met hun ADV's méér aan preventie te kunnen doen. De decentralisatie-uitkering maakt het mogelijk om op lokaal niveau maatwerk te kunnen toepassen. De ADV's kunnen gemeenten aan de hand van hun meldingscijfers adviseren over onderwerpen die hen zijn opgevallen binnen die gemeenten. Hiervoor is in 2024 landelijk in totaal € 2,5 miljoen beschikbaar.
Het ministerie van BZK werkt momenteel aan een stelselherziening voor de ADV's en kondigde in een eerdere Kamerbrief en een brief aan alle gemeenten aan dat er vooruitlopende op de stelselherziening extra middelen beschikbaar zijn voor gemeenten. De middelen vanaf 2025 zullen naar verwachting in de komende septembercirculaire worden verwerkt.
Het incidenteel voor 2024 extra beschikbaar gestelde budget voor Zevenaar bedraagt € 6.322.

Budgetmutatie inhuur extern personeel riolering	**-44**	**0**	**0**	**0**

Bij het taakveld riolering wordt als gevolg van het niet ingevuld krijgen van vacatures gebruik gemaakt van inhuur. De kosten van inhuur liggen door de krapte op de arbeidsmarkt aanzienlijk hoger dan aan budget beschikbaar is. Om de vereiste werkzaamheden voor riolering uit te kunnen voeren is extra inhuurbudget nodig bij team Beheer Fysieke Leefomgeving (BFL). We maken hiervoor gebruik van de reserve riolering. Deze ramen we af, zodat we het inhuurbudget van de afdeling BFL kunnen verhogen. Het gaat om een budgettair neutrale wijziging.

Budgetmutatie inhuur extern personeel sociaal domein	**-510**	**0**	**0**	**0**

De transformatie in het Sociaal Domein is ingrijpend. Vooral door met name het Integraal Zorgakkoord, Het Gezond en Actief Leven Akkoord, de Hervormingsagenda Jeugd, en de doordecentralisatie Beschermd Wonen regionaal en lokaal te vertalen. Naast de landelijke wetten in het zorgdomein hebben we ook lokaal te maken met stevige opgaven in het brede maatschappelijk domein; De ontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek, revitalisering van sportpark Hengelder en enkele onderwijshuisvestingsvraagstukken in het primair en voortgezet onderwijs zijn bekende voorbeelden daarvan. Tegelijk zien we dat in de huidige arbeidsmarkt vacatures moeilijk in te vullen zijn. Het bovenstaande vraagt eenmalig om een ophoging van het inhuurbudget 2024. Daarbij is al rekening gehouden met extra rijksmiddelen. Deze zijn echter niet toereikend gebleken om alle lokale en regionale inzet te verantwoorden. Dit levert een eenmalig nadeel in 2024 op van € 510.000.

Het verloop van medewerkers in het domein is groot. Dit heeft geleid tot een groot aantal vacatures. De vrijvallende formatie is niet toereikend voor het dekken van de inhuur. Om de continuïteit en tijdige afhandeling van de wettelijke taken en de gemeentelijke ambities te borgen is vervanging van uitgevallen en vertrekkende collega's noodzakelijk. Naast het openstellen van vacatures voor vaste krachten is ook ingezet op inhuur.

Het langdurig ziekteverzuim is hoog. Daarom is, meer dan verwacht, extern personeel ingehuurd om deze uitval te compenseren.

In 2023 en 2024 zijn veel junior-medewerkers in vaste dienst getreden. Voor het opleiden en begeleiden van

deze medewerkers wordt een beroep gedaan op senior medewerkers. Inmiddels is, tegen de landelijke trend op de arbeidsmarkt in, voor het overgrote deel van de vacatures vast personeel geworven. Organisatie breed streven wij er naar vacatures in te vullen met vaste medewerkers.

De organisatieontwikkeling is gepaard gegaan met een nieuwe organisatiestructuur. Daardoor bestond het management in het begin van het jaar uit interim-managers. Bij de overgang naar het vaste management heeft een warme overdracht plaatsgevonden. Daarnaast is inhuur van management uiteraard ook duurder dan vaste managers.
Voor 2025 zetten we, zoals hiervoor aangegeven, waar mogelijke en nodig in op vaste bezetting en blijven we investeren in opleiding en ontwikkeling van de nieuwe vaste medewerkers.

Budgetmutatie inhuur extern personeel team VTH **-359** **0** **0** **0**

De implementatie van de nieuwe Omgevingswet, gecombineerd met moeilijk in te vullen vacatures en personeelsverloop binnen het team VTH vragen om een eenmalige verhoging van het budget 2024. Deze verhoging kan dit jaar niet volledig gedekt worden door de inkomsten vanuit de leges. In 2024 hebben we namelijk in verhouding tot eerdere jaren veel kleine en minder grote bouwplannen, waardoor de leges inkomsten veel lager zijn ten opzichte van de geleverde inzet. Dit levert een eenmalig nadeel in 2024 van € 359.000

De begrotingsstrategie die tot op heden is gevolgd ging uit van het dekken van eventuele extra uitgaven op het afhandelen van vergunningen en meldingen door de achteraf (na geleverde inspanning) te verhalen leges. Deze samenhang tussen de inkomsten en groeiende uitgaven in combinatie met de gevolgde begrotingsstrategie geven nu voor het eerst in jaren een negatief beeld op de kostendekking. Dit is mede ingegeven doordat vanuit de Omgevingswet - meer dan vooraf verwacht - extra inzet voorafgaand aan het vergunningentraject concept aanvragen worden behandeld en gewogen. Op dit moment zitten we nog in de implementatiefase. De ervaring van deze implementatie kan leiden tot mogelijke gevolgen voor de toekomstige begrotingsstrategie en de structurele formatie.

Budgetmutatie lokaal onderwijsbeleid **0** **0** **0** **0**

Het Rijk heeft voor de periode 1 augustus 2021 tot en met 31 juli 2023 middelen beschikbaar gesteld (Specifieke uitkering - NPO) om in overleg met peuteropvangorganisaties en het onderwijs, achterstanden en problemen door corona aan te pakken. Een deel (€ 200.000) van deze middelen wordt in 2024 ingezet voor het schoolmaatschappelijk werk. Per saldo een budgettair neutrale wijziging.

Budgetmutatie onvoorziene kosten onderhoud/renovatie sportaccommodaties. **-216** **0** **0** **0**

Uit een eind 2023 verricht onderzoek kwam naar voren dat in zwembad Lentebad Zevenaar niet-resistent RVS is gebruikt. Op diverse plaatsen is deze gaan corroderen, waardoor de verbindingen volgens het rapport onbetrouwbaar waren. Deze verbindingen zijn zo snel mogelijk vervangen, waardoor dit type materiaal niet meer aanwezig is in het zwembad. Door de urgentie van deze werkzaamheden is ervoor gekozen om Ataro deze werkzaamheden te laten coördineren en uitvoeren. Deze werkzaamheden waren onvoorzien en zijn derhalve niet in het meerjarenonderhoudsplan opgenomen. De kosten voor vervanging bedragen € 135.300. Daarnaast is de slingerkooi van de atletiekaccommodatie door de Atletiek Unie afgekeurd. Om er voor te zorgen dat de accommodatie bij het begin van het wedstrijdseizoen 2024 weer gebruikt kon worden voor officiële wedstrijden heeft renovatie met urgentie plaatsgevonden. Ataro BV heeft in overleg met de gemeente deze renovatie begeleid en laten uitvoeren. De door Ataro BV gemaakte kosten voor dit project bedragen € 80.700.
Totaal nadeel, vanwege extra onvoorziene kosten voor onderhoud/renovatie, bedraagt € 216.000.

Budgetmutatie opstellen integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijshuisvesting	**-35**	**0**	**0**	**0**

Het wetsvoorstel onderwijshuisvesting zal naar verwachting worden goedgekeurd door de Eerste Kamer. Daarmee wordt het opstellen van een IHP een verplichte taak voor de gemeente. Dit heeft gevolgen voor de voorbereiding en samenwerking om te komen tot een IHP. Dit betekent onder andere dat er een zogenaamde inhoudelijke visie samen met schoolbesturen dient te worden opgesteld. Vooruitlopend hierop willen wij het IHP volgens dit uitgangspunt oppakken. Om die reden is, naast een bureau dat ons ondersteunt met het opzetten van het nieuwe IHP, ook een ervaren projectleider geworven die dit in goede banen leidt.
Dit zorgt voor extra (incidentele) kosten in 2024 van € 35.000.

Budgetmutatie projectleiding strategiebepaling	**38**	**-38**	**0**	**0**

Voor een succesvolle uitvoering van het project "strategiebepaling voor een gezonde toekomst" hebben wij ondersteuning ingezet van een onafhankelijk adviesbureau. In de raadsvergadering van 28 februari 2024 heeft u hiervoor € 75.000 beschikbaar gesteld. De helft van dit budget is in 2024 besteed, de andere helft schuiven wij door naar 2025 en zetten wij in ten behoeve van het proces om de begrotingsjaren 2026-2028 reëel en structureel sluitend te maken. Dit bedrag wordt onttrokken uit de algemene reserve en verloopt hiermee budgetneutraal.

Budgetmutatie reisdocumenten en rijbewijzen	**50**	**0**	**0**	**0**

In de begroting van 2024 is rekening gehouden met de "paspoortpiek" vanaf maart 2024. Toch zien we dat er nog meer aanvragen voor reisdocumenten zijn dan was begroot. Voor 2024 levert dit een voordeel op van € 50.000.

Budgetmutatie riolering minigemalen	**0**	**0**	**0**	**0**

Hiermee wordt in 2024 het budget van minigemalen goedgezet. Het negatief begrote bedrag in 2024 dat is doorgeschoven uit 2023 wordt in mindering gebracht op het begrote bedrag van 2024.

Budgetmutatie sociaal ontwikkelbedrijven	**-155**	**0**	**0**	**0**

Het Rijk heeft via de meicirculaire 2024 incidenteel middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten voor de inrichting van een duurzame infrastructuur van sociaal ontwikkelbedrijven. Voor Zevenaar gaat het om een bedrag van € 155.000. De middelen zijn beschikbaar gesteld omdat het belangrijk is dat iedereen dezelfde kansen heeft om mee te doen op de arbeidsmarkt. In deze opgaven spelen sociaal ontwikkelbedrijven een zeer belangrijke rol. Zij zorgen ervoor dat mensen die niet, of niet zonder meer bij reguliere werkgevers aan de slag kunnen, toch een kans op krijgen op de arbeidsmarkt. Op regionaal niveau (in de arbeidsmarktregio Midden Gelderland) wordt door gemeenten een onderzoek uitgevoerd naar de toekomst van sociaal ontwikkelbedrijven in onze regio. Vraag daarbij is vooral welke vormen van dienstverlening voor de toekomst bij het sociaal ontwikkelbedrijf belegd kunnen gaan worden.

Budgetmutatie stimuleren verduurzaming bij bedrijven en organisaties	**16**	**0**	**0**	**0**

In de begroting is budget beschikbaar voor initiatieven van bedrijven en organisatie met betrekking tot verduurzaming. Deze initiatieven blijven achter waardoor € 16.000 in 2024 kan vrijvallen ten gunste van het begrotingsresultaat. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 16.000.

Budgetmutatie uitvoering en ondersteuning werkgroep planinitiatieven wonen	**25**	**0**	**0**	**0**

In de zomer 2024 is de vacature uitgezet voor een programmamanager integraal gebiedsgericht werken. Om die reden is de verwachting dat het budget voor uitvoering en ondersteuning werkgroep planinitiatieven wonen in 2024 niet ingezet zal worden. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 25.000.

Budgetmutatie uitvoeringskosten Omgevingswet	**-189**	**0**	**0**	**0**

In de meicirculaire 2024 is € 189.000 beschikbaar gesteld voor uitvoeringskosten Omgevingswet. Dit om ervoor te zorgen dat de gemeente in haar transitie ervoor kan zorgdragen dat ze aangesloten, geoefend en ingeregeld is en voldoen aan de in de Omgevingswet gestelde eisen. Er is nog budget beschikbaar uit de algemene reserve maar dit is onvoldoende. Het in de meicirculaire opgenomen bedrag zal ingezet worden voor de pilot Omgevingsplan en om de werkprocessen verder op orde te brengen. Het restant dat eind 2024 nog uit de algemene reserve beschikbaar is zal ingezet worden om te komen tot een definitief omgevingsplan.

Budgetmutatie verkeersveiligheidsmaatregelen kom Babberich	**-85**	**0**	**0**	**0**

Eind 2017 is in een bestuurlijk overleg tussen de toenmalige wethouder en de toenmalig gedeputeerde afgesproken om een drietal maatregelen te gaan realiseren ter verbetering van de verkeersveiligheid in en om de bebouwde kom van Babberich. Gemeente Zevenaar zou 25% van de kosten voor haar rekening nemen. In 2018 is hiervoor budget beschikbaar gesteld maar bij de jaarstukken 2020 is het bedrag afgeraamd. Dit had niet gemoeten. De maatregelen zijn al enige jaren geleden uitgevoerd maar de provincie heeft ons aandeel in de kosten onlangs alsnog bij ons in rekening gebracht. Een eenmalig nadeel in 2024 van € 85.000.

Budgetmutatie voorziening oninbare vorderingen RSD	**450**	**0**	**0**	**0**

Er heeft een analyse plaatsgevonden van de werkelijke afboekingen op vorderingen bij de RSD. Hieruit is gebleken dat de werkelijke percentages van de afgelopen jaren lager liggen dan waar wij mee rekenen bij het vormen van de voorziening. Vooruitlopend op de jaarrekening 2024 ramen wij alvast een correctie op de mutatie van de voorziening per 31-12-2024. We verwachten een (incidenteel) voordeel van € 450.000 in 2024.

Budgetmutatie zorgkosten Wmo en Jeugd	**949**	**0**	**0**	**0**

Bij de 1e voortgangsrapportage 2024 zijn de ramingen voor de zorgkosten aangepast in verband met de forse structurele tariefstijgingen. Dit naar aanleiding van het onderzoek naar reële kostprijzen. Bij de jaarrekening is gebleken dat de zorgkosten over 2023 lager zijn uitgevallen. Wanneer we rekening houden met deze definitieve cijfers over 2023 dan kunnen de ramingen naar beneden worden bijgesteld. Bij de kadernota 2025 zijn de effecten vanaf 2025 opgenomen. Het effect voor 2024 (€ 949.000) wordt in deze voortgangsrapportage meegenomen.

Fasering budget dialoog met de samenleving/campagne Zevenaar morgen	**70**	**-70**	**0**	**0**

De start van het project "Dialoog met de samenleving" is vertraagd doordat de opdracht later is verleend dan gepland. Om die reden schuiven wij een deel van het budget (€ 70.000) door naar 2025. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 70.000 en een eenmalig nadeel in 2025 van € 70.000.

Fasering budget motie Stolpersteine	**12**	**-12**	**0**	**0**

In de raadsvergadering van 24 februari 2021 is raadsbreed een motie aangenomen om in de gemeente Zevenaar Stolpersteine te leggen om 20 de slachtoffers van het nazisme uit de Joodse gemeenschap in de gemeente een naam te geven, te herdenken en bewustwording te bevorderen. De steentjes zijn ondertussen besteld maar hebben een lange levertijd. De factuur verwachten wij in 2025. Om die reden schuiven wij € 12.000 door naar 2025. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 12.000, een eenmalig nadeel in 2025 van € 12.000.

Fasering budget onderzoek naar HUB 7Poort	**50**	**-50**	**0**	**0**

In de kadernota 2022 is € 50.000 beschikbaar gesteld om de mogelijkheden voor een HUB op de locatie 7Poort nader te verkennen. De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen heeft een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de potentie van HUB Zevenaar Oost. Op basis van de uitkomsten van dit rapport bepalen wij welke aanvullende onderzoeken nodig zijn. Op dit moment is er echter nog steeds geen duidelijkheid over het project ViA15 waardoor aanvullend onderzoek nog niet mogelijk is. Daarom schuiven wij het budget door naar 2025.

Fasering budget opstellen beleidsnotitie erfgoed	**25**	**-25**	**0**	**0**

Voor het opstellen van de beleidsnotitie erfgoed inclusief het participatietraject is in de begroting 2023-2026 € 50.000 beschikbaar gesteld. Het project is eind mei 2024 gestart en de verwachte oplevering is eind juni 2025. Om die reden schuiven wij € 25.000 door van 2024 naar 2025. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 25.000 en een eenmalig nadeel in 2025 van € 25.000.

Fasering budget opstellen mobiliteitsvisie	**38**	**-38**	**0**	**0**

In de begroting 2023-2026 en in de 1e voortgangsrapportage 2024 is in totaal € 76.000 beschikbaar gesteld voor het omvormen van het bestaande gemeentelijke verkeers- en vervoersplan (GVVP) tot een bredere mobiliteitsvisie (inclusief enquête). De werkzaamheden zijn ondertussen gestart. Het rapport wordt in 2025 opgeleverd. Om die reden schuiven wij € 38.000 door naar 2025.

Fasering budget opstellen nota parkeerbeleid	**15**	**-15**	**0**	**0**

In de eerste voortgangsrapportage 2024 is € 30.000 gehonoreerd voor het opstellen van een nota parkeerbeleid. De werkzaamheden zijn ondertussen gestart. Het rapport wordt in 2025 opgeleverd. Om die reden schuiven wij € 15.000 door naar 2025.

Fasering budget opstellen soorten managementplan gemeentebreed	**300**	**-300**	**0**	**0**

Momenteel wordt uitvoering gegeven aan het opstellen van een Europese aanbesteding voor het contracteren van een ecologisch bureau dat gebiedsgericht onderzoek uitvoert naar beschermde soorten en vervolgens een soortenmanagementplan opstelt, waarin beschreven staat hoe de opdrachtgever deze soorten moet beschermen bij aanpassingen in de leefomgeving. De aanvang van de werkzaamheden staat gepland in het eerste kwartaal 2025. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 300.000 en een eenmalig nadeel in 2025 van € 300.000.

Fasering budget uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2025	**147**	**-147**	**0**	**0**

In het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2025 zijn voor 2024 projecten opgenomen. Hier zijn wij bij een aantal een langere looptijd of vertraging. Om die reden schuiven wij € 147.000 door naar 2025. Het gaat o.a. om:
*project Wijk van de toekomst Angerlo. Vanwege het op dit moment ontbreken van voldoende goede mogelijkheden om Angerlo via collectieve voorzieningen aardgasvrij te maken stellen we de volgende fase uit. Het Rijk werkt aan betere ondersteuning van gemeenten. De verwachting is dat in 2025 de mogelijkheden voor het starten van een vervolgfase verbeteren;
*subsidie groene daken. Vanwege het bestuurlijk proces kan de subsidieregeling pas in het eerste kwartaal 2025 gepubliceerd worden;
*ondersteuning initiatieven samenleving. De subsidieregeling wordt in het vierde kwartaal 2024 aan de raad gepresenteerd;
*laadinfrastructuur elektrisch laden voertuigen. Vanuit de concessie Publieke Laadinfrastructuur is het niet mogelijk om laadpalen te plaatsen op semi openbaar terrein.
Het betreft een budgettair neutrale wijziging aangezien de dekking verloopt via de bestemmingsreserve duurzaamheid.

Fasering budget warmtenet stad Zevenaar	**175**	**-175**	**0**	**0**

De discussie rondom de landelijke ontwikkelingen van het warmtenet (consequenties van de nieuwe wet- en regelgeving) en de besluitvorming van de private warmtebedrijven duurt langer dan voorzien. Daarom wordt voorgesteld om € 175.000 door te schuiven naar 2025. Hiervan wordt € 65.000 gedekt uit de bestemmingsreserve duurzaamheid. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 110.000, een eenmalig nadeel in 2025 van € 110.000.

Investering terugkoop brandweergarage Pannerden	**0**	**0**	**0**	**0**

Per 01-10-2024 koopt de gemeente Zevenaar de brandweergarage terug van VGGM. Dit is bij de verkoop in 2013 contractueel overeen gekomen. De overnameprijs is vooraf bepaald op basis van de boekwaarde. In deze mutatie stelt uw raad tevens het investeringsbedag van € 303.000 beschikbaar. De bijdrage aan VGGM is € 20.000 per jaar lager en met dit vrijgekomen budget dekken we jaarlijks de afschrijvingslasten en exploitatielasten. Het betreft een budgettair neutrale wijziging.

Middelen specifieke uitkering kinderopvangtoeslagproblematiek	**0**	**0**	**0**	**0**

Voor de gemeentelijke taak met betrekking tot de kinderopvangtoeslagenproblematiek worden kosten gemaakt. Wij verwachten een bedrag van € 325.000 uit te geven. Deze begrotingswijziging is budgettair neutraal omdat de uitgaven door het Rijk via een specifieke uitkering worden vergoed.

Subsidie kids-klompenpad Giesbeek	**0**	**0**	**0**	**0**

Het kids-klompenpad Giesbeek ronden wij naar verwachting in 2025 af. Om die reden schuiven wij € 19.000 door naar 2025. Dekking komt uit provinciale subsidie. Dus per saldo een budgettair neutrale wijziging.

Totaal mutaties	**1.649**	**-875**	**3.602**	**3.620**

TOELICHTING RESERVEMUTATIES

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Autonome ontwikkelingen				
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	**-37**	**0**	**0**	**0**

Op basis van de ontwikkelingen informeren wij u over de stijgende gas- en dalende elektriciteitskosten. Op basis van deze gegevens hebben wij de gaskosten in 2024 verhoogd met € 49.000 en in 2025 met 63.000. De elektriciteitskosten hebben wij in 2024 met € 137.000 en in 2025 met € 3.000 verlaagd. Doordat de mutatie op de elektriciteitskosten deels betrekking heeft op riolering (in 2024
€ 37.000 en in 2025 € 7.000), verrekenen wij dit deel binnen de reserve riolering. Het resterende bedrag in 2024 (€ 50.000) en in 2025 (€ 68.000) komt ten laste van het begrotingsresultaat. Het gaat om een programma overstijgende wijziging.

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie afschrijvingslasten	**-27**	**-27**	**-161**	**-157**

Jaarlijks worden de afschrijvingslasten geactualiseerd. Dit werkt door in diverse programma's.

Actualisatie budget opvang en begeleiding vluchtelingen uit bestemmingsreserve	**130**	**100**	**0**	**0**

Bij de jaarrekening 2023 is een bestemmingsreserve gecreëerd m.b.t. extra kosten in het kader van de opvang en inburgering van vluchtelingen. Zowel in 2024 als 2025 zetten wij in op extra taallessen, aanpassing van woningen voor grote gezinnen, het beter benutten van de bestaande woningvoorraad en de ondersteuning van dorpsinitiatieven. De exacte verdeling over 2024 en 2025 is nog lastig aan te geven. Wij verwachten in 2024 € 130.000 en in 2025 € 100.000 uit te geven.
Deze kosten worden ten laste gebracht van de daarvoor bestemde reserve.

Actualisatie budgetten afval	**-92**	**0**	**0**	**0**

We hebben de budgetten afval nagelopen en een aantal bijgesteld. We verwachten bijvoorbeeld voor 2024 een vergoeding (€ 42.000) voor het leeghalen van de prullenbakken. Voor 2025 zijn deze inkomsten nog onzeker en daarom niet structureel begroot. Daarnaast verwachten we voor afvalinzameling-beleid lagere lasten (€ 20.000) omdat in plaats van een beleidsplan de nadere uitwerking van beleidsregels volstaat. Voor -restafval verwachten we hogere lasten (€ 25.000) in verband met indexering tarief en afvalstoffenbelasting. Totaal een verhoging van € 9,00 per ton ten opzichte van 2023. Voor -PMD zijn structureel lagere lasten (€ 25.000 en vanaf 2025 € 16.000) geraamd als gevolg van een nieuwe leverancier met betere afspraken ten aanzien van de inkoopprijzen. Voor papier en karton krijgen we een hogere verwerkingsvergoeding (€ 30.000) als gevolg van het oplopen van de tonnageprijs voor oud papier. Per saldo een voordeel van € 92.000 in 2024 welke wij storten in de reserve afval. Vanaf 2025 een structureel voordeel van € 16.000 welke wij verrekenen met de afvalstoffenheffing. Dit betreft een budgettair neutrale wijziging en is programma overstijgend.

Actualisatie investering vervanging werkplekken hardware 2024	**-40**	**10**	**10**	**10**

Het vervangen van hardware van de vaste en mobiele werkplekken gaat volgens een vooraf gedefinieerde levenscyclus. In 2024 is aanvankelijk € 267.000 gepland. Echter als gevolg van de instroom van nieuwe medewerkers verwachten we in 2024 ± € 40.000 extra benodigd te hebben. Het gaat om de aanschaf van laptops en smartphones. Dit leidt tot een overschrijding van € 40.000 op de investering. De verhoogde afschrijvingslasten zijn € 10.000 per jaar. Wij stellen daarbij voor om net als bij de bestaande investering deze afschrijvingslasten te dekken uit de daarvoor bestemde reserve. Hiervoor voegen wij eenmalig in 2024 een bedrag van € 40.000 toe aan deze bestemmingsreserve.

Budgetmutatie bestemmingsreserve 'Tijdelijk Noodfonds'	**625**	**0**	**0**	**0**

In 2022 is de bestemmingsreserve 'Tijdelijk Noodfonds' gecreëerd om ondersteuning te bieden vanwege de gestegen energiekosten. In de raadvergadering van 29 november 2023 is unaniem een motie aanvaard die ertoe strekt het fonds ook in 2024 van kracht te laten zijn. Het fonds is voortgezet als tijdelijk energiefonds en is van kracht over de periode 1 juli 2023 tot 1 juli 2024. In deze voortgangsrapportage worden de kosten van het 1e halfjaar opgenomen. Deze kosten (totaal € 625.000 voor uitkeringen aan personen, instellingen en verenigingen en uitvoering) worden ten laste gebracht van de daarvoor bestemde reserve.

Budgetmutatie inhuur extern personeel riolering	**44**	**0**	**0**	**0**

Bij het taakveld riolering wordt als gevolg van het niet ingevuld krijgen van vacatures gebruik gemaakt van inhuur. De kosten van inhuur liggen door de krapte op de arbeidsmarkt aanzienlijk hoger dan aan budget beschikbaar is. Om de vereiste werkzaamheden voor riolering uit te kunnen voeren is extra inhuurbudget nodig bij team Beheer Fysieke Leefomgeving (BFL). We maken hiervoor gebruik van de reserve riolering.

Deze ramen we af, zodat we het inhuurbudget van de afdeling BFL kunnen verhogen. Het gaat om een budgettair neutrale wijziging.

Budgetmutatie projectleiding strategiebepaling	**-38**	**38**	**0**	**0**

Voor een succesvolle uitvoering van het project "strategiebepaling voor een gezonde toekomst" hebben wij ondersteuning ingezet van een onafhankelijk adviesbureau. In de raadsvergadering van 28 februari 2024 heeft u hiervoor € 75.000 beschikbaar gesteld. De helft van dit budget is in 2024 besteed, de andere helft schuiven wij door naar 2025 en zetten wij in ten behoeve van het proces om de begrotingsjaren 2026-2028 reëel en structureel sluitend te maken. Dit bedrag wordt onttrokken uit de algemene reserve en verloopt hiermee budgetneutraal.

Fasering budget uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2025	**-147**	**147**	**0**	**0**

In het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2025 zijn voor 2024 projecten opgenomen. Hier zijn wij bij een aantal een langere looptijd of vertraging. Om die reden schuiven wij € 147.000 door naar 2025. Het gaat o.a. om:
*project Wijk van de toekomst Angerlo. Vanwege het op dit moment ontbreken van voldoende goede mogelijkheden om Angerlo via collectieve voorzieningen aardgasvrij te maken stellen we de volgende fase uit. Het Rijk werkt aan betere ondersteuning van gemeenten. De verwachting is dat in 2025 de mogelijkheden voor het starten van een vervolgfase verbeteren;
*subsidie groene daken. Vanwege het bestuurlijk proces kan de subsidieregeling pas in het eerste kwartaal 2025 gepubliceerd worden;
*ondersteuning initiatieven samenleving. De subsidieregeling wordt in het vierde kwartaal 2024 aan de raad gepresenteerd;
*laadinfrastructuur elektrisch laden voertuigen. Vanuit de concessie Publieke Laadinfrastructuur is het niet mogelijk om laadpalen te plaatsen op semi openbaar terrein.
Het betreft een budgettair neutrale wijziging aangezien de dekking verloopt via de bestemmingsreserve duurzaamheid.

Fasering budget warmtenet stad Zevenaar	**-65**	**65**	**0**	**0**

De discussie rondom de landelijke ontwikkelingen van het warmtenet (consequenties van de nieuwe wet- en regelgeving) en de besluitvorming van de private warmtebedrijven duurt langer dan voorzien. Daarom wordt voorgesteld om € 175.000 door te schuiven naar 2025. Hiervan wordt € 65.000 gedekt uit de bestemmingsreserve duurzaamheid. Een eenmalig voordeel in 2024 van € 110.000, een eenmalig nadeel in 2025 van € 110.000.

Totaal reservemutaties	**352**	**332**	**-151**	**-147**

FINANCIEEL MEERJARENBEELD

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten				
Primitieve begroting 2024-2027	160.033	157.879	149.674	191.218
1e voortgangsrapportage 2024	10.847	2.972	2.605	3.867
Kadernota 2025	0	594	406	406
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	-6.930	14.345	-4.614	-4.111
Totale baten tot de 2e voortgangsrapportage	**163.949**	**175.790**	**148.071**	**191.380**
Mutaties in deze voortgangsrapportage (baten)				
1. Autonome ontwikkelingen	1.359	**380**	5.684	5.690
Actualisatie budget beschermd wonen	-1.200	-2.000	0	0
Actualisatie budget rentekosten	-2	0	0	0
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	0	-7	0	0
Budgetmutatie lasten/baten sportbedrijf	471	0	0	0
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	-64	0	0	0
Dividend Ataro B.V.	-132	0	0	0
Meicirculaire 2024	2.169	2.270	5.567	5.573
Meicirculaire 2024 hervormingsagenda jeugd	0	0	0	0
Specifieke uitkering Wet inburgering	117	117	117	117
2. Actualisatie bestaand beleid	976	**93**	-439	74
Actualisatie afschrijvingslasten	0	0	-513	0
Actualisatie budgetten afval	72	-16	-16	-16
Actualisatie budgetten openbare werken	-8	-8	-8	-8
Actualisatie exploitatie Turmac cultuurfabriek (TCF)	98	98	98	98
Budgetmutatie burgerzaken	30	0	0	0
Budgetmutatie inhuur extern personeel team VTH	100	0	0	0
Budgetmutatie lokaal onderwijsbeleid	200	0	0	0
Budgetmutatie reisdocumenten en rijbewijzen	178	0	0	0
Middelen specifieke uitkering kinderopvangtoeslagproblematiek	325	0	0	0
Subsidie kids-klompenpad Giesbeek	-19	19	0	0
Totaal gemuteerde baten	**2.335**	**473**	**5.245**	**5.764**
Totale baten in deze voortgangsrapportage	**2.335**	**473**	**5.245**	**5.764**

Lasten

Primitieve begroting 2024-2027	163.454	157.138	155.004	198.123
1e voortgangsrapportage 2024	16.944	8.055	8.158	7.993
Kadernota 2025	0	787	581	633
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	-6.725	14.537	-4.572	-4.170
Totale lasten tot de 2e voortgangsrapportage	**173.673**	**180.517**	**159.171**	**202.578**

Mutaties in deze voortgangsrapportage (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	-116	**222**	2.162	2.162
Actualisatie budget beschermd wonen	-1.200	-2.000	0	0
Actualisatie budget rentekosten	179	-6	-6	-6
Actualisatie budget rentekosten grondexploitatie bedrijven	-144	0	0	0
Actualisatie budget rentekosten grondexploitaties woningbouw	91	0	0	0
Bijdrage GR RID - doorontwikkeling	385	0	0	0
Bijdrage GR SALD voor project e-depot	20	0	0	0
Budgetmutatie elektriciteits- en gaskosten	-88	61	0	0
Budgetmutatie lasten/baten sportbedrijf	699	0	0	0
Budgetmutatie uitkeringslasten/-baten (BUIG)	749	0	0	0
Dividend Ataro B.V.	0	0	0	0
Meicirculaire 2024	-924	2.051	2.051	2.051
Meicirculaire 2024 hervormingsagenda jeugd	0	0	0	0
Specifieke uitkering Wet inburgering	117	117	117	117
2. Actualisatie bestaand beleid	802	**1.126**	-519	-18
Actualisatie afschrijvingslasten	-182	36	-492	9
Actualisatie budget kwijtschelding gemeentelijke belastingen	-25	-25	-25	-25
Actualisatie budget opvang en begeleiding vluchtelingen uit bestemmingsreserve	130	100	0	0
Actualisatie budget rijksmiddelen jeugdbescherming	84	84	84	84
Actualisatie budget verbeteren dienstverlening aanpak armoede en schulden	89	89	89	89
Actualisatie budgetten afval	-20	-16	-16	-16
Actualisatie budgetten openbare werken	-75	-75	-75	-75
Actualisatie exploitatie Turmac cultuurfabriek (TCF)	98	98	98	98
Actualisatie investering duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	0	-4	-2	-2
Actualisatie investering Stationsplein 4 Zevenaar	0	0	0	0
Actualisatie investering vervanging werkplekken hardware 2024	0	10	10	10
Actualisatie investeringen en budgetten vastgoed	44	8	8	8
Actualisatie investeringen gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis	0	0	0	0

Actualisatie investeringen onderwijshuisvesting primair onderwijs (PO)	0	0	-198	-198
Actualisatie investeringen openbaar groen	0	-16	0	0
Actualisatie investeringen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties	0	-10	0	0
Actualisatie investeringen riolering	0	0	0	0
Actualisatie investeringen speeltoestellen	0	-21	0	0
Actualisatie investeringen wegen en civiele kunstwerken	0	-20	0	0
Budgetmutatie bestemmingsreserve 'Tijdelijk Noodfonds'	625	0	0	0
Budgetmutatie burgerzaken	10	0	0	0
Budgetmutatie gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen	6	0	0	0
Budgetmutatie inhuur extern personeel riolering	44	0	0	0
Budgetmutatie inhuur extern personeel sociaal domein	510	0	0	0
Budgetmutatie inhuur extern personeel team VTH	459	0	0	0
Budgetmutatie lokaal onderwijsbeleid	200	0	0	0
Budgetmutatie onvoorziene kosten onderhoud/renovatie sportaccommodaties.	216	0	0	0
Budgetmutatie opstellen integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijshuisvesting	35	0	0	0
Budgetmutatie projectleiding strategiebepaling	-38	38	0	0
Budgetmutatie reisdocumenten en rijbewijzen	128	0	0	0
Budgetmutatie riolering minigemalen	0	0	0	0
Budgetmutatie sociaal ontwikkelbedrijven	155	0	0	0
Budgetmutatie stimuleren verduurzaming bij bedrijven en organisaties	-16	0	0	0
Budgetmutatie uitvoering en ondersteuning werkgroep planinitiatieven wonen	-25	0	0	0
Budgetmutatie uitvoeringskosten Omgevingswet	189	0	0	0
Budgetmutatie verkeersveiligheidsmaatregelen kom Babberich	85	0	0	0
Budgetmutatie voorziening oninbare vorderingen RSD	-450	0	0	0
Budgetmutatie zorgkosten Wmo en Jeugd	-949	0	0	0
Fasering budget dialoog met de samenleving/campagne Zevenaar morgen	-70	70	0	0
Fasering budget motie Stolpersteine	-12	12	0	0
Fasering budget onderzoek naar HUB 7Poort	-50	50	0	0
Fasering budget opstellen beleidsnotitie erfgoed	-25	25	0	0
Fasering budget opstellen mobiliteitsvisie	-38	38	0	0
Fasering budget opstellen nota parkeerbeleid	-15	15	0	0
Fasering budget opstellen soorten managementplan gemeentebreed	-300	300	0	0

Fasering budget uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2023-2025	-147	147	0	0
Fasering budget warmtenet stad Zevenaar	-175	175	0	0
Investering terugkoop brandweergarage Pannerden	0	0	0	0
Middelen specifieke uitkering kinderopvangtoeslagproblematiek	325	0	0	0
Subsidie kids-klompenpad Giesbeek	-19	19	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**686**	**1.348**	**1.643**	**2.144**
Totale lasten tot de voortgangsrapportage	**174.359**	**181.865**	**160.814**	**204.722**
Resultaat voor bestemming	**-8.075**	**-5.602**	**-7.497**	**-7.578**
Onttrekkingen				
Primitieve begroting 2024-2027	5.423	2.611	1.064	1.064
1e voortgangsrapportage 2024	1.283	13	115	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	1.448	252	102	0
2e voortgangsrapportage 2024	309	332	-151	-147
Totaal onttrekkingen reserves	8.463	**3.207**	1.129	917
Toevoegingen				
Primitieve begroting 2024-2027	2.393	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2024	0	0	0	0
Kadernota 2025	0	0	0	0
Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage 2024	1.184	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2024	-44	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	3.533	**0**	0	0
Saldo reserve mutaties	**4.930**	**3.207**	**1.129**	**917**
Resultaat na bestemming	**-3.145**	**-2.395**	**-6.368**	**-6.661**

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN				
0. Bestuur en ondersteuning	120.806	123.709	118.107	118.646
1. Veiligheid	142	131	131	131
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	502	349	349	349
3. Economie	6.767	23.773	485	9.261
4. Onderwijs	1.395	1.174	1.174	1.174
5. Sport, cultuur en recreatie	2.120	1.425	1.397	1.397
6. Sociaal domein	20.109	14.911	18.875	19.375
7. Volksgezondheid en milieu	10.858	11.047	11.085	10.841
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	3.586	-256	1.713	35.969
Actuele stand begroting - baten	**166.284**	**176.263**	**153.317**	**197.144**
Lasten				
0. Bestuur en ondersteuning	29.586	32.001	31.344	31.627
1. Veiligheid	4.984	4.879	4.877	4.878
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	6.933	6.832	7.140	7.244
3. Economie	7.383	24.332	1.093	9.885
4. Onderwijs	6.530	6.219	6.533	6.710
5. Sport, cultuur en recreatie	13.305	12.186	11.896	11.964
6. Sociaal domein	83.225	77.777	80.092	80.510
7. Volksgezondheid en milieu	13.647	15.253	13.739	13.670
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.766	2.386	4.099	38.234
Actuele stand begroting - lasten	**174.359**	**181.865**	**160.814**	**204.722**
Saldo voor bestemming				
0. Bestuur en ondersteuning	91.220	91.708	86.763	87.018
1. Veiligheid	-4.842	-4.748	-4.745	-4.747
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-6.431	-6.484	-6.791	-6.895
3. Economie	-617	-559	-608	-623
4. Onderwijs	-5.135	-5.046	-5.359	-5.536
5. Sport, cultuur en recreatie	-11.185	-10.761	-10.499	-10.566
6. Sociaal domein	-63.116	-62.866	-61.216	-61.135
7. Volksgezondheid en milieu	-2.789	-4.206	-2.655	-2.829
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-5.180	-2.642	-2.386	-2.266
Saldo 2e voortgangsrapportage voor bestemming	**-8.075**	**-5.602**	**-7.497**	**-7.578**
Mutaties reserves				
0. Bestuur en ondersteuning	1.033	451	462	450
1. Veiligheid	0	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	1	92	150	50
3. Economie	34	0	15	17
4. Onderwijs	-152	123	123	123
5. Sport, cultuur en recreatie	776	604	254	254
6. Sociaal domein	779	124	24	24
7. Volksgezondheid en milieu	494	1.211	0	0
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.965	602	102	0

Totaal mutaties reserves	4.930	3.207	1.129	917
Saldo 2e voortgangsrapportage na bestemming	-3.145	-2.395	-6.368	-6.661

BIJLAGEN

OVERZICHT BEGROTINGSWIJZIGINGEN TOT DE 2E VOORTGANGSRAPPORTAGE

In deze bijlage nemen wij het overzicht op van de wijzigingen van de begroting die nog niet in de meerjarenbegroting 2024-2027 zijn verwerkt tot deze voortgangsrapportage. Dit betreft de wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage en de administratieve wijzigingen.
De wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage betreffen de verwerking van uw besluiten in de afgelopen maanden die nog niet in de meerjarenbegroting verwerkt konden worden. In de administratieve wijzigingen nemen wij aanpassingen op de vastgestelde begroting op, zonder financieel effect.

Wijzigingen tot de 2e voortgangsrapportage

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BATEN				
0. Bestuur en ondersteuning				
Vaststellen grondexploitatie Businesspark 7Poort fase II	0	0	0	0
Vaststellen grondexploitatie Vestersbos	0	0	0	0
Totaal programma 0.				
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
Bijdragen nutsbedrijven voor verhardingen	150	0	0	0
Totaal programma 2.	**150**			
3. Economie				
Actualisatie budget markt in verband met evenementen	0	0	0	0
Herziening grondexploitaties bedrijventerreinen	-2.410	21.742	0	-645
Vaststellen grondexploitatie Businesspark 7Poort fase II	0	0	0	9.421
Totaal programma 3.	**-2.410**	**21.742**		**8.777**
4. Onderwijs				
Vaststellen grondexploitatie Vestersbos	0	0	0	0
Totaal programma 4.				
5. Sport, cultuur en recreatie				
Fasering budget groen	0	0	0	0
Totaal programma 5.				
6. Sociaal domein				
Aankoop grond en pand Dorpsstraat 33 Angerlo	0	186	186	186
Totaal programma 6.		**186**	**186**	**186**
7. Volksgezondheid en milieu				
Bovengrondse afvalcontainers voor luiers en incontinentiemateriaal	0	14	25	25
Totaal programma 7.		**14**	**25**	**25**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Actualisatie fasering plan woningbouw	0	0	0	0
Herziening grondexploitaties woningbouw	-4.979	-7.375	-4.791	-14.684
Vaststellen grondexploitatie Vestersbos	0	0	0	1.620
Totaal programma 8.	**-4.979**	**-7.375**	**-4.791**	**-13.064**
Totaal baten	**-7.239**	**14.568**	**-4.579**	**-4.076**

LASTEN				
0. Bestuur en ondersteuning				
Vaststellen grondexploitatie Businesspark 7Poort fase II	0	0	0	0
Vaststellen grondexploitatie Vestersbos	-66	-66	-66	-66
Totaal programma 0.	**-66**	**-66**	**-66**	**-66**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
Bijdragen nutsbedrijven voor verhardingen	150	0	0	0
Totaal programma 2.	**150**	**0**	**0**	**0**
3. Economie				
Actualisatie budget markt in verband met evenementen	6	6	6	6
Herziening grondexploitaties bedrijventerreinen	-2.410	21.742	0	-645
Vaststellen grondexploitatie Businesspark 7Poort fase II	0	0	0	9.421
Totaal programma 3.	**-2.404**	**21.748**	**6**	**8.783**
4. Onderwijs				
Vaststellen grondexploitatie Vestersbos	0	0	0	0
Totaal programma 4.	**0**	**0**	**0**	**0**
5. Sport, cultuur en recreatie				
Fasering budget groen	-150	150	0	0
Totaal programma 5.	**-150**	**150**	**0**	**0**
6. Sociaal domein				
Aankoop grond en pand Dorpsstraat 33 Angerlo	0	186	186	186
Totaal programma 6.	**0**	**186**	**186**	**186**
7. Volksgezondheid en milieu				
Bovengrondse afvalcontainers voor luiers en incontinentiemateriaal	0	14	25	25
Totaal programma 7.	**0**	**14**	**25**	**25**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Actualisatie fasering plan woningbouw	-61	102	102	0
Herziening grondexploitaties woningbouw	-4.979	-7.375	-4.791	-14.684
Vaststellen grondexploitatie Vestersbos	475	0	0	1.620
Totaal programma 8.	**-4.565**	**-7.273**	**-4.689**	**-13.064**
Totaal lasten	**-7.034**	**14.759**	**-4.537**	**-4.136**
Saldo voor bestemming	**-205**	**-192**	**-42**	**60**
Mutaties reserves				
Onttrekkingen	755	100	0	0
Toevoegingen	0	0	0	0
Totaal mutaties reserves	**755**	**100**	**0**	**0**
Saldo na bestemming	**60**	**60**	**60**	**60**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Aankoop grond en pand Dorpsstraat 33 Angerlo	**0**	**0**	**0**	**0**

De gemeente Zevenaar heeft een taakstelling voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen. Om aan deze taakstelling te voldoen moeten geschikte locaties gevonden worden voor de (tijdelijke) opvang. Een mogelijkheid is het pand Dorpsstraat 33 Angerlo. In de raadsvergadering van 25 september 2024 is besloten om een bedrag van € 653.000 beschikbaar te stellen voor de aankoop. Door het ministerie van Justitie en Veiligheid is een bijdrage van € 260.000 toegezegd.

Actualisatie budget markt in verband met evenementen	**-6**	**-6**	**-6**	**-6**

Het Raadhuisplein is aangewezen zowel als terrein voor de wekelijkse markt en als evenemententerrein. Om initiatieven voor evenementen in het centrum meer mogelijk te maken en te faciliteren heeft het college beleidsregels vastgesteld over het gebruik van het terrein voor weekmarkt en evenementen. Op basis van deze regels mag de weekmarkt maximaal drie keer per jaar vanwege belangrijke evenementen verplaatst worden. Er wordt uitgegaan van gemiddeld twee maal per jaar. De kosten voor verplaatsing van de markt worden ten laste van de gemeentelijke begroting gebracht en niet ten laste van de marktexploitatie of organisator van het evenement. Een jaarlijks structureel nadeel van € 6.000

Actualisatie fasering plan woningbouw	**61**	**-102**	**-102**	**0**

In de raadvergadering van 26 juni 2024 is de woonzorgvisie vastgesteld. In dit zelfde raadsvoorstel is de fasering van de middelen uit de bestemmingsreserve woningbouw geactualiseerd. Daarnaast is in de raadsvergadering van 25 september 2024 € 143.000 uit de bestemmingsreserve woningbouw beschikbaar gesteld ten behoeve van onderzoeken voor het uitbreiden van het aantal standplaatsen voor woonwagens. Per saldo een budgettair neutrale wijziging.

Bijdragen nutsbedrijven voor verhardingen	**0**	**0**	**0**	**0**

Nutsbedrijven leveren een bijdrage voor de verhardingen. Deze ontvangsten doteren we aan de voorziening wegen. Gezien de resultaten in het eerste halfjaar 2024 verwachten we dat deze bijdragen in 2024 € 150.000 hoger zijn dan geraamd. De storting in de voorziening verhogen we met hetzelfde bedrag.

Bovengrondse afvalcontainers voor luiers en incontinentiemateriaal	**0**	**0**	**0**	**0**

In de gemeente Zevenaar is behoefte aan de uitbreiding van mogelijkheden om luiers- en incontinentiemateriaal gescheiden in te leveren. Tot voor kort was dit slechts mogelijk op de aanbiedstations in Zevenaar en Lobith. Om ook in dorpen die ver(der) weg liggen van de aanbiedstations een inzamelmogelijkheid te bieden is daar naar locaties voor luiercontainers gezocht. Dit heeft vooralsnog alleen in Pannerden tot de plaatsing van een container geleid. Om voor iedereen een inlevermogelijkheid in de nabijheid te hebben stellen wij voor om in elke woonkern een container te plaatsen en daarnaast nog vijf containers in de kern Zevenaar. In totaal 18 containers. Het betreffen afgesloten containers welke te openen zijn middels een passysteem. Om dit te realiseren vragen wij een investeringsbudget van € 110.000. Hiervoor hanteren we een afschrijvingstermijn van 10 jaar. De afschrijvingslasten vanaf 2026 bedragen € 11.000. Dit verrekenen we met de afvalstoffenheffing.

Fasering budget groen	**150**	**-150**	**0**	**0**

In het tweede halfjaar 2024 huren we extra mensen ten behoeve van het onderhoud voor openbaar groen in. We maken hiervoor gebruik van het budget van openbaar groen. Dit budget ramen we af zodat we het inhuurbudget van openbaar groen kunnen verhogen.
Daarnaast wordt verwacht dat een deel van het budget voor de werkzaamheden om de achterstand groen in te halen in 2025 plaatsvindt. Dekking vindt plaats vanuit de reserve achterstand groen. Hiervoor is een deel van het budget (€ 150.000) naar 2025 verplaats. Dit betreft een budgetneutrale wijziging.

Herziening grondexploitaties bedrijventerreinen	**0**	**0**	**0**	**0**

De ramingen van de grondexploitaties Zevenaar-Oost bedrijven, Mercurion en Businesspark 7Poort II zijn aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2024 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 26 juni 2024, aangevuld met actuele ontwikkelingen.

Herziening grondexploitaties woningbouw	**0**	**0**	**0**	**0**

De ramingen van de grondexploitaties Zevenaar-Oost wonen, Middag-Oost & Zwanenwaay, Waaijakkers en Herontwikkeling vastgoedlocaties zijn aangepast op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2024 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 28 juni 2024, aangevuld met actuele ontwikkelingen.

Vaststellen grondexploitatie Businesspark 7Poort fase II	**0**	**0**	**0**	**0**

In de raadsvergadering van 26 juni 2024 is de grondexploitatie Businesspark 7Poort fase II vastgesteld.

Vaststellen grondexploitatie Vestersbos	**-409**	**66**	**66**	**66**

In de raadsvergadering van 25 september 2024 is de grondexploitatie Vestersbos vastgesteld.

Totaal mutaties	**-205**	**-192**	**-42**	**60**

Toelichting reservemutaties

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Actualisatie fasering plan woningbouw	**-61**	**102**	**102**	**0**

In de raadvergadering van 26 juni 2024 is de woonzorgvisie vastgesteld. In dit zelfde raadsvoorstel is de fasering van de middelen uit de bestemmingsreserve woningbouw geactualiseerd. Daarnaast is in de raadsvergadering van 25 september 2024 € 143.000 uit de bestemmingsreserve woningbouw beschikbaar gesteld ten behoeve van onderzoeken voor het uitbreiden van het aantal standplaatsen voor woonwagens. Per saldo een budgettair neutrale wijziging.

Fasering budget groen	**-150**	**150**	**0**	**0**

In het tweede halfjaar 2024 huren we extra mensen ten behoeve van het onderhoud voor openbaar groen in. We maken hiervoor gebruik van het budget van openbaar groen. Dit budget ramen we af zodat we het inhuurbudget van openbaar groen kunnen verhogen.
Daarnaast wordt verwacht dat een deel van het budget voor de werkzaamheden om de achterstand groen in te halen in 2025 plaatsvindt. Dekking vindt plaats vanuit de reserve achterstand groen. Hiervoor is een deel van het budget (€ 150.000) naar 2025 verplaats. Dit betreft een budgetneutrale wijziging.

Vaststellen grondexploitatie Vestersbos	**475**	**0**	**0**	**0**

In de raadsvergadering van 25 september 2024 is de grondexploitatie Vestersbos vastgesteld.

Totaal reservemutaties	**264**	**252**	**102**	**0**

Administratieve wijzigingen

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
0. Bestuur en ondersteuning				
Aanpassing doorbelasting kosten extern personeel	0	0	0	0
Detachering medewerkers bij Kunstwerk!	0	34	34	34
Detachering medewerkers team advies en ondersteuning	0	0	0	0
Detachering medewerkers team ontwikkeling fysieke leefomgeving en vestigingsklimaat	0	0	0	0
Doorbelasting ICT	0	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	-146	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	181	0	0	0
Formatie team Bedrijfsvoering ten behoeve van projecten	75	75	75	75
Formatie team Beheer Fysieke Leefomgeving ten behoeve van projecten	0	0	0	0
Herverdeling budget CDOKE-middelen	0	0	0	0
Herverdeling budget in verband met lagere inschaling vacatures	0	0	0	0
Herverdeling budget inhuur wegens ziekte	0	0	0	0
Herverdeling budget ondernemingsraad	0	0	0	0
Herverdeling budget reiskosten en cao-effect	0	0	0	0
Herverdeling budget salarisruimte naar inhuur	0	0	0	0
Herverdeling budget salarissen nieuw beleid naar salarissen regulier	0	0	0	0
Herverdeling budget uitvoeringkosten Omgevingswet	41	61	61	61
Totaal programma 0.	**151**	**171**	**171**	**171**
1. Veiligheid				
Doorbelasting ICT	0	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	2	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	-3	0	0	0
Totaal programma 1.	**-1**	**0**	**0**	**0**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
Doorbelasting ICT	0	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	22	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	-69	0	0	0
Doorbelasting straatreiniging	-25	0	0	0
Totaal programma 2.	**-72**	**0**	**0**	**0**
3. Economie				
Doorbelasting ICT	0	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	3	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	7	0	0	0
Totaal programma 3.	**10**	**0**	**0**	**0**
4. Onderwijs				
Detachering medewerkers bij Kunstwerk!	0	-34	-34	-34
Doorbelasting Kulturhus	5	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	-102	0	0	0
Totaal programma 4.	**-97**	**-34**	**-34**	**-34**
5. Sport, cultuur en recreatie				
Doorbelasting ICT	0	0	0	0
Doorbelasting Kulturhus	-6	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	86	0	0	0

Doorbelasting rente naar taakvelden	-8	0	0	0
Herverdeling budget speeltoestellen	0	0	0	0
Herverdeling budget vastgoed	0	0	0	0
Totaal programma 5.	**72**	**0**	**0**	**0**
6. Sociaal domein				
Actualisatie formatie schuldhulpverlening - team Inkomen en ondersteuning	0	0	0	0
Doorbelasting ICT	0	0	0	0
Doorbelasting Kulturhus	1	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	1	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	-1	0	0	0
Herverdeling budgetten bijdrage RSD voor participatie en exploitatie	0	0	0	0
Herverdeling incidenteel budget ter voorkoming van armoede en schulden	0	0	0	0
Totaal programma 6.	**1**	**0**	**0**	**0**
7. Volksgezondheid en milieu				
Doorbelasting ICT	0	0	0	0
Doorbelasting Kulturhus	0	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	32	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	1	0	0	0
Doorbelasting straatreiniging	25	0	0	0
Herverdeling budget CDOKE-middelen	0	0	0	0
Herverdeling budget riolering	0	0	0	0
Totaal programma 7.	**58**	**0**	**0**	**0**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Budgetmutatie welstand	0	0	0	0
Doorbelasting ICT	0	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	-7	0	0	0
Formatie team Bedrijfsvoering ten behoeve van projecten	-75	-75	-75	-75
Herverdeling budget uitvoeringkosten Omgevingswet	-41	-61	-61	-61
Totaal programma 8.	**-123**	**-136**	**-136**	**-136**
Totaal Administratieve wijzigingen exploitatie	**0**	**0**	**0**	**0**

INVESTERINGSOVERZICHT

In het investeringsoverzicht bij deze voortgangsrapportage presenteren wij de investeringen die afwijken van de planning. Dit kan een financiële afwijking zijn, maar ook een afwijking op de tijdsplanning.
Tevens presenteren wij de investeringen waarvan wij u voorstellen deze af te sluiten.

Let op, deze investering dreigt qua planning of financieel uit de pas te gaan lopen of er is een risico ontstaan, bijsturing is noodzakelijk
De investering is afgerond en wij stellen voor deze af te sluiten

omschrijving	Krediet U 2024	Krediet I 2024	Uitgaven 2024	Inkomsten 2024	Restant uitgaven 2024	Restant inkomsten 2023	Saldo krediet 31-12-2023	Status
Gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis(K) Momenteel is de Gebiedsoplossing opgenomen in het regioarrangement voor Arnhem-Nijmegen. Of het nieuwe kabinet ook geld hierin wil investeren moet de komende tijd duidelijk worden. De provincie heeft in het bestuurlijk overleg van oktober 2023 aangegeven vooralsnog geen geld voor het project te hebben. Wel wil de provincie kijken naar financiële bijdrage voor het langzaam verkeer gerelateerd aan Witte Kruis. Voor de uitvoering van de gebiedsoplossing zal Zevenaar ook financieel moeten bijdragen. Dit is in de begroting 2023-2026 gehonoreerd. Daarnaast wordt een deel van de doortrekking ook meegenomen in de ontwikkeling van de uitbreidingslocatie Groot Holthuizen. In deze plannen en in de uitbreiding van 7Poort houden wij rekening met de doortrekking. Dit is ook tijdens de gesprekken met de gedeputeerde aangegeven.	50.000	0	0	0	50.000	0	50.000	

Voorbereidingskrediet Witte Kruis e.o. Babberich(K) In de raadsvergadering van 20 december 2023 is voor een vijftal locaties een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Deze bedragen zijn aangevraagd vooruitlopend op een door de raad vast te stellen grondexploitatie en zullen te zijner tijd worden ingebracht in de nog op te stellen grondexploitaties. De fasering van de ontwikkeling van dit gebied is gericht op 2032, waardoor de inhoudelijke doorvertaling in de loop van 2025 zal plaatsvinden.	200.000	0	7.778	0	192.222	0	192.222	
Invest. duurzaamheidsmaatregelen eigen org. 2024(K) Voor de investeringsbudgetten die reeds door de raad zijn toegekend (tot en met de begroting 2023-2026) biedt het transitiebudget vanuit het Klimaatplan de mogelijkheid om in deze gevallen toch duurzaamheidsmaatregelen te treffen. Hiervoor is voor investeringen 2024 € 400.000 beschikbaar. Het transitiebudget is bedoeld als tijdelijke financiële steun met als doel dat budgethouders duurzame maatregelen omarmen en dient als aanvulling op het reeds beschikbaar gestelde investeringsbudget. Ondanks diverse inspanningen zijn tot nu toe twee verzoeken binnengekomen die gehonoreerd zijn. Deze moeten nog verder uitgewerkt worden.	400.000	0	0	0	400.000	0	400.000	

Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort Dit project heeft een directe relatie met VIA15 en de aansluiting van de Hengelderweg op de A12 (aansluiting Zevenaar-Oost) en in het verlengde daarvan 7Poort. Dat is de reden dat dit project tot nu toe niet is opgestart. Als er zicht is op een definitieve planning vanuit Rijkswaterstaat dan zal de vervanging van deze fietstunnel ingepland en opgepakt gaan worden. Vanwege de kostenstijgingen in de markt bestaat er een reële kans dat het beschikbaar gestelde investeringsbudget onvoldoende zal blijken te zijn.	25.000	0	0	0	25.000	0	25.000	
Invullen gebouw Raadhuisplein 1 In maart 2018 is een raming gemaakt van de te verwachten bouwkosten voor de inrichting van Raadhuisplein 1D. Hier is toen gerekend met kostenkengetallen voor de inrichting van een openbaar toilet, ruimte voor de marktmeester, een kantoor en een grote ruimte voor fietsparkeren. De raming kwam uit op € 130.000, met een aanvullend budget van € 5000 voor de voorbereiding. Later (2021) is daar nog behoefte aan opslag en kleedruimte voor evenementen bij gekomen. Echter, ten tijde van het moment van oplevering (december 2021) van de ruimte aan de gemeente, zijn er opnieuw discussies gevoerd over de invulling van deze ruimte. Na intern beraad en afstemming met het college is er eind 2023 besloten vast te houden aan de in 2018 bedachte invulling. Voor deze invulling is inmiddels een ontwerp uitgewerkt en zijn er offertes opgevraagd. Door stijging van de bouwkosten is het	137.840	0	2.160	0	135.680	0	135.680	

destijds geraamde bedrag onvoldoende om de invulling te realiseren. Daarom wordt in deze 2e vgr verzocht het budget met € 40.000 euro te verhogen, deze verhoging is gebaseerd op concrete offertes.								
Nieuwbouw basisschool Tamboerijn+Wissel De investering, voor vervangende nieuwbouw, is doorgeschoven (na het wegvallen van locatie Vestersbos) naar 2026/2027 in afwachting van de resultaten van het onderzoek naar de mogelijke locatie voor nieuwbouw. In de Kadernota 2025 is een voorbereidingskrediet gehonoreerd.	5.000.000	0	0	0	5.000.000	0	5.000.000	
Vervanging werkplekken hardware 2024(K) Het vervangen van hardware van de vaste en mobiele werkplekken gaat volgens een vooraf gepland proces. De apparatuur wordt vervangen op basis van een vooraf gedefinieerde levenscyclus. Het gaat onder meer om laptops, thin clients, docking stations, beeldschermen en smartphones. De benodigde vervangingskredieten zijn voor de periode 2022-2025 in totaal € 370.000. In 2024 is aanvankelijk € 267.000 gepland, door de instroom van nieuwe medewerkers verwachten we ± € 40.000 extra benodigd te hebben. Dit zorgt voor een overschrijding en verhoogde kapitaallasten.	267.321	0	163.186	0	104.135	0	104.135	
Speelvoorziening voor kinderen met beperking Investeringsbudget voor voorzieningen voor kinderen met beperking. Wij verwachten het restant van de middelen in het revitaliseringsproject Angerlo te besteden in het tweede kwartaal 2024. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	29.890	0	30.000	0	-110	0	-110	

Minigemalen 2023 Beschikbaar gesteld in het Watertakenplan 2022-2026. Dit investeringsbudget gebruiken we voor vervanging van mini- en drukgemalen. In de planning is geschoven en zijn gemalen naar voren gehaald waardoor de werkzaamheden gebiedstechnisch logischer op elkaar zijn afgestemd. Dit investeringsbudget is gefaseerd in jaren. De overschrijding past binnen het door de raad goedgekeurde budget en is verrekend met het investeringsbudget van minigemalen 2024. Voorgesteld wordt dit investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	-39.338	0	0	0	-39.338	0	-39.338	
Vervanging speeltoestellen Angerlo Beschikbaar gesteld in IBOR. Dit investeringsbudget gebruiken we om de speeltoestellen in Angerlo te vervangen. We ronden dit in juli 2024 af. Voorgesteld wordt het investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	35.000	0	0	0	35.000	0	35.000	
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Angerlo Beschikbaar gesteld in IBOR, vanuit de ambitie 'aantrekkelijk en uitnodigend voor iedereen'. Dit investeringsbudget gebruiken we voor nieuwe (diverse) beplanting in Angerlo. Op dit moment vinden de riool- en wegen gerelateerde werkzaamheden plaats in Angerlo. Daarna kan het groen in Angerlo vervangen worden. Wij verwachten dit begin 2024 af te ronden. Voorgesteld wordt het investeringsbudget bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	11.627	0	13.170	0	-1.543	0	-1.543	

Advies/planvorming spoorverdubbeling Zevenaar-Didam Er is een lekkage geconstateerd in de langzaam-verkeer tunnel en wij zijn in overleg met ProRail om het probleem op te lossen. ProRail heeft aannemer Strukton aansprakelijk gesteld voor de schade en heeft Strukton een aantal maatregelen laten uitvoeren om de eerste wateroverlast te beperken. Momenteel wordt onderzoek gedaan naar de mogelijke oorzaak van de lekkage. Vervolgens gaat ProRail dit verhalen op Strukton middels een juridisch traject.	76.940	20.703	403	20.703	76.538	0	76.538	
7Poort - uitvoering aanleg 2e viaduct De realisatie van het 2e viaduct 7Poort is gereed en opengesteld voor verkeer. In afwachting van de realisatie van de nieuwe aansluiting Zevenaar Oost is de aansluiting van het 2e viaduct op de weg Hengelder als een tijdelijke situatie gerealiseerd. Door het uitblijven van een beslissing over het project ViA15 kunnen een aantal onderdelen die opgenomen zijn in het budget van "aanleg 2e viaduct 7Poort" nog niet worden uitgevoerd. Het gaat om het doortrekken van de verharding zijde Hengelderweg, het aanpassen en realiseren van de aansluiting van het viaduct op de Hengelderweg en tijdelijke maatregelen in afwachting van de realisatie van de definitieve herinrichting van de Hengelderweg. De resterende middelen hiervoor zijn in de 1e VGR 2024 toegevoegd aan het investeringsbudget "Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort". De werkzaamheden kunnen dan gecombineerd worden met dit project dat ook	0	0	0	0	0	0	0	

vertraging oploopt in afwachting van de uitspraak over het project ViA15. Deze investering is hierdoor afgerond en kan worden afgesloten.								
Vervangen BOV 2016-2025 armaturen 2023 Conform beleidsplan openbare verlichting. Het restant bedrag uit 2023 geven we in 2024 volledig uit. Voorgesteld wordt deze investering bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	15.080	0	14.985	0	95	0	95	
Gronden en terreinen buiten plannen In 2023 zijn de gronden van de locatie Flexwoningen Reisenakker overgeboekt naar een apart actief. Voorgesteld wordt deze investering af te sluiten.	-149	0	0	0	-149	0	-149	
Ford Transit pick-up Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt deze investering bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	86.462	0	88.296	0	-1.834	0	-1.834	
Toyota Hi-Lux Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig nog niet geleverd vanwege een	76.273	0	21.165	0	55.108	0	55.108	

lopende discussie met de leverancier met betrekking tot het chassis en de opbouw.								
VW Crafter Pick-Up (vervangt 352) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt deze investering bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	86.462	0	94.363	0	-7.901	0	-7.901	
VW Crafter Pick-Up (vervangt 350) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt deze investering bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	86.462	0	94.312	0	-7.850	0	-7.850	
Iveco I Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt	15.768	0	0	0	15.768	0	15.768	

deze investering bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.								
Iveco II Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig nog niet geleverd vanwege een lopende discussie met de leverancier met betrekking tot het chassis en de opbouw.	14.715	0	0	0	14.715	0	14.715	
Tractor MF Betreft vervangingsinvestering. De technische kwaliteit is nog goed waardoor we de vervanging uitstellen. In 2024 beoordelen we dit opnieuw. We gaan niet tot vervanging over. Voorgesteld wordt dit krediet bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	75.000	0	0	0	75.000	0	75.000	
Service auto VW transporter Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig nog niet geleverd vanwege een lopende discussie met de leverancier met betrekking tot het chassis en de opbouw.	102.416	0	0	0	102.416	0	102.416	
Mercedes bus sprinter Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de	70.089	0	88.014	0	-17.925	0	-17.925	

aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt deze investering bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.								
Servicewagen t.b.v. bordenploeg (nw) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig nog niet geleverd vanwege een lopende discussie met de leverancier met betrekking tot het chassis en de opbouw.	92.293	0	88.014	0	4.279	0	4.279	
Servicewagen tbv groenploeg Rijnwaarden Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt deze investering bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	86.462	0	88.014	0	-1.552	0	-1.552	
Servicewagen 2e ploeg begraven (nw) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de	86.462	0	102.137	0	-15.675	0	-15.675	

aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt deze investering bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.								
Servicewagen groenploeg Babberich (nw) Betreft vervangingsinvestering. In 2021 is de aanbesteding in de markt gezet en gegund. Eerder is melding gemaakt van vertraging als gevolg van chiptekorten, een te verwachtte prijsstijging van gemiddeld ca. 8 % en leveringsproblemen vanuit de leverancier in verband met geschiktheid van het te leveren chassis en de opbouw. In 2024 is het vervangende voertuig geleverd. Voorgesteld wordt deze investering bij de jaarrekening 2024 af te sluiten.	86.462	0	88.014	0	-1.552	0	-1.552	
Ford Transit Connect Betreft vervangingsinvestering. De technische kwaliteit is nog goed waardoor we de Ford Transit Connect nog niet vervangen. In 2024 beoordelen we dit opnieuw. De huidige auto is verkocht. Er vindt geen herinvestering plaats. Voorgesteld wordt het krediet bij de jaarrekening af te sluiten.	45.000	0	0	0	45.000	0	45.000	
Vervanging werkplekken hardware 2023 Het vervangen van hardware van de vaste en mobiele werkplekken gaat volgens een vooraf gepland proces. De apparatuur wordt vervangen op basis van een vooraf gedefinieerde levenscyclus. Het gaat onder meer om laptops, thin clients, docking stations,	0	0	0	0	0	0	0	

beeldschermen en smartphones. De benodigde vervangingskredieten zijn voor de periode 2022-2025 in totaal € 370.000. In 2023 zijn nieuwe laptops en aanvullende hardware aangeschaft voor extra nieuwe medewerkers die onze organisatie zijn ingestroomd. Dit leidt tot een overschrijding op dit krediet van € 44.000. Dit valt binnen het totale door uw raad beschikbaar gestelde budget voor hardware werkplekken 2022-2025.								

OVERZICHT MUTATIES OP INVESTERINGEN

Onderstaande tabel geeft alle mutaties met betrekking tot investeringsbedragen die zijn opgenomen in deze voortgangsrapportage.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Aankoop grond en pand Dorpsstraat 33 Angerlo	393	0	0	0
Actualisatie investering duurzaamheidsmaatregelen eigen organisatie	0	0	0	0
Actualisatie investering Stationsplein 4 Zevenaar	0	0	0	0
Actualisatie investering vervanging werkplekken hardware 2024	40	0	0	0
Actualisatie investeringen en budgetten vastgoed	40	0	0	0
Actualisatie investeringen gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis	0	-135	-185	-250
Actualisatie investeringen onderwijshuisvesting primair onderwijs (PO)	-5.000	-2.911	5.000	2.911
Actualisatie investeringen openbaar groen	-280	280	0	0
Actualisatie investeringen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties	-170	170	0	0
Actualisatie investeringen riolering	-354	354	0	0
Actualisatie investeringen speeltoestellen	-115	115	0	0
Actualisatie investeringen wegen en civiele kunstwerken	-449	449	0	0
Bovengrondse afvalcontainers voor luiers en incontinentiemateriaal	0	110	0	0
Budgetmutatie riolering minigemalen	0	0	0	0
Detachering medewerkers team ontwikkeling fysieke leefomgeving en vestigingsklimaat	36	0	0	0
Formatie team Bedrijfsvoering ten behoeve van projecten	75	75	75	75
Formatie team Beheer Fysieke Leefomgeving ten behoeve van projecten	44	0	0	0
Herverdeling budget riolering	0	0	0	0
Herverdeling projectgeld wegen	0	0	0	0
Investering terugkoop brandweergarage Pannerden	303	0	0	0
Snelfietsroute SFR 12	0	0	0	0
Starters- en toekomstbestendig wonen leningen	304	0	0	0
Startersleningen	500	1.000	1.000	0
Toekomstbestendig wonen leningen	1.000	0	0	0
Vaststellen grondexploitatie Businesspark 7Poort fase II	-27.250	0	0	0
Vaststellen grondexploitatie Vestersbos	-1.331	0	0	0

OVERZICHT RESULTATEN

Onderstaande tabel geeft alle resultaten weer die zijn opgenomen in deze collegeperiode. Ook de resultaten die zijn gerealiseerd in eerdere documenten worden hier gepresenteerd.

Resultaat	Jaar realisatie	Status 2023 REK	Status 2024 1e VGR	Status 2024 2e VGR
0. Bestuur en ondersteuning				
0.1.1 Wij stellen een nieuw dienstverleningsbeleid op	2023-2024			
0.1.2 Wij breiden onze online dienstverlening uit	2022-2026			
0.1.3 Wij communiceren in begrijpelijke taal	2022-e.v.			
0.1.4 Wij maken onze processen klantgerichter	2024-2026			
0.2.1 Wij coördineren participatie	2023-2024			
0.3.1 Wij werken aan verbetering van de (organisatie)cultuur	Doorlopend			
0.4.1 Wij verbeteren onze interne beheersing	Doorlopend			
0.4.2 Wij herijken het inkoopbeleid en positioneren de inkoopfunctie	2023-2024			
0.4.3 Wij groeien verder als aantrekkelijke werkgever	2022-2026			
0.4.4 Wij voeren een strategisch personeelsbeleid	2023-2024			
0.4.5 Wij herijken de bestuurlijke opdracht aan RID de Liemers	2022-2024			
0.4.6 Wij verbeteren onze datahuishouding en datagedreven werken in Zevenaar	2022-2026			
0.4.7 Wij verbeteren het functioneel beheer in de informatievoorziening	2022-2025			
0.4.8 Wij verbeteren van het (digitaal) documentenbeheer	2022-2025			
0.4.9 Wij voeren de Wet open overheid (Woo) uit	2022-2027			
0.4.10 Wij herijken het Integraal Accommodatiebeleid 2020-2040	2025-2026			
0.5.1 Wij voeren de planning- en controlcyclus uit	2022-2026			
0.5.2 We herijken de lokale belastingen	2023-2026			
1. Veiligheid				
1.1.1 Wij voorkomen dat jongeren overlast op straat veroorzaken en treden op tegen van overlast gevende en/of criminele jeugdgroepen	2022-2026			
1.1.2 Wij zetten in op het terugdringen van meldingen van personen met verward gedrag en betere begeleiding naar passende hulp	2022-2024			
1.1.3 Wij vergroten en bewaken de veiligheid en leefbaarheid in alle kernen	2022-e.v.			
1.2.1 Wij vergroten de zichtbaarheid van de boa's in buurten en wijken en werken aan het verhogen van het veiligheidsgevoel	2023-2023			
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				

2.1.1 Wij anticiperen op het doortrekken van de A15 en het verbreden van de A12	2024-2028			
2.1.2 Wij verbeteren de aansluiting van de fietsstraat Babberichseweg met het centrum	2022-2024			
2.1.3 Wij beschermen en geven voorrang aan fietsers, voetgangers en mensen met een beperking in het verkeer	2022-2030			
2.1.4 Wij actualiseren het verkeers- en mobiliteitsbeleid	2024-2025			
2.1.5 Wij inventariseren verkeersonveilige situaties en ondersteunen lokale initiatieven	2022-2026			
2.1.6 Wij nemen regie op de verbetering van de verkeerssituatie Witte Kruis en stimuleren RWS en de provincie om het wegennet rondom Babberich en Zevenaar te verbeteren en hierop te anticiperen	2022-2030			
2.1.7 Wij anticiperen op wijzigingen in de infrastructuur en op toename van verkeer	2024-2025			
2.1.8 Wij richten de Edisonstraat opnieuw in	2024-2028			
2.2.1 Wij spannen ons in voor de komst van hub Zevenaar Oost	2023-2030			
2.2.2 Wij behouden de buurtbus	2022-2030			
2.2.3 Wij zetten in op het voorkomen van de realisatie van de Noordtak	2022-2026			
2.2.4 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Verbonden Regio	2021-2026			
2.3.1 Wij actualiseren het parkeerbeleid.	2022-2024			
3. Economie				
3.1.1 Wij werken samen aan een toekomstbestendig centrum van Zevenaar	2022-2026			
3.1.2 Wij zetten in op het herinrichten en aantrekkelijker maken van de pleinen in het centrum van Zevenaar	2022-2024			
3.2.1 Wij blijven inzetten op de realisatie van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ)	2017-2024			
3.2.2 Wij zetten in op het toekomstbestendig maken van het bedrijventerrein Tatelaar/Hengelder	2021-2024			
3.2.3 Wij maken plannen voor de ontwikkeling van 7Poort II	2022-2035			
3.3.1 Wij stimuleren partners om in te zetten op meer balans op de krappe arbeidsmarkt	2023-2025			
3.3.2 Wij participeren in de Liemerse Ambassade	2023-2026			
3.3.3 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Productieve Regio	2021-2026			
3.3.4 Wij voeren de Economische Agenda Zevenaar uit	2022-2026			
3.3.5 Wij voeren de Liemers Economische Visie uit	2023-2026			
3.3.6 Wij zetten in op een toekomstbestendig ondernemersklimaat voor agrariërs	2022-2024			
4. Onderwijs				
4.1.1 Wij vernieuwen het Integraal Huisvestingsplan (IHP)	2023-2024			
4.1.2 Wij onderzoeken de invulling van de locatie Vestersbos 4	2022-2022			

5. Sport, cultuur en recreatie

5.2.1 Wij verhogen de sport- en beweegdeelname	2022-2026			
5.2.2 Wij promoten het sportaanbod	2023-2026			
5.2.3 Wij maken sportpark Hengelder toekomstbestendig	2023-2026			
5.2.4 Wij willen vitalere sportverenigingen en sportaanbieders	2023-2026			
5.2.5 Wij stimuleren aangepast sporten	2023-2026			
5.3.1 Wij stellen een Beleidsnotitie Erfgoed op en geven hier uitvoering aan	2023-e.v.			
5.3.2 Wij stellen de herziene Archeologische Beleidskaart Zevenaar en een parapluplan Archeologie Zevenaar vast	2023-e.v.			
5.3.3 Wij stellen een Individueel Management Plan De Neder-Germaanse Limes, Herwen-De Bijland op en geven hier uitvoering aan	2022-e.v.			
5.3.4 Wij zetten in op doorontwikkeling van de Turmac Cultuurfabriek	2022-2026			
5.3.5 Wij zetten in op doorontwikkeling van de prestatieafspraken met Kunstwerk! en Filmhuis Zevenaar	2022-2026			
5.4.1 Wij voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 uit	2022-2030			
5.4.2 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Ontspannen Regio	2022-2026			
5.5.1 Wij zetten in op verduurzaming van dorpshuizen	2023-2026			
5.6.1 Wij hebben meer aandacht voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte	2022-2032			
5.6.2 Wij vergroten de biodiversiteit	2023-2026			
5.6.3 Wij breiden het aantal bomen uit	2023-2026			
5.6.4 Wij bestrijden schadelijke planten	2023-2026			
5.6.5 Wij betrekken de samenleving bij de openbare ruimte	2023-2026			
5.6.6 Wij verbeteren speel- en ontmoetingsplekken	2023-2025			
5.6.7 Wij bevorderen de toegankelijkheid van de openbare ruimte	2023-2026			
5.1.1 Wij benutten subsidies beter om onze beleidsdoelstellingen te bereiken	2023-2026			

6. Sociaal domein

6.1.1 Bestendigen en versterken samenwerking armoedeplatform	2022-2026			
6.1.2 Wij synchroniseren waar mogelijk de inkomensgrenzen van minimaregelingen	2022-2024			
6.1.3 Wij breiden de aanpak vroegsignalering schulden uit en zetten in op doorontwikkeling hiervan	2022-2024			
6.2.1 Wij beoordelen en evalueren de Beleidsvisie Sociaal Domein 2020-2023	2023-2023			
6.2.2 Wij bieden een herkenbare toegang tot het sociaal domein	2023-2025			
6.2.3 Wij verbeteren de afspraken en sturen op het aantal contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en wmo	2022-2026			

6.2.4 Wij werken efficiënt en eenvoudig in het sociaal domein	2022-2026			
6.2.5 Wij stellen een verbeterplan doelgroepenvervoer op	2023-2025			
6.2.6 Wij volgen de landelijke (financiële) ontwikkelingen rondom jeugdzorg	2022-2026			
6.3.1 Wij onderzoeken een manier van waardering voor mantelzorgers	2022-2024			
6.4.1 Wij willen een passende uitvoering van de Participatiewet	2022-2025			
6.4.2 Wij heroverwegen de bezuinigingen in het maatschappelijke veld	2023-2024			
6.4.3 Wij experimenteren met de regels voor werkzoekenden voor het verkrijgen van een baan en de regels voor vrijwilligerswerk	2022-2024			
7. Volksgezondheid en milieu				
7.1.1 Wij optimaliseren de aanwezigheid van AED's in wijken en dorpen	2022-2025			
7.1.2 Wij werken aan verbetering van aanrijdtijden van ambulancezorg	2022-2025			
7.1.3 Wij versterken de ondersteuning van (aanstaande) ouders en bieden van passende hulp aan kwetsbare (aanstaande) ouders	2023-2025			
7.1.4 Wij zetten ons in voor behoud van de ziekenhuiszorg in ziekenhuis Rijnstate Zevenaar	2022-2025			
7.2.1 Wij stimuleren maatschappelijke discussie, bewustwording en voorlichting over de energietransitie	2023-2026			
7.2.2 Wij verduurzamen onze eigen organisatie en vastgoed	2025-2026			
7.2.3 Wij werken in de regio samen aan de regionale energiestrategie	2023-e.v.			
7.2.4 Wij zetten in op energiebesparing	2023-2026			
7.2.5 Wij verruimen de laadinfrastructuur voor elektrische auto's	2022-2026			
7.4.1 Wij zetten ons in voor het keurmerk Fairtrade gemeente	2023-2026			
7.4.2 Wij werken aan de opgave circulaire economie, ook via de Groene Metropoolregio	2023-2025			
7.4.3 Wij vernieuwen het afvalbeleid	2024-2025			
7.5.1 Wij nemen maatregelen ter voorkoming van wateroverlast en droogte	2023-2026			
7.5.2 Wij verminderen hittestress	2024-2026			
7.3.1 Wij voeren de plannen van de Warmtevisie uit	2023-2026			
7.3.2 Wij zetten in op een warmtenet en het gebruik van restwarmte	2023-2026			
7.6.1 Wij onderzoeken de mogelijkheden van verbeteren van de luchtkwaliteit	2023-2024			
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1.1 Wij actualiseren de woonvisies	2023-2024			
8.1.2 Wij zetten een doorstroommakelaar in	2023-2026			

8.1.3 Wij maken jaarlijks prestatieafspraken met woningcorporaties	2023-e.v.			
8.1.4 Wij stellen een woningbouwplan voor een continue bouwstroom op en geven uitvoering aan dit plan	2022-2026			
8.2.1 Wij nemen deel aan de Groene Metropool Regio: opgave Groene Groeiregio	2023-2025			
8.2.2 Wij geven uitvoering aan de Omgevingswet	2022-2026			
8.2.3 Wij intensiveren participatie bij ruimtelijke plannen en wonen	2022-2026			
8.2.4 Wij werken samen met partners aan de realisering van het Rivierklimaatpark	2022-e.v.			